

Наукова бібліотека
Хмельницького національного
університету

50

**БІБЛІОТЕКА УНІВЕРСИТЕТУ:
ВИТОКИ ТА СУЧАСНІСТЬ**

ПЕРЕДМОВА

У вересні 2012 року наукова бібліотека, ровесниця університету, відзначає свій 50-літній ювілей. Хмельницький національний університет – провідний та найбільший на Поділлі вищий навчальний заклад, добре відомий як в Україні, так і за кордоном, здійснює підготовку фахівців з багатьох галузей знань за освітньо-кваліфікаційними рівнями бакалавра, спеціаліста, магістра і виконує значну освітньо-виховну та науково-дослідницьку діяльність. Бібліотека університету визначила свою місію – сприяти реалізації стратегічної мети університету у підготовці конкурентоспроможних фахівців і вихованню багатогранної особистості. Наукову бібліотеку вважають одним із найцінніших здобутків Хмельницького національного університету. Саме вона є джерелом живої думки для студентів, викладачів, науковців, тією творчою лабораторією, від ресурсів та послуг якої багато в чому залежить якість і зміст навчання та наукових досліджень. Сьогодні книгозбірня – це потужний інтелектуально-інформаційний комплекс, просвітницький центр студентської молоді, методична база бібліотек вищої школи області, установа, яка займається науковою та видавничою діяльністю, активний член Української бібліотечної асоціації (УБА). Її освітня, інформаційна, наукова, проектна та просвітницька діяльність ґрунтується на принципах надання якісних освітніх послуг, інноваційного розвитку, інтеграції до єдиного світового інформаційного простору, виховання багатогранної особистості XXI ст. Крок за кроком, за п'ятдесят років, опираючись на здобуті досягнення та досвід, книгозбірні вдалося накопичити значний потенціал інформаційних ресурсів, опанувати нові інформаційні технології, передові методи і форми розповсюдження інформації та обслуговування користувачів. За вагомих внесок у розвиток бібліотечної справи, популяризацію української мови та літератури, створення змістовних інформаційно-бібліографічних видань колектив бібліотеки було відзначено Дипломом та обласною премією ім. Мелетія Смотрицького. Це свідчить про, ініціативу, наполегливу та натхненну працю усіх працівників книгозбірні.

Пропонована книга присвячена 50-річчю від дня заснування наукової бібліотеки Хмельницького національного університету. Це вже друга книга, яка висвітлює діяльність книгозбірні та її численного трудового колективу впродовж усіх періодів її історичного розвитку – від витоків до сьогодення та суттєво доповнює першу книгу “Скарбниця знань університету”, видану 2002 р. до 40-річчя бібліотеки. Серед її авторів не тільки бібліотекарі книгозбірні, але, що дуже вагомо і почесно, відомі науковці: ректор університету проф. М.Є. Скиба, колишній ректор – проф. Р.І. Сілін, проф. О.П. Григоренко.

Книга складається з п’ятьох розділів. Окрему частину становить детальна хронологія основних подій та етапів розвитку книгозбірні впродовж 1962–2012 рр. До першого розділу “Гортаючи сторінки історії” включено матеріали з історії та діяльності книгозбірні впродовж перших 20-ти років (1962–1982 рр.) на основі вивчення архівних документів Хмельницького національного університету, статті про директорів бібліотеки. Зацікавлять читача і спогади колишнього директора бібліотеки В.М. Петрицької, яка очолювала книгозбірню 21 рік. Найбільшим за обсягом є другий розділ книги, який висвітлює пріоритетні напрямки діяльності книгозбірні в сучасних умовах за останні десять років. Розглядаються питання формування ресурсної бази, розвитку інформаційних технологій, удосконалення бібліотечно-бібліографічного обслуговування читачів та інформаційного забезпечення освітньо-виховної та наукової діяльності університету. Висвітлюється просвітницька робота книгозбірні та реалізація проектів програми “Молодий спеціаліст XXI століття”, які спрямовані на популяризацію книги, виховання студентської молоді та творчої особистості. Досліджується трансформація методичної діяльності відповідно до вимог часу.

Третій розділ “Робота за покликом душі” розповідає про бібліотекарів різних поколінь, котрі внесли вагомий вклад у розбудову книгозбірні, творили її яскраву, неповторну п’ятдесятирічну історію і продовжують зміцнювати престиж університетської книгозбірні в сучасному інформаційному суспільстві. Четвертий розділ книги “Бібліографія” доповнено новими бібліографічними джерелами. Він складається з окремих підрозділів, в яких можна знайти інформацію про видання бібліотеки, архівні джерела і неопубліковані документи, наукові публікації провідних фахівців книгозбірні, публікації про бібліотеку та її співробітників тощо. Створено іменний покажчик до бібліографії. Досить змістовними є додатки,

зокрема, вперше розміщено список працівників, які працювали в НБ ХНУ впродовж 1962–2012 рр. Він складений на основі вивчення архівних документів університету.

В книгу включено багато світлин, на яких закарбовано час і герої цього часу, котрі своїм професіоналізмом, натхненням і самовідданістю слугують зростанню наукової бібліотеки та Хмельницького національного університету.

Видання адресовано фахівцям бібліотечної справи, історикам, краєзнавцям, студентам, усім, хто цікавиться розвитком освіти та культури на Поділлі.

БІБЛІОТЕКА УНІВЕРСИТЕТУ: ХРОНІКА ПОДІЙ 1962–2012 рр.

1962

Наказ про заснування загальнотехнічного факультету Українського поліграфічного інституту ім. І. Федорова (м. Львів) з вечірньою формою навчання.

Перший штатний працівник факультету – бібліотекар Марія Міль (Рижук). Бібліотека розташована в першому навчальному корпусі. Фонд – 1185. Читачі – 252.

Перша згадка про бібліотеку в пресі (Загальнотехнічний факультет у Хмельницькому // Рад. Поділля. – 1962. – 6 лип.).

1964

Вперше на Раді заслухано питання про роботу бібліотеки.

Штат бібліотеки поповнився двома працівниками: Н.Б. Беднарська, К.С. Степанець – і становить три працівники.

1966

Бібліотеці виділено приміщення у новозбудованому навчальному корпусі № 2.

Загальнотехнічний факультет перетворений у філіал поліграфічного інституту.

1967–1984

Бібліотеку очолює К.С. Степанець [72]

1967

Філіал поліграфічного інституту стає самостійним навчальним закладом – Хмельницьким технологічним інститутом побутового обслуговування (ХТІПО).

Започатковано просвітницьку та інформаційну діяльність.

1968

Початок створення кафедральних бібліотек.

У бібліотеку інституту ВНЗ СРСР безкоштовно передано

5 тис. примірників навчальних посібників.

Створено Бібліотечну Раду [74].

Запроваджено бібліотечно-бібліографічні заняття з першокурсниками “Як користуватись алфавітним і систематичним каталогами”.

1969

З метою організації роботи бібліотеки у вихідні дні працівники переходять на змінний графік роботи [76].

Розпочато обслуговування по МБА.

Інформаційні списки літератури надсилаються на кафедри.

Організовано філіал ХТІПО – Кам’янець-Подільський загально-технічний факультет. Бібліотеці підпорядковано книгозбірню факультету [77].

1970

Бібліотеку переведено у приміщення навчального корпусу № 3.

Наказ про залучення студентів для надання допомоги у роботі бібліотеки [421].

1971

Створено відділ обслуговування читачів (Н.Є. Марчук). Започатковано збір інформації про науковий доробок викладачів.

1972

Бібліотеку переведено до четвертої категорії за оплатою праці.

Створено бібліографічний сектор. Вперше складено перспективний план розвитку бібліотеки на п’ять років. План на навчальний рік. Проводиться аналіз роботи бібліотеки.

Бібліотека працює щодня до 17⁰⁰, неділя – вихідний [79].

У новому навчальному корпусі відкрито читальний зал для викладачів, в якому організовано науковий книжковий фонд і журнали за всі роки, які передплачувала бібліотека.

Здійснюється інформування 22 побутових підприємств області, обласної бібліотеки ім. М. Островського про нову літературу побутової тематики, яка надійшла до книгозбірні.

Проводяться бібліотечно-бібліографічні заняття (ББЗ).

1973

Четверта група за оплатою праці за наказом Мінвуза УРСР № 48.

1974

Затверджено змінити графік роботи співробітників.
Визначено інформаторів бібліотеки на кафедрах.

1975

Розділено фонди абонементу: в різних приміщеннях організовано абонемент молодших курсів і професорсько-викладацького складу та старших курсів.

Розпочато інформування абонентів в системі ВРІ. Запроваджено безінвентарний облік багатоекземплярних видань.

Вийшла перша публікація про бібліотеку: Степанець К.С. Бібліотека вузу // Рад. Поділля. – 1975. – 13 черв. [240].

1976

Створено відділ комплектування та обробки літератури (Н.Б. Беднарська).

Введено обслуговування за єдиним читацьким квитком.

1977

Запроваджено інформування в системі ДОК.

Розпочато спорудження дев'ятиповерхового приміщення бібліотеки інституту.

Завідуючу бібліотекою К.С. Степанець відзначено на Дошці Пошани інституту.

1978

Створено інформаційно-бібліографічний відділ (С. Ф. Кручко). В окремих приміщеннях організовано читальний зал навчальної, наукової літератури та періодики, зал каталогів. Виділено додаткове приміщення в корпусі № 4 для абонементу художньої літератури. Розпочато обслуговування іноземних студентів.

Введено посаду заступника завідуючої бібліотеки, на яку призначено Н.Б. Беднарську.

1979

Бібліотеку переведено до третьої категорії за оплатою праці.

1980

Упорядковано структуру бібліотеки у відповідність до третьої групи [89].

Створено відділ книгозбереження (М. О. Дементьєва).
Затверджено новий склад Бібліотечної ради.

1981

Введено у штат бібліотеки посади:

- головного бібліотекаря – 1;
- зав. сектором бібліотеки – 3;
- ст. методиста – 1.

Складено перспективний план поповнення штату бібліотеки.

1982

Інформаційні огляди проводяться по інститутському радію.
Завершено будівництво дев'ятиповерхового приміщення бібліотеки. Розпочато внутрішні роботи.

1983

Проведено перше опитування читачів “Як ми вас обслуговуємо”.

Створено студентський будівельний загін для будівництва бібліотеки та їдальні.

1984

Бібліотеку очолила В.М. Петрицька.

Проведено День бібліотеки на кафедрах.

1985

Розпочато переведення фонду на таблиці ББК для обласних бібліотек. Створено Раду бібліотеки з комплектування.

Запроваджено груповий метод видачі літератури на навчальному абонементі.

1986

Створено відділи: наукової літератури (Т.К. Онищук), масової та ідейно-виховної роботи (О.М. Шевцова), наукової обробки та організації каталогів (Р.М. Рибалко).

Бібліотеку переведено до другої категорії за оплатою праці.

Закрито Кам'янець-Подільський загальнотехнічний факультет.

1987

Створено методичний відділ та сектор науково-технічної

документації (Л.М. Савченко).

Проведено першу науково-практичну конференцію “Удосконалення роботи бібліотеки на допомогу учбово-виховному процесу”.

Вперше проведено свято “День бібліотекаря”.

1988

Проведено семінар бібліотечних працівників “Завдання бібліотеки в зв’язку з перебудовою вищої школи”.

Здійснено переїзд у новозбудоване дев’ятиповерхове приміщення, де бібліотека знаходиться і зараз.

Створено літературну вітальню та сектор суспільно-політичної літератури. Виділено обмінний фонд.

1989

Бібліотека увійшла до складу методичного об’єднання вузівських бібліотек Західної зони України.

Вперше проведено конкурс на кращу книжкову виставку (переможець – Н.З. Беймук).

1990

Проведено огляд-конкурс на кращий бібліографічний огляд літератури (перемогли працівники інформаційно-бібліографічного відділу). Проведено атестацію бібліотечних працівників.

1991

Разом з кафедрами проведено перші студентські науково-теоретичні конференції. Відділом наукової літератури запроваджено нові форми: інформування кафедр, випереджаюче інформування за темами семінарських занять.

1992

Придбано першу ЕОМ “Mazovia”, програмний продукт “Бібліотека-2”. Розпочато створення електронного каталога на нові надходження. До 30-річчя бібліотеки проведено науково-практичну конференцію “Роль вузівської бібліотеки у підготовці спеціалістів”. Видано путівник “Бібліотека Хмельницького Технологічного інституту” [1]. Відкрито новий читальний зал історико-філософської літератури (дев’ятий поверх).

1993

Відкрито бібліотечний книжковий кіоск (корпус № 3) для продажу літератури, зданої на комісію.

1994

Здійснено перерозподіл фондів читальних залів бібліотеки за галузевою ознакою. Створено відділ економічної літератури (стомий поверх).

Відділ наукової літератури реорганізовано у відділ природничо-технічної літератури (восьмий поверх).

Розпочато пересистематизацію фондів на таблиці УДК.

Введено додаткові платні послуги.

1995

Розпочато дослідження за перспективною програмою наукової роботи “Бібліотека та книга в житті молоді”.

Проведено науково-теоретичну конференцію “Сучасні підходи до теорії та практики бібліотечного обслуговування”.

1996

Створено маркетингову групу бібліотеки.

Розроблено перспективні плани та програми роботи бібліотеки на 1996–2000 рр. “Удосконалення системи каталогів і картотек”; “Просвітницька діяльність”, “Впровадження автоматизованих та телекомунікаційних технологій”.

Створено сектор літератури іноземною мовою. Встановлено перший ксерокс.

Відділ масової та ідейно-виховної роботи реорганізовано у відділ гуманітарних наук з читальним залом та абонементом художньої літератури (дев'ятий поверх).

1997

Вперше проведено День аспіранта та День спеціаліста.

До Всесвітнього Дня книги проведено конкурс професійної майстерності “Вибираймо королеву” (переможець – Т.Г. Панасюк).

1998

Створено відділ автоматизації (В.О. Глухенька).

Локальна бібліотечна мережа об'єднує шість комп'ютерів.

Розроблено програмні продукти: “Електронний пошук – 98”, “Кадри”. Початок комплектування документів на електронних но-

сіях. Придбано повнотекстові бази даних “Законодавство України”, “Юрист–Плюс”.

Забезпечено вихід в Internet. Відкрита бібліотечна сторінка на сайті університету

Створюються бази даних “Нові надходження бібліотеки ТУП” та інші бібліографічні.

Видані перші біобібліографічні покажчики серії “Бібліографія вчених університету” [2–11].

1999

Розроблено програму автоматизації бібліотеки на 1999–2003 рр.

Організовано бібліотечний web-сервер. Створено веб-сайт бібліотеки. Локальна мережа становить 17 комп’ютерів.

Виділено п’ять автоматизованих робочих місць для користувачів. Здійснено соціологічні дослідження “Просвітницька робота очима читачів”, “Бібліотека в навчальному процесі студента” та перше анкетування персоналу “Бібліотекарі про себе”.

Проведено науково-практичну конференцію “Бібліотечне спілкування і етика бібліотекаря”. ”.

Атестація працівників бібліотеки. Почав працювати “Клуб любителів поезії”. Придбано програмний продукт “УФД/Бібліотека

2000

Проведено науково-практичну конференцію “Вузівська бібліотека в епоху електронних комунікацій”.

Директор бібліотеки взяла участь у сьомій Міжнародній конференції “Крим-2000”.

Здійснено соціологічне дослідження “Професія – бібліотекар”.

Видано біобібліографічні покажчики серії “Бібліографія вчених університету” [12–15] та “Публікації викладачів Технологічного університету Поділля за 1999 рік” [16].

На web-сайті встановлено нові пошукові форми баз даних “Методичні посібники”, “Автореферати дисертацій”, “Звіти з НДР”, “Систематична картотека статей”.

Розроблено програмний продукт “Періодика”. Розпочато ретроспективне введення фонду в ЕК та штрихкування документів.

Бібліотеку переведено до першої категорії за оплатою праці.

2001

Вперше студенти першого курсу отримали ламінований читацький квиток із штрихкодом.

Бібліотека ХНУ стала учасником консорціуму користувачів “Електронна інформація для бібліотек”, який організовано за сприяння Міжнародного фонду “Відродження”, Інституту відкритого суспільства (Будапешт) та компанією EBSCO Publishing.

Відкрито доступ користувачів до БД EBSCO, Springer, Blackwell, DOAJ.

Видано буклет “Бібліотека Технологічного університету Поділля” [17], біобібліографічний покажчик серії “Бібліографія вечних університету” [19] та “Публікації викладачів Технологічного університету Поділля за 2000 рік” [18].

Проведено науково-практичну конференцію “Інформаційні технології в бібліотеках вищих закладів освіти Західного регіону: нові рішення, осмислення підходів та проблем”.

Адміністрація бібліотеки взяла участь у восьмій Міжнародній конференції “Крим-2001”.

Бібліотека стала обласним методичним центром бібліотек вищих закладів освіти III–IV рівнів акредитації.

2002

Бібліотеку відвідав Міністр освіти та науки України В.Г. Кремінь.

Прийнято “Комплексну програму розвитку бібліотеки на 2002–2006 рр.”. Проведено відкритий семінар-практикум “Маркетингова концепція бібліотеки ТУП” за участю модератора НТБ НТТУ КПІ С.І. Барабаш.

Проведено навчальний семінар “Комфортність бібліотечного обслуговування як показник рівня роботи бібліотеки” за участю керівника Центру безперервної інформаційно-бібліотечної освіти, проф. В.К. Скар.

Працівники бібліотеки взяли участь у десяти науково-практичних конференціях Києва, Одеси, Харкова, Луганська, Криму, Хмельницького.

Створено біобібліографічний покажчик “Наукові праці Киницького Ярослава Тимофійовича” [22] та бібліографічний покажчик “Публікації викладачів ТУП за 2001 рік” [23].

Опубліковано 16 публікацій про бібліотеку [251–266] та 28 наукових публікацій працівників бібліотеки [98–110, 397–412].

Відзначено 40-річний ювілей заснування бібліотеки.

Газета “Університет” № 6 повністю присвячена ювілею бібліотеки [21]. До 40-річчя бібліотеки проведено конкурс професійної майстерності “Складові майстерності”. Дипломи бібліотеки за перемогу отримали: Т.Ф. Марчак (в номінації “Високий рівень управлінської майстерності”), Л.І. Іщенко (в номінації “Кращий бібліографічний огляд”), О.М. Бичко (в номінації “Краще знання програмного продукту”), ВЕЛ (в номінації “Найкращий масовий захід”). Видано книгу “Скарбниця знань університету” [24].

До 40-річчя бібліотеки видано ювілейний буклет [20], проведено науково-практичну конференцію “Трансформація ролі бібліотек в інформаційному суспільстві”.

Створено перший документальний фільм “Бібліотека – душа університету”, Інноваційний Центр бібліотечного менеджменту.

У трьох читальних залах видача літератури здійснюється в автоматизованому режимі.

Локальна мережа нараховує 44 комп’ютери. Змінено дизайн web-сайту бібліотеки. Встановлено навігатор Інтернет-ресурсів за профілем університету.

Розроблено довгострокову програму “Молодий спеціаліст XXI століття” (авт.-розроб. – В.О. Василюшина, Т.М. Чернишова).

2003

Створено нову сторінку на web-сайті бібліотеки “Сторінка читача”. В усіх читальних залах запроваджено автоматизовану технологію обліку документовидачі.

Видано матеріали науково-практичної конференції, присвяченої 40-річчю бібліотеки “Трансформація ролі бібліотек в інформаційному суспільстві” [27]. Оpubліковано працівниками бібліотеки 17 публікацій [111–127].

Створено біобібліографічний покажчик “Наукові праці Калди Галини Станіславівни” [25] та бібліографічний покажчик “Публікації викладачів ТУП за 2002 рік” [26].

Продовжує реалізовуватись програма “Молодий спеціаліст XXI століття”. Вперше проведена презентація виставки наукових досягнень студентів Технологічного університету Поділля.

Презентовано клуб “Подільські криниці”.

Участь у Всеукраїнській благодійній акції “Бібліотеки навчальних закладів – сільській школі”.

Закінчено рекаталогізацію активного фонду.

2004

У відділі обслуговування на абонементних запроваджено автоматизовану технологію документообігу із застосуванням електронного підпису читача (pin-коду). Всі категорії читачів обслуговуються за ламінованими реєстраційними документами із штрих-кодом. Масову видачу для студентів першого курсу проведено в автоматизованому режимі.

Створено біобібліографічний покажчик “Наукові праці Рудницького В’ячеслава Броніславовича” [30], бібліографічний покажчик “Публікації викладачів ХДУ за 2003 р.” [29].

Укладено угоду про співпрацю університету з бібліотекою Тернопільського національного педагогічного університету.

В залі каталогів та електронної інформації впроваджено програму “Автоматизований облік ДБО”, завдяки якій користувачі, довідки та послуги обліковуються в автоматизованому режимі.

Вперше проведено підвищення кваліфікації 20-ти співробітників бібліотеки працівниками Академії керівних кадрів культури та мистецтв на базі бібліотеки ХНУ.

Створено перші віртуальні виставки: “Т.Г. Шевченко – велет духу народного”, “Інтернет для всіх”.

Участь у сьомій Всеукраїнській виставці навчальних закладів “Сучасна освіта в Україні – 2004”.

Видано буклет “Інформаційні технології бібліотеки Хмельницького державного університету” [28].

Законсервовано 31 % картотек та систематичні каталоги на фонди структурних підрозділів.

Відмінено використання паперових документів: читацьких формулярів, листків строків повернення, прикнижкових формулярів.

Проведено соціологічне дослідження “Інформаційні потреби користувачів бібліотеки в контексті особистісно-орієнтованої освіти”.

Працівниками бібліотеки підготовлено п’ять наукових публікацій [128–130] та вісім доповідей на конференціях і семінарах різного рівня. Про бібліотеку надруковано шість публікацій у всеукраїнських, професійних, обласних та міських виданнях [128–130, 269–271] За надання додаткових платних послуг вперше отримано понад 100 тис. грн.

2005

Автоматизовано процес замовлення документів читальними залами з відділу збереження фондів.

Розпочато обмін аналітичними записами (періодичних ви-

дань) з Хмельницькою обласною бібліотекою для юнацтва.

Підписано угоду про співробітництво з Головною бібліотекою Краківського політехнічного університету.

Створено біобібліографічний покажчик “Наукові праці Локазюка Віктора Миколайовича” [32] та бібліографічний покажчик “Публікації викладачів ХНУ за 2004 р.” [33].

Започатковано та видано два випуски інформаційного бюлетеня “Бібліотека в освітньому просторі” за темами: “Управління та регулювання діяльності бібліотек”, “Бібліотечне обслуговування користувачів” [55 – № 1; № 2].

Видано новий буклет про бібліотеку [31].

Опубліковано у фахових виданнях чотири наукові публікації [133, 138, 139, 145].

Законсервовано карткові абеткові каталоги: абетковий читачий, абетковий періодичних видань, абетковий та систематичний видань іноземними мовами, окремі розділи СКС.

Розроблено програму проведення занять із студентами магістратури. Відбулися зміни у структурі бібліотеки – створено нові підрозділи: сектор підтримки ЕБ; сектор копіювально-множильних робіт; встановлено два касових апарати для обліку коштів за додаткові послуги. Запроваджено нові форми просвітницької роботи: огляд-пошук; урок-екскурс; урок-роздум; урок-концерт.

Змінено дизайн web-сайту та його структура.

Розроблено та впроваджено програмне забезпечення для функціонування електронної бібліотеки.

Започаткована акція “Подаруй бібліотеці книгу!”.

На базі бібліотеки ХНУ проведено нараду-семінар бібліотек ВЗО Київської зони “Бібліотеки вищих навчальних закладів Київської зони сьогодні та перспективи їх розвитку”.

Працівниками бібліотеки підготовлено та здійснено десять доповідей на конференціях і семінарах різного рівня.

Про бібліотеку надруковано 12 публікацій у періодичних виданнях [132, 140–142, 147, 272–275, 277, 278].

Створено віртуальну виставку “Екологія ХХІ століття”.

У грудні на Вченій раді університету директором бібліотеки обрано О.Б. Айвазян.

2006

Колектив бібліотеки відзначено дипломом та обласною премією ім. Мелетія Смотрицького в галузі бібліотечної роботи за вагомий внесок у розвиток бібліотечної справи, популяризацію української

мови та літератури, видання змістовних інформаційно-бібліографічних видань.

Розпочато обслуговування віддаленого користувача в БД “Електронна бібліотека ХНУ”, через web-сервер бібліотеки.

Підписано угоди про співробітництво з бібліотеками Харківського національного університету радіоелектроніки, Миколаївського національного університету кораблебудування.

За угодою про співробітництво, вивчено досвід роботи бібліотек ВНЗ Польщі під час візиту до Головної бібліотеки Краківського політехнічного університету.

Проведено виїзну науково-практичну конференцію “Роль бібліотеки ВНЗ в інформаційній підтримці освіти та науки на сучасному етапі” на базі бібліотеки КПДУ, за участю бібліотек ВЗО Хмельницької області. Законсервовано систематичну картотеку статей (СКС), алфавітно-предметний покажчик (АПП) до СКС та до систематичного каталогу (СК).

Проведено нараду-семінар директорів міських бібліотек ВЗО за участю директора НБ ім. Максимовича КНУ ім. Т.Г. Шевченка.

Впроваджено в роботу програмний продукт “Регламентуючі документи науково-методичного відділу”.

Створено та впроваджено програмне забезпечення для надання віртуальної довідки через web-сайт бібліотеки ХНУ. Організовано он-лайнovu віртуальну довідкову службу бібліотеки.

На основі рішення Вченої ради наказом ректора університету бібліотеці надано статус наукового підрозділу університету, введено посаду вченого секретаря.

Продовжувалась реалізація інноваційної програми “Молодий спеціаліст ХХІ століття” та проектів “Від якості інформаційно-бібліографічного обслуговування – до якості освіти”, “Майбутнє планети – в наших руках”, “Книги, що зцілюють душу”.

В приміщенні бібліотеки відкрито постійно діючу персональну виставку художника Едварда Міляра, почесного професора університету.

Створено й видано біобібліографічний покажчик “Наукові праці Войнаренка Михайла Петровича” [34] та бібліографічний покажчик “Публікації викладачів ХНУ за 2005 р.” [35].

Видано третій випуск інформаційного бюлетеня “Бібліотека в освітньому просторі” за темою: “Інформаційно-бібліографічна робота бібліотеки ВНЗ” [55 – № 3].

Працівниками бібліотеки підготовлено та прочитано дев’ять

доповідей на науково-практичних конференціях та семінарах різного рівня.

Розроблено стратегічну програму розвитку бібліотеки на 2007–2011 рр.

2007

Відбулися зміни у структурі бібліотеки – створено відділ електронної бібліотеки; об'єднано відділ комплектування та відділ наукової обробки документів; об'єднано два читальні зали ВПТЛ; сектор НТД приєднано до складу ІБВ; скорочено дві штатні одиниці.

Бібліотека брала участь у виставці “Сучасна освіта – 2007” (м. Київ та м. Одеса).

Відкриття доступу до БД “Книгозабезпеченість навчального процесу” через web-сайт книгозбірні, впроваджено модуль “Книгозабезпеченість начального процесу” на сторінці викладача.

Розроблено модуль “Замовте нову книгу” (на web-сайті для користувачів).

Організовано доступ користувачів до ресурсів електронної бібліотеки.

Розпочато послуги з електронної доставки документів (МБА).

На web-сайті бібліотеки створено сторінку “Наукові публікації працівників бібліотеки ХНУ”. В переліку 46 публікацій.

Створено та впроваджено програмне забезпечення для БД “Обмінний фонд бібліотеки ХНУ”.

Участь в міжнародній науково-практичній конференції “Бібліотека вищого навчального закладу – центр науково-інформаційного забезпечення підготовки національних кадрів” (20–21 вересня, на базі бібліотеки КПДУ).

У напрямку “Формування та раціональна організація інформаційних ресурсів” проведено наукове дослідження “Робота з науковою інформацією в бібліотеці університету”.

Проведено ювілейний вечір-презентацію з нагоди 45-річчя НБХНУ.

Видано вісім видань [36–38, 40, 41, 43, 55 – № 4].

Розроблено Програму розвитку наукової роботи “Удосконалення обслуговування користувачів в умовах запровадження новітніх інформаційних технологій” на 2007–2011 рр.

Запроваджено нові форми просвітницької роботи: поминальна година; година роздумів і застережень; розмова не за підручником

2008

Створено нову БД “На допомогу науковцям” (на сайті бібліотеки). Створено та впроваджено програмне забезпечення (модуль) “МБА ХНУ”, розроблено бланк електронного замовлення.

Стартував проєкт “Я і моя бібліотека” на сайті бібліотеки. Оновлено дизайн web-сайту. Організовано доступ до електронної бібліотеки для користувачів через сервер факультету дистанційної освіти.

Проведено науково-практичну конференцію “Сучасні проблеми бібліотечної діяльності у вищих навчальних закладах в контексті переходу до інформаційного суспільства” на базі бібліотеки Хмельницького університету управління і права, за участю бібліотек ВЗО Хмельницької області.

Участь у п’ятнадцятій Міжнародній конференції “Крим 2008” “Бібліотеки та інформаційні ресурси в сучасному світі науки, культури, освіти та бізнесу”.

Участь у засіданні круглого столу “Наукова бібліотека Кам’янець-Подільського національного університету: історія, сьогодення, перспективи” (на базі НБ КПНУ).

Підготовлено 22 публікації [165–169, 171–183, 185–188].

Розпочато роботу зі створення методичного посібника для магістрів “Науковий пошук інформації”. Видано чотири видання [6, 44, 45, 55 – № 5]. Об’єднано два читальних зали ВЕЛ.

Організовано зал для проведення масових заходів.

Виведено зі штатного розпису сектори: літератури з економічної теорії та фінансів; маркетингових досліджень. Введено сектори: комплектування документів; технічного забезпечення.

Скорочено чотири штатних одиниці.

Запроваджено нові форми у просвітницькій роботі: урок-есе; година вдячних спогадів; урок-застереження.

2009

Абонентами МБА стали бібліотеки Івано-Франківського інституту нафти і газу, Східно-Українського університету ім. В. Даля.

Ведеться облік масової роботи з використанням форми “Масові заходи” системи “УФД/Бібліотека”. Впроваджено в роботу сервіс на допомогу комплектуванню “Замовлення документів для навчального процесу та науково-дослідницької роботи”.

На базі бібліотеки Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії проведено науково-практичну конференцію “Гуманізація освіти та традиції просвітництва в бібліотеках ВЗО Хмельниччини”.

Проведено соціологічне дослідження “Мотиви та фактори, що впливають на читання студентством української художньої літератури”.

Видано два випуски інформаційного бюлетеня “Бібліотека в освітньому просторі” [8, 55 – № 7].

Створено покажчики “Наукові праці Йохни Миколи Антоновича” [46], “Наукові праці Скиби Миколи Єгоровича (до 60 річчя від дня народження)” [48] “Публікації викладачів університету за 2007 рік” [47]. Оpubліковано 19 публікацій працівників бібліотеки [189–207].

Створено відділ обслуговування науковою літературою в читальних залах шляхом об’єднання трьох відділів: ВЕЛ, ВПТЛ, ВЛПП. Скорочено два відділи, першого сектор, 20, 25 штатних одиниці.

Запроваджено нові форми у просвітницькій роботі: екскурс в історію української педагогіки; мандрівка сторінками маловідомого твору; година філософських роздумів;

На web-сайті бібліотеки представлено віртуальну виставку “Ми мову називаємо святою”. Започатковано цикл бібліографічних оглядів кращих зразків української літератури “Радимо прочитати”.

Розроблено проект “Правова культура, як фактор цілісного виховання особистості”.

2010

Розроблено та встановлено на web-сервер нову БД “Анотована повнотекстова база даних наукових публікацій”.

Внесено анотації до повнотекстових статей періодичних видань: “Вісник ХНУ”, “Вимірювальна та обчислювальна техніка в технологічних процесах”, “Проблеми трибології”, “Бібліотека в освітньому просторі”.

Скановано та переведено в формат html зміст 548 книг нових надходжень літератури.

Розпочато роботу з формування АПП в бібліотечній системі “УФД/Бібліотека” шляхом конвертації даних відповідно до отриманої нової версії таблиць УДК зі змінами та доповненнями.

Розпочато наукові дослідження:

– Історії бібліотек регіону за темою “Становлення і розвиток бібліотечної справи на Поділлі у другій половині ХІХ – на початку ХХ століття: роль і місце в культурно-освітньому житті краю”;

– Історія НБ ХНУ в документах Державного архіву Хмельницької області.

Проведені соціологічні дослідження: “Масові заходи в оцінці їх учасників”; “Готовність бібліотекарів до змін”; бліц-опитування під час проведення “Днів кар’єри”.

Розпочато детальне вивчення всіх змін, доповнень та доцільності впровадження в наукову обробку літератури, яка надходить до наукової бібліотеки, в зв’язку з отриманням нової версії таблиць УДК.

На базі наукової бібліотеки ХНУ проведено науково-практичний семінар “Основи бібліотечної інноватики” для бібліотек ВЗО Хмельницького методичного об’єднання.

Проведено розрахунок використання робочого часу працівниками відділів НБ ХНУ у 2009 р. (За типовими нормами часу на основні процеси бібліотечної роботи затв. 29.12.2008 р.).

До звіту про наукову діяльність ХНУ підготовлено матеріал “Інформаційне забезпечення наукової діяльності університету”.

Участь у II Міжнародному форумі “Проблеми розвитку інформаційного суспільства” (м. Київ).

Видано чотири видання [49, 50, 55 – № 9; № 10].

Підготовлено 18 публікацій [208–215, 217–223, 225–227].

Запроваджено нові форми у просвітницькій діяльності: презентація доби; філологічні читання; урок-новела; подорож у казку.

2011

На базі бібліотеки Хмельницького кооперативного торговельно-економічного інституту проведено науково-практичну конференцію “Комплектування бібліотечних фондів ВНЗ – сучасні технології та вимоги часу”.

Проведено соціологічне опитування “Майбутнє бібліотеки очима читачів”.

Розроблено програмне забезпечення до нової БД “Зведений електронний каталог бібліотек Хмельницької області” та встановлено на web-сайт бібліотеки. Розпочато роботу зі створення інституційного репозитарію ХНУ.

Участь в Міжнародному науковому конгресі з розвитку інформаційно-комунікативних технологій та розбудови інформаційного суспільства в Україні (м.Київ).

Участь у проведенні (на базі НБ КПНУ) круглого столу “Бібліотеки ВНЗ в роки незалежності України: стан, проблеми, перспективи” (до 20-ї річниці Незалежності України).

Здійснено дистанційне навчання 30 бібліотекарів в Національній академії керівних кадрів культури і мистецтв.

На заняттях з підвищення кваліфікації працівників бібліотеки проведено цикл заходів “Бібліотекар XXI століття”.

Підготовлено 12 публікацій [228–239].

Видано шість видань [51–54, 55 – №№ 11–12].

Разом з іншими підрозділами університету НБ ХНУ стала лауреатом 20-ї Міжнародної спеціалізованої виставки “Освіта та кар’єра – 2011”, яка проходила у м. Києві, де університет отримав золоту медаль в номінації “Інноваційний розвиток освіти та сучасні педагогічні технології”.

Виготовлено стенд “Наукова бібліотека ХНУ. Віртуальна система обслуговування користувачів”.

До 50-річчя з дня заснування наукової бібліотеки Хмельницького національного університету оголошено акцію “Подаруй бібліотеці сучасну українську книгу”.

2012

Проведено ювілейну Всеукраїнську науково-практичну конференцію “Бібліотека та сучасні тенденції в інформаційному забезпеченні освітньої, науково-дослідної та інноваційної діяльності ВНЗ”, приурочену 50-річчю від дня заснування наукової бібліотеки Хмельницького національного університету.

Видано матеріали науково-практичної конференції “Бібліотека та сучасні тенденції в інформаційному забезпеченні освітньої, науково-дослідної та інноваційної діяльності ВНЗ”.

Видано ювілейний буклет “Наукова бібліотека Хмельницького національного університету”.

Створено електронний повнотекстовий ресурс на CD-дисках та на web-сайті бібліотеки “Хмельницький національний університет у дзеркалі періодичних видань (2001–2011 рр.)”, до 50-річчя ХНУ.

Розроблено просвітницький проект “Читання книги та її популяризація в науковій бібліотеці Хмельницького національного університету”.

РОЗДІЛ I. ГОРТАЮЧИ СТОРІНКИ ІСТОРІЇ

Скиба М. Є.

УНІВЕРСИТЕТСЬКА БІБЛІОТЕКА ЯК АВАНГАРД ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Серед найважливіших винаходів людської цивілізації є бібліотеки, які зберігають творіння людського розуму – наукові знання – і цим збагачують розвиток науки – найцінніше, що залишається нащадкам від попередніх поколінь. Відомий російський вчений Д.С. Ліхачов відзначав: “Якщо за результатом будь-якої руйнівної катастрофи з обличчя землі зникнуть всі центри освіти та культури, якщо на світі не залишиться нічого крім бібліотек – світ і людство матимуть можливість відродитися”. Саме цим обумовлене наше ставлення до бібліотеки як скарбниці знань, яка є одним із наріжних каменів навчально-виховного середовища університету, має найкращі приміщення, висококваліфікований персонал та універсальні фонди, здатні забезпечити освітній та науковий процеси класичного університету.

Науковій бібліотеці Хмельницького національного університету – 50 років. Лауреат обласної премії ім. Мелетія Смотрицького в галузі бібліотечної роботи, ровесниця вишу, вона пройшла непростий, але яскравий шлях свого становлення, розвитку, модернізації, стала однією з найбільших книгозбірень регіону, провідною установою, що успішно запроваджує сучасні інформаційні технології. Історія бібліотеки, її минуле і сьогодення – це гідний приклад служіння потребам суспільства, сприяння розвитку науки, освіти, культури, просвіти.

Найважливішим завданням бібліотекарів є постійне прагнення зробити комфортним використання інформаційних ресурсів,

наєвних у книгозбірні. І варто зазначити, що із цим вони завжди справляються, опановуючи нові форми й методи розповсюдження інформації.

Інноваційна діяльність книгозбірні здійснюється шляхом впровадження проєктів та програм, спрямованих на удосконалення системи обслуговування користувачів, збільшення ресурсної бази книгозбірні, патріотичне виховання молодих спеціалістів. Програма “Молодий спеціаліст XXI століття”, в рамках якої проходять “Дні кар’єри”, “Дні фахівця”, презентаційні, виставкові та конкурсні проєкти, сприяє підтримці талановитої, перспективної молоді в досягненні нею життєвих вершин. Розширюють світогляд молодих фахівців такі проєкти книгозбірні: “Від інформаційної культури до якості освіти”, “Майбутнє планети – в наших руках”, “Правова культура як фактор цілісного виховання особистості” та ін. Як повноважний член навчального та наукового процесів університету, наша книгозбірня є постійним учасником виставок МОНмолодьспорту України та Національної академії педагогічних наук, на останній з яких університет відзначено срібною медаллю у номінації “Інновації у використанні інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі”.

Слід зазначити, що сучасна бібліотека є не тільки засобом забезпечення доступу студентів до знань та інформації, але й виконує високу гуманістичну місію – сприяє вихованню гармонійної особистості, здатної до постійної самоосвіти та саморозвитку. Саме через читання, книгу, масові заходи разом із кафедрами і студентським активом книгозбірня сприяє формуванню в стінах університету інтелектуального та культурного середовища.

В останні роки активізувалась наукова діяльність бібліотеки, скерована на дослідження її історії та історії університету, бібліографування наукового доробку викладачів, вивчення і розкриття фондів для інформаційних потреб читачів, підготовку та видання науково-допоміжних та біобібліографічних покажчиків. Як обласний методичний центр бібліотек ВНЗ III–IV рівнів акредитації, університетська книгозбірня розширює свою корпоративну діяльність з бібліотечною спільнотою регіону, країни та зарубіжжя, адже глобальні проблеми, які постають перед бібліотеками сьогодні, можна розв’язати тільки на принципах кооперації та об’єднання інформаційних ресурсів згідно договорів про співпрацю.

Відзначаючи своє 50-річчя, колектив працівників бібліотеки відчуває себе молодою, енергійною, сповненою планів і задумів твор-

чою силою. В книгозбірні працюють професіонали бібліотечної справи, які активно опановують нові знання, створюють неповторну атмосферу творчості, пошуку інноваційних форм і методів роботи, справжні берегині безцінних духовних та інтелектуальних скарбів. Керівництво університету та студентство й надалі буде підтримувати бібліотеку у всіх її творчих починаннях, особливо у справі розвитку її ресурсного потенціалу, задля інформаційного забезпечення славного майбутнього університету та України.

Айвазян О. Б. , Онищук Т. К.

**ПЕРШІ 20 РОКІВ З ІСТОРІЇ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ
ХМЕЛЬНИЦЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
У ФАКТАХ ТА ДОКУМЕНТАХ (1962–1982 рр.)**

Наукова бібліотека Хмельницького національного університету, одна з найбільших книгозбірень області, в 2012 році разом з університетом відзначає 50-літній ювілей. Працівники бібліотеки вже не вперше звертаються до своєї історії. Попередні видання – “Скарбниця знань університету” (2002 р.) та “Бібліотека – ключ до пізнання світу” (2007 р.) знайомили читачів з основними напрямками роботи книгозбірні у різні періоди своєї діяльності і були основані на звітах про роботу бібліотеки, які зберігаються в бібліотеці з 1987 р., а також на спогадах її ветеранів, керівників та співробітників. Окремі факти з історії книгозбірні відображено в збірниках документів і матеріалів, підготовлених викладачем університету І.Х. Ткачуком, які відображають історію закладу, та інших публікаціях [24, 37, 430, 449].

Ця стаття ставить за мету дослідження історії книгозбірні університету за період з 1962 до 1982 рр. на основі архівних матеріалів і, перш ніж перейти безпосередньо до історії НБ ХНУ, варто дати коротку історичну довідку, адже як університет, так і бібліотека були активними учасниками творення тогочасної історії.

У 60-х роках ХХ ст. Українська Радянська Соціалістична Республіка в складі СРСР нарощувала темпи соціалістичного будівництва, відкриваючи нові виробництва, які потребували освічених, висококваліфікованих фахівців, особливо технічного напрямку. В м. Хмельницькому, який став обласним центром у 1954 році, активно розвивалася промисловість і, зважаючи на те, що практично

вся вища освіта області на той час була зосереджена в колишньому обласному центрі – м. Кам'янці-Подільському, в 1962 році в м. Хмельницькому було відкрито загально-технічний факультет Українського поліграфічного інституту ім. І. Федорова [430, с. 19]. Варто також зазначити для сучасного читача, що на той період вся країна жила за п'ятирічними планами розвитку, так званими “п'ятирічками”. В СРСР існувала одна партія – комуністична, і в кожному закладі, в кожній установі, на кожному підприємстві діяли партійні організації, які очолювали парторги, проводячи активну ідеологічну роботу, в т.ч. заняття в школі марксистсько-ленінізму, організацію соціалістичних змагань, святкування революційних пам'ятних дат та інше. Всі бібліотеки на той час були активними провідниками ідеології партії, на що не можливо не звертати увагу, говорячи про історію книгозбірні в 60–80-х роках ХХ ст.

Як уже відомо, Хмельницький ЗТФ було створено Наказом по Українському політехнічному інституту (м. Львів) від 6 червня 1962 р. В наступні місяці проводилась активна робота з формування структури філіалу, штатів викладачів та співробітників. “Напевне, мало хто знає, що першим штатним працівником факультету була бібліотекар Марія Міль (Рижук), і перші книги, що появились в бібліотеці, були безкоштовно передані нам поліграфічним інститутом”, які у вересні 1962 р., за наказом про відрядження, вона отримувала у Львові [430, с. 28, 177]. В наступному наказі від 21 вересня зазначалося, що 17 вересня 1962 року відбулося святкове відкриття Хмельницького ЗТФ Українського поліграфічного інституту ім. І. Федорова. Факультет було розміщено в капітально відремонтованому триповерховому будинку, де створені шість аудиторій, п'ять лабораторій і бібліотека з читальним залом. Отже, у вересні 1962 р. бібліотека розпочала обслуговування своїх перших читачів, якими стали 250 студентів, прийнятих на перший курс.

Нагальною проблемою для новоствореного університету стало забезпечення студентів необхідною навчально-методичною літературою. Тому впродовж наступних навчальних років питання наповнення фонду бібліотеки знаходилося під постійною увагою керівництва. В плані Ради факультету, затвердженому на 1963–1964 навчальний рік, стояло питання про роботу бібліотеки [430, с. 45]. В протоколах засідання Ради факультету за 1964 р. відзначалося, що “фонд бібліотеки зріс до 7800 томів, завдяки чому студенти забезпечені основними підручниками та методичними вказівками” і, водночас, йшлося про невідкладне вжиття заходів для придбання

необхідної технічної літератури. Цю пропозицію вніс на раді факультету старший викладач Г.П. Льїн [69, арк. 1, 4].

Постійне зростання контингенту студентів (що порівняно з 1962 р. збільшився в два рази і становив 950 студентів), які навчалися за 12 спеціальностями, про що йшлося в звіті про роботу Хмельницького загально-технічного факультету українського поліграфічного інституту за 1964 рік, спричинило необхідність активізації поповнення бібліотечного фонду підручниками, яких вже не вистачало [69, арк. 5]. Окремі викладачі відзначали односторонність бібліотечного фонду: “Бібліотека факультету майже не має наукової літератури, що є вагомим недоліком і гостро відчувається викладачами, котрим навіть для навчальної роботи одних підручників недостатньо” [69, арк. 82]. Ця проблема залишилася і в наступному навчальному році, про що говорять виступи викладачів на Раді факультету в липні 1965 р. Обговорюючи питання підведення підсумків весняної лабораторно-екзаменаційної сесії, викладач Л.Б. Мітіна зазначала: “В цьому навчальному році не вистачало підручників з іноземної мови, але й до сьогодні ми так нічого й не придбали. Потрібно знайти кошти й закупити необхідну кількість підручників”. Її підтримав молодий викладач Я.Т. Кіницький, який висловив тривогу з приводу відсутності коштів на придбання літератури з ТММ. Керівництво факультету з розумінням ставилося до проблем книгозабезпечення навчального процесу, тому в рішенні Ради факультету у п. 8. була зазначена необхідність винайти фінанси на придбання необхідної кількості підручників [69, арк. 70, 72].

Отже, бібліотека ЗТФ діяла практично із самого відкриття навчального закладу, обслуговуючи студентів стаціонару, заочної та вечірньої форм навчання, викладачів і співробітників інституту. Близько двох років весь фронт робіт книгозбірні забезпечувала Марія Іванівна Міль (Рижук), яка заочно здобувала фахову освіту в Харківському державному інституті культури та водночас – практичний досвід роботи в інститутській книгозбірні. А роботи вистачало: комплектувати фонд (замовляти, їздити у відрядження, отримувати, обробляти і систематизувати книги, передплачувати періодичні видання), створювати пошуковий апарат (каталоги і картотеки), обслуговувати читачів, працювати з боржниками, ставити виставки та багато іншого. “Умови роботи першого бібліотекаря мало нагадували теперішні. Дві невеличкі холодні кімнатки були зовсім не пристосовані для зберігання книжкового фонду та обслуговування читачів. Тепла фуфайка та валянки – це основні атрибути одягу взимку.

Але природній оптимізм, комунікабельність, вміння долати негаразди допомагали Марії Іванівні в роботі і сприяли тому, що бібліотека розвивалася і мужніла” [24, с. 82].

На розширеному засіданні Ради факультету 24.03.1964 р. М.І. Міль доповідала, що за час існування факультету до бібліотеки надійшло багато навчально-методичної літератури, і, загалом, необхідними підручниками студенти забезпечені. До всіх знаменних дат готувалися стенди та виставки книг, в комплектуванні бібліотека підтримувала тісний зв’язок з книготоргом. Серед недоліків – наявність незасистематизованої літератури, незакінчений каталог, студенти-боржники книгозбірні, відсутність входу до книгосховища з читального залу та малий штат, оскільки такий великий обсяг роботи один працівник не може виконувати якісно і вчасно [69, арк. 102].

Про недоліки в роботі книгозбірні на Раді факультету говорили й викладачі І.Х. Ткачук і П.К. Новицький, які, окрім названих недоліків, вважали, що бібліотека повинна висвітлювати нові надходження з науки й техніки та весь час має бути відкрита, щоб студенти не ходили по факультету і не шукали бібліотекаря [69, арк. 103]. Розуміючи становище Міль М.І., адже неможливо одній людині водночас бути в книготорзі і обслуговувати читачів; принагідно, хоча подякувати викладачу історії І.Х. Ткачуку, який ніколи не був байдужим до справ книгозбірні і в подальшому докладав багато зусиль для розвитку її фондів, вивчення та презентації її історії у виданнях та в музеї університету.

Зважаючи на вказане, в наступному навчальному 1964–1965 р. штат бібліотеки поповнився двома штатними одиницями. До книгозбірні прийшли працювати бібліотекарями Н.Б. Беднарська та К.С. Степанець. Також як Міль М.І., вони заочно навчалися в інститутах культури, про що свідчать накази про надання відпусток для здачі сесій, і, водночас з роботою, брали дієву участь у суспільному житті інститутського колективу, яка того часу була дуже активною: “Вечори відпочинку, поїздки в ліс, спортивні змагання, участь у художній самодіяльності – все це об’єднувало людей, посилювало бажання працювати, робити спільну справу” [24, с. 82].

Із зростанням книжкового фонду, збільшенням кількості читачів, започаткуванням інформаційної і просвітницької роботи бібліотека стає невід’ємною частиною навчального й виховного процесу, і наприкінці 1967 року, за наказом ректора Хмельницького технологічного інституту побутового обслуговування, бібліотекаря Степанець К.С. призначено на посаду завідувачою бібліотекою з 20 жовтня

1967 р. [72, арк. 29]. В грудні того ж року вона, як зав. бібліотекою, стала членом Ради ХТІПО з розгляду пропозицій про присвоєння вчених звань, учбових, методичних, конкурсних, господарських та інших питань [71, арк. 101].

За статистичним звітом інституту за 1966–1967 навчальний рік матеріальна база книгозбірні не змінилася, вона, як і на початку, мала один читальний зал і книгосховище. Книжковий фонд нараховав 15000 примірників на суму 13106 крб [70, арк. 8]. Штат книгозбірні складався з чотирьох одиниць: зав. бібліотекою Степанець К.С. з окладом 110 крб, ст. бібліотекаря Міль М.І. з окладом 85 крб, ст. бібліографа Герасимчук В.Ф. з окладом 79 крб та бібліотекаря Беднарської Н.Б. з окладом 75 крб [73, арк. 10–11, 14]. Покращення роботи книгозбірні, активність працівників не пройшли непоміченими, і за наказом № 25 від 27.10.1967 р. на честь 50-річчя Великої Жовтневої Соціалістичної революції Н.Б. Беднарську за хорошу роботу в приймальній комісії і активну участь в громадському житті інституту нагороджено Почесною грамотою, а К.С. Степанець за старанне ставлення до праці оголошено подяку.

З метою оптимізації подальшої роботи бібліотеки, особливо з питань комплектування необхідною навчальною літературою, за наказом ректора № 31 від 19.02.1968 р. в ХТІПО затверджено першу бібліотечну Раду в наступному складі: ст.викладач С.Г. Іванов, зав. бібліотекою К.С. Степанець, асистент Г.М. Плацова, в.о. зав. кафедрою іноземних мов Й.М. Пацула, ст. викл. В.В. Нестеровський, ст. лаб. Д.Т. Яковлева, студ. II курсу Л.П. Пальнова [74, арк. 47].

В наступному році робота інститутської книгозбірні удосконалювалась і розширювалась, про що свідчать матеріали звіту про роботу ХТІПО за 1967–1968 навчальний рік. За звітом зав. бібліотекою на Раді інституту, робота бібліотеки була спрямована на забезпечення всіх груп читачів необхідною літературою, періодичними виданнями та бібліографічним обслуговуванням. Комплектування літературою проводилось шляхом попередніх замовлень за тематичними планами. Заявки на літературу погоджувались з завідуючими кафедрами і проректором з наукової та навчальної роботи. В результаті наполегливої праці викладачів та бібліотекарів фонд книгозбірні за один рік збільшився в два рази і становив на 1 липня 1968 р. 31441 примірник на суму 29510 крб. За цей рік було придбано 166 назв журналів, 35 книг та 13 найменувань журналів іноземними мовами; обслуговано за єдиною реєстрацією 1644 читачів, яким видано 51317 прим. бібліотечних документів. Один раз в квар-

тал видавався інформаційний бюлетень “Новини радянської і зарубіжної літератури”; оформлено картотеку “Бібліотечна ленініана”, 10 книжкових виставок і два стенди, ленінський куточок. За звітний період проведено чотири бібліографічних огляди до знаменних дат: 50-річчя радянської влади, 50-річчя Радянської армії “50 героїчних років”, до 100-річчя з дня народження В.І. Леніна “Ленін в спогадах сучасників”, до 50-річчя Комуністичної партії України. Як бачимо, для бібліотеки інституту, втім, як і для всіх інших книгозбірень країни, та й не тільки для них, ідеологічна складова роботи знаходилась на той час чи не на першому місці після комплектування. Проведено також два вечори: зустріч студентів з письменниками і поетами Хмельниччини і вечір, присвячений 100-річчю з дня народження О.М. Горького. Крім того, було започатковано бібліотечно-бібліографічні уроки, так звані ББЗ; тобто, в усіх студентських групах першого курсу проводилися бесіди на тему “Як користуватися алфавітним і систематичним каталогами” [76, арк. 25–27].

З 1968 року починається робота зі створення кафедральних бібліотек. Саме в цьому році відкривається кабінет марксизму-ленінізму. Головне завдання кабінету, враховуючи заняття всіх працівників університету в школі марксизму-ленінізму, полягало в наданні методичної та бібліографічної допомоги їм і студентам в самостійній роботі над першоджерелами, в підготовці до семінарських занять. В кабінеті проводилися консультації, видавалася література: “В його фонді є два комплекти творів К. Маркса і Ф. Енгельса, два комплекти творів Леніна (4–5 видання), п’ять комплектів “КПРС в резолюціях”, найнеобхідніша довідкова література. Кабінетом проведено значну роботу по комплектуванню бібліотеки інституту необхідними учбовими посібниками та іншою літературою по суспільним наукам” [76, арк. 52–53].

Відтоді на окремих кафедрах, починаючи з 1969 року, також створено бібліотеки з пунктами видачі, і хоча працювали там кафедральні працівники, вся відповідальність за фонд таких книгозбірень, його поповнення та збереження лягала на бібліотеку університету, яка регулярно здійснювала обробку нової літератури, переобліки фондів кафедральних бібліотек та навчала основам бібліотечної праці матеріально відповідальних за фонд лаборантів і викладачів.

Незважаючи на досягнуті результати, питання розвитку та діяльності книгозбірні і надалі знаходилося під контролем ректорату і вже в наступному навчальному році (в травні 1969 р.) знову розглядалося на засіданні Ради інституту. У доповіді проректора

дано детальну характеристику роботи книгозбірні за всіма напрямками діяльності і зазначалося, що бібліотека відіграє важливу роль в роботі вузу, оскільки її призначенням є максимальне забезпечення навчальною та довідковою літературою, першоджерелами та допоміжною літературою майбутніх фахівців вищої кваліфікації. Разом з тим, бібліотеці необхідно розвивати фонд наукової літератури, надавати всебічну допомогу в справі “ідейно-політичного виховання та розвитку культурного світогляду молоді” [75, арк. 280]. Далі у доповіді відзначалося, що з початку роботи інституту книжковий фонд подвоївся і становить 50 тис. примірників. Лише за останні п’ять місяців бібліотека придбала близько 8 тис. прим. книг завдяки ініціативі окремих викладачів. Так, старший викладач В.Г. Каплун, знаходячись у Львівському лісотехнічному інституті, домовився про безкоштовну передачу бібліотеці 2 тис. примірників книг; також згідно з наказом № 118 від 25 червня 1968 р. за проявлену ініціативу та проведену велику роботу з комплектування бібліотеки інституту навчальною літературою асистенту В.Б. Рудницькому було оголошено подяку [74, арк. 214].

Вагому допомогу в роботі бібліотеки наприкінці 60-х років ХХ ст. надавали студенти, бібліотечні активісти: Трифон Н., Вайцблінт Р., Зикін Т., Силецька В. – гр. МА–21; Рященко М., Корсун, Дубовік Н., Слюсарчук В. – гр. ХТ–21, Болотинська Т. з четвертого курсу вечірнього відділення та багато інших. Вони проводили пропаганду книг серед студентів, допомагали своєчасній обробці видань і підтримували порядок в читальному залі, де для кращого обслуговування було відкрито доступ до енциклопедичної та довідкової літератури. Найактивнішими читачами визнано кращих студентів інституту – Лозового, Шкроба, Вернера та ін., формуляри яких охоплювали десятки книг з різноманітних галузей знань тих спеціальностей, яким вони навчались. Продовжувалось бібліографічне обслуговування, робота з першокурсниками. На допомогу їм в читальному залі був оформлений стенд “Як працювати над книгою”. Комісія з перевірки роботи книгозбірні відзначила позитивне в роботі бібліотеки – здійснення масової роботи, зокрема, організацію виставок до важливих історичних та революційних дат: ювілеїв з дня народження В.І. Леніна, Н.К. Крупської, Ленінського комсомолу “50 героических лет”, до дня Радянської конституції, до 100-річчя періодичного закону Менделєєва, до 1 травня та Дня Перемоги “Слава воїнам-визволителям”. До послуг читачів працювали постійно діючі виставки : “Нові книги”, “Вивчаючим історію КПРС”, “На допомогу вивчаючим іноземну мову”, “Краєзнавчий куток” та

ін.; крім того, працівниками бібліотеки збирався матеріал про наше місто та область. Особлива увага надавалася збору матеріалів та літопису історії інституту. Основні статистичні показники роботи книгозбірні продовжували збільшуватися: 1968 р. обслуговано понад 2200 читачів, яким видано 69 тис. документів; відвідування за рік становило 36 тис. осіб.

Окрім нестачі підручників, бібліотека мала й інші труднощі в своїй роботі, а саме: відсутність необхідної матеріальної бази та занадто малий штат. “Читальний зал має замалу площу, постійно переповнений і не в змозі задовольнити всі потреби студентів. Книгосховище вже два роки тому перестало відповідати зростаючим фондам. Нові книги доводиться складати на підлозі в проходах між стелажми, що сильно ускладнює пошук літератури. Виготовлені стелажі неможливо наростити, оскільки вони прогинаються. Весь штат книгозбірні складається з чотирьох одиниць, в той час, коли штат відкритого на рік раніше Івано-Франківського інституту нафти та газу становить 16 чоловік”.

Покращити матеріальну базу бібліотеки планувалося із введенням в експлуатацію нового навчального корпусу, де було передбачено приміщення для інститутської книгозбірні з трьома читальними залами, в т.ч. для науковців, придбання необхідних меблів та технічного оснащення: “Зокрема, ми думаємо придбати машину “АСУ – 20”, яка буде по відділах давати інформацію про нову літературу, що надійшла до бібліотеки, так, як на вокзалі вона дає інформацію про рух поїздів та вартість проїзду”. Планувалося також придбати збільшувач мікро-фотоплівок і машинку для друку списків нової літератури та каталожних карток, обладнати електро- та світлову бібліотечну інформацію та сигналізацію тощо [75, арк. 293–298].

Позитивно характеризують роботу бібліотеки і викладачі. Зав. кабінетом марксизму-ленінізму Р.І. Корчак відзначав, що колектив бібліотеки сумлінно ставиться до роботи, документація книгозбірні знаходиться в належному стані, робота виконується за планом. Працівники бібліотеки велику увагу приділяють наочності. Організована постійно діюча книжкова виставка, яка систематично поновлюється новими надходженнями. Виступаючий зауважив: “Приміщення бібліотеки дуже мале. Інститут зростає швидко, а ріст бібліотеки відстає від росту і запитів студентів. Незважаючи на труднощі й велике навантаження, співробітники бібліотеки працюють успішно. Так, в цьому році прибуло багато літератури, подарованої іншими інститутами УРСР, яку вчасно обробили і видають студен-

там. Згуртовано багаточисельний читацький актив. Працівникам бібліотеки слід більше звертати уваги на проведення диспутів, зустрічей з письменниками “.

Ректор інституту С.М. Ганжуров відзначив, що хороша робота бібліотеки має велике значення для роботи молодого інституту, в книгозбірні укомплектовано немалий фонд, але він ще недостатній. “Працівники бібліотеки трудяться наполегливо, але треба сказати прямо, що викладачі кафедр мало допомагають їм, мало цікавляться їх роботою. Особливо це стосується питань комплектування навчальної літератури. Багато викладачів бувають у відраядженнях в містах, де в книжкових магазинах є необхідна література. Потрібно зв’язуватися з відповідними торгівельними організаціями, щоб різними шляхами допомагати нашим працівникам бібліотеки поповнювати книжковий фонд. Колектив бібліотеки дружний, але їм потрібно допомагати, тому, що їх лише п’ять чоловік, тоді як по штату потрібно 16 одиниць. Отже, навантаження на кожного працівника бібліотеки зараз дуже велике. В найближчий час здається в експлуатацію новий учбовий корпус, в якому буде розміщена бібліотека ”.

Рада постановила: зобов’язати зав. бібліотекою і зав. кафедрами посилити роботу з комплектування книжкового фонду художньою і навчальною літературою за профілем вузу; покращити масово-виховну роботу бібліотеки, більше проводити читацьких конференцій, диспутів, обговорень книг, зустрічей з письменниками; створити в новому приміщенні фонди вільного доступу; погодити наявний в бібліотеці перспективний план комплектування книжкового фонду з кафедрами; покращити роботу бібліотечної ради [75, арк. 281–283].

Зважаючи на розширення функціональних обов’язків бібліотеки, збільшення контингенту студентів, в 1969 р. штат бібліотеки почав розширюватися. До книгозбірні прийшли працювати С.В. Мартинюк, яка невдовзі перейшла на викладацьку роботу, М.М. Пронгішева та С.Ф. Кручко, яка згодом очолила відділ бібліографії і керуваням до виходу на пенсію. Вже у квітні 1970 р. штат книгозбірні збільшився ще на дві одиниці і становив 11 працівників. На цей час в бібліотеці працювали: К.С. Степанець, Н.Б. Беднарська, М.М. Сусло, С.Ф. Кручко, М.І. Міль, М.М. Пронгішева, Г.Д. Дитинюк, Н.Є. Марчук, В.О. Ткач, Н.І. Хоткевич, Л.Г. Воробійова [76, арк. 94].

Незважаючи на збільшення штату, його було недостатньо для своєчасної обробки великого потоку нової літератури, і ректором М.І. Карпіленко видано наказ № 421 від 18.09.1970 р. про

залучення студентів для надання допомоги в роботі бібліотеки в зв'язку із швидким зростанням книжкового фонду та необхідністю негайного користування книгами. За наказом, декани факультетів і куратори груп мали забезпечити участь студентів у технічній обробці літератури в міру потреби бібліотеки; впродовж навчального року кожний студент повинен відпрацювати в бібліотеці не менше п'ять годин у вільний від навчання час. На зав. бібліотекою К.С. Степанець покладался обов'язок скласти графік роботи студентів і вести облік відпрацьованих годин [78, арк. 118].

У червні 1969 р. (наказ № 151 від 7.06.1969 р.) Хмельницькому інституту побутового обслуговування від Київського автодорожного інституту було передано загально-технічний факультет (ЗТФ) у м. Кам'янці-Подільському. Таким чином, у бібліотеки також з'явився філіал [77, арк. 254]. Станом на 1.07.1970 р. книжний фонд бібліотеки філіалу ХТІПО складав 20209 прим., журналів 3482 прим. або 369 річних комплектів. Навчальною літературою за такими дисциплінами як нарисна геометрія, вища математика, теоретична механіка, іноземна мова, теорія механізмів і машин, технологія металів студенти філіалу були забезпечені на 100 %. Недостатньо у фонді було методичної літератури, з загальної хімії та теорії ймовірностей. Основні показники бібліотеки ЗТФ за 1969–1970 н.р. становили: 1009 читачів, 17235 відвідувань, 21613 прим. книговидач. В бібліотеці проводилися бесіди з читачами, систематично поновлювався плакат “Книжкові новини” про літературу, яка вийшла з друку і надійшла у продаж, а також щомісячно проводилася виставка нових книг, що надійшли в бібліотеку ЗТФ. Працівниками та активом бібліотеки-філіалу впродовж 1969–1970 н.р. проводилась масово-політична робота. Зі студентами першого курсу проведено читацьку конференцію по книзі “У истоков партии”. На вечорі “Вогник” була організована зустріч студентів з випускниками ЗТФ. Розширюється приміщення бібліотеки, організовано читальний зал, виділено фонд читального залу. Штат бібліотеки-філіалу становить дві одиниці. [80, арк. 264–265]*. (Надалі статистичні показники філіалу в м. Кам'янці-Подільському входитимуть у загальні показники бібліотеки).

На початку 70-х років видається ряд документів, спрямованих на збереження бібліотечного фонду. Наказом № 44 від 23.01.1971 р. зав. кафедрами, де відкриті бібліотеки, зобов'язувалися виділити матеріально відповідальних осіб за літературу, а на зав. бібліотекою К.С. Степанець покладалися обов'язки проводити щорічну перевірку наявності, обліку і стану літератури, яка закріп-

лена за кафедрами і кабінетами. При проведенні перевірок звертати увагу на обертання фонду та строки повернення книг [81, арк. 18]. Крім того, згідно розпорядження по інституту, вводилася практика чергувань відповідальних по бібліотеці, в обов'язки яких входило опечатувати всі двері та здавати ключі під розписку черговому вахтеру корпусу [83, арк. 132]. В цей же період у 1972 р. видано перший наказ про порушення окремими студентами правил користування бібліотекою інституту, згідно з яким студентам-порушникам було оголошено догану, позбавлено права користування бібліотекою до кінця навчального року [84, арк. 85].

Разом з обслуговуванням читачів, роботою з фондом та ідейно-виховною діяльністю набуває значення інформаційно-бібліографічна робота, започатковується збір інформації про науковий доробок викладачів. За розпорядженням проректора з наукової роботи ректорат зобов'язав зав. кафедрами подавати до бібліотеки інституту список наукових робіт викладацького складу кафедри з повним бібліографічним описом, а за наявністю у автора примірника наукової праці ректорат просив передати його до книгозбірні [79, арк. 2].

У 70-ті роки розпочинається активна співпраця бібліотеки з товариством "Знання"; вперше організовано пересувну виставку для огляду на урочистих зборах до 50-річчя утворення СРСР. У 1972 р. за наказом ректора про розподіл обов'язків між ректором та проректорами бібліотеку підпорядковано проректору з навчальної роботи. Штат бібліотеки в 1972 році становив вже 15 одиниць, і до кожного свята окремі працівники бібліотеки отримували Почесні грамоти і подяки. Серед нагороджених з 1972 по 1974 рр.: завідувача К.С. Степанець (двічі) – за багаторічну і добре поставлену роботу бібліотеки; старший бібліотекар Н.Б. Беднарська (двічі) – за довголітню бездоганну роботу і відмінне ведення бібліотечних каталогів; бібліотекар А.А. Левандовська (двічі) – за чітке і культурне обслуговування на абонементі, профспілкову роботу; старший бібліотекар Н.І. Хоткевич (двічі) – за організацію і проведення масових заходів в студентських гуртожитках та хорошу організацію довідково-інформаційної і довідкової роботи серед викладачів і студентів; зав. відділу обслуговування Н.Є. Марчук (двічі) – за хорошу організацію роботи, чітке обслуговування студентів і впорядкування книжкового фонду в основному книгосховищі бібліотеки і активну участь у розповсюдженні абонементів на культурно-масові заходи; старші бібліотекарі С.І. Кручко та М.І. Міль – за хорошу організацію довідково-інформаційної і довідкової роботи серед викладачів і сту-

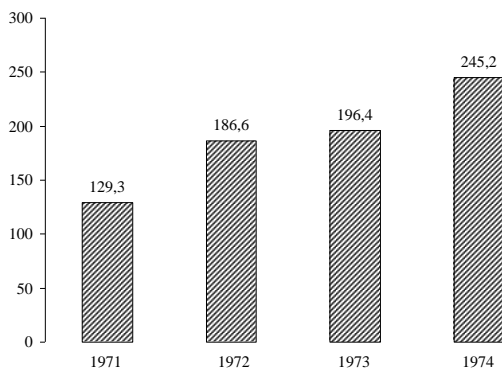
дентів інституту; старший бібліотекар Г.Д. Дитинюк – за велику громадську роботу по випуску стінної газети “Радянський студент”; бібліотекар М.М. Пронтишева – за активну участь у громадській роботі, як профорга бібліотеки; бібліотекар Л.В. Львук (Яковлева), – за ввічливе і чуйне обслуговування студентів, виконання соцзобов’язань до 57 річниці Великого Жовтня; бібліотекар Н.Т. Тютік – за хорошу організацію роботи приймальної комісії, бібліотекар В.О. Ткач – за високі показники в соціалістичному змаганні і сумлінне ставлення до роботи, а також активну участь в громадському житті інституту.

У вересні 1972 р. на Вченій раді знову розглядалося питання про роботу бібліотеки. Основну доповідь робила зав. бібліотекою К.С. Степанець. Голова комісії з перевірки бібліотеки А. Пасечник зачитав довідку про перевірку роботи книгозбірні. Із схвальними відгуками про бібліотеку виступили проректор по учбовій роботі О.Г. Онищенко та зав. кафедрою технології і машинобудування А.М. Музичук. Рада відмітила, що бібліотекою проводиться певна робота по забезпеченню літературою та науково-бібліографічним обслуговуванням професорсько-викладацького складу і студентів вузу, спостерігається зростання кількісних показників роботи книгозбірні, в т.ч і фонду, який нараховував близько 200 тис. примірників, проведення просвітницьких заходів (80 інформаційних оглядів, 85 книжкових виставок, вісім днів відкритого огляду нових надходжень, п’ять масових заходів: дві читацькі конференції за книгами А.Коваля “Дипломанты” та Андреева “Спокойных не будет” і три тематичних вечори “Муза в красной косынке”, “В мире прекрасного”, “К 150-летию со дня рождения Н.А. Некрасова”). Серед недоліків книгозбірні відзначалася недостатня робота з інформування про нові надходження, слабкий зв’язок бібліотеки з кафедрами по забезпеченню науково-методичною і довідковою літературою, нестаток підручників. Відзначалося також недостатнє науково-методичне керівництво Бібліотечної Ради з питань комплектування фонду та передплати періодичних видань. Рішення Ради інституту щодо роботи бібліотеки давало повну характеристику її діяльності з усіх напрямів роботи [311].

На виконання рішення Ради інституту, протокол № 1 від 27.09.1972 р. (наказ 3 94-в від 9.10.1972 р.), створюється нова бібліотечна Рада у такому складі: І.Д. Коломієць – зав. кафедрою фізики – голова; члени ради: І.А. Германюк. – зав. кафедрою політекономії і марксистсько-ленінської філософії, Г.П. Базюк – зав.

кафедрою технології виробничих процесів, В. Вашека – студентка третього курсу, член комітету комсомолу, В.К. Круглов – зав. кафедрою хімічної технології, В.М. Серветник – зав. кафедрою машин і апаратів легкої промисловості, К.С. Степанець – зав. бібліотекою інституту, Л.П. Фурманчук – ст. бібліотекар Кам'янець-Подільського ЗТФ [85]. Серед головних завдань Бібліотечної ради – сприяння пропаганді політики партії та керівництва країни, покращення показника книгозабезпеченості шляхом доукомплектування літератури за профілем вишу, систематичний контроль замовлень на нову літературу за тематичними планами видавництва та замовлень “Книга-поштою”, посилення науково-методичного керівництва в комплектації книжкового фонду, а також надання допомоги бібліотеці в проведенні масових заходів, сприяння поширенню бібліографічних знань серед студентів та викладачів, аналіз планів і звітів про роботу бібліотеки та їх затвердження, запровадження автоматизованих технологій у бібліотечні процеси.

Динаміка зростання фонду представлена на графіку.

Динаміка зростання фонду

Отже, на початку 1970-х років, через 10 років після заснування, бібліотека ХТІПО практично відповідала вимогам “Типового положення про бібліотеку вищого навчального закладу”, де визначалася як наукова, навчально-допоміжна та культурно-просвітницька установа навчального закладу. Бібліотека відносилася до п’ятої групи з оплати праці, мала два структурних підрозділи: відділ комплектування та обробки; відділ обслуговування та книгозбереження, а також філіал книгозбірні в Кам’янець-Подільському загальнотехнічному факультеті. Штат бібліотеки становив 17 праців-

ників, в т.ч. два – на ЗТФ. Серед них: 14 працівників з вищою освітою, в т.ч. дев'ять з бібліотечною і тільки три працівника з середньою спеціальною освітою [86, арк. 73]. 1973 року бібліотеку було віднесено до IV групи за оплатою праці, а 1979 р. – до третьої групи.

Серед основних проблем бібліотеки залишалися малий штат та нестача приміщень, не зважаючи на відкриття 1972 р. читального залу для викладачів, де було зібрано наукову, довідкову, методичну літературу та періодику.

На допомогу науковцям в залі працювала служба міжбібліотечною абонементу. Викладачі мали змогу отримати книги з понад 25 бібліотек Радянського Союзу, серед яких були московські: Державна бібліотека ім. Леніна (ДБЛ), Державна публічна науково-технічна бібліотека (ДПНТБ); київські: Науково-технічна бібліотека (НТБ), Центральна наукова бібліотека Академії наук (ЦНБ АН), Науково-технічна бібліотека Київського політехнічного інституту (НТБ КПІ); Ленінградські: Публічна бібліотека ім. Салтикова-Щедріна, наукова бібліотека Ленінградського державного університету (НБ ЛДУ); також наукові книгозбірні Львова, Одеси та ін. [86, арк. 76].

В середині 70-х років ХТІПО перетворюється в багатопрофільний ВНЗ, який готує спеціалістів для багатьох галузей народного господарства. Разом з інститутом розвивається і бібліотека.

Потік нових надходжень невпинно зростає, і для його якісної та вчасної організації в 1976 р. було створено відділ комплектування. Його очолила Н.Б. Беднарська, яка згодом перейшла на посаду в 1978 р. посаду зам. зав. бібліотеки, а відділ комплектування очолила Паробок С.І. В тому ж році було введено посаду завідувачки бібліографічного відділу, а на початку 80-х – чотири посади: зав. секторами, головного бібліотекаря, старшого методиста. Варто зазначити, що питання збільшення штатів бібліотеки вирішувалося адміністрацією вишу в Міністерстві вищої та середньої освіти УРСР і не завжди позитивно. Так, наприклад, 1976 р. у відповідь на клопотання адміністрації інституту ректору Р.І. Сіліну надійшов лист, в якому планово-фінансове управління міністерства повідомляло, що питання повної комплектації штатів бібліотеки може бути вирішене тільки в 1977 р. за умови виділення Міністерством фінансів УРСР необхідних асигнувань [87, арк. 22]. 1979 р. Мінфін повідомляв, що питання збільшення чисельності обслуговуючого персоналу бібліотек буде розглядатися міністерством у 1980 р. [88]. Наприкінці 1980 р., в зв'язку з переведенням бібліотеки з четвертої групи до третьої групи за оплатою праці, було передбачено в рамках перспективного

плану розвитку інституту введення нових посад на наступні п'ять років. Згідно цього плану штат книгозбірні мав збільшитися на 15 одиниць, серед яких були посади редактора, старшого редактора, методиста, палітурника, головного бібліографа, начальника відділу (мікрофільмування, фотокопіювання, множильного матеріально-технічного забезпечення) [89]. Зазначені листи, службові записки зав. бібліотекою К.С. Степанець, зав. планово-фінансовим відділом Ткаченко М.А. та інші документи засвідчують, що адміністрацією бібліотеки та інституту проводилась активна кадрова політика, спрямована на забезпечення якісної системи обслуговування користувачів бібліотеки достатньою кількістю кваліфікованих кадрів.

Проблема нестачі приміщень для фонду та удосконалення організації обслуговування читачів бібліотеки також турбувала керівництво інституту. Наприкінці 1970-х років за ініціативи ректора інституту проф. Р.І. Сіліна розпочалось будівництво дев'ятиповерхової бібліотеки. “Будуємо такий потужний об’єкт за своїм проектом. Будова іде під назвою “Вставка”, тому що розташовувалась вона між першим навчальним корпусом і першим гуртожитком. Будуємо своїми силами, своїх будівельних загонів, силами слухачів підготовчого відділення...” – згадував тодішній проректор ХТІО В.П. Кошель [449, с. 581]. У 1982 р. будівництво закінчилося – розпочалися внутрішні роботи, які продовжувались до 1988 р., коли бібліотека здійснила переїзд у нове приміщення.

Підводячи підсумки перших 20-ти років діяльності НБ ХНУ, можемо констатувати, що за цей період було закладено основу для подальшого успішного розвитку книгозбірні. На 1.01.1983 р. фонд бібліотеки нараховував понад 508 тис. примірників. В таблиці представлено динаміку збільшення нових надходжень до бібліотеки на початку 80-х років ХХ ст.

Рік	Всього	Навчальна література	Наукова література	Довікова література
1980	24260	14256	7064	1310
1981	32327	19048	10025	1883
1982	34278	21217	8548	3452

Площа бібліотеки в III та IV навчальних корпусах становила 1474 м², на якій розташовувались три абонементи, два читальних зали на 350 посадочних місць, 19 технічних засобів. Штат бібліотеки разом з працівниками філіалу становив 36 одиниць.

Кількість читачів за єдиною реєстрацією нараховувала 7159 осіб (базова бібліотека – 5889, бібліотека філіалу – 1270), відвідування становили близько 300 тис. на рік; документовидача складала понад 600 тис. примірників. Облік відвідувань та документовидачі в читальному залі учбової літератури проводився вибірково (три дні на місяць), на абонементх і в читальному залі наукової літератури – щоденно. В зв'язку із збільшенням відвідуваності, на навчальних абонементх було відкрито короткостроковий абонемент та створено новий пункт видачі – абонемент художньої літератури. Читачі обслуговувались за студентськими квитками, викладачі – за посвідченнями.

Успішно розвивалися всі напрями бібліотечної діяльності – комплектування, бібліографічна та просвітницько-виховна робота. За 1982 рік було придбано близько 40 тис. примірників та 4076 назв нових бібліотечних документів, проведено 121 масовий захід, в яких взяли участь понад 4000 читачів; успішну діяльність МБА характеризує наступна таблиця.

Рік	Кількість бібліотек, де абонується бібліотека	Кількість викладачів	Читачів-студентів	Кількість вимог з інших бібліотек	Кількість книг, виданих іншим бібліотекам	Кількість замовлень від читачів	Кількість відмов	Кількість виконаних замовлень
1978	89	91	48	2	2	1410	1312	44
1979	96	99	38	2	3	1121	1083	38
1980	103	111	43	–	–	954	928	29
1981	154	132	11	4	1	784	709	75
1982	69	53	12	58	24	1080	1055	25

Інформаційно-бібліографічна робота включала надання 11760 довідок, групове та індивідуальне інформування (ВРІ та ДОР), масові інформаційні заходи (11), створення бібліографічних покажчиків (два науково-допоміжних та два рекомендаційних за 1982 р.), проведення ББЗ з першокурсниками, (142 год., в т.ч. 58 год. практичних занять). Розпорядок роботи пунктів видачі був таким:

Навчальні абонементи	3 9 ⁰⁰ до 19 ¹⁵
Абонемент художньої літератури	3 9 ⁰⁰ до 18 ¹⁵
Читальний зал навчальної літератури	3 9 ⁰⁰ до 22 ⁰⁰
Читальний зал наукової літератури та періодики	3 10 ⁰⁰ до 19 ⁰⁰
Вихідний день	Неділя

Під час сесій читальний зал навчальної літератури працював без вихідних.

Такий розпорядок роботи засвідчує, що в бібліотеці було створено належні умови для обслуговування читачів, які забезпечував колектив книгозбірні з 36 працівників. 77 % працівників мали вищу освіту, 13 з них – вищу бібліотечну. Впродовж зазначеного періоду працівники бібліотеки брали активну участь у суспільному житті колективу інституту, соціалістичних змаганнях, де завжди посідали перші місця й отримували перехідний червоний вимпел. Всі працівники з вищою освітою відвідували теоретичний семінар “Комуністичне виховання молоді”, а працівники з середньою освітою навчалися в школі з вивчення основ марксизму-ленінізму. Крім того, за наказами по інституту, працівники бібліотеки брали участь у спортивно-масовій та оздоровчій роботі, сільсько-господарських роботах, художній самодіяльності, приймальній комісії, комуністичних суботниках, здавали норми ГТО (від бігу на різні дистанції, кидання гранат, віджимання – до кульової стрільби тощо), навчалися основам цивільного захисту. За період з 1975 по 1982 рр. керівництво університету за високі показники в навчально-методичній, науковій роботі, за активну участь в забезпеченні якісного і своєчасного виконання науково-дослідних робіт та суспільному житті, виконання взятих соціалістичних зобов’язань відзначило грамотами, подяками, а іноді преміями наступних працівників: В.Н. Осташ (двічі), М.Н. Пронтишеву, Н.Т. Тютік (4), Г.Н. Костильєву, (бібліотекаря К-П ОТФ), С.І. Поробок (3), Н.Є. Марчук (4), М.М. Встухову (4), С.Ф. Кручко (3), З.М. Москалюк (3), З.С. Белінську (3), Н.Б. Беднарську(2), В.О. Ткач (4), М.М. Маруняк (2) (К-П ЗТФ), К.С. Колесник (7), В.В. Погребнову (2), А.А. Левандовську, Л.В. Махнюк (3), С.Й. Федорук (2), Г.А. Гнатюк, І.А. Карпенко. Неодноразово відзначалася і завідувача бібліотеки К.С. Степанець, а 1979 року її кандидатуру було представлено на Дошку пошани університету.

Такими були перші 20 років історії НБ ХНУ, а попереду її очікували переїзд у дев’ятиповерхову будівлю, буремні 1990-і роки, криза, початок автоматизації технологічних процесів, лідируючі позиції в Україні із запровадження нових технологій на початку XXI ст.,

розвиток наукової та видавничої діяльності, обласна премія в галузі бібліотечної справи ім. Мелетія Смотрицького та багато інших подій. Але найголовніше в історії книгозбірні, це люди: ректорат, викладачі, студенти і бібліотечні працівники, які разом створювали нашу бібліотеку і сприяли виконанню її основної місії – якісному інформаційному забезпеченню навчального і наукового процесів вишу, вихованню молодого покоління висококваліфікованих фахівців.

Петрицька В.М.

НЕВИЧЕРПНЕ ДЖЕРЕЛО ЗНАНЬ УНІВЕРСИТЕТУ

Сторінки спогадів і роздумів директора НВ ХНУ (1984–2005 рр.)

(До 50-річчя заснування)

Книга і бібліотека увійшли в моє життя більше півстоліття тому. Ще навчаючись у найкращому на той час Ленінградському бібліотечному інституті, зрозуміла, що це – назавжди.

Бібліотека – це Храм накопичення, збереження неоціненних інтелектуальних і духовних скарбів людської цивілізації. Це вічний Храм Знань, що існує від самих витоків появи Людства на планеті як прояв його ніколи незгасимого прагнення до Удосконалення, Мудрості і Краси.

Усвідомлення цього давало моральне задоволення від отриманої професії.

Працюючи багато років в бібліотеках, впевнилась в унікальності обраної професії та роботи. Цю унікальність теоретично довели вчені бібліотекознавці, а бібліотекарі підтверджують практично своїми високими морально-етичними якостями: альтруїзмом, умінням співчувати, розуміти, розділяти з читачем його проблеми.

Про незвичність нашої професії, необхідність і значущість роботи бібліотекаря та моральне задоволення можна говорити безкінечно. Мене вразило есе нашої колеги – талановитого педагога і фахівця Людмили Іллівни Іщенко “Серенада бібліотеці”, опублікованого в газеті “Університет” до 40-річчя бібліотеки. З великою любов’ю і повагою пише автор про Книгу – “джерело світла”, що заряджає вічною молодістю, яку можна опанувати зі щастям в душі про Бібліотеку, де служать її Величності Книзі.

Дійсно, справа, якій ми служимо, викликає повагу і захоплення. Наша праця втілюється у людських долях, у загальному ін-

телекті нації, в омріяному майбутньому випускників університету.

Осягаючи пройдене, перед очима проходять роки напруженої багатогранної діяльності книгозбірні, насиченої багатьма цікавими подіями, зустрічами, роки еволюційного розвитку. І в цьому калейдоскопі подій і дат, боротьби, досягнень і злетів в центрі всього – Людина. Працею кількох поколінь фахівців, бібліотекарів за покликанням, Бібліотека посіла чільне місце в інформаційному просторі навчального закладу і України.

Писати спогади – не дуже вдячна справа. Про всіх написати неможливо. Кожний, хто працював і працює в Бібліотеці, вніс свій вклад у загальну справу і заслуговує похвального слова, статті, навіть книги. Через обмеженість у друці, пишу тільки про тих, з ким працювала з 1984 до 2006 року, в основному, ветеранів бібліотечної справи.

Великої шани і поваги заслуговує перше покоління працівників, які заклали фундамент нашої бібліотеки, працювали самовіддано, творчо. Їхні імена назавжди залишаться в історії книгозбірні.

Це вони, значною мірою, володіли високою пасіонарністю – активною життєвою позицією, самовідданістю, оптимізмом, працелюбством і прокладали широку колію на шляху розвитку до бібліотеки нового типу. Деякі з цих працівників уже на заслуженому відпочинку, з багатьма мені довелось працювати багато років. Серед них: М.І. Рижук (Міль), К.С. Степанець, Н.Б. Беднарська, Н.Є. Марчук, В.О. Ткач, С.Ф. Кручко, Л.В. Яковлева, А.А. Левандовська, Л.В. Махнюк.

Першу стежку до бібліотеки у вересні 1962 р. проклала Марія Іванівна Рижук, яка все своє життя присвятила книзі, бібліотечній справі. Її професіоналізм, оптимізм і весела вдача допомагали вирішувати всі проблеми. Вона понад 30 років вірно служила книзі і читачам. Особливо вагомий її внесок в розвиток інформаційно-бібліографічної служби, де працювала головним бібліографом. Її людяність, щирість і доброту пам'ятають і студенти, і викладачі, і співробітники.

Понад 30 років свого життя віддала бібліотеці Ніна Броніславівна Беднарська – справжній ентузіаст і патріот бібліотеки. Досвідчений фахівець, вона заклала основи наукового комплектування фондів книгозбірні, впровадження передових методів роботи, створення довідкового апарату. Всі ці роки вона плідно працювала, а бібліотека стала її другою домівкою. Вимоглива і принципова, була мені добрим помічником на посаді заступника завідувачої бібліотеки з 1978 р. і до виходу на пенсію. Своєю самовідданою, наполегливою працею внесла потужний вклад у становлення і розвиток

бібліотеки.

Із 36 років роботи в бібліотеці Неоніли Євгенівни Марчук майже чверть століття очолювала одну із найважливіших ділянок – відділ обслуговування – перший і головний. Тільки людина з енергією і ентузіазмом Неоніли Євгенівни могла впоратись з тим величезним обсягом роботи, яку довелося виконувати. Все встигала, вболівала за справу, авторитет бібліотеки, працювала в контакт з викладачами. Завжди коректна та привітна з читачами і вимоглива до підлеглих.

В кінці 1980-х, на початку 1990-х років на абонементі працювали К.С. Колесник, З.М. Москалюк, І.А. Карпенко, Л.І. Тимошенко, А.А. Левандовська, пізніше – В.О. Макутра, Л.В. Яковлева. Це вони – рядові бібліотекарі – обслуговували тисячі студентів, переносили тонни книг, долаючи десятки кілометрів. Чудово орієнтувались в морі книг, уміло радили, допомагали студентам опановувати науку. Працюючи самовіддано, перше покоління працівників не почувало себе впевнено через низький імідж бібліотечної професії, нерозуміння соціальної ролі бібліотек у суспільстві.

Погані умови праці, мізерна зарплата, що принижувала людей, створювали стереотипи неповноцінності, другорядності і відповідного відношення з боку співробітників і викладачів інституту. Більшість пересічних громадян вважали, що працювати в бібліотеці дуже просто і легко: записувати книжки, загалом – обслуга. Але посправжньому вірні і віддані своїй професії працівники відділу отримували моральне задоволення від почуття виконаного обов'язку, тому що працювали на майбутнє. Їхня привітність, добро зичливість, готовність завжди прийти на допомогу для багатьох студентів стали школою виховання високих моральних якостей. Після виходу на пенсію Н.Є. Марчук деякий час працювала в інших відділах бібліотеки, виявляючи сумлінність та відповідальність за доручену справу.

Чверть століття свого життя присвятила бібліотеці Слава Федорівна Кручко. Вона, старанна і працьовита, приклала максимум зусиль для організації бібліографічного відділу. Доброзичлива і толерантна, Слава Федорівна тісно співпрацювала з деканатами і кафедрами, організовувала нові форми роботи.

Разом із С.Ф. Кручко великий внесок у становлення бібліографічної служби зробили М.І. Рижук і Л.В. Яковлева. Завдяки їх наполегливій роботі впроваджувались і отримували подальший розвиток основні інформаційно-бібліографічні форми і методи обслуговування.

Толерантністю і високим інтелектом виділялась Людмила Ва-

силівна Яковлєва. Високопрофесійний фахівець, яскрава талановита особистість удостоїлась звання бібліографа. Із 36 років роботи в бібліотеці, 25 років віддала цій складній і дуже важливій справі на посаді головного бібліографа. Деякий час вона працювала завідуючою відділу наукової обробки документів.

Доброго слова і великої поваги заслуговує Любов Василівна Махнюк, яка близько 15 років опікувалась роботою читального залу наукової літератури на посаді зав. сектора. Любов Василівна володіла природною мудрістю, була виважена, стримана і небагатослівна. Її поважали за порядність, спокійну вдачу, тонке почуття гумору, оптимізм і працелюбність – все це було гідним взірцем для молодих бібліотекарів.

Я вдячна долі, що у 1984 році мені довелося доторкнутися до Храму Науки і Освіти, де працювала, як веліло сумління. Для кожного професіонала є своя вершина в ієрархії цінностей. Головним стало збереження кращих традицій та доброго імені бібліотеки, яка іде в ногу з життям. Всі роки прагнула підтримувати і піднімати авторитет бібліотеки, а бажання зробити книгозбірню кращою і кориснішою намагалася передати співробітникам.

Початок роботи був пов'язаний із низкою проблем. Потрібно було очолити хоч і невеликий, але зі своїми традиціями і стереотипами, колектив. Відчувала деяку упередженість частини працівників та несприйняття своїх ініціатив. В жалюгідному стані було технічне оснащення. Повільними темпами йшло будівництво нового корпусу. Особливої уваги вимагала організація обслуговування і забезпечення студентів підручниками.

Перш за все, визначила для себе пріоритети: найголовніше – це кадри, удосконалення системи управління і робота з людьми, друге – якісне формування книжкових фондів, третє – підняття рівня і якості всієї роботи.

Не все давалось просто, особливо у відносинах з людьми. Доводилось долати психологічні бар'єри, працювати по-старому. Це був закономірний процес, адже нове завжди прокладає шлях через боротьбу. Відтак, дехто не витримував і йшов з бібліотеки, інші намагались працювати по-новому.

Ці роки вмістили в себе збагачення душі від спілкування з творчими особистостями, постійну роботу над удосконаленням своїх можливостей, вдячність людям за їх повсякденну дуже напружену працю, велику відповідальність, моральне задоволення від виконання покладеної на бібліотеку місії.

Ці роки вмістили в себе також нелегкі часи виживання книго-

збірні в різних непристосованих приміщеннях, переїзд і облаштування нового корпусу, впровадження новітніх технологій, становлення та розвиток бібліотеки, перетворення її в складний інформаційно-науковий центр університету і одну з найкращих бібліотек ВНЗ країни, на досвіді якої вчилися бібліотечні працівники з багатьох регіонів.

Володіючи майже двадцятирічним досвідом організаторської роботи, почала вчитись, опановувала особливості вузівської бібліотеки. Мої університети – то зошити-конспекти з усіх напрямів діяльності. Але більше вчилась у людей. Дуже корисним виявилось знайомство з досвідом роботи бібліотек вищих навчальних закладів Кисва, Львова, Вінниці. Багато корисного взяла, перебуваючи на курсах підвищення кваліфікації (1987 р.) в Москві, де знайомилась з досвідом кращих бібліотек.

Коло завдань, що постало перед бібліотекою, спонукало впроваджувати нові прогресивні форми і методи вдосконалення роботи. Наша ініціатива, дружна робота колективу привертали увагу керівництва інституту, гарантували підтримку. Бібліотека заявила про себе і була почута.

Ректор (на той час інституту) проф. Радомир Іванович Сілін – видатний вчений, дослідник, заслужений працівник освіти України, надавав великого значення бібліотеці як першій лабораторії навчального закладу. Одним із перших кроків його ректорства стало будівництво окремого корпусу бібліотеки, а в подальшому – підтримка всіх наших починань. Поштовхом для розвитку книгозбірні на найближчі роки послужив ректорат в березні 1985 р. У постанові йшлося про приведення штатів у відповідність до категорії, формування фондів, оснащення необхідною технікою, активізацію всієї роботи. Результати цього рішення ми відчули вже наступного року. Переведення бібліотеки на другу категорію за оплатою праці (1986 р.), дало можливість поступового збільшення кількісного складу працівників. У порівнянні з 1984 р. (36 од.) він нараховував 58,5 одиниць.

Напруженими видались 1986–1987 рр. Закінчувалось будівництво бібліотечного корпусу і проводилась інтенсивна підготовка до переїзду. Структура бібліотеки здавалась сталою і незмінною, але вона гальмувала її розвиток. Тому предметом особливих турбот стала структурна перебудова задля покращення всієї організації обслуговування читачів. Це були роки активної і дуже напруженої роботи всього колективу. Запамятався партком інституту 1986 р. з обговорення питання про роль бібліотеки інституту як провідної

ланки партійної ідеології. Саме так тоді оцінювалась роль бібліотек в країні. Колектив працював напружено, впроваджувались нові передові методи роботи, було що представити присутнім. Ця наруга і приниження запам'яталось надовго. Від застарілих стереотипів розуміння цілей і завдань бібліотеки, які не відповідали суті професії бібліотечного працівника, суспільство звільнилось нескоро. І яке то було щастя, коли це скінчилося проголошенням незалежності України. Протягом 1992–1995 рр. ми списали десятки тисяч примірників ідеологічно застарілої літератури, яка засмічувала фонд книгозбірні і голови наших читачів. Зовсім по-іншому відбувались звіти, обговорення роботи бібліотеки на засіданнях вченої ради, ректоратах. З боку керівництва, присутніх відчувалась повага до роботи колективу, підтримка наших починань, готовність допомогти.

Ключова ланка діяльності бібліотеки. З розвитком бібліотеки виникла нагальна потреба у створенні методичної служби – ключової ланки будь-якої бібліотеки. На посаду методиста я запросила Раїсу Митрофанівну Рибалко, яку добре знала, працюючи з нею майже 20 років в облбібколекторі. Це яскрава особистість, професіонал, наполеглива, рішуча і надійна, людина феноменальної працездатності. Очоливши найскладнішу і найвідповідальнішу ділянку роботи в 1986 р., понад 15 років Раїса Митрофанівна була моїм першим помічником і радником – особлива “каста бібліотечних кадрів”, “ядро бібліотечного колективу”. Саме так – помічник керівника, фахівець з управління нововведеннями – визначають роль методиста відомі науковці бібліотечної справи.

Талановита, творча і надзвичайно віддана бібліотеці, Раїса Митрофанівна створила методичну службу, заклала підвалини багатьох бібліотечних технологій, використовуючи і впроваджуючи передовий досвід бібліотек, особливо Росії. Майже 15 років вона працювала одна в тісному контакті з усіма підрозділами бібліотеки. Працювала випереджаючи час, і своїми лідерськими якостями спрямовувала всіх працювати на випередження. Це була дійсно подвижницька самовіддана праця. Розробляючи методику бібліотечної діяльності, вона розглядала її як невід'ємну складову науково-дослідницької роботи. Результати досліджень, започатковані Р.М. Рибалко, використовувались в практичній діяльності бібліотеки, стали науковим підґрунтям для запровадження багатьох інноваційних технологій. Формулу “управління змінами” Раїса Митрофанівна поклала в основу науково-методичної служби, створеної нею тоді, коли про це мало хто говорив.

Всі питання виносились на обговорення методичної ради

(8–10 засідань щорічно) за участю провідних фахівців, керівників підрозділів. Пам'ятаю, як жваво, часом дискутуючи, народжувалась істина, вирішувались складні проблеми. Це об'єднувало колектив, додавало впевненості.

Безліч ідей і творчих задумів Р.М. Рибалко я завжди підтримувала, намагалась втілювати в життя – маркетингове управління діяльністю бібліотеки, проведення конференцій, семінарів, конкурсів, численних соціологічних досліджень, атестацій. Велика заслуга її у створенні системи підвищення кваліфікації. Співробітників вражала її педагогічна майстерність і висока працездатність. Раїса Митрофанівна виступала на всіх семінарах і конференціях просто, доступно, емоційно, заряджаючи присутніх своєю енергією.

За свою подвижницьку працю Раїса Митрофанівна не мала ніяких нагород. Правда, збереглося подання до Міністерства освіти України про нагородження її знаком “Відмінник освіти України”, але воно не пройшло.

Нагородою для Раїси Митрофанівни залишилась любов і повага всього колективу бібліотеки, адже в кожних технологіях і методах діяльності книгозбірні закладена частина її душі і праці.

Місія методичної роботи бібліотеки ВНЗ в період інформатизації освіти, яка виражена у формулі “управління змінами”, стала визначальною в подальшій роботі методистів і, зокрема, Катерина Анатоліївна Чабан. Всього за шість років роботи в бібліотеці вона зробила дуже багато. За 20-річну діяльність на бібліотечній ниві Катерина Анатоліївна опанувала всі напрями роботи та технологічні процеси. Це справжній методист-дослідник, новатор, аналітик. Обіймаючи посаду завідувачої науково-методичного відділу (2002–2006 рр.) вона своєю діяльністю доводила керівну роль методичної служби у розвитку інноваційної роботи бібліотеки. К.А. Чабан стала одним із ініціаторів реформування системи підвищення кваліфікації у книгозбірні. Її численні статті та виступи на конференціях й семінарах різного рівня супроводжувались глибоким аналізом і практичними рекомендаціями. В активі Катерини Чабан також укладання книги “Скарбниця знань університету”, матеріалів науково-практичної конференції до 40-річчя бібліотеки, видання інформаційного бюлетеня “Бібліотека в освітньому просторі”, який став посібником в роботі бібліотек вищів області; вдосконалення електронної БД “Бібліотечна справа”. В кінці 2006 р. К.А. Чабан запросили на посаду головного спеціаліста обласного управління культури, де вона працює донині.

Відповідальну і складну ділянку роботи очолила Оксана Олек-

сандрівна Мацей. Високий професійний рівень, потяг до нового, компетентність, доброзичливість і відкритість до спілкування з колегами – основа її досягнень у роботі.

Значною подією для всього колективу стало отримання навесні 1988 р. нового довгоочікуваного приміщення бібліотеки, побудованого силами студентських будівельних загонів за ідеєю та ініціативою ректора проф. Р.І. Сіліна, якого вже тоді називали будівничим. Визначивши строки переїзду в нове приміщення до початку нового навчального року, ректорат чітко організував цю роботу. Залучені були всі – від студента до професора. Співробітники бібліотеки (58 чол.) працювали з ранку до вечора, без вихідних. Застосування ефективного контейнерного методу (ліфти не працювали) за досвідом Тартуського державного університету, запропонованого Н.Б. Беднарською, дало можливість здійснити переїзд за 3,5 місяці, не припиняючи видачу літератури.

З вдячністю згадую тодішнього декана механічного факультету Олексія Олексійовича Абрамова – знавця книг, поета і прихильника бібліотеки, студенти якого вручну перенесли на поверхи весь фонд і обладнання. Велику допомогу надавала кафедра фізвиховання. Переймались роботою бібліотеки перший проректор Василь Павлович Кошель і Сергій Григорович Костогриз. Сергій Григорович майже щодня бував на будівництві, спокійно узгоджував і вирішував складні питання – монтаж і встановлення ліфтів, підйомника, металевих стелажів. Опікувався проблемами бібліотеки проректор з АГР Анатолій Дмитрович Фомов. Восени того ж року професор Р.І. Сілін в інтерв'ю газеті “Подільський кур’єр” скаже про “команду однодумців”, ентузіазм і самовідданість працівників бібліотеки, об’єднаних бажанням працювати на благо інституту і майбутнього держави. Дійсно, спільна справа об’єднувала колектив. Про премії і доплати ніхто не думав. Це було початком створення “команди однодумців”. Після переїзду колективом була проведена величезна робота з облаштування всіх приміщень, створенню комфортних умов для роботи читачів, що дозволило забезпечити більш високий рівень діяльності бібліотеки. Люди працювали з піднесенням.

Неоціненний внесок у дизайнерське оформлення бібліотеки внесла художник за покликанням душі, Тетяна Миколаївна Чернишова, обдарована філософським мисленням і багатьма талантами. Близько 20-и років Тетяна Миколаївна виконує обов’язки художника-дизайнера. Майстерно виготовлені її руками стенди розкрива-

ють зміст кожного підрозділу бібліотеки, допомагають читачам орієнтуватись в дев'ятиповерховому приміщенні, надають бібліотеці вишуканого і сучасного вигляду. Картини прикрашають читальні зали, створюючи приємну атмосферу, виховують естетичний смак. На високому професійному художньому рівні оформляються книжкові виставки, супроводжуючи всі масові заходи. Все це суттєво впливає на підвищення рівня поінформованості користувачів про ресурси і послуги бібліотеки. Для Тетяни Миколаївни Бібліотека – це еволюційна ступінь в її житті, сходинка в розумінні себе. Це бажання вирішувати всі проблеми в спільномірності з еволюцією, прагнучи до Світла і Добра.

Стверджуючи своєю творчістю справжнє призначення бібліотеки як наукового, виховного і культурного центру університету, Тетяна Миколаївна є ініціатором та співавтором програми “Молодий спеціаліст XXI століття”.

Твори Т.М. Чернишової – картини, проза, вірші – пронизані сяйвом Божественості, всепоглинаючої Любові та благодаті. Вони зачаровують, спонукають до міркувань про справжні цінності життя. З такою людиною приємно спілкуватись, у неї завжди є чому повчитись.

Кадровий потенціал – основа розвитку бібліотеки і виконання її високої місії. Упродовж всього періоду особливу увагу приділяла організації праці та управління бібліотекою, особливо роботі з персоналом. Безумовно, досвід роботи минулих років допомагав, але нові часи вимагали нових підходів. Виділяла головне – націлення всього колективу і кожного зокрема на усвідомлення місії освіти, навчального закладу, поставлених завдань і високу відповідальність.

Колектив складався і міцнів поступово: підготовка і переїзд у нове приміщення, бажання зробити бібліотеку кращою, створити комфортні умови для читачів; залучення провідних фахівців, керівників підрозділів до управління бібліотекою (всі питання життєдіяльності книгозбірні вирішувались колегіально на нарадах при директорові, методичній раді, де враховувалась думка кожного), впровадження всього комплексу новітніх технологій – все це згуртувало колектив і стало формулою успіху бібліотеки. Колективно визначені пріоритетні завдання, що визначають концепцію нового шляху розвитку бібліотеки.

XXI ст., визначивши одним із головних своїх пріоритетів інформатизацію суспільства, поставило професію бібліотекаря в перший ряд найактуальніших і найпотрібніших. Час диктував нове ба-

чення бібліотеки, зростання її ролі в суспільстві.

Ми звільнялись від ідеологічного тиску і стереотипів, коли бібліотекарів називали обслугою. Усвідомлюючи і виконуючи високу місію, своєю працею доводили, що від якісної роботи бібліотеки значною мірою залежить підготовка якісних випускників. Поступово розроблялись і втілювались у життя принципи нової бібліотечної політики і методи її реалізації. Йшло оновлення всіх сфер діяльності системи управління книгозбірнею – обслуговування, формування фондів, модернізація системи підвищення кваліфікації. Як писала газета “Університет” (2002, № 6): “Університетська бібліотека – це добре налагоджений, надійний механізм, який вражає продуманою функціональністю, чіткою системою роботи”.

Хроніка подій останнього десятиріччя доводить, що бібліотека – це інформаційне перехрестя науки і освіти. Бібліотека сьогодні – соціальний інститут, що виконує комунікативну функцію між творцем інформації та її споживачем.

Надзвичайно велику роль в роботі з кадрами мала підтримка керівництва університету. Ректори проф. Р.І. Сілін, проф. М.Є. Скиба багато уваги приділяли бібліотеці. Їх турботу і підтримку колектив відчуває постійно. Вирішуються найскладніші питання, пов’язані зі створенням матеріально-технічної бази, оснащенням бібліотеки, комплектуванням кадрового складу.

Микола Єгорович Скиба – видатний вчений, мудрий керівник і благородна людина, організатор освітньої діяльності у вищій школі – з повагою ставився до бібліотеки, підтримував всі наші починання. Завжди відчувала виняткову його доброзичливість, шанобливе ставлення до себе як до керівника бібліотеки. Розуміння проблем, щира людяність викликають повагу і вдячність до Миколи Єгоровича всього колективу університету і бібліотеки.

Приємно було чути з уст ректора, що бібліотека – це гордість університету, без якої не може бути потужним навчальний заклад. Така оцінка просто зобов’язувала працювати на випередження.

Всі питання багатогранної діяльності намагалась узгоджувати з проф. Сергієм Григоровичем Костогризом. Мені пощастило працювати під його безпосереднім керівництвом. Повна довіра і підтримка, відсутність адміністративного тиску допомагали в роботі.

Він, при всій своїй зайнятості, завжди знаходив час для вирішення складних питань. Ніколи не доводилось чекати у приймальні. Чітко, виважено, із розумінням і доброзичливістю, Сергій

Григорович, не відкладаючи, вирішував питання.

Бібліотека живе і розвивається завдяки плідній співпраці з усіма підрозділами університету.

Про спільну роботу з деканатами і кафедрами може розповісти кожний завідувач відділу. Без доброго слова, підтримки і допомоги робота бібліотеки було б просто неможлива.

В своїй роботі з кадрами опиралась на діяльність методичної служби, колектив однодумців з числа заступників директора: Н.Б. Беднарську, О.Б. Айвазян (з 1994 р.), В.О. Глухеньку (з 2002 р.), Т.К. Онишук (з 2002 р.), завідуючих відділами: О.М. Великосельську, Р.В. Драчук, А.О. Дишель, О.М. Бичко, В.О. Макутру, Т.Ф. Марчак, Р.М. Рибалко, О.М. Шевцову, Л.В. Яковлеву, які внесли потужний вклад в розбудову бібліотеки.

Головний скарб бібліотеки – її люди. Намагалась спокійно і доброзичливо вирішувати питання, цінила в людях професійний капітал, служіння інтересам бібліотеки, знання, уміння, якими вони володіють і використовують на благо книгозбірні. При призначеннях на посаду, переміщеннях намагалась помітити здібності і бажання, спрямувати їх у вірне русло. Але коли траплялись помилки і прорахунки, прислухалась до колег.

За ці роки в бібліотеці працювало чимало людей. Багато талановитих від Бога, творчих, яскравих особистостей. Приходили досвідчені, висококваліфіковані спеціалісти, що любили і знали свою роботу, віддано служили справі, професії, виконували найскладнішу працю – на них “трималась” бібліотека. Були педагоги, інженери, деякі з них іноді зверхньо дивились на бібліотекарів, але вчилися, згодом освоювали нову професію, ставали гарними, відданими справі фахівцями. Були і випадкові люди, але вони залишались непоміченими і приходили ненадовго.

Багато уваги приділяла індивідуальній роботі. Прагнення розуміти і бачити незбагненний світ кожної людини допомагало вчення “Живої Етики”, до якого долучилась давно. При цьому найголовнішим була довіра і доброзичливе ставлення до кожного. Люди відповідали взаємністю. Ця повага і підтримка надзвичайно допомагала.

Дякувала і підбадьорювала, тому що вдячність є важливим моральним заохоченням, так як підвищує самооцінку працівника, надихає на професійне зростання. Буденності і сірості в нашій роботі, напевно, не було. Працювати було цікаво, тому що співробітники не були байдужими виконавцями, а робили важливу, благо-

родну справу, піднімали імідж бібліотеки. В свою чергу намагалась всіляко підтримати кожного і допомогти кому словом, кому – ділом. Не останню роль в цьому мали матеріальні (доплати) та моральні стимули, відзнаки і нагороди. Занесення прізвища директора бібліотеки до Книги пошани університету в 1999 р. стало свідченням високої оцінки діяльності колективу бібліотеки.

Досить часто мені доводилось виступати на нарадах, ректоратах, засіданнях вченої ради і відстоювати інтереси бібліотекарів і бібліотеки, акцентуючи увагу на її значенні в структурі університету. Не раз нагадувала співробітникам, що частина їхньої праці закладена в дипломи випускників, підкреслюючи авторитет бібліотечної діяльності і значущість роботи кожного. Це підвищувало відповідальність, додавало сили і снаги.

Брала участь в багатьох заходах-презентаціях, зустрічах, днях кар'єри (іноді вела ці заходи). Приємно було почути відгуки керівництва, деканів, зав. кафедрами про їх якість. Робила висновки, підбадьорювала, виступала на всіх без винятку конференціях бібліотеки.

Вивчення власного колективу, започатковане Р.М. Рибалко в 1999 р., послужило теоретичною основою нових підходів до визначення потреби у нових кадрах, розвитку персоналу та його використання і мотивації, модернізації системи підвищення кваліфікації.

Натомість доречним була організація в 2002 р. інноваційного центру бібліотечного менеджменту, значну увагу якому приділила О.Б. Айвазян.

Після виходу на пенсію в 1994 р. Н.Б. Беднарської, посаду заступника директора посіла Олена Борисівна Айвазян. Вона потомствений бібліотекар і гарний фахівець, уже мала достатній досвід практичної роботи в бібліотеках міста і нашій книгозбірні.

Активна новаторська позиція, відданість справі, ініціативність Олени Борисівни стали запорукою у впровадженні в роботу нового і прогресивного. Багато зробила в справі запровадження новітніх інформаційних технологій. Олена Борисівна, беручи участь у розв'язанні складних питань комп'ютеризації бібліотеки, наполегливо відстоює інтереси бібліотеки, переконує, нагадує і вимагає від підлеглих виконання поставлених завдань, стає учасником модернізації системи підвищення кваліфікації бібліотеки.

О.Б. Айвазян бере активну участь в методичній роботі: розробці комплексних програм розвитку бібліотеки, окремих програм і проектів, у підготовці серйозних регламентуючих документів, підготовці і проведенні конференцій та семінарів, де успішно виступає, у

підготовці друкованих видань бібліотеки. А далі – численні виступи на конференціях і семінарах різного рівня в Києві, Харкові, Кам'янці-Подільському, Хмельницькому.

Як керівник бібліотеки, я надавала можливість Олені Борисівні брати участь у цих конференціях, святах і ювілеях бібліотек, що сприяло її професійному зросту.

Завдяки активній діяльності О.Б. Айвазян розширилися професійні контакти з бібліотеками ВНЗ України (Київ, Харків, Миколаїв) та зарубіжжя. Вона є автором багатьох науково-теоретичних і практичних статей, опублікованих у наукових збірниках і на сторінках професійних періодичних видань.

Слід відмітити, що наші особисті відносини з Оленою Борисівною склалися на основі взаємної поваги і довіри. Ніякого адміністративного тиску і дрібної опіки. Вважаю, що великою школою як для мене, так і для неї була участь у міжнародних Кримських конференціях. Ми радились з фахівцями, керівниками підрозділів, намагались працювати на вістрі часу.

Можна багато розказати про участь Олени Борисівни в роботі УБА, профкомі університету, в суспільному житті бібліотеки. Це людина різнобічних інтересів, яка багато працює над своїм удосконаленням як фахівець, навчається в аспірантурі.

Сьогодні Олена Борисівна Айвазян – директор наукової бібліотеки, відмінник освіти України (2003 р.). Вона все робить для того, щоб Бібліотека не здавала своїх позицій і служила на майбутнє країни.

Одним із основним факторів успішної роботи більшість співробітників вважає гарні стосунки в колективі, морально-психологічний клімат в кожному підрозділі бібліотеки.

Не останню роль у його створенні та покращенні стало спільне відзначення свят, ювілеїв, знаменних дат. Вони створювали умови неформального спілкування, виявляли кращі людські якості, розкривали таланти. Вогонь любові і добра посилали колегам і читачам в своїх поезіях Т.М. Чернишова, Л.М. Курганська, Г.В. Вдовіна, Т.К. Муравська, В.С. Зендрук. В організації цих заходів треба віддати належне Т.К. Онищук, яка впродовж 16 років була незмінним профгрупоргом, вихователем і наставником молодих.

Непросто бути керівником. Це багатогранна діяльність, окрім професійної підготовки, вимагає повної віддачі, творчих зусиль, великого напруження. Разом з тим, людина збагачується від спілкування та співпраці з яскравими, талановитими особистостями. Є багато чому вчитися, намагатися завжди бути на висоті, і, що най-

головніше – дає стимул для свого вдосконалення.

Формування ресурсів – основа роботи бібліотеки. Якщо університет починається з бібліотеки, то бібліотека – з книжкового фонду. Якість навчального процесу значною мірою залежить від його інформаційного забезпечення, тому питання комплектування всі роки вимагало постійної уваги не тільки директора бібліотеки, але й керівництва університету.

Ускладнювали роботу відділу комплектування недосконала система книговидавання і постачання, фінансові проблеми, особливо в періоди кризових явищ в країні.

Багаторічний досвід роботи в бібліотеці допомагав мені вирішувати ці складні питання. У відділі комплектування, як правило, працювали компетентні, висококваліфіковані фахівці, які вболівали за справу, сумлінно трудилися.

Першою завідуючою відділу була Ніна Броніславівна Беднарська, вслід за нею десять років цю посаду займала Алла Адямівна Левандовська (1983–1993 рр.). Завжди врівноважена, толерантна, вимоглива до себе і підлеглих, спокійно вирішувала всі питання. В ті роки достатньо виділялись кошти на поповнення фонду, але прорахунки в замовленні негативно позначались на якісному складі. Крім того, презентовані іншими бібліотеками видання часто не відповідали профілю. Створення ради з комплектування за участю представників кафедр і провідних фахівців бібліотеки під головуванням Сергія Григоровича Костогриза допомагало вирішувати питання замовлень і фінансові проблеми, розширювало зв'язки з кафедрами, додавало авторитету бібліотеці.

В найважчі роки економічної кризи в країні, на початку 1990-х років, коли була повністю знищена система книговидавання і книгопостачання, посаду завідуючої відділу обіймала Олена Михайлівна Шевцова (1993–1997 рр.). Припинення бюджетного фінансування і значне подорожчання книг негативно позначилось на забезпеченні навчального процесу літературою. Олена Михайлівна багато зусиль докладала до роботи відділу, працювала активно, творчо. Саме тоді бібліотека робила перші кроки комп'ютеризації. Першу ЕОМ встановили у відділі комплектування.

О.М. Шевцова робила все для того, щоб комп'ютерні технології якомога швидше впроваджувалися у роботу відділу. Підвищене почуття відповідальності не давало їй можливості залишатись на цій посаді. Справжній професіонал бібліотечної справи, Олена Михайлівна згодом працювала в інших відділах, виконуючи най-

складнішу роботу, що вимагало досвіду і професійних знань. Її ерудиція, чуйність, тактовність і порядність були передумовою роботи з читачами, якій вона надавала перевагу.

Скоро чверть віку, як Світлана Василівна Луцюк працює головним бібліотекарем відділу комплектування і наукової обробки літератури. Вона першою в бібліотеці розпочинала роботу зі створення ЕК, відповідає за введення в електронний каталог інформації про нові надходження. Спочатку, в перші роки створення ЕК, саму інформацію в ЕОМ “Мазовія” вводила оператор Наталя Безносок (Овтіна) (1992–1993 рр.). Пізніше цю роботу виконувала старанна і добросовісна О.С. Івах.

Сьогодні С.В. Луцюк вже не уявляє роботи без ПК. Працює з електронними БД, редагує ЕК, тематичні каталоги, електронний АПП. Світлана Василівна – людина скромна, врівноважена, дуже відповідальна. На таких фахівцях тримається технологічний процес, де потрібні старанність, ретельність, уважність і чіткість. Добра і щира, завжди підтримує колег. Саме за це здобула авторитет і визнання у колективі.

Понад 20 років у відділі комплектування працювала Ніна Григорівна Любіна (сьогодні на заслуженому відпочинку), педагог за професією, людина широкої ерудиції, різнобічних інтересів і широкого світогляду. Обізнана з книгою, вона займалась замовленням літератури, періодикою, тісно співпрацювала з викладачами кафедр.

Добросовісно ставилась до своїх обов'язків, була чуйна і доброзичлива, мала пошану у співробітників і викладачів.

Професійних знань і досвіду вимагала систематизація літератури, з якою справлялась Валентина Олександрівна Старостка (зараз на заслуженому відпочинку), а згодом очолила відділ книгозбереження. Вона любила чіткість і порядок, 25 років віддала бібліотеці.

Кілька років відділ наукової обробки літератури очолювала досвідчена і пунктуальна Ніна Петрівна Березюк, понад 20 років тут працювали Людмила Василівна Бужанська – добросовісна і невтомна трудівниця, зовсім юна О.М. Мельник (Голяк). Олена Михайлівна Мельник прийшла у бібліотеку ще неповнолітньою, здобула спеціальну освіту, зростала професійно, стала прекрасним фахівцем, працювала на різних посадах від бібліотекаря до завідуючої відділу книгозбереження.

У найскладніший відділ – комплектування Валентина Василівна Фоміних прийшла не з власного бажання, була переведена з

відділу книгозбереження. Професіонал, бібліотекар з природною відповідальністю і працездатністю опанувала автоматизовані бібліотечні технології, багато зусиль доклала, щоб комп'ютери якнайшвидше впроваджувались у технологічні процеси комплектування та обробки документів. Згодом, в 1999 р., як фахівець бібліотечної справи, В.В. Фоміних виконувала обов'язки адміністратора комп'ютерної системи і одночасно фактично обов'язки завідуючої відділу комплектування.

Багато років (1987–2005 рр.) працювала в бібліотеці Яніна Рафаїлівна Стадник (вийшла на пенсію). Її називали патріархом бібліографії і “ходячою енциклопедією”.

Копітка праця таких працівників, про яку мало знають читачі, не завжди на виду, але від їх компетентності і старань залежить робота бібліотеки, формування книжкових фондів і їх використання. Професійна підготовка, великий досвід, енциклопедичні знання, різнобічні інтереси, начитаність і особливо знання технічної літератури дозволяли Я.Р. Стадник виконувати найвідповідальнішу роботу по систематизації літератури, переводу фондів і каталогів на таблиці УДК, формуванню каталогів і створенню АПП. Справлялись із цією титанічною роботою Яніні Рафаїлівні допомагала добросовісна і працелюбна С.В. Луцюк. Багато праці доклала Я.Р. Стадник у створенні першого пошукового апарату до ЕК. Людина гарна душею, а відвертість, чесність, толерантність – привабливі риси її натури. В ній поєднались висока духовність, любов до мистецтва та поетичність.

Коли в 1999 р. в бібліотеку повернулася Валентина Олександрівна Макутра – високопрофесійний фахівець з великим практичним досвідом роботи, їй довелося більшу частину обов'язків завідуючої взяти на себе (з 2005 р. зав. відділу). Всього за чотири роки вона зуміла поставити роботу на наукову основу. Впровадження в роботу новітніх інформаційних технологій дозволило прискорити і якісно змінити традиційні процеси. Продовжувалась робота з наповнення ЕК, створення БД “Картотеки книгозабезпечення навчальних дисциплін”. Добросовісно виконують свої обов'язки Л.І. Швед і Л.О. Сергєєва, С.Б. Мартинюк.

Досвід впровадження інновацій Валентина Олександрівна представляла на науково-практичних конференціях, в публікаціях. Своїм 25-річним досвідом ділиться і наставляє молодих. Інтелігентність, бездоганна порядність і благородство, що поєднується в ній з професіоналізмом, служать повагою і авторитетом у колективі.

Питанню формування фондів приділялась значна увага на

засіданнях вченої ради, ректоратах, коли обговорювались питання діяльності бібліотеки (1985, 1998, 2002 рр.). Кілька разів (1999, 2004, 2005 рр.) питання комплектування порушувалось окремо. Як правило, це давало результат – виділялись кошти на поповнення ресурсів.

Створення ЕК – це окрема, дуже важлива і визначна сторінка в історії нашої бібліотеки. Роботу очолив відділ комплектування і наукової обробки літератури. Найбільш відповідальну роботу виконували Я.Р. Стадник, С.В. Луцюк, Л.С. Сергєєва. Спочатку робота просувалась дуже повільно. Люди вчилися, поступово опановували обов'язки бібліотекаря, каталогізатора і оператора, працювали відповідально і сумлінно. Весь 2000 рік проводилась підготовча робота.

На початку 2002 р. організовано відділ наукової обробки літератури, який очолює досвідчений фахівець і талановитий організатор Людмила Васи́лівна Яковлева, яка організовувала і координувала роботу всіх відділів з формування ЕК. Вона вносить в роботу порядок і виробничу налагодженість. Її сумління і наполегливість передаються колегам і мобілізують виконавців.

У доповіді на ювілейній науково-практичній конференції (2002 р.) Людмила Васи́лівна поділилася з колегами книгозбірень ВНЗ України своїм досвідом роботи по створенню ЕК в нашій бібліотеці. А її виступи на заняттях з підвищення кваліфікації і масових заходах відзначалися глибиною змісту і цікавими пропозиціями.

Людмила Олександрівна Сергєєва справляється з нелегкими обов'язками редактора ЕК, систематизатора і консультанта. Майже 30 років роботи в бібліотеці дали їй величезний досвід. В далекому 1983 р. прийшла на роботу у відділ обслуговування, коли їй не було і 18 років, здобула освіту. Працювала на різних посадах, але по-справжньому проявила себе на ниві, яка вимагала широкого світогляду, ерудиції і професійної компетенції.

Честолюбність у роботі, принциповість і незалежність допомагають Людмилі Олександрівні знаходити і втілювати у роботу нове і цікаве. Від природи обдарована різнобічними талантами. Колеги у захваті від виготовлених нею оригінальних в'язальних виробів, як сценарист і виконавець вона виступає на наших корпоративних вечірках.

Слід віддати належне добросовісній роботі зі створення ЕК завідуючим секторами відділів обслуговування Г.В. Вдовиній, Т.С. Панасюк, Л.І. Салюк, В.Г. Мусевич, З.Й. Бабак, С.В. Майструк, бібліотекарям І.Д. Мисіній, Л.О. Ристевій, Н.Ю. Слободинській, а

також працівникам інформаційно-бібліографічного відділу за надання кваліфікованих консультацій. Створення ЕК, а на його основі багатьох власних БД, і впровадження електронної документообігу стало запорукою високоєфективного і якісного обслуговування користувачів нашої бібліотеки.

Збереження бібліотечних фондів – це питання життєдіяльності бібліотеки. Відпрацьована система організаційних і технологічних заходів забезпечувала захист фонду на всьому “Шляху документа” в бібліотеці, прийнятого методичною радою. Належному зберіганню фондів сприяє також прекрасно обладнане приміщення. Першою завідуючою відділу збереження фондів стала М.О. Дементєва, одна за другою її зміняли В.О. Старостка, В.В. Фоміних, О.М. Мельник, І.М. Гаценко, Р.В. Драчук. Працювали добросовісно. Робота вимагала особливої уваги і сумлінності для проведення постійних перевірок підсобних фондів нашої книгозбірні і кафедральних бібліотек та заходам з його збереження.

Комп’ютеризація – нова ера в історії бібліотеки. На початку свого ректорства професор Р.І. Сілін мріяв про комп’ютеризовану бібліотеку і підтримав ідею комп’ютеризації за досвідом бібліотек Московського університету ім. М.Ломоносова і МІФІ. Від зародження ідеї і до її практичного втілення пройшли роки. Через п’ять років, в 1992 р. зроблено перші кроки в цьому напрямку. Програму і ЕОМ “Мазовія” придбали в Москві.

Однак, через обмеженість фінансування і дефіцит кадрів в роки економічного спаду в країні, робота з комп’ютеризації зовсім припинилась.

Тільки підтримка і допомога ректорату, деканів факультетів Л.В. Торгової, М.І. Бондаренка, В.І. Бегняк, Я.М. Гладкого дала можливість продовжити перервану роботу. На моє прохання перші три сучасні комп’ютери придбані за рахунок позабюджетних коштів цих факультетів (1997 р.).

Дуже вчасним виявилось обговорення роботи бібліотеки на засіданні вченої ради в травні 1998 р. з питання “Вдосконалення форм і методів бібліотечно-бібліографічного обслуговування в бібліотеці університету”. Перебудова роботи книгозбірні, початок впровадження передових методів для забезпечення більш високого рівня діяльності бібліотеки, фінансові проблеми, про що йшлося у доповіді завідуючої бібліотеки, викликало зацікавленість та підтримку керівників і деканів факультетів, завідуючих кафедрами. Їх виступи визначили прийняття рішення про зміну системи фінансування, збіль-

шення кадрового складу, необхідність придбання техніки.

Уже восени того ж 1998 р. ми відкрили відділ автоматизації, який очолила інженер за освітою, вимоглива і відповідальна Валентина Олексіївна Глухенька (з 2000 р. заступник директора з питань автоматизації).

Новий етап розвитку бібліотеки розпочався із широкого впровадження комп'ютерних технологій в усі бібліотечні, інформаційні та управлінські процеси. Ми працювали на випередження, і впровадження новацій стало головною умовою забезпечення більш високого рівня діяльності книгозбірні.

Переконавши керівництво у доречності організації відділу саме в стінах бібліотеки, що стало передумовою успіху, ми брали на себе велику відповідальність і долю ризику. Вирішували питання ідеологічного забезпечення (програма, її адаптація і супровід), комплектування кадрового складу, технічне оснащення, навчання співробітників. Зміна всього комплексу існуючих технологій вимагала знань, досвіду, який здобували, відвідуючи Міжнародні Кримські конференції та деякі бібліотеки. Але до всього потрібно було доходити самим. Треба віддати належне В.О. Глухенькій в організації цього підрозділу, ретельному підбору кадрів, створення комп'ютерної мережі, технологічного забезпечення виходу в Інтернет, впровадження бібліотечної програми "УФД/Бібліотека", створення власного web-сайту – одного з перших на той час в Україні. Найголовніше, що розпочалась робота з формування єдиного науково-інформаційного простору університету. Це відкрило доступ користувачам до світових інтегрованих наукових, освітніх ресурсів.

Із розширенням комп'ютерних технологій бібліотека стала виконувати роль виробника електронних ресурсів. Скануванням видань і комп'ютерною обробкою копій документів займається новостворений в бібліотеці відділ електронної бібліотеки, який з 2007 р. очолює активна і ділова Оксана Болеславівна Таланчук (Казмірчук).

Питання зміни комплексу існуючих технологій вирішувались колегіально. Виняткова роль в цьому належить методичній службі. Інструктивно-методичні і регламентуючі документи, розроблені Р.М. Рибалко, В.В. Фоміних, К.А. Чабан ретельно обговорені та затверджені методичною радою, ставали керівними документами в роботі.

Провідним спеціалістом відділу автоматизації стала Ольга Олексіївна Костюк (працює з 1998 р.) – талановитий фахівець, інте-

лігентна, скромна, працелюбна людина. Її велика заслуга в тому, що за дуже короткий період вона адаптувала бібліотечну програму “УФД/Бібліотека”(1999 р.), створила свої власні програмні продукти. О.О. Костюк стала консультантом і порадиником для кожного, хто до неї звертався: вчила, допомагала, готувала інструкції з користування ПК з різних питань. Опанувала роботу web-дизайнера, багато праці вклала в розроблення web-сайту бібліотеки, сумлінно працює над його удосконаленням, художнім оформленням і дизайном. З 2002 р. цю роботу вона виконує разом із кваліфікованим інженером Оленою Сергіївною Нечипорук. Наполеглива, щира і порядна, вона творчо працює у тісному контакті з фахівцями всіх підрозділів бібліотеки, все робить заради того, щоб web-сайт був на високому рівні, якнайкраще розкривав можливості і потенціал бібліотеки.

В 2000 р. завідуючою відділу автоматизації призначена В.В. Фоміних. Професійно, із знанням справи вона знайомить інженерів і програмістів відділу з особливостями традиційних бібліотечних технологій. Це було дуже важливо для адаптації програми “УФД/Бібліотека”, своїх власних програм і впровадження новітніх технологій. З характерною для неї доброзичливістю, лагідно і спокійно Валентина Василівна багато робить для подолання психологічного бар’єру у спілкуванні співробітників з ПК, опануванні програм, навчає, переконує, наставляє. Доводилось долати непорозуміння і виходити з конфліктних ситуацій, брати активну участь в навчанні всього персоналу.

Виступи В.В. Фоміних на конференціях і семінарах, статті у фахових виданнях сприяли передачі нашого досвіду іншим бібліотекам. Крім згаданих фахівців, у відділі автоматизації професійно і сумлінно працювали інженери і програмісти К.В. Домінюк, А.А. Васишлишин, О.В. Юглічек, техніки Ю.В. Костров, Л.С. Баран, оператор С.П. Музика.

Про вагомий вклад у впровадження комп’ютерних технологій Юрія Валентиновича Кострова можна говорити багато. Великої подяки заслуговує ця добра, виважена і талановита людина. В його активі багато корисних справ: від технічного обслуговування нової техніки, модернізації і безкінечних ремонтів, навчання співробітників до створення програмних продуктів. Ми називаємо Юрія Валентиновича “швидкою допомогою” – нікому не відмовляє, робить все на найвищому професійному рівні. Близько десяти років Ю.В. Костров працював техніком, після здобуття інженерної освіти працює завідуючим відділу інформаційних технологій та комп’ю-

терного забезпечення.

Пізніше, в 2003–2009 рр., цілу низку власних програм розробив Федір Федорович Жарков – педагог за фахом, талановитий інженер за покликанням, скромний і відповідальний.

Не можна не згадати Петра Олександровича Бабака, який з 2001 р. виконував господарські обов'язки відділу. Добрим помічником став він для всіх нас. Доброзичливий і комунікабельний, оптиміст по натурі, Петро Олександрович встановлює контакти з багатьма службами університету. Із притаманною для нього виправкою військового командира, підполковника запасу, вміло, чітко, оперативно вирішує всі питання.

Велика роль у впровадженні всього комплексу робіт з автоматизації належить керівникам бібліотеки, головним спеціалістам, завідуючим відділами О.М. Бичко, О.М. Великосельській, А.О. Дишель, Р.В. Драчук, В.О. Макутрі, Т.Ф. Марчак, Т.К. Онишук, Т.Г. Панасюк, Р.М. Рибалко, В.В. Фоміних, К.А. Чабан, О.М. Шевцовій, Л.В. Яковлевій. Вони організовували колективи, самовіддано працювали. Це була нова, цікава і дуже непроста робота, яка ще більше об'єднувала колектив, де кожний повинен був прикладати свої таланти, уміння, професійні навички і творчість.

Колектив працював напружено ще й тому, що кількість читачів невинно зростала, особливо в кінці 1990-х – початку 2000 рр. В середньому, в день обслуговували до 1,5–2 тисяч читачів. Тому збільшення кадрового складу, вирішення фінансових проблем на придбання літератури і техніки – на це були спрямовані всі мої зусилля.

В умовах кризових явищ і нестійкого фінансування університету проф. Р.І. Сілін знаходив можливість для вирішення наших проблем. В 2000 р. книгозбірню переведено на першу категорію по оплаті праці, що давало змогу вирішувати багато нагальних питань: збільшення кадрового складу, удосконалення структури, розширення роботи з комп'ютеризації. Восени 2000 р. штат бібліотеки нараховував 79 одиниць, в 2004 – 92. Удосконалювалась структура, створювались окремі сектори. Зважаючи на низькі зарплати, починаючи з 1998 р., поступово майже всі співробітники отримували доплати до посадових окладів від 30 % до 50 % і більше (залежно від навантаження і складності роботи).

Свої перші успіхи бібліотечному загалу ми продемонстрували в 2000 р. на науково-практичній конференції “Вузівська бібліотека в епоху електронних комунікацій”.

Ефективною формою навчання стало проведення першого методичного семінару “Бібліотеки – центри інформаційних ре-

сурсів” (2001 р.).

На початку тисячоліття бібліотека вже мала значні успіхи, займала передові позиції в запровадженні комп’ютерних технологій серед бібліотек ВЗО України. Це підвищувало престиж і визнання її як центру інформації в університеті. Однак, наші досягнення сприймалися певною мірою недовіри та невпевненості в ефективності їх використання, особливо серед викладачів. Ми розуміли, що наші читачі ще не готові до такого рівня роботи бібліотеки. Перед бібліотекою постало серйозне завдання: навчати читачів користуватися інформаційними ресурсами. Відтак, “Основи інформаційної культури” стали одним із основних напрямів діяльності інформаційно-бібліографічного відділу.

Разом із успіхами зростали проблеми, які необхідно було вирішувати: знову фінансові труднощі, придбання комплектуючих, покращення умов праці бібліотекарів, обладнання АРМ для читачів. Службові записки з викладкою багатьох проблем мало давали, потрібно було колегіальне вирішення. Навесні 2001 р. ректорат заслухав бібліотеку з питання “Про комплексні заходи щодо покращення діяльності бібліотеки університету”. До бібліотеки висувались серйозні претензії в плані інформаційного забезпечення навчального процесу. Це було справедливо. В умовах повного знищення системи книговидання і книгорозповсюдження в країні, коли література майже не надходила, неможливо було забезпечувати зростаючі інформаційні потреби університету. Укладені рішення були спрямовані на часткове вирішення деяких питань, але вони майже не виконувались через серйозні фінансові проблеми університету. За рахунок власних коштів розпочалось будівництво нового навчального корпусу. Ці ж питання стояли на вченій раді в кінці 2002 р. Ми намагались самі знаходити вихід із скрутного становища шляхом реорганізації структури бібліотеки, впровадження нових методів обслуговування, пошуку додаткових джерел фінансування (платні послуги), розкриття книжкового фонду шляхом створення електронного каталогу.

Значною подією стало проведення восени 2001 р. науково-практичної конференції “Інформаційні технології в бібліотеках ВЗО західного регіону: нові рішення, осмислення підходів та проблеми”, що проводилась з метою ознайомлення директорів бібліотек ВНЗ Львівського методичного об’єднання з досвідом нашої роботи. Змістовні доповіді, демонстрація слайдів, можливість здійснити пошук на ПК, отримання на прохання учасників регламентуючої доку-

ментації стало справжньою школою навчання. Для багатьох бібліотек участь в цій конференції послужила поштовхом для впровадження новітніх комп'ютерних технологій.

Важливим кроком до впровадження новітніх технологій для багатьох бібліотек була участь у науково-практичній конференції, присвяченій 40-річчю Бібліотеки “Трансформація ролі бібліотек в інформаційному суспільстві” (2002 р.). У 2005 р. ще більшими досягненнями ми поділились з колегами Київської зони бібліотек ВЗО на нараді-семінарі “Бібліотеки ВНЗ Київської зони сьогодні та перспективи розвитку”. Люди були вражені тими успіхами, яких своєю самовідданою працею досяг колектив за такий короткий проміжок часу – неповних шість років.

Комп'ютеризація дозволила бібліотеці підвищити якість інформаційних ресурсів, розширити спектр бібліотечних сервісів, підняти оперативність і якість обслуговування користувачів, забезпечити доступ до ресурсів Інтернет – це результат спільної роботи всього колективу.

Як сказав ректор університету проф. Микола Єгорович Скиба у своєму привітанні з нагоди 40-річчя заснування університету: “Бібліотека стала гідним представником університету у світовому інформаційному просторі”.

З турботою про читача. Розширення змісту та обсягу роботи, бажання створити якнайкращі умови для читачів вимагали реорганізації всієї системи обслуговування. У пошуках оптимального варіанта структури і розміщення фондів у новому приміщенні та їх ефективного використання, ми розпочали їх перепрофілювання за галузевою ознакою та видами літератури. Багато зусиль прийшлося докласти до цієї роботи всьому колективу, причому, не припиняючи видачу книг.

Бібліотека нагадувала великий бджолиний вулик, де всі дружно працюють. Переміщення фондів вимагало великого фізичного навантаження: очищення, впорядкування, пересистематизації і розкриття фондів, ґрунтовних професійних знань. Відкриття нових читальних залів, створення окремих секторів давало можливість диференційного обслуговування. На початку 2000 р. бібліотека обслуговувала 12–13 тис. користувачів, фактично обслужених 42–43,5 тис.; 450 тис. відвідувань, їм видавалось 1 млн 100 тис. – 1 млн 200 тис. документів.

Дорогу в світ знань студентам відкривають працівники відділів обслуговування, а найперше – навчальні абонементи. Про ро-

боту першого покоління бібліотекарів цього найбільшого підрозділу уже згадувалось. Зовсім на іншому, значно вищому рівні розгорталась вся робота колективу в останнє десятиріччя.

Поступово приходило усвідомлення високого призначення бібліотеки, а в ній значущість своєї роботи та відповідальність за її виконання.

Наприкінці 1999 р. умовила Тетяну Федорівну Марчак – бібліотекаря за покликанням душі, чудового спеціаліста і умілого організатора, очолити відділ навчальних абонементів, в надії підняти його роботу, яка на той час була в досить занедбаному стані. Далися взнаки плинність кадрів, великі масиви непрофільної літератури, тисячі читачів і величезна читацька заборгованість. До того ж, чекала серйозна підготовча робота по переходу на нові технології. На плечі цієї тендітної, сильної духом жінки навалилось багато проблем.

Тетяна Федорівна зуміла організувати людей, згуртувати колектив, налаштувати на дуже відповідальну, серйозну, напружену роботу. І тут їй знагодився її майже 25 річний досвід роботи в Хмельницькій ОУНБ ім. М. Островського. Організаторські здібності, вміння зацікавити і повести за собою колектив, уважне і доброзичливе ставлення до колег повною мірою були оцінені підлеглими. Своїм прикладом, працездатністю, толерантністю Тетяна Федорівна домагається успіху.

Популярністю у читачів користується сектор наукової і художньої літератури. Завідуюча сектора Н.З. Беймук близько 30 років присвятила цій роботі.

Напевно, тисячам читачів відкрила Наталія Зіновіївна світ Книги, бо завжди знала, що виховання любові до літератури, відродження читання як духовної потреби – це чи не найважливіша робота у вихованні молоді, щоб читання стало духовною потребою людини на все життя, щоб душа її не була порожньою. Непересічні людські якості Н.З. Беймук – щирість, доброзичливе і привітне ставлення до читачів і майстерність педагога у виконанні своєї високої місії – гідний приклад для наслідування. Всі роки вона брала активну участь у проведенні масових заходів.

Завдяки чіткій організації Т.Ф. Марчак роботи з рекаталогізації підсобних фондів відділу та самовідданої і злагодженої праці працівників: зав. секторами Н.П. Нагорняк, С.А. Молчанової, Т.Б. Мельник, О.М. Голяк, Л.І. Міль, бібліотекарів Л.П. Чорної, Г.М. Лансکورунської, Л.І. Ленчицької, Т.Б. Сапарової, В.Л. Яцюк, О.В. Дідишеної, книжковий фонд навчальних абонементів був проштрихкодо-

ваний та занесений в електронний каталог бібліотеки за 2,5 роки проти чотирьох запланованих. Переваги електронної видачі були очевидними. Це було досягнення всього колективу, до якого йшли багато років.

Працівники відділу направляють всі зусилля на те, щоб читачам було комфортно, щоб якомога ефективніше використовувався книжковий фонд. Для цього удосконалюється практика видачі літератури, перевага надається диференційованому обслуговуванню. Робота вимагає також великого фізичного навантаження – доводиться переносити тонни книг і долати десятки кілометрів.

Іноді, спостерігаючи процес видачі книг на абонементях, із задоволенням відзначала, що колективу вдалося сформувати дух сприяння читачеві, високу культуру обслуговування і шанобливе відношення читачів до себе. В анкетних опитуваннях, проведених наших дослідженнях студенти відзначають доброзичливість, високопрофесійність і всебічну обізнаність бібліотекарів.

Це виявлялось також в роботі з читацькою заборгованістю у запропонованому Т.Ф. Марчак змістовному проєкті “Ефективна система повернення студентами підручників”. Працівники відділу не воювали з боржниками, а проявляли гуманність, витримку, повагу і увагу до читачів, розуміння їх проблем. Тисячі книг були повернені до бібліотеки і стали служити читачам.

Великого значення надає Т.Ф. Марчак питанню підвищення кваліфікації працівників. У своїх виступах перед колективом особливу увагу звертає на соціально-психологічну і професійну компетентність, що сприяє успіху.

Власними знаннями і досвідом Тетяна Федорівна охоче ділиться зі своїми колегами. Гарно володіє словом, її виступи завжди змістовні, цікаві, насичені новою інформацією. Досвід і мудрість Т.Ф. Марчак є яскравим прикладом для молодих фахівців. Високий професіоналізм, ерудиція і особлива толерантність дають їй не аби який авторитет та повагу в колективі університету.

Читачі навіть не здогадуються, якими необхідними якостями повинен володіти бібліотекар для бездоганної роботи. За визначенням фахівців бібліотечної науки це – доброзичливість, чуйність, тактовність, порядність, терпимість, принадливість, комунікабельність і багато інших. А чи не найважливіше – високий інтелект, ерудиція, професіоналізм, культура спілкування. Багатьма з цих морально-етичних та професійних якостей володіли співробітники новоствореного в 1986 р. відділу наукової літератури (з 1994 р. відділ

науково-природничої і технічної літератури), який очолила Тетяна Костянтинівна Онищук – педагог за освітою, з достатнім досвідом бібліотечної роботи, ентузіаст і подвижник справи. Саме в той період проявились такі риси її характеру як ініціативність, вміння організувати роботу і людей навколо себе. Штат співробітників підбирався дуже ретельно. Тут працювали фахівці-професіонали О.Б. Айвазян, О.М. Великосельська, Р.В. Драчук, Т.Г. Панасюк, які внесли значний внесок у роботу відділу, а згодом стали досвідченими керівниками і очолили окремі підрозділи бібліотеки.

29 років свого життя віддала Т.К. Онищук бібліотеці. Опанувавши бібліотечну справу, активно працювала, пройшла шлях від бібліотекаря до заступника директора (2002 р.) й до виходу на пенсію. Завдяки її виключній енергії та зусиллям колективу відділ працює на високому рівні, часто перемагає у змаганнях і конкурсах. Люди працюють творчо, з душею, у тісній співдружності з викладачами.

У відділі впроваджуються нові форми і методи роботи по розкриттю книжкових багатств.

Майже за 25 р. роботи в бібліотеці ветеран бібліотеки Тетяна Геннадіївна Панасюк – ділова, надійна і обов'язкова, особливо проявила себе на посаді завідуючої читального залу наукової літератури, згодом завідуючої відділу.

У відділі наукової літератури працювало багато людей, вірних своєму обов'язку, справжніх патріотів університету. Працювали дружно, підтримували один одного як одна сім'я. Серед них інтелігентна і творча С.В. Майструк, відповідальна і доброзичлива С.В. Диха, сумлінна і працьовита Г.Г. Казмірчук, яка трудиться тут близько 30 років.

Пізніше Т.К. Онищук і Т.Г. Панасюк запропонували екологічний проект “Майбутнє планети – в наших руках”.

Чимало зусиль приклав колектив для впровадження нових технологій, електронної документовидачі.

У 1987 р. читальний зал навчальної літератури (1994 р. – технічної літератури) очолила Зінаїда Йосипівна Бабак. Гуманітарій, педагог Зінаїда Йосипівна опанувала нову спеціальність, майже чверть століття самовіддано працює в бібліотеці. В новому приміщенні книгозбірні приклала чимало зусиль до формування і організації книжкового фонду читального залу. Добре запам'ятався переїзд у нове приміщення, коли за кілька днів перемістили великий підсобний фонд і першими почали видавати книги.

Добрими помічниками їй стали Л.О. Сергєєва, О.Ф. Черпіта,

С.Ф. Диха, О.М. Шевцова, Л.А. Подворна. Разом осягали особливості роботи з технічною літературою, проводили змістовні заходи. Завжди привітна і лагідна З.Й. Бабак з увагою і повагою ставилась до всіх – вчила співробітників, допомагала викладачам, з особливою материнською турботою ставилась до студентів. Сектор НТД дуже важливий у складі відділу. На початку 90-х багато праці доклала до його створення Таміла Володимирівна Івашкова (1974–1993 рр.) – гарний фахівець, близько 20 років віддала бібліотеці. Буквально по крихтам добувала потрібні документи з профілю університету. Пізніше цю роботу виконувала Лора Матвіївна Савченко (вийшла на пенсію). Широке використання цього виду документів для написання курсових, дипломних, наукових і винахідницьких робіт вимагало посиленої уваги і зосередження.

Галина Василівна Вдовіна (вийшла на пенсію), довгий час працювала завідуючою сектору. Інженер за професією з великим досвідом роботи, вона стала консультантом і порадиником і для читачів, і для бібліотекарів. Близько 15 років (1995–2009 рр.) працюючи з цим складним видом документів, зробила великий внесок у формування та упорядкування фонду, першою в бібліотеці ввела його в ЕК. З великою педагогічною майстерністю Галина Василівна вміла просто і доступно довести до студентів і аспірантів питання використання нормативної документації і патентного пошуку. Ця мудра, благородна, фанатично відповідальна і працююча людина користується повагою в колективі університету. За високу майстерність і самовіддану працю отримувала нагороди не тільки від Міністерства освіти, університету, але й від кафедр, яким надавала неціненну допомогу.

В 1994 р. наш навчальний заклад піднявся ще на одну сходинку в своєму розвитку – став технологічним університетом.

З відкриттям в університеті економічних факультетів новостворений відділ економічної літератури (1994 р.) очолила Ольга Михайлівна Великосельська (Кохан) – гарний фахівець з великим досвідом роботи.

Перед нею стояли складні завдання. В умовах обмеженого надходження літератури, порівняно невеликих фондів читальних залів і великої навантаженості (до 200–250 читачів на день, деякі книги і журнали видавались до 40–50 разів на день) прагнула якомога ширше розкрити наявні ресурси, забезпечити якісне обслуговування. У двох читальних залах відділу працювало багато творчих фахівців, які вже володіли певним досвідом роботи. В різний час тут працювали завідуючими секторів Л.О. Сергєєва, І.В. Хро-

менкова, Н.П. Вишнеvsька, О.З. Антонюк, В.Г. Мусевич, бібліотекарі Т.М. Віток, Г.І. Мединська, Л.М. Курганська, І.Д. Мисіна, О.Б. Казмірчук (Таланчук), Л.О. Ристева, Н.П. Незговорова, А.О. Гогільчина.

О.М. Великосельська внесла вагомий внесок (15 років очолювала відділ) в організацію оперативного та якісного обслуговування читачів, вивчення їх інформаційних запитів, створення комфортних умов для роботи. В затишних, гарно озелених читальних залах приємно було працювати читачам, які особливо цінували компетентність і доброзичливість персоналу. Під керівництвом Ольги Михайлівни проводились нові, цікаві, змістовні заходи. Для багатьох студентів і викладачів співробітники відділу відкривали вікно у широкий світ науки, розкриваючи книжкові багатства.

Більш наукового спрямування зазнала діяльність ВЕЛ, коли посаду головного бібліотекаря відділу зайняла Вікторія Олександрівна Василюшина (1996–2006 рр.). Високий професіонал, ветеран і патріот бібліотечної справи, людина надзвичайно творча і активна, Вікторія Олександрівна близько 40 років вірно служила Книзі і читачам. Чверть століття в Хмельницькій ОУНБ ім. М. Островського, де зростала, а в останні роки працювала заступником директора, дали великий досвід, який застосовує в нашій бібліотеці впродовж десяти років.

Добре усвідомлюючи призначення бібліотеки в житті суспільства, Вікторія Олександрівна завжди відчуває головне, працює на вістрі часу. Бачення вузівських бібліотек як інформаційно-комунікативних центрів, включених у світовий інформаційний простір і застосування нових, неординарних методів роботи поступово входить в діяльність бібліотеки. В кінці 90-х років Вікторія Олександрівна однією з перших у бібліотеці запропонувала впровадження бібліотечного маркетингу. Діяльність бібліотек переосмислюється з позиції співробітників і читачів. В центрі уваги є людина, користувач бібліотеки і активна робота з ним. Сутність такої співпраці, що робить діяльність відділу більш спрямованою, знайшла відображення у визначенні місії відділу: “Ми працюємо для Вас, разом з Вами на Ваш успіх”. Виконуючи обов’язки завідувачої відділу, на період (1997–1999 рр.) відпустки О.М. Великосельської, багато уваги приділяє аналітичній, науковій роботі, проведенню досліджень, налагоджує контакти з деканатами економічних факультетів. В ті роки проводиться багато цікавих неординарних інформаційних заходів – інформаційно-ділових зустрічей з професорсько-викладацьким складом, презентацій наукових робіт. Вікторія Олександрівна вміє організувати людей, зарядити їх енергетичним потенціалом,

іскрами тих інноваційних ідей, якими сповнена її діяльність. У спілкуванні з читачами вона бачить стимул своєї роботи, яку виконує з піднесенням, піднімає над буденністю, кличе до досконалості. Своєю невтомною творчою працею, толерантністю, здобула визнання колективу бібліотеки і викладачів університету.

Підтвердженням корисності спільної творчої праці бібліотеки і університету стала ексклюзивна програма “Молодий спеціаліст XXI століття”, розроблена Вікторією Олександрівною Василюшиною у співавторстві з художником Тетяною Миколаївною Чернишовою (2002 р.). Ця багатогранна та довгострокова програма спрямована на допомогу творчому розвитку сьогоденної перспективної молоді університету. За роки її реалізації вона набула широкого резонансу в стінах нашого університету.

Результати своїх інноваційних досягнень В.О. Василюшина гідно представила в 2003 році на 10-й ювілейній Міжнародній конференції “Крим 2003”, виграла гранд фонду “Відродження” і виступила з доповіддю “Формування нових концепцій управління інноваційними процесами”.

Беззаперечним виявився вплив реалізації різноманітних і змістовних проєктів цієї програми на студентське життя. З вдячністю писали викладачі і, що особливо приємно, студенти в “Хроніці визначних подій ВЕЛ” (започатковані В.О. Василюшиною і Т.М. Чернишовою) про корисність співпраці у висвітленні наукового потенціалу студентів, про отримання морального задоволення від можливості поділитись своїми успіхами на шляху до самовдосконалення, навчання, науково-творчої праці. Хочу висловити свою шану і вдячність творцям Програми – В.О. Василюшиній, Т.М. Чернишовій, всім, хто брав участь в реалізації проєктів – О.М. Великосельській, співробітникам ВЕЛ. Програма “Молодий спеціаліст XXI століття” піднімає імідж і авторитет бібліотеки та всього університету і спрямована на майбутнє.

Підняти роботу відділу економічної літератури на вищий рівень, домогтись повноти і оперативності інформаційного обслуговування зробило можливим застосування комп’ютерних технологій, глибоке і багатоаспектне розкриття тематики видань для створення ЕК. ВЕЛ один із перших у книгозбірні закінчив рекаталогізацію підсобних фондів читальних залів і першим розпочав обслуговування читачів в автоматизованому режимі.

Про багатий передовий досвід роботи відділу економічної літератури Ольга Михайлівна неодноразово розповідає в своїх ви-

ступак на конференціях, семінарах, на сторінках друкованих видань.

З 2009 р. О.М. Великосельська займає посаду вченого секретаря бібліотеки.

Надзвичайно складна і багатогранна сфера діяльності – бібліографія. Теоретики і практики галузі визначають її як науку і мистецтво неможливого. Це покликання, а потім уже професія. Бібліографічна служба – це мозок бібліотеки. Такою вона є і в нашій бібліотеці. Звання бібліографа потрібно заслужити широкою ерудицією, професіоналізмом і високими людськими якостями.

Про першопрохідців – М.І. Рижук, С.Ф. Кручко, Л.В. Яковлеву із вдячністю було сказано.

Теплим словом і вдячністю згадують співробітники завідувачу інформаційно-бібліографічного відділу Аллу Овсіївну Дишель (1994–2001 рр.), яскраву талановиту особистість, бібліографа за покликом душі. Близько десяти років вона працювала у відділі, з 1997 р. по 2001 роки його очолювала. За цей невеликий період часу їй вдалось підняти роботу на зовсім інший рівень. Значення бібліографічної служби посилюється. Вона наповнюється новим змістом і новими технологіями. Це піднімає престиж професії на значно вищий рівень, дає більш широке визнання і авторитет бібліотеці. Завдяки наполегливості і новаторському ставленню Алли Овсіївни до справи, першими в бібліотеці бібліографи розпочали опанування новітніх технологій в інформаційно-бібліографічному обслуговуванні.

До речі, нагадаю, що першим ідеологом автоматизації бібліотечно-бібліографічних процесів в країні (колишньому Союзі) став видатний бібліограф Б.А. Семеновкер, якого колеги називали “поетом бібліографії”.

Бібліографи виконують функції системних аналітиків й інтелектуальних експертів. Багато уваги Алла Овсіївна приділяє навчанню і підвищенню кваліфікації.

Проводиться наукова робота. Завдяки великій, копіткій праці А.О. Дишель, Т.Т. Горобець, В.В. Іваненкової, Ж.В. Підлісної, О.М. Бичко, з ініціативи директора бібліотеки видаються бібліографічні покажчики професорів університету, згодом в електронному варіанті.

Людина різнобічних інтересів, високої ерудиції Алла Овсіївна гарно володіла словом. Всім нам запам’ятались її виступи, що давали естетичну насолоду. Високоінтелігентна, небайдужа до всього, що діється в бібліотеці, вона дійсно заслужила авторитет і повагу колективу бібліотеки і університету.

Після від’їзду в 2001 р. А.О. Дишель за кордон, посаду обій-

має Оксана Миколаївна Бичко. Вища бібліотечна освіта, щирість, весела вдача, комунікабельність і відповідальність за доручену справу в поєднанні із підтримкою колективу стали вирішальними при призначенні на посаду. Це були роки широкого впровадження комп'ютеризації в усі процеси і технології в підрозділах бібліотеки. Відкриття електронного читального залу дозволило перейти на якісно новий рівень обслуговування користувачів і задовольняти найрізноманітніші їхні запити.

Всі делегації, які відвідували бібліотеку, в першу чергу знайомились з організацією роботи цього залу. Серед гостей були міністри освіти України В.Г. Кремень, С.М. Ніколаєнко, їх заступники, ректори ВНЗ, вчителі, бібліотечні працівники. Їх цікавило обслуговування, інформаційні БД, web-сайт, участь у наукових дослідженнях і реалізації проектів і програм, змістовні масові заходи, пріоритет – впровадження віртуальної довідки, корпоративна діяльність.

Оксана Миколаївна із знанням справи запропонувала масштабний проект “Від інформаційної культури до якості освіти”, до реалізації якого долучились всі працівники, виявляючи творчість і винахідливість.

В.В. Іваненкова однією з перших сміливо використовує комп'ютерні технології, Т.М. Горобець (нині на пенсії) – досвідчений фахівець, з 20-річним досвідом бібліографічної роботи, внесла великий вклад в діяльність відділу. Ж.В. Підлісна відмінно справлялась з інформаційною роботою. А.Г. Кандул – із властивими їй лідерськими якостями – заряджає всіх своїм оптимізмом; наполеглива і відповідальна, активна В.І. Шекенева; талановита і працьовита І.В. Недригайлова; старанна і добросовісна С.М. Капустіна.

У різні роки у відділі працювали Л.К. Хамардюк (1994–1997 рр., зав. відділом), І.М. Гаценко, розпочинала свою діяльність Я.Р. Стадник. Всі вони внесли достойний вклад в довідково-інформаційне обслуговування. Інформаційно-бібліографічному відділу підпорядкований сектор НТД. Позитивно вплинуло на роботу ІБВ участь Галини Василівни Вдовіної в масових заходах (Дні аспіранта, спеціаліста, магістра), передача багатого досвіду роботи колегам. Своїми високими моральними якостями Галина Василівна виховувала і наставляла молодих.

Будучи за професією бібліографом, я всі роки особливу увагу приділяла цій важливій ділянці роботи.

У відділі працює також інженер Н.В. Нагорна (з 1998 р.),

інженерні знання якої допомагають роботі відділу.

Колектив працює дружно і завзято, весело. Молоді бібліографи поважають старших, вчать у них. Вражає здоровий, позитивний мікроклімат без фамільярності і панібратства, панує взаємоповага, довіра, тонкий гумор – це додає сили, сприяє налагодженню роботи. Багатогранну діяльність колективу цього важливого відділу Оксана Миколаївна розкриває в численних виступах на конференціях і семінарах різного рівня: в Києві, Полтаві та інших містах.

Задля духовного збагачення. Яскравою сторінкою в історії нашої бібліотеки позначена просвітницька діяльність, що завжди мала величезний позитивний вплив на духовний світ студентства.

Традиції, закладені Валентиною Олександрівною Ткач (працювала впродовж 1973–1984 рр.) – людиною неординарною, інтелегентною, творчою, підхопили працівники, що прийшли услід за нею. Валентина Олександрівна, педагог за спеціальністю, відмінно володіючи словом, відкривала чарівний світ книги, поезії, мистецтва.

Антоніна Василівна Снігур працювала завідуючою абонементом художньої літератури протягом 1979–1985 рр, емоційно і натхненно проводила для студентів цікаві масові заходи. Завідуючою відділу ідейно-виховної та масової роботи (тодішня назва) розпочинала роботу Олена Михайлівна Шевцова (1986–1992 рр.). Тут працювали Л.К. Хамардюк (Кишун), пізніше В.В. Макошко, С.Г. Потягач, Л.О. Підгородецька.

Олена Михайлівна багато зусиль доклала до організації всієї просвітницької діяльності, залучала до цієї роботи працівників бібліотеки, викладачів, студентів. Бібліотекарем, а згодом завідуючою абонементом художньої літератури працює шановна Наталія Зіновіївна Беймук, самовіддано закохана в свою роботу.

У секторі просвітницької роботи кілька років (1988–1990 рр.) працювала відома на Хмельниччині і в Україні голова обласного Товариства “Просвіта” Зоя Олександрівна Діденко. Знавець української історії і літератури ще до проголошення незалежності України відкривала невідомі сторінки історії, забуті імена письменників і поетів, громадських діячів. Завжди впевнено, емоційно, з піднесенням виступала перед будь-якою аудиторією. Багатьом запам’ятований вечір, присвячений 175-річчю від дня народження Т.Г. Шевченка. Для його підготовки і проведення ми запросили шанувальників поета – викладачів історії, математики, студентський актив бібліотеки, співробітників. Це було грандіозне дійство. В актовому залі на фоні музики в супроводі інститутського хору розгортаються сторінки життя Великого Кобзаря. Відтоді Шевченківські дні тра-

диційно проводяться щороку.

Раїса Василівна Драчук належить до тих творчих особистостей, які розвивають і втілюють у практику надбання попередніх років, невтомно служать Бібліотеці та її читачам. Дружня і товариська, відкрита до спілкування, оптиміст по натурі, просто виважена і добра людина, Раїса Василівна 15 років віддала роботі на посаді завідувачої відділу гуманітарних знань (1994–2009 рр.). Тут накопичено чималий досвід проведення просвітницьких заходів для молоді. Вони спрямовані на популяризацію кращих зразків вітчизняної і світової культури.

Спілкування з мистецтвом дає кожному, хто до нього доторкнувся, справжню насолоду, облагороджує світосприйняття і приносить радість пізнання. Про Людмилу Іллівну Іщенко (працює з 1996 р.) можна сказати словами видатного бібліотекознавця ХХ ст. Ш. Ранганатана, що бібліотекар – більшою мірою вихователь, ніж учитель. Педагог за професією, Людмила Іллівна справжній вихователь молодого покоління. Людина енциклопедичних знань, різнобічних інтересів, надзвичайно творча, вона запровадила багато нових форм просвітницької роботи. Цікаві, неординарні форми проведення, незвичайні назви, яскраві і змістовні заходи Людмила Іллівна перетворює на свята. А ще має феноменальну пам'ять, ніколи не читає з листа. Великого шанування і подяки заслуговує ця скромна, толерантна людина.

Деякий час у відділі працювала відома подільська поетеса Галина Йосипівна Ісаєнко – справжній ентузіаст і подвижник виховної і просвітницької роботи. Поезія Г.Й. Ісаєнко позначена високим пафосом вселенської любові, відкриває справжні цінності життя.

Головним бібліотекарем відділу працювала творча, ініціативна і дуже відповідальна Н.Д. Леденьова (1998–2003 рр.)

Деякі заходи, що проводили працівники відділу гуманітарних знань, запам'ятались надовго і викликали резонанс у університеті. На честь 50-річчя перемоги у Великій Вітчизняній війні ми організували зустріч із сином полку – нашим ректором проф. Р.І. Сілінім. Зворушливо і душевно пройшла ця зустріч.

Запам'ятався вечір-портрет директора бібліотеки, присвячений моєму ювілею (1997 р.). До його проведення доклали зусилля весь колектив. Оформлення залу, композиція і святковий концерт силами працівників бібліотеки вразив всіх присутніх. Це була далина поваги і вдячності своєму керівникові.

Працівники відділу гуманітарних знань взяли найактивнішу участь у підготовці і проведенні святкування 40-річчя ювілею біб-

ліотеки.

Самовіддана творча праця цих людей заслуговує великої вдячності. Багатючий досвід просвітницької роботи нашої книгозбірні неодноразово висвітлювався на конференціях, сторінках періодичних видань, в інформаційному бюлетені “Бібліотека в освітньому просторі”. Дуже гарно, з глибоким аналізом описала його К.А. Чабан у статті “Моделі гармонійного розвитку читача: погляд з 1960-х у 2002-й” у збірці “Скарбниця знань університету”, що видана до 40-річчя заснування бібліотеки.

Видання книги Р.В. Драчук, Л.І. Іщенко “Ми в душах храм будуємо” стало практичною допомогою бібліотекам у проведенні просвітницької роботи.

У складі відділу гуманітарних знань працював читальний зал. До історії, філософії, економічної теорії, мови, які вивчали всі факультети, додалися дисципліни нового гуманітарного факультету. Тому цей зал був найбільш перевантажений. Щоб задовольняти інформаційні потреби читачів, широко використовувалась періодика – до 70–80% від всієї книговидачі. Бібліотечні працівники були одночасно і бібліографами, і консультантами, і порадиниками. Читачі зустрічали тут людей освічених універсально, допитливих, інтелектуалів-книжників і просто добрих помічників. Дружно працювали головний бібліотекар – принципова і вимоглива Н.Б. Дем’янчук, зав. сектора – відповідальна і чітка в роботі Л.І. Салюк, привітна і тактовна Н.Ю. Слободинська, педагог і психолог Н.В. Кошулаб та ін.

Як і в інших підрозділах, працівники запроваджували новітні технології, оволодівали новими знаннями та навичками, брали участь у проведенні соціологічних досліджень, вивчали інформаційні запити і потреби, робили все для покращення комфортних умов читачів.

Я пишаюсь і горда тим, що доля подарувала можливість багато років працювати і вчитися у таких мудрих керівників і видатних вчених, як професори Р.І. Сілін, М.Є. Скиба, С.Г. Костогриз.

Вдячна долі, що вона подарувала мені зустрічі і спілкування з неординарними особистостями, видатними вченими, науковцями, взаємини з якими живило, давало наснагу, багато чому вчило і допомагало, з відомими письменниками і поетами Поділля, багатьма директорами бібліотек, своїми колегами.

Вдячна всьому колективу працівників, повагу і підтримку

якого завжди відчувала і в будні, і свята, у важкі і радісні години.

Сьогодні бібліотека посідає гідне місце серед бібліотек вищів України, діяльність її відображена в “Енциклопедії сучасної України”.

Півстоліття – це значна віха життя. Та попереду багато цікавої роботи з виконання головного нашого завдання – сприяння університету у створенні інтелекту нації майбутнього нашої держави.

Силин Р. И.

БИБЛИОТЕКЕ ХНУ 40 ЛЕТ

Высшее предназначение человека – это познание окружающего нас сложного и многообразного мира. Познание идет в различных направлениях, на разных уровнях. В современных условиях человечество обладает огромным объемом информации, и для дальнейшего продвижения необходима специальная подготовка людей, поскольку новые достижения строятся на базе уже достигнутого. Процесс образования (т.е. “создания”) человека начинается с детского возраста и, по мере роста ребенка, усложняется с привлечением всё большего потока информации. Бурное развитие науки, техники, производства, культуры требует бурного и обязательного развития среднего и высшего образования человечества. Знания передаются от учителей к ученикам путем общения, анализа различных явлений, путем передачи мыслей и рассуждений в виде письменных документов, образных моделей, наглядных демонстраций.

Таким образом, библиотека является обязательным и необходимым элементом любой образовательной системы. Она позволяет общаться и с ушедшими от нас навсегда людьми, светочами науки и искусства. На фронте библиотеки американского Университета Мичигана написано: “Здесь мертвые с живыми говорят”. Да, наше общение продолжается и через книги, здесь мы черпаем вдохновение, новые (для нас) мысли, знания, образы. Библиотека – это показатель культуры, важнейшая составляющая ВУЗа, системы образования и духовной жизни всего общества.

Библиотека Хмельницького національного университета развивалась вместе с развитием университета. Сначала она помещалась в зале второго этажа левого крыла первого учебного корпуса. Институт (ХТИБО) был небольшим, и на первых порах помещение библиотеки удовлетворяло потребностям. Но институт рос, росло

количество студентов, рос книгофонд. Помещение стало тесноватым. Сотрудники библиотеки поддерживали порядок работы, стремились всячески помочь студентам и молодому педагогическому коллективу. Здесь всегда было чисто, уютно, тихо. Коллектив библиотеки выполнял свою духовную функцию. Кроме книговыдачи здесь проводились конференции, заседания книжных клубов, читались лекции, как по планам работы самой библиотеки, так и по планам общества “Знание”.

С вводом в строй третьего учебного корпуса простора для библиотеки прибавилось. Здесь было уже специальное помещение на первом этаже. Активность сотрудников библиотеки не упала, а даже повысилась, поскольку и подколлектив института, и дружная семья библиотеки совместно вели большую воспитательную и учебную работу.

В строительстве, отделке и оборудовании четвертого учебного корпуса принимали непосредственное участие студенты и работники нашего института. Работники библиотеки тоже готовили свое помещение. И какова же была радость по обустройству своего нового помещения.

Но, как говорится, аппетит приходит во время еды. Все мы мечтали о библиотеке не встроенной в учебный корпус, а самостоятельной, расположенной в своем корпусе, как в солидных высших учебных заведениях. Однако, строить такое помещение не так просто. Нужно было специальное постановление правительства на финансирование и строительство такого объекта. Наш периферийный ВУЗ не мог об этом и мечтать. Но мечта все же была, и желание было. Здесь нам огромную помощь оказал председатель областного исполкома Макар Иванович Починок. Поддержанные местными партийными и советскими органами, министерством высшего и специального среднего образования, мы все же подготовили проект и начали строительство. Это была истинно народная стройка. В проектных и подготовительных работах принимали активное участие доцент Пасечник Анатолий Иосифович и профессор Ковтун Виталий Васильевич. Генеральным подрядчиком выступило управление ремонтных и строительных работ областного управления бытового обслуживания, руководимое Тимковым Петром Артемовичем. У нас в институте развернулась действительно народная стройка. Были сформированы круглогодичные студенческие строительные отряды, группы содействия, группы оказания помощи. Руководство и помощь студенческим отрядам осуществляли специально назначенные преподаватели. Для студентов были состав-

лены специальные учебные графики занятий, и студенты и преподаватели осуществляли объединение учебных занятий и строительство нашей библиотеки. Надзор и кураторство от института осуществлял Николай Миронович Бутаков – наш неутомимый прораб, отдавший много сил и энергии созданию материальной базы института. Общее руководство строительством от института осуществлял проректор института Анатолий Дмитриевич Фомов, начинавший свой трудовой день на библиотеке и заканчивающий день в заботах о ней. В процессе строительства устраивались субботники, в которых принимали участия студенты, преподаватели и сотрудники института и особенно библиотеки. При отделочных работах сотрудники библиотеки образовали специальные группы помощи строительству. Это была долгая, но героическая стройка. И вот новый высотный корпус поднялся над городом и украсил его!

Сколько было радостей! Но сколько было и забот по устройству, оборудованию и оснащению этого нового корпуса! Книжный фонд с годами увеличился, и только на перемещение его в новое помещение потребовалось две недели напряженных усилий сотрудников, студентов, преподавателей. И вот новоселье завершилось, и началась ежедневная кропотливая работа по совершенствованию и развитию нашей библиотеки. Сегодня наша библиотека входит в число лучших вузовских библиотек Украины.

Но самой главной ценностью нашей библиотеки является ее коллектив. Конечно, материальная оснащенность важна, но здание, оборудование, стеллажи, компьютеры без людей мертвы.

Люди – вот главная ценность!

Коллектив библиотеки, как и коллектив института, создавался на чистом месте, т.е. родился вместе с созданием института, первым высшим учебным заведением министерства высшего и среднего специального образования Украины в городе Хмельницком. Здесь собрался молодежный коллектив романтиков, энтузиастов библиотечного дела, может быть еще не очень опытный, но верящий в светлое будущее нашего института, в светлое будущее нашей страны и желающий принять в этом развитии самое непосредственное участие.

Коллективу библиотеки, да и нашему институту повезло в том, что библиотеку возглавляли не просто профессионалы, опытные работники, но и энтузиасты библиотечного дела, свято верившие в необходимость воспитания молодого поколения наших студентов для будущего страны. Вначале библиотеку возглавила Екатерина Степановна Степанец, затем она передала руководство

Валентине Михайловне Петрицкой, а сегодня у руля стоит Елена Борисовна Айвазян. Всех их объединяет единое желание – сделать библиотеку лучше, сделать её активным членом педагогического коллектива института и университета, подняться на уровень лучших библиотек страны, привить молодым людям – студентам нашего университета любовь к книге, любовь к знаниям, принять активное участие в духовной и культурной жизни университета, города, страны.

В процессе становления и развития в библиотеке образовалась большая дружная, крепкая семья единомышленников, постоянно повышающая свой образовательный и профессиональный уровень, изобретающая и осваивающая новые виды работы. Это не просто библиотечное дело, но и воспитательная и культурно-просветительская работа, это путь к светлому будущему человечества.

С юбилеем вас всех, дорогие работники библиотеки Хмельницкого национального университета! Счастья, здоровья, успехов и благополучия всем вам на долгие годы!

Онищук Т. К.

ПЕРША ЗАВДУВАЧКА БІБЛІОТЕКОЮ

Відзначаючи 50-річний ювілей бібліотеки університету, ми згадуємо тих, хто починав її створювати, знаходився біля її витоків. Перша завідувачка бібліотекою, Катерина Степанівна Степанець, працювала тут 19 років. Народилась вона в Мордовії, росла і навчалась в Челябінській області, закінчила два курси філологічного факультету Челябінського педагогічного університету. В 1945 році, одружившись, виїхала у Білорусію. Тут доля вперше звела Катерину Степанівну з бібліотечною справою, якій вона залишалась відданою все своє життя: вона почала свою трудову діяльність завідувачкою бібліотекою військової частини, де служив її чоловік. Переїхавши в 1953 році на постійне місце проживання в місто Хмельницький, Катерина Степанівна набиралась досвіду роботи з книгою в системі освіти, очолювала шкільні бібліотеки Чорного Острова, Ярмолинцев.

З 1965 року К.С. Степанець розпочала роботу в бібліотеці Технологічного університету Поділля (тоді – філіал загально-технічного факультету Українського поліграфічного інституту, пізніше – технологічний інститут побутового обслуговування). Почала

працювати бібліотекарем разом із Міль М.І., потім в бібліотеку із методичного відділу інституту прийшла Н.Б. Беднарська. У 1966 р. вступила до Київського інституту культури. Разом з нею навчались Н.Б. Беднарська, М.М. Ветухова. Поєднуючи практичну роботу в бібліотеці із заочним навчанням, виявляла неабиякі організаторські здібності. В 1967 році Катерина Степанівна стала завідуючою. Довелося вчитися керувати людьми, бачити і вирішувати різні проблеми, знаходити вихід із складних ситуацій.

Відомо, що бібліотека починається з комплектування. Очолюючи невеликий колектив, К.С. Степанець, енергійна і працьовита людина, взяла на себе одну з найважливіших ділянок – комплектування і формування фондів. Катерина Степанівна їздила в бібліотеки Львівського політехнічного інституту, Харківського політехнічного та авіаційного інститутів, сама відбирала підручники для бібліотеки. Так, з Харкова вона відправила залізницею в Хмельницький цілий контейнер книг. Бібліотеки Львова і Києва надсилали посилки поштою.

Нелегка праця керівника, але вона вимагала в молодій і завзятої Катерини Степанівни багато сил та уваги до всіх інших напрямків роботи: контролювала облік, обробку та каталогізацію, займалась бібліографічною та масовою роботою, допомагала в обслуговуванні читачів, в розстановці фонду, сприяла покращенню матеріально-технічної бази бібліотеки.

Завдяки зусиллям Катерини Степанівни та всього колективу, за підтримки керівництва вузу фонд бібліотеки у 1972 році зріс у десять разів і складав 196,5 тисяч примірників. Змінювався і його склад: хоча навчальна література займає більшу частину, зростає кількість наукової, довідкової літератури. Важливе місце посідає періодика, особливо наукова. Бібліотека комплектується художньою літературою, виданнями з мистецтва та спорту, книгами на іноземних мовах. Збільшується кількість читачів, відвідувань, книговидач. Всі ці питання постійно перебувають у полі зору завідуючої, під її пильним контролем.

Багато уваги приділяла Катерина Степанівна розвитку структури бібліотеки, науковій організації праці. Якщо спочатку в бібліотеці був лише один відділ, то з роками функціонувало вже чотири: комплектування і обробки літератури, інформаційно-бібліографічний, книгозбереження, відділ обслуговування. Проводиться перерозподіл фонду між новоствореними підрозділами: двома або-

нементами (молодших та старших курсів), читальними залами навчальної і наукової літератури та періодики, абонементом хуждожньої літератури.

У 1978 році ректорат приймає рішення про будівництво окремого дев'ятиповерхового будинку для бібліотеки. Проект нової будівлі розроблявся за активної участі К.С. Степанець. Зводилась будівля силами студентських загонів протягом 10 років, і зараз вона височіє поруч з навчальними корпусами та гуртожитками, радуєчи і притягуючи до себе студентську молодь.

Розуміючи необхідність проведення виховної роботи серед студентської молоді, К.С. Степанець тримає в полі зору організацію і підготовку різноманітних масових заходів. Відповідала за цю роботу старший бібліотекар В.О. Ткач, яка працювала в тісному контакті з деканатами і кафедрами університету. Щороку проводилось понад 10 масових заходів для студентів.

К.С. Степанець часто згадує своїх надійних помічників та однодумців: Н.Б. Беднарську, С.І. Поробок, М.М. Ветухову, А.А. Левандовську та ін., які були поряд з нею протягом багатьох років.

Катерину Степанівну поважали в інституті. Під час зборів та урочистостей вона завжди була в президії. Її праця належно оцінена: вона ветеран інституту, нагороджена Почесною грамотою Міністерства вищої і середньої освіти СРСР (1970 рік), двома відзнаками переможця у соціалістичному змаганні, медаллю "Ветеран праці" та багатьма Почесними грамотами.

Ішли роки. У 1984 році перша завідуєча бібліотекою Катерина Степанівна Степанець пішла на заслужений відпочинок 19 років свого життя, праці, душі, енергії віддала вона бібліотеці. Починала рядовим бібліотекарем; працюючи, отримала вищу освіту, стала керівником, багато зробила для становлення, розвитку бібліотеки, створення та організації її колективу.

Сьогодні Катерина Степанівна – приємна, толерантна жінка, мати двох дорослих синів, бабуся і прабабуся. Передає дітям і онукам свої знання, великий життєвий досвід, любов до книги, яку пронесла через все життя. Спілкується з іншими ветеранами, разом пригадуєчи минуле.

Працівники бібліотеки і тепер з теплотою та вдячністю згадують першого керівника книгозбірні.

ВІДДАНИСТЬ БІБЛІОТЕЧНІЙ СПРАВІ

Валентина Михайлівна Петрицька – ветеран і подвижник бібліотечної справи – зробила вагомий внесок у розвиток бібліотек області. Її життя та діяльність нерозривно пов'язані з розвитком і становленням бібліотеки Хмельницького національного університету як наукового, інформаційного, комунікативного центру і головної ланки інформаційної інфраструктури вищого навчального закладу.

Життєва і трудова біографія В.М. Петрицької є типовою для покоління, час зростання якого припав на важкі післявоєнні роки. Народилась в Москві у 1937 р. в сім'ї службовців. Напередодні Великої Вітчизняної війни, в 1941 р. родина переїхала в м. Хмельницький (колишній Проскурів) на батьківщину батька М. Ярового. З перших днів, пройшовши дорогами війни, він загинув у переможному 1945 р. у Німеччині. Подільське місто стало для маленької Валентини рідним, де вона жила разом з матір'ю і з молодшим братом. Всього в житті домогалась своєю наполегливою працею. Трудова діяльність В.М. Петрицької після закінчення бібліотечних курсів при обласному управлінні культури розпочалась з посади завідувача бібліотеки військової частини. Надалі навчання в Ленінградському бібліотечному інституті поєднувала з роботою в обласній бібліотеці ім. М. Островського. Спочатку видавала книги, а згодом працювала бібліографом. Допомагала природна допитливість та працездатність. В.М. Петрицька стала одним із перших бібліографів-красназців, що заклали початок розвитку красназвчої бібліографії в області. Робота захоплювала. Бібліотечна справа стала покликанням на все життя.

У 1966 р. очолила Хмельницький обласний бібліотечний колектор, де впродовж 18 років відстоювала інтереси бібліотек.

В умовах недосконалого книговидання робота була дуже непростою. Потрібно було мати багато моральних і фізичних сил, щоб долати всі негаразди і вирішувати важливі проблеми. Допомагала природна працездатність, відповідальність за доручену справу, наполегливість і рішучість. Всі роки працювала з Р.М. Рибалко, завідувачем відділу бібліографії. Це була не просто робота, а справжня боротьба за якісне формування фондів понад двох тисяч бібліотек області всіх відомств і організацій.

Успішну роботу цього колективу неодноразово відзначено урядовими постановами та наказами. Саму В.М. Петрицьку – ди-

ректора обласного бібліотечного колектора, кращого в Радянському Союзі, було відзначено орденом “Знак Пошани”.

Любов до професії, сумлінне ставлення до виконання своїх посадових обов’язків, особисті позитивні якості, такі як толерантність, чуйність до людей забезпечували Валентині Михайлівні повагу і авторитет в бібліотечних колах. Запропонували посаду директора обласної бібліотеки ім. М. Островського. Не погодилась. На те були об’єктивні та суб’єктивні причини.

Проявила себе ерудованим, ініціативним, відданим бібліотечної справі працівником з неабиякими організаторськими здібностями. Тому й була запрошена 1984 р. на посаду директора наукової бібліотеки Хмельницького національного університету. Вимоглива до себе і людей, Валентина Михайлівна понад усе прагнула зберегти і примножити успіхи бібліотеки, де самовіддано працювала. На роки її керівництва (1984–2005 рр.) припав період найбільшого розвитку бібліотеки. Володіючи досвідом організаторської роботи, пройшовши нелегку школу керівника, вона постійно прагнула вдосконалювати роботу бібліотеки. Енергійна і ділова, вона швидко увійшла в курс справ колективу. Перш за все почала вчитися сама: брала участь у семінарах та конференціях, знайомилася із досвідом роботи передових бібліотек Москви, Києва, Львова, Вінниці, виокремлюючи все нове, цікаве, прогресивне.

Саме в той час розпочався новий етап діяльності бібліотеки. Стрімкий розвиток навчального закладу, відкриття нових факультетів та спеціальностей, підготовка власних науково-педагогічних кадрів у стінах університету розширювали коло завдань, які стояли перед бібліотекою і спонукали впроваджувати нові прогресивні форми і методи роботи. Усвідомлення високої місії вищої школи, а в ній бібліотеки, щире прагнення приносити користь справі, якій служила – все це працювало на успіх. Доволі часто директор нагадувала своїм підлеглим, що частина їхньої праці закладена в дипломи випускників, підкреслюючи цим значущість та авторитет бібліотечної діяльності.

Ініціативність, вміння працювати з людьми посилювали авторитет Валентини Михайлівни та забезпечували підтримку керівництва університету.

Із вдячністю згадує В.М. Петрицька тодішнього ректора доктора технічних наук, професора, академіка Р.І. Сіліна – вченого із світовим ім’ям, діяльність якого вписана золотими літерами в історію навчального закладу; нині діючого ректора доктора технічних

наук, професора М.Є. Скибу; мудрого керівника і відомого вченого С.Г. Костогриза, у якого багато чому вчилась і під безпосереднім керівництвом якого працювала всі роки. Вони з розумінням ставились і допомагали вирішувати найскладніші питання, пов'язані зі створенням матеріально-технічної бази, оснащенням бібліотеки, комплектуванням кадрового складу.

З кінця 1980-х та початку 1990-х років бібліотека активно розвивалась, змінювалась її структура, створювались нові відділи, впроваджувались нововведення. Створена з ініціативи директора рада з комплектування за участю представників навчального закладу сприяла покращенню формування книжкового фонду. Запроваджений груповий метод видачі літератури сприяв оперативності обслуговування студентів на навчальних абонементях, розподіл фондів у читальних залах за галузевою ознакою допомагав ефективніше використовувати всі багатства бібліотеки. Змінювалися та оновлювалися форми інформаційно-бібліографічного обслуговування. Удосконалювалися традиційні методи роботи.

Визначною подією для бібліотеки став перехід 1988 року в нове приміщення площею понад 4 тисячі квадратних метрів, побудоване силами студентських будівельних загонів за ініціативою та ідеєю тодішнього ректора професора Р.І. Сіліна, який надавав великого значення бібліотеці як першій лабораторії ВНЗ. Багато уваги в цей час директор приділяє господарській роботі. Величезну роботу було проведено Валентиною Михайлівною з планування та обладнання приміщень для співробітників, придбання гарного бібліотечного обладнання для читальних залів та книгосховища. Під її керівництвом колективом проведена величезна робота по облаштуванню приміщень, упорядкуванню книжкових фондів, створенню відповідного дизайну.

Вирішувати всі питання для забезпечення більш високого рівня діяльності допомагала відданість справі, сумління Валентини Михайлівни та ділові якості сучасного менеджера: чітка і належна організація колективу, робота з кадрами, налагодження зв'язків, партнерські відносини із службами навчального закладу, громадськими організаціями.

Незмінним помічником директора в ті роки була заступник директора Н.Б. Беднарська – фахівець з великим досвідом, яка проявляла велику енергію та уміння на всіх ділянках роботи. Очолоючи відділ наукової літератури дуже активно працювала Т.К. Онищук – ентузіаст і подвижник бібліотечної справи, вміло організувала роботу і людей навколо себе. Особливу увагу В.М. Пет-

рицька приділяла методичній службі бібліотеки, тому ідеї та пропозиції завідувачки новоствореного методичного відділу Р.М. Рибалко, людини талановитої, творчої та надзвичайно відданої бібліотеці, завжди підтримувала, виносила на обговорення колективу для впровадження в практику роботи. Керівники структурних підрозділів долучались до управління бібліотекою. Цьому сприяла діяльність дорадчих органів: ради при директорі, методичної, наставників, комісії з наукової організації праці. В бібліотеці склався колектив однодумців з числа заступників директора, завідувачів відділами та головних спеціалістів. Професійно компетентні, ініціативні, вони самовіддано працювали над розвитком і удосконаленням роботи всього колективу. Ці роки ознаменовані впровадженням нових, цікавих форм і методів роботи з розкриття та ефективного використання книжкових фондів, покращення бібліотечно-бібліографічного обслуговування читачів. Розширюються зв'язки з викладачами кафедр. Пожвавилась просвітницька робота.

Довелося пережити й роки економічного спаду в країні. Перед директором постало питання – як зорієнтуватися в сучасних умовах, підтримувати імідж бібліотеки, не здавати позицій. В.М. Петрицька зуміла не тільки зберегти набуте, але й успішно вирішувала ряд поставлених проблем. Перші кроки були зроблені для впровадження маркетингової діяльності. 1993 року при бібліотеці відкрито кіоск з продажу дублетної літератури та літератури, зданої на комісію, введені платні послуги. Отримувані кошти використовувались на соціальні потреби, матеріальне заохочення, премії та доплати працівникам бібліотеки. 2005 року вони склали 147,7 тис. грн.

Створення комфортних умов для читачів дозволяло забезпечити більш високий рівень діяльності бібліотеки. Бібліотека активно розвивалась, змінювалась її структура. Впроваджувались нові форми і методи роботи. Бібліотека стала сучасним осередком розповсюдження знань.

Поступово штат бібліотеки збільшувався і в кінці 1990-х років уже складав 80 чоловік, в 2002 р. – 92 бібліотечних працівника.

Новий етап в розвитку бібліотеки університету розпочався з широкого запровадження комп'ютерних технологій в усі бібліотечні, інформаційні та управлінські процеси. І в цьому велика заслуга В.М. Петрицької. Ідею автоматизації вона “виношувала” давно, з часу перебування на курсах з підвищення кваліфікації в Московському бібліотечному інституті в 1987 р. Через кризові явища і обмеженість фінансування робота спочатку просувалась надто повільно. По-справжньому розгорнути цю роботу довелось тільки в

кінці 1990-х рр. Допомогою в реалізації цього грандіозного проекту, як можна сказати сьогодні, послужила участь директора бібліотеки і її заступника в конференціях різного рівня, особливо в Кримських міжнародних конференціях, ознайомлення з досвідом роботи бібліотек Москви, Кисва та Харкова, схвальне ставлення до інновацій читачів, підтримка “команди” однодумців та їхня напружена робота.

Свою впевненість в правоті справи, вмінням організувати та підняти колектив на виконання задуманого, залученням інженерних фахівців та програмістів вона заряджала колектив оптимізмом, спонукала до запровадження та використання нових технологій.

Треба віддати належне заступнику директора (з грудня 1994 р.) О.Б. Айвазян, яка підтримувала інноваційні ідеї керівника бібліотеки і брала дуже активну участь в їх реалізації.

Виняткова роль в інформатизації бібліотеки належить В.О. Глухенькій. Глибокі інженерні знання, вимогливість та принциповість допомогли створити колектив відділу, вміло та оперативно організувати роботу.

Підтримуючи ініціативи бібліотеки, ректорат виділив асигнування на техніку та штати. Вирішення всіх питань виносилось на обговорення методичної та ради при директорі; фінансові та кадрові проблеми вирішувались на рівні ректорату та вченої ради університету.

Починаючи з кінця 1990-х років, фактично за неповні шість років однією з перших у західному регіоні України самовідданою працею жіночого колективу книгозбірні університету була здійснена комп'ютеризація бібліотеки. Створена локальна мережа, електронний каталог, електронні БД, власний web-сайт, впроваджена автоматизована документовидача. Читачі отримали доступ до світових джерел інформації. В подальші роки йшло удосконалення новітніх технологій, віртуального обслуговування користувачів, створення власних інформаційних ресурсів.

Комп'ютеризація дозволила бібліотеці підвищити якість інформаційних ресурсів, розширити спектр бібліотечних послуг, підняти оперативність і якість обслуговування користувачів на всіх ділянках багатогранної діяльності бібліотеки.

Впродовж всього періоду перебування на посаді директора В.М. Петрицька особливу увагу приділяє науковим основам організації праці та управління бібліотекою. Першочергове значення надається роботі з кадрами. В цій роботі Валентина Михайлівна спиралась на методичну службу бібліотеки, діяльність якої ґрунтується

на науковій основі менеджменту – аналізі і прогнозуванні управління інноваційними процесами, моніторингу інноваційної роботи та створення системи безперервної освіти. Дослідження колективу, започатковані ще в 1999 р., стали основою нових підходів до роботи з кадрами, визначення потреби в нових фахівцях, розвитку наявного персоналу, його використання і мотивації, що сприяло також запровадженню ефективного менеджменту, модернізації та удосконалення системи підвищення кваліфікації в бібліотеці. Доречним була організація інноваційного центру бібліотечного менеджменту (2002 р.) за участю провідних фахівців підрозділів книгозбірні. В організації роботи центру і виконання поставлених перед ним завдань активну участь брала О.Б. Айвазян.

Завдяки продуманій кадровій політиці В.М. Петрицької в бібліотеці склався колектив однодумців-професіоналів, об'єднаних ідеєю зробити бібліотеку кращою. Колектив працівників виділявся доброзичливістю стосунків, високою порядністю. Цю атмосферу створювала і підтримувала Валентина Михайлівна. Своєю невтомною працею і інтелектом вона згуртувала колектив бібліотеки на плідну працю і виконання своєї високої місії бібліотеки в університеті – інформаційного забезпечення освітнього і наукового процесів вищого навчального закладу.

Опікуючись питаннями добору та розстановки кадрів, В.М. Петрицька дбала про покращення і зміцнення морального клімату, багато уваги приділяла індивідуальній роботі. Цінила в людях професійний капітал, служіння інтересам бібліотеки, індивідуальні таланти. Вчила молодих, була для них професійним наставником, намагаючись прищепити їм любов до своєї професії та відповідальність за роботу. Досить часто їй доводилось виступати на нарадах, ректоратах, засіданнях вченої ради та відстоювати інтереси бібліотеки, підкреслюючи її значення в структурі університету, піднімаючи імідж бібліотекаря і бібліотеки, дбала про моральне та матеріальне заохочення співробітників. Колектив бібліотеки нагороджувався Почесними грамотами Міністерства освіти та науки України, облдержадміністрації, ректоратом університету, працівники заохочувались матеріально (премії, доплати).

Завжди переповнена новими ідеями та підтримуючи їх у своїх підлеглих, В.М. Петрицька була справжнім лідером свого колективу, вимоглива до себе та співробітників, здатною створити в бібліотеці творчу атмосферу. Вона робила все для того, щоб всім було цікаво працювати. Невтомність, відкритість, постійний потяг

до нового, ґрунтовний діловий підхід до всіх без винятку справ – все це створювало навколо Валентини Михайлівни якусь особливу, творчу атмосферу.

Просвітницька робота, якій Валентина Михайлівна завжди приділяла особливу увагу, в усі роки займала чільне місце в діяльності бібліотеки і спрямована на формування у майбутнього фахівця широкого світогляду, виховання гармонійної, морально досконалої особистості, відкритої до інтелектуального та творчого розвитку.

Бібліотека постійно ділилася своїми досягненнями з колегами бібліотек країни, підсумовувала свою роботу на конференціях в Києві, Харкові, Одесі, Вінниці, Криму, де з доповідями виступали директор, заступники, головні фахівці та завідувачі відділами.

Варто окремо відзначити сприяння Валентини Михайлівни розвитку наукової роботи книгозбірні.

Починаючи з 1992 р., семінари та науково-практичні конференції майже щорічно проводилися у стінах бібліотеки. Вони стали справжньою школою підвищення кваліфікації для бібліотекарів.

З часом бібліотека стала популярною у бібліотечному середовищі. Сюди стали приїжджати бібліотечні працівники з багатьох міст України переймати передовий досвід роботи, брати участь в конференціях. Певною мірою конференції, проведені за ініціативою В.М. Петрицької для бібліотек західної (1995 р.) і центральної методичної зони в 2005 р., сприяли комп'ютеризації багатьох бібліотек країни. Уже перебуваючи на посаді вченого секретаря, а згодом головного бібліотекаря, Валентина Михайлівна приділяла увагу розробці програм наукової роботи, проведенню соціологічних досліджень, підготовці матеріалів з розробки та реалізації інноваційних креативних проєктів, що підвищувало престиж і бібліотеки, і університету.

Валентина Михайлівна є автором науково-теоретичних і практичних статей з питань бібліотекознавства, опублікованих на сторінках професійних періодичних видань (близько 30), які розкривають досвід наукової роботи бібліотеки, проведення соціологічних досліджень, впровадження інновацій тощо.

У бібліотеці університету В.М. Петрицька працювала самовіддано і натхненно, не даючи собі ніякої поблажливості. За її ініціативи колективом книгозбірні реалізовано також багато цікавих проєктів та інновацій. Це і нові методи управління бібліотекою, і структурна реорганізація, прикладні наукові дослідження, видання бібліографічних покажчиків, організація роботи клубів та літературної вітальні, акція “Подаруй бібліотеці книгу” та ін.

За безпосередньою участю В.М. Петрицької розроблялись важливі стратегічні документи бібліотеки: основні напрями розвитку, концепції, програми, готувались наукові видання. Колектив бібліотеки цінує її високий професіоналізм, відданість справі, працездатність і душевність у ставленні до людей, активну життєву позицію, здатність брати на себе відповідальність і сміливо вирішувати складні питання.

Шляхетність, порядність, людяність директора створювали в колективі позитивний моральний клімат. Навіть уявити складно, яка це непроста справа – керувати жіночим колективом. Уважним ставленням до особистих проблем кожного, вмілою розстановкою кадрів, толерантною поведінкою Валентині Михайлівні вдавалось попередити виникнення конфліктних ситуацій, а це запорука успіху в роботі.

Впродовж тривалого часу вона була активним членом науково-методичної бібліотечної комісії при Міністерстві освіти і науки України, брала активну участь у роботі обласної методичної бібліотечної ради, профкомі університету.

Серед численних подяк, грамот та відзнак, відмінник освіти України В.М. Петрицька найвищою вважає Почесну грамоту Української бібліотечної асоціації “За відданість бібліотечній справі”, якій присвятила 55 років свого життя.

Осягаючи шлях, пройдений бібліотекою, В.М. Петрицька з вдячністю говорить про найцінніший скарб – її працівників. Особливо цінувала В.М. Петрицька досвід і знання ветеранів, високих професіоналів, які прийшли в бібліотеку із своїм власним багажем і досвідом та зробили потужний внесок в розбудову бібліотеки. Це: Р.М. Рибалко, яка була мозковим центром і головним консультантом з усіх напрямків бібліотечної діяльності; К.А. Чабан – талановитий методист-дослідник і новатор розповсюдження інновацій в рамках науково-методичної діяльності; Т.Ф. Марчак – мудрий керівник і організатор, яка зуміла перебудувати роботу навчальних абонементів і піднести їх на сучасний рівень; В.О. Василюшина – людина творча і неординарна; В.О. Макутра, яка зуміла за короткий час поставити найскладніший відділ бібліотеки на наукову основу; Я.Р. Стадник – патріарх бібліографії і класний систематизатор; Г.В. Вдовіна – досконалий взірць високого професіоналізму, відданості і фанатичної працездатності; Л.І. Іщенко – самовіддано працює задля духовного збагачення читачів. Завдяки високому фаховому рівню і людським якостям, Валентина Михайлівна сприяла професійному зростанню та успіхам ряду працівників бібліотеки. Серед них: О.Б. Айвазян, О.М. Бичко, О.М. Великосельська, В.О. Глухенька, Р.В. Драрук, Т.К. Оні-

шук, Т.Г. Панасюк, Л.О. Сергієва, В.В. Фоміних, О.М. Шевцова та ін. Багатьом з них передавала досвід своєї роботи, вчила, радила, наставляла. Багато працівників стали класними фахівцями, керівниками структурних підрозділів і бібліотек.

В житті В.М. Петрицької є робота, дім, книги. А ще вона любить природу, шукаючи гармонії власної душі зі світом. Вирощує багато квітів. Квіти – то пожива для душі, ліки, розрада. А любов до класичної музики підносить її над буденністю, над усім суєтним.

З теплом, вдячністю і повагою згадують В.М. Петрицьку в колективі університету та бібліотеки. Ректор Хмельницького національного університету доктор технічних наук, професор, заслужений працівник народної освіти, відмінник освіти України, член-кореспондент НАПН України, академік Української технологічної академії, Міжнародної академії інформатизації, Української академії економічної кібернетики, вчений з світовим іменем, орденосець, видатний представник наукової еліти нашої держави М.Є. Скиба, характеризує В.М. Петрицьку як керівника і людину, зазначає: “Їй притаманні природний талант керівника, виняткова працездатність, цілеспрямованість, висока суспільна активність, вимогливість у поєднанні з доброзичливістю і сердечністю у спілкуванні з людьми. В кожному із своїх працівників вона знаходила те краще, що без сумніву є в кожній людині, тільки його потрібно побачити і розвинути. Валентина Михайлівна – організатор високого рівня, тонкий психолог, особистість, яка своїми рішеннями, вчинками, способом життя, ставленням до людей стверджувала свій високий авторитет. Винятково доброзичливе ставлення до людей створило довкола неї атмосферу глибокої шани. Оптимізм, розуміння проблем сьогодення, прогресивне мислення, невтомна результативна праця є головними рисами життя цієї видатної постаті бібліотечної справи в Україні”.

Багаторічна праця цієї дивовижної жінки, бібліотекаря за покликанням душі, спонукає оберігати, утверджувати і розвивати славні традиції, закладені нею в науковій бібліотеці Хмельницького національного університету.

Григоренко О. П.

ПРОФЕСІЯ У СПАДОК

З подільської землі вийшло багато видатних особистостей, що своєю невтомною, титанічною працею, яскравим розумом, орга-

нізаторським талантом внесли неоцінний внесок у розвиток науки, освіти і культури в Україні і зробили нашу країну ще більш відомою у світовому співтоваристві. Чільне місце в цій яскравій когорті належить відомому в бібліотечних колах нашої країни спеціалісту високої кваліфікації, популяризатору української мови та літератури, директору наукової бібліотеки Хмельницького національного університету Олені Борисівні Айвазян. Саме праці в науковій бібліотеці цього престижного ВНЗ віддає вона сповна своє серце, свій розум і талант та на цій ниві досягла визначних успіхів. Прекрасні відгуки про її працю свідчать численні нагороди, якими удостоїла країна свою славну дочку.

Бог, природа і батьки наділили цю людину особливими здібностями – вмінням налагоджувати спільну діяльність, гуртувати людські колективи. Вона вміє підшукати кожному його місце в загальній справі, зацікавити нею інших. З нею легко і приємно працювати. Вона ніколи не підвищує голос, не намагається вивершитися над іншими, а створює навколо себе атмосферу доброзичливості, розуміння необхідності діяти саме таким чином, при цьому зробити більше, якісніше. Висловлені нею міркування і пропозиції завжди конструктивні й компетентні.

На думку провідного українського філософа М.Поповича, еліта формується з найбільш обдарованих і сильних особистостей, які пробиваються нагору через соціальні перешкоди завдяки творчим і організаційним здібностям, культурним і моральним характеристикам.

О.Б. Айвазян належить до тих людей, які своєю довголітньою, сумлінною й подвижницькою працею заслужили щирю любов серед колег та повагу серед широких кіл громадськості. Душевність і доброта, справжня інтелігентність і високі моральні чесноти Олени Борисівни поєднуються у цій прекрасній людині з раціональністю творчого мислення. Вона, без сумніву, є особистістю, глибоко зануреною у свою роботу, і водночас – це вимогливий організатор і наставник молоді, яка завжди наполеглива у всіх своїх устремліннях. Її постать слугує моральним прикладом для молодого покоління як взірець непохитної мужності в досягненні поставленої мети, наполегливості, цілеспрямованості, безмежної відданості своїй Батьківщині.

Життя її батьків було важким, але як і багато людей, що пережили голод, війну і розруху, вважали себе щасливими, що виростили таку дочку, а також сина. Життєва доля О.Б. Айвазян є цілковитим підтвердженням слів одного з найславніших вчених світу –

шведського біолога Карла Ліннея, який підкреслював, що походить із простої родини, і писав: “З маленької хатинки може вийти велика людина”. Народилася Олена Борисівна 5 листопада 1963 р. у місті Хмельницькому. Ця земля самобутня і неповторна. З цього мальовничого куточка української землі, від порога батьківської хати, від стежки, що вела до рідної школи, починала своє сходження О.Б. Айвазян у великий світ.

Дитинство О.Б. Айвазян згадує з особливою теплотою. У її родинному колі панувала довіра, доброзичливість, повага до батьків. Від них Олена Борисівна успадкувала мелодійну дикцію, струнку поставу, симпатичну вроду, міцний характер, скромність, вимогливість, працелюбство, самодисципліну, цілеспрямованість. До батька Бориса Івановича та матері Леокадії Іванівни Олена зверталася тільки на Ви. Виховання дітей у цій сім’ї відбувалося у кращих традиціях українського народу. Діти вивчали свій родовід, історію, культуру, звичаї рідного краю. Саме у батьківській хаті О.Б. Айвазян отримала свої перші уроки справедливості, навчилася поважати гідність людини, цінувати її працю. Дочка виявилася дуже вдячною своїм батькам. Дійсно сильні й мужні, вони, глибоко усвідомлюючи обов’язок перед дітьми, навчили їх збагачувати своє життя не тільки матеріально, а й духовно. Олена Борисівна перейняла від Бориса Івановича і Леокадії Іванівни їх найкращі людські якості, а головне – жадібність не до багатства, а до знань, творчої праці, здатність зрозуміти ближнього і готовність прийти йому на допомогу.

Сучасний стан розвитку бібліотеки як соціокультурного феномену визначається загальноцивілізаційними процесами гуманізації та інформатизації суспільства, що призводить до кардинальних змін в економіці, науці, освіті і безпосередньо впливає на структуру і функції бібліотек. Зокрема, реформа вищої освіти в Україні передбачає посилення професійної, освітньої підготовки фахівців з метою формування високопрофесійного, морально і культурно вихованого спеціаліста. В цьому контексті бібліотека вищого навчального закладу бере безпосередню участь у вирішенні завдань, висунутих Болонським процесом, і надає допомогу вишам в тому, щоб з найменшими втратами якості навчання і науково-дослідних розробок адаптуватися в єдину європейську систему вищої освіти для формування загального освітнього та наукового просторів. В свою чергу, докорінне удосконалення діяльності книгозбірні залежить від апарату управління і безпосередньо від керівника бібліотеки, оскільки керівництво організацією є істотним компонентом ефективності її управління.

Наукова бібліотека Хмельницького національного університету – одне з визначних надбань університету. Вона, як сучасний інформаційно-комунікативний центр, відповідно до місії університету та книгозбірні, підтримує навчання і наукові дослідження студентів та науковців, забезпечує доступ до світових знань та інформації шляхом організації документного фонду і запровадження сучасних технологій, сприяє вихованню багатогранної особистості. Впродовж 50-літньої історії бібліотеку очолювали кожна по 20 років, К.С. Степанець та В.М. Петрицька. Обидві ці постаті є епохами в історії університетської книгозбірні, які внесли вагомий вклад в її розвиток та процвітання, заклали підвалини та традиції діяльності однієї з найбільших книгозбірень Хмельницької області. Сьогодні бібліотеку очолює відмінник освіти України О.Б. Айвазян, фахівець бібліотечної справи із 30-річним стажем, з яких понад 26 років працює в бібліотеці університету.

Свій шлях у професію вона розпочала у віці набагато молодшому від того, як це робить більшість із нас. Відома в бібліотечних колах мати Олени Л.І. Билинка тривалий час працювала директором розгалуженої системи міських бібліотек; працювала в бібліотеці й бабуся. Тому щодо майбутньої професії сумнівів не було. Вибір був не випадковий, а за покликом душі, за сімейною традицією. Після восьмого класу Олена Борисівна поступає в Кам'янець-Подільське культосвітнє училище, щоб захоплення книгами перелити у професію та продовжити бібліотечну династію. Після закінчення училища О.Б. Айвазян в сімнадцять років як молодий спеціаліст починає працювати в обласній бібліотеці для юнацтва на посаді бібліотекаря. На той час публічні бібліотеки переживали свої найкращі часи і були флагманами бібліотечної справи в країні, тим більше обласні. Наставниками молодого фахівця стали тодішній директор бібліотеки Д.Т. Починок, заступник директора Г.К. Буяновська, завідувачі відділами Є.О. Везденецька, Л.О. Волосова, В. Карвасарна. Трирічний досвід роботи в одній з кращих бібліотек області став основою для подальшого зростання молодого фахівця.

З переходом у 1984 р. до книгозбірні Хмельницького технологічного інституту побутового обслуговування (тепер Хмельницький національний університет), яку в цьому ж році очолила В.М. Петрицька, перед молодим бібліотекарем відкрився великий спектр для застосування набутого досвіду. Розпочинала Олена Борисівна роботу в інститутській книгозбірні в читальному залі наукової літератури бібліотекарем у відділі обслуговування. Невдовзі була переве-

дена у відділ бібліографії на посаду старшого бібліотекаря. Із розвитком структури книгозбірні, після закінчення Київського державного інституту культури ім. О. Корнійчука, деякий час працювала на посаді завідувача сектора суспільно-політичної літератури та головним бібліотекарем. Серед здобутків того періоду – знайомство з фондом книгозбірні, який у порівнянні з публічною бібліотекою виявився набагато складнішим, оскільки його основу складала технічна література, а кількість назв періодичних видань сягала понад 400, і знайти замовлене видання було досить нелегко; запровадження автоматизованого обліку книговидачі за допомогою арифмометра, переведення діловодства сектора наукової літератури на друковану основу за допомогою друкарської машинки; участь у створенні та удосконаленні довідкового апарату сектора, а саме – систематичного каталогу на підсобний фонд; засвоєння основ бібліографічного пошуку, обслуговування читачів науковою літературою. Вагомий вплив на формування її особистості здійснювали Л.В. Махнюк – завідувач науковим читальним залом, Т.К. Онищук, в майбутньому завідувач відділу та заступник директора книгозбірні, Н.Б. Беднарська – заступник директора бібліотеки впродовж сімнадцяти років, С.Ф. Кручко – завідувач відділу бібліографії, М.І. Рижук – бібліограф з великим стажем роботи. Разом з кар’єрою складалося й особисте життя. Одружившись, народила і виховала двох дітей. Сім’я підтримувала, давала наснаги, допомагала вижити у важкі часи.

Досвід роботи у різних відділах сприяв формуванню широкопрофільного фахівця, і у 1994 році О.Б. Айвазян була призначена на посаду заступника директора, на якій вона працювала наступних дванадцять років. Варто відзначити важливу роль директора бібліотеки В.М. Петрицької у формуванні молодого керівника. Саме вона розглядала її творчий потенціал, здійснювала всіляку підтримку. Разом з тодішнім керівником методичної служби Р.М. Рибалко вони розкривали молодому заступнику основи статистичного аналізу, виконавської дисципліни, роботи з кадрами та інші напрями роботи керівника. В.М. Петрицька в одній із своїх статей зазначає: “Коли в 1994 році потрібна була кандидатура на посаду заступника директора, то кращої, ніж Айвазян О.Б., в бібліотеці, напевне, не було. Її молодість і енергія, фахова майстерність і готовність запроваджувати нове, передове у практику роботи, спокійна вдача і вміння прислухатись до думки інших були потрібні бібліотеці. Ініціативна і працьовита, порядна і надійна, повна цікавих ідей, Олена Борисівна вміє вирішувати складні питання, бачити вузькі місця, знаходити з них вихід”.

З початком роботи на посаді заступника директора співпав перший етап інформатизації бібліотечних процесів. У 1992 році було придбано перший ПК “Мазовія” та бібліотечний програмний продукт “Бібліотека-2”, розроблений московськими фахівцями. Цей етап був складним як для керівництва, так і для колективу. Незнання комп’ютера та його можливостей для застосування в бібліотечних процесах, психологічний бар’єр продовжили цей період на кілька років. Згодом, коли розпочали ведення електронного каталогу, стало зрозумілим, що одного ПК недостатньо, і В.М. Петрицька зуміла довести керівництву університету необхідність створення комп’ютерної мережі, оскільки технологічні процеси бібліотеки тісно пов’язані між собою. Було придбано ще два комп’ютери. Один з них отримала адміністрація, а саме – заступник, оскільки для того, щоб розвивати та контролювати процес інформатизації, заохочувати до нього інших працівників, необхідно самому володіти основами роботи на комп’ютері. Було складно, але щоденна практика сприяла засвоєнню основних навичок та вивченню бібліотечного програмного продукту.

У ці роки О.Б. Айвазян разом з інженером книгозбірні В.М. Глухенькою активно вивчали досвід роботи з автоматизації інших бібліотек України, мережеві програмні продукти, роботу бібліотечних сайтів. Київ, Донецьк, Львів, Харків – така була географія їх відряджень. В готельних номерах та потягах розроблялися плани запровадження комп’ютерів в бібліотечні технології, що і стало основою першої програми автоматизації на 1999–2003 рр., яка була затверджена ректором і втілена в життя раніше зазначеного строку. Ця програма включала терміни придбання та запровадження комп’ютерних технологій у різні підрозділи книгозбірні, навчання персоналу цих відділів користуванню ПК, терміни рекаталогізації бібліотечних фондів, адже першооснова для подальшого розвитку інформатизації бібліотеки – це електронний каталог на фонд книгозбірні. Придбання у 1998 році українського програмного продукту “УФД/Бібліотека” дало новий поштовх інноваційним процесам книгозбірні. В коло обов’язків єдиного заступника окрім автоматизації бібліотечних процесів входила й організація та контроль за традиційними процесами книгозбірні. Колеги згадували: “Уже вісім років поспіль Олена Борисівна виконує нелегкі обов’язки заступника директора. Вона завжди завантажена бібліотечними турботами. Інколи просто дивуешся, як ця людина встигає одночасно займатися стількома справами. В кабінет її постійно заходять співробітники – хто

за касовою книгою, хто вирішити певне технологічне питання, хто за порадою. Безліч справ і щоденний аналіз діяльності установи, адже саме Олена Борисівна виробляє рекомендації для покращення діяльності бібліотеки, розробляє плани – поточні та річні та ін”. Важливим напрямком роботи того періоду став розвиток асортименту додаткових послуг книгозбірні. З року в рік зростала кількість надходжень за платні послуги, а кошти використовувалися на придбання технічних засобів, внутрішні потреби бібліотеки та заохочення працівників. Відповідала О.Б. Айвазян і за наповнення веб-сайту книгозбірні, який створено у 1998 р. Разом з працівниками відділу автоматизації вивчала досвід інших бібліотек, створювала та відкривала нові сторінки, наповнювала інформацією та редагувала старі, презентувала інформацію про сайт на різноманітних заходах, що проходили в бібліотеці та за її межами.

З активним розвитком автоматизованої інформаційно-бібліотечної системи, запровадженням новітніх технологій в усі підрозділи університетської книгозбірні в штат бібліотеки ввели посаду ще одного заступника з питань автоматизації, яку обійняла В.О. Глухенька. У Олени Борисівни з’явилося більше часу для наукової діяльності книгозбірні, тим більше, що у 2001 р. бібліотека університету стала методичним центром бібліотек ВНЗ III–IV рівнів акредитації Хмельницької області, а Олена Борисівна – заступником директора з наукової роботи. Треба зазначити, що стараннями директора В.М. Петрицької, її активної кадрової політики адміністрація бібліотеки, а це директор і з 2002 р. три заступники, до яких приєдналася Т.К. Онищук, працювала як єдина команда однодумців, що і дало результат – бібліотека Хмельницького національного університету однією з перших в країні запровадила автоматизовану документовидачу, провівши рекаталогізацію, розробляла власні продукти, які допомагали у виробничому процесі, розпочала створення електронної бібліотеки університету. Всі бібліотечні інновації того періоду, а це, крім інформатизації, нові форми масової роботи, запровадження проектної і розвиток видавничої діяльності тощо, мали під собою наукове підґрунтя, а саме положення, інструкції, правила, якими керувалися багато бібліотек вишів країни. Крім того, робота передової книгозбірні, представлена у доповідях В.М. Петрицької, О.Б. Айвазян та інших фахівців на різноманітних конференціях, сприяла тому, що досвід її роботи почали активно вивчати колеги з інших міст України. Ще у 1992 році в бібліотеці відбулася перша науково-практична конференція “Роль вузівської бібліотеки у підготовці спеціалістів”, і з тих пір конференції, се-

мінари стали невід'ємною частиною наукової роботи бібліотеки. Зважаючи на результати діяльності, у 2001 р. на базі бібліотеки проводилась науково-практична конференція “Інформаційні технології в бібліотеках Західного регіону: нові рішення, осмислення підходів та проблем”, на яку з'їхалося понад 40 представників бібліотек вищих навчальних закладів країни.

Для удосконалення обслуговування користувачів в бібліотеці проводились соціологічні дослідження, різноаспектні аналізи роботи, започатковано видання інформаційного бюлетеня “Бібліотека в освітньому просторі”. До 40-річчя книгозбірні у 2002 році видано першу книгу з історії книгозбірні “Скарбниця знань університету”, ювілейний буклет, біобібліографічні покажчики, відбулася науково-практична конференція “Трансформація ролі бібліотек в інформаційному суспільстві”, було знято перший документальний фільм “Бібліотека – душа університету”. Олена Борисівна, як заступник директора з наукової роботи, бере активну участь у всіх цих заходах, пише статті, сценарій до фільму, розробляє макет ювілейного буклету, виступає на конференціях, не залишаючи поза увагою свої функціональні обов'язки. “В арсеналі роботи заступника директора – нові форми й методи роботи з персоналом, засновані на практиці менеджменту. Й не дивно, адже О.Б. Айвазян – постійний учасник шкіл, семінарів і тренінгів, конференцій та різноманітних міжнародних програм. Неодноразово представляла вона досвід роботи бібліотеки з різних напрямів на цих поважних форумах, чим сприяла формуванню позитивного іміджу бібліотеки в очах світового бібліотечного співтовариства. Її виступи не залишають байдужими нікого”. Якимось на конференції Української бібліотечної асоціації Олена Борисівна зачепила “неавтоматизовані” проблеми вузівської бібліотеки, так би мовити, зворотній бік нашої діяльності, про які на тлі успіхів інформаційних технологій багато бібліотек воліють краще замовчувати. І раптом серед більш як сотні представників різних регіонів України, які в цілковитій тиші слухали повідомлення з “провінції”, почали сипатися питання від директорів бібліотек різного відомчого підпорядкування. Напевне, не випадково О.Б. Айвазян обрали членом Президії УБА, зазначено в одній із статей про її багатогранну діяльність і високий професіоналізм.

Після закінчення контракту директора бібліотеки В.М. Петрицької, яка понад 20 років очолювала університетську книгозбірню, зважаючи на високий фаховий рівень і неординарні організаторські здібності О.Б. Айвазян, вміння згуртовувати та об'єднувати колектив для виконання поставлених завдань та інші осо-

бисті якості, колектив бібліотеки висунув її кандидатуру для участі в конкурсі на посаду директора, яка і була підтримана вченою радою університету.

Зже понад сім років О.Б. Айвазян керує сучасною інформаційною установою – науковою бібліотекою Хмельницького національного університету. І за цей час усвідомила різницю між заступником і керівником. Найскладніше у долі керівника – вирішувати кадрові та фінансові питання, адже це – долі людей та всієї установи, перспективи її розвитку. А найголовніше, як наголошує Олена Борисівна: “Це, перш за все, відповідальність за підлеглих, це намагання допомогти людям розкрити свої сильні сторони, реалізувати свій потенціал. Як молодий керівник, беру приклад з досвідчених представників адміністрації університету. Так, вміння вислухати, підтримати і знайти вихід завжди виявляє ректор ХНУ М.Є. Скиба. Викликають повагу обізнаність, освіченість і швидкість вникнення в суть справи багаторічного куратора бібліотеки проректора С.Г. Костоґриза. Зацікавленість науковою роботою книгозбірні проректора з наукової роботи В.Г.Каплуна сприяє її активному розвитку. Постійний творчий пошук, ініціативність та завзяття проректора М.П. Войнаренка надихає на творчу й самовіддану працю...”.

Завдяки розумінню підлеглих і наполегливості у вирішенні щоденних завдань Олена Борисівна є справжнім лідером у колективі. Вона цінує людей працьовитих і відданих справі, вміє вислухати, підбадьорити, уважна до кожного й завжди намагається бути усміхненою і доброзичливою. Постійно проявляє увагу й турботу про ветеранів бібліотеки, яких разом з колегами запрошує на професійне свято, вітає з ювілеями.

Наукову бібліотеку університету на сучасному етапі характеризують наступні статистичні показники: фонд бібліотеки нараховує близько 620 тисяч примірників. Щороку в бібліотеці обслуговується до 40 тисяч користувачів, яким видається більше 800 тисяч документів та надається понад 40 тисяч довідок і консультацій; проводиться близько 250 інформаційних та просвітницьких заходів. Локальна мережа бібліотеки об’єднує 56 ПК і три сервери. В структурі наукової бібліотеки вісім відділів.

У науковому плані діяльність бібліотеки здійснюється за двома напрямками: дослідження історії книгозбірень подільського регіону та вивчення сучасних проблем бібліотекознавства в рамках програми “Удосконалення обслуговування користувачів в умовах запровадження новітніх технологій”, яка спрямована на дослі-

дження виробничих бібліотечних процесів з метою їх удосконалення. Науково-методична робота включає розробку близько 30 регламентуючих документів щороку, поширення передового досвіду шляхом проведення науково-практичних конференцій, семінарів, круглих столів, друк наукових публікацій, організацію занять з підвищення кваліфікації, видавничу діяльність.

Крім традиційних форм наукової діяльності, бібліотека організує роботу з таких актуальних проблем, як участь в корпоративних проєктах. Працівниками наукової бібліотеки Хмельницького національного університету за участі бібліотек вишів області та обласної бібліотеки для юнацтва у 2010 році створено Зведений електронний каталог бібліотек Хмельницької області. Запроваджено інноваційні проєкти: “Від інформаційної культури до якості освіти”, “Майбутнє планети в наших руках”, “Молодий спеціаліст XXI століття”, “Правова культура як фактор цілісного виховання особистості” тощо.

Масові інформаційні заходи бібліотеки спрямовані на допомогу навчальному процесу та науковій роботі університету, а також є дієвим засобом інформування користувачів про можливості бібліотеки. Проводяться Дні кафедр, фахівця, дипломника, аспіранта, бакалавра та магістра, студентські науково-практичні конференції. Щомісяця проводяться Дні інформації. Стали традиційними презентації наукових праць викладачів та студентів університету.

Підвищенню духовного та культурного рівня студентської молоді, збереженню національних традицій сприяє проведення просвітницьких заходів: “Клуб цікавих зустрічей”, літературознавчі читання; різноманітні години: літературно-мистецькі, парадоксальних та цікавих повідомлень, поезії, а також конференції, усні журнали, альманахи подорожей, вікторини, вечори. Тематика заходів формується разом з кураторами груп і включає питання культури, мистецтва, літератури, відзначення знаменних та пам’ятних дат, знайомства із знайомими особистостями краю та України, науковцями університету.

О.Б. Айвазян ніколи не відставала від вимог, які владно диктував час. Очолюючи одну з найвагоміших книгозбірень Подільського регіону, вона плідно займається також науково-дослідною роботою в царині історичної науки. Вже третій рік Олена Борисівна є аспіранткою-заочницею кафедри історії народів Росії і спеціальних історичних дисциплін Кам’янець-Подільського національного університету ім. І. Огієнка, успішно виконує індивідуальний план аспіранта. Практично завершила роботу над важливим в нау-

ковому і практичному плані дисертаційним дослідженням “Становлення і розвиток бібліотечної справи на Поділлі у другій половині ХІХ – на початку ХХ століття”. В авторитетних фахових наукових виданнях країни опубліковано ряд її наукових праць, які схвально сприйняті науковою громадськістю. На них вже є посилання в науковій літературі. Її науковий керівник доктор історичних наук, професор В.С. Прокопчук зазначає: “Як дослідника, науковця О.Б. Айвазян характеризує виключна наукова сумлінність, прагнення простежувати події і явища в тих об’єктивних оцінках, як вони виникали і розвивалися в процесі суспільного розвитку. Вона вміє слухати, нічого відразу не відкидає. Добре все проаналізувавши, співставивши з іншими історичними джерелами, остаточно формує свою думку, робить об’єктивні висновки”.

В юнацькі роки О.Б. Айвазян часто їздила на різноманітні змагання з настільного тенісу, кульової стрільби. Інтерес до цих видів спорту і зараз великий. Часто відвідує матчі чемпіонатів України з різних видів спорту, що відбуваються в місті Хмельницькому. І тепер, в міру своїх можливостей, вона демонструє для студентів і викладачів яскравий приклад ставлення до фізичної культури і спорту як до здорового способу життя. Олена Борисівна бере участь в обласних змаганнях серед ветеранів з настільного тенісу, бадмінтону, шахів і завжди займає призові місця.

Держава високо оцінила виробничі заслуги О.Б. Айвазян. В її сімейному архіві серед численних нагород зберігаються особливо дорогі для неї Почесні грамоти від керівництва університету, Хмельницького обласного управління культури, Хмельницької обласної ради, Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України. Олена Борисівна удостоєна знаком “Відмінник освіти”, її портрет неодноразово заносився на Дошку пошани університету.

Попри важливі виробничі здобутки, численні нагороди Олена Борисівна залишається взірцем скромності для своїх підлеглих. Високий професіоналізм і принциповість, чітка громадянська позиція, вимогливість у поєднанні зі щирістю і доброзичливістю притягують до неї як колег, так і студентську і аспірантську молодь.

О.Б. Айвазян усім своїм єством, усією душею віддана Україні. Це трибун, державотворець, борець, громадянин, людина, яка не може миритися з неправдою та несправедливістю. Від цього їй не завжди легко і комфортно в житті, вона зазнає багато душевних страждань. Але інакше жити вона не може. Духовно і творчо Олена Борисівна є надзвичайно багатою людиною. Як річка в час весняної повені вбирає в себе потужні потоки води і наповнює своє русло могутньою енергією, так і вона сповнена творчими планами, реа-

лізація яких сприятиме зміцненню молодій Українській державі. З подивом спостерігає вона за тим, як чимало людей (а серед них висококласні спеціалісти), які могли б своїми знаннями, досвідом прислужитися народові, витрачають багато енергії, часу і матеріальних коштів, щоб зайняти певну посаду в органах влади, бути обраним депутатом ради хоча б будь-якого рівня. На думку Олени Борисівни нормальним, мислячим людям у владі робити нічого – це поле інтриг, підніжок, грошей і понтів. Туди рвуться лише нереалізовані, зажаті і жадібні наполеончики. У більшості з них уявлення про правильну, моральну світобудову відсутнє. Там виграє той, хто обманує, хитрощами або насильством, підступом досягає своєї мети.

Виробнича, громадська і організаторська діяльність О.Б. Айвазян органічно поєднується з духовним багатством її душі. Вона уважний і спостережливий природолюб, пильно стежить за всіма подіями суспільно-політичного життя країни, читає багато літератури на історичну тематику. В Олени Борисівни надійний тил, що сприяє повному розкриттю фізичного здоров'я і морального стану. Вірним і надійним супутником впродовж кількох десятиріч є чоловік Михайло Семенович. Ось вже 25 років вони живуть у повній гармонії, в мирі і злагоді. З плином літ, в бурхливому життєвському морі, за суетою сует не розгубили своїх почуттів. З кожним прожитим днем стають ще ніжнішими і романтичнішими. Вони живуть дуже насиченим, але надзвичайно цікавим життям. Добрими і широкими людьми, вихованими на принципах християнської моралі, виростило подружжя Айвазян сина Євгена і доньку Катерину. Батьки прищепили їм почуття гідності, віру в людину, щедрість, доброзичливість, принциповість.

Приятелюючи протягом багатьох років з цією родиною, можу цілковито засвідчити, що в житті Олена Борисівна є надзвичайно простою, щирою, з великим і добрим серцем, чесною й благородною людиною. У таких людей, як О.Б. Айвазян, життєвий принцип: якщо штурмувати, то лише вершини, якщо ставити завдання, то лише реальні і неодмінно домагатися їх виконання, уміти повноцінно жити й завжди залишатися людиною. Вона уособлює собою кращі риси українського народу. Запорука успіху наукової бібліотеки Хмельницького національного університету – самовіддана праця її керівника О.Б. Айвазян і всього колективу, який є і завжди був достатньо професійним, компетентним, здатним до сприйняття всього нового і вірно служить справі освіти, науки й виховання молодого покоління. Легенди стверджують, що кожна людина народжується під своєю зіркою. І чи буде вона яскравою або тьмяною, залежить від самої людини, від її ставлення до життя, до людей, від її справ і вчинків. Якщо дотримуватися легенди, то зірка Олени Борисівни Айвазян – серед найяскравіших!

РОЗДІЛ II. СУЧАСНИЙ ДЕНЬ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ УНІВЕРСИТЕТУ.

Драчук Р. В.

РЕСУРСНА БАЗА НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ ХМЕЛЬНИЦЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Бібліотечний фонд – основа будь-якої бібліотеки. Він виконує інформативну, освітню, культурно-просвітницьку функції, дозволяє якісно задовольняти інформаційні запити (потреби) користувачів книгозбірні. В сучасних умовах наша бібліотека функціонує як гібридна бібліотека, в якій інформаційні ресурси представляють собою органічне поєднання традиційних документних ресурсів на паперових носіях та електронних ресурсів локального або мережевого доступу.

Ресурсна база наукової бібліотеки Хмельницького національного університету це єдиний універсальний фонд, який включає різні види документів за галузями знань за профілем університету. Щороку поповнення фонду книгозбірні здійснюється за рахунок придбання різних документів на паперових та електронних носіях інформації, а також за рахунок створення власних інформаційних ресурсів. За підсумками 2011 року фонд книгозбірні становив 618 тис. примірників, з яких 594339 – друковані видання, 5 тис. електронні видання і 780 аудіовізуальні документи. Зважаючи на попередній технічний профіль нашого вишу, 76 % фонду становить технічна та науково-природнича література, 49 % – навчальна література, періодичні видання складають 13,7 % фонду. За рік до бібліотеки надходить в середньому 10 тис. документів, у т.ч. до 250 назв періодичних видань. Книгозабезпеченість у бібліотеці становить 46,8 документів на одного студента, обортаність фонду 1,5, що говорить про достатню кількість літератури в книгозбірні та ефективне її використання.

Поряд з вітчизняною літературою бібліотека активно поповнює фонд літератури іноземними мовами, який на сьогодні нараховує понад 12 тис. примірників. У ньому представлені документи з різних галузей знань 25 мовами. Основою цього фонду є 32-томне видання енциклопедії “Britannika”. В останні роки в бібліотеці розпочато створення фонду рідкісних та цінних видань, до якого наразі входять примірники з автографами авторів, серед яких професори університету та відомі подільські поети й письменники. Не менш цінну частину цього фонду становлять видання 30-х років ХХ ст. та книги, що побачили світ під час другої світової війни.

Електронні ресурси поєднують бібліографічні та повнотекстові бази даних (БД). Серед 21 БД книгозбірні – електронний каталог, електронна бібліотека, публікації про університет та бібліотеку, художня література, аналітична повнотекстова БД наукових публікацій, розпочато роботу над створенням нової БД “Репозитарій наукових статей”. Серед придбаних: БД “ЛІГА:ЗАКОН”, доступ до світових наукових БД періодичних видань тощо.

Важливою складовою фонду книгозбірні є обмінний фонд, який створено у 1990 р. За роки його існування налагоджено книгообмін з бібліотеками вишів Києва, Рівного, Закарпаття, Тернополя, Кам'янця-Подільського. Документами з обмінного фонду нашої книгозбірні були поповнені фонди бібліотек коледжів та училищ таких міст як Маріуполь, Дніпропетровськ, Харків, Житомир, Черкаси, Київ, Запоріжжя, Донецьк, Сімферополь, Полтава, Львів, Краматорськ, Херсон та ін.

Весь фонд книгозбірні розподілено на підсобні фонди структурних підрозділів бібліотеки, трьох інститутських книгозбірень та дев'ять кафедральних бібліотек. Найбільший фонд – 53,3 % від загального, нараховує фонд відділу обслуговування на абонементях, у т.ч. художньої літератури. 24 % становить фонд відділу збереження, 16,4 % – фонди читальних залів. Найкраща обертаність фондів у відділі обслуговування в читальних залах, на кафедральних бібліотеках та на абонементі художньої літератури. Але найбільшою (15) є обертаність ресурсів електронної бібліотеки, який нараховує понад 5 тис. документів.

Важливим показником роботи для кожної бібліотеки вишу є показник книгозабезпеченості. В нашій книгозбірні допомагає у визначенні цього показника БД “Книгозабезпеченість навчального процесу ХНУ”, яка доступна викладачам через web-сайт бібліотеки. Ця БД щороку редагується на основі даних про дисципліни, кількість студентів, що їх вивчає, поданих кафедрами згідно розпо-

рядження по університету. На основі цих даних БД щороку редагується. За результатами аналізу книгозабезпеченості виявляються малозабезпечені дисципліни, що і стає в подальшому метою поточного комплектування. Наразі в бібліотеці більшість дисциплін добре забезпечена літературою, малозабезпеченими є близько 2 % дисциплін, які нещодавно запроваджені в навчальний процес.

Отже, ми бачимо, що сукупність інформаційних ресурсів бібліотеки – це складна система; забезпечення зв'язку між її частинами є необхідною умовою її функціонування. Такою з'єднувальною ланкою між інформаційними ресурсами книгозбірні та користувачами, а також між окремими структурними підрозділами є довідково-пошуковий апарат. На сьогодні в нашій книгозбірні це, в основному, електронний каталог, який інтегрує в собі різні пошукові можливості та встановлює зв'язки між окремими інформаційними ресурсами. Електронний каталог НБ ХНУ нараховує понад 316588 бібліографічних записів, відображає фонд книгозбірні з 1992 року, а також актуальні видання минулих років. ЕК включає записи не тільки про книги, але й статті із збірників та періодичних видань, а з 2008 р. до бібліографічного опису додається зміст і анотація видання. Така структура ЕК дозволяє користувачам максимально повно з найменшими витратами часу отримати бібліографічну інформацію за темою запиту з будь-яких документів.

Неоціненну допомогу надає ЕК і у внутрішній роботі книгозбірні. Завдяки його використанню удосконалено процеси комплектування, наукової обробки, інвентаризації, списання та ін. Саме наявність ЕК та ефективно його використання надало можливість законсервувати більшість каталогів книгозбірні та СКС, що дало суттєву економію робочого часу.

Говорячи про ресурсну базу, не можна обминути web-сайт бібліотеки. Його значення в інформаційному забезпеченні користувачів непинно зростає. web-сайт нашої книгозбірні можна розглядати як інтегрований інформаційний продукт, який має розвинуту структуру і постійно вдосконалюється. За допомогою web-сайту здійснюється доступ до основних ресурсів: електронного каталогу, електронної бібліотеки, а також віртуальних виставок, бібліографічної та вебліографічної інформації тощо. Саме web-сайт є тим необхідним компонентом бібліотеки, який забезпечує зв'язок між різнорідними інформаційними ресурсами – і тих, що належать книгозбірні, і тих, що знаходяться за межами її структури.

Наступним важливим напрямом роботи з фондом є підвищення ефективності використання всіх інформаційних ресурсів книгозбірні. З цією метою в НБ ХНУ здійснюється ряд заходів.

1. Бібліотечний фонд розподілено між читальними залами за галузевою ознакою, що дає можливість користувачам отримувати за запитом відразу всі види видань: книги, методичні вказівки, періодичні та наукові видання. В читальних залах зосереджено актуальну і нову літературу для того, щоб звернення до книгозбирання звести до мінімуму. Електронні ресурси знаходяться на web-сайті книгозбірні, доступ до яких можливий цілодобово. Популяризації ресурсів бібліотеки сприяють практично всі його сторінки від “замовлення нових документів” до “віртуальних виставок” та “радімо прочитати” про новинки художньої літератури.

2. Інформація про розподіл фондів в дев'ятиповерховому приміщенні подається на стендах у вестибюлі бібліотеки, на web-сайті книгозбірні, до того ж, кожен першокурсник отримує пам'ятку читачеві та спецвипуск газети “Університет”, іншими засобами агітації, як, наприклад, бібліотечне радіо або друкована реклама.

3. Під час проведення місячника першокурсника проводяться екскурсії, бесіди, бібліотечно-бібліографічні заняття, де читачі отримують інформацію щодо правил користування книгозбіранню, у т.ч. фондом.

4. Працівники бібліотеки періодично проводять вивчення використання окремих розділів фонду, на основі яких складаються плани з поліпшення використання бібліотечних документів, здійснюється перерозподіл фондів між читальними залами, відділом збереження фондів, абонементом для вдосконалення процесу обслуговування та врівноваження навантаження працівників.

Поряд з ефективним використанням фондів постає питання про його збереження. Успішна реалізація цього завдання базується на науково-методичних, організаційних та технологічних засадах. В нашій книгозбірні розроблені відповідні регламентуючі документи, за допомогою яких здійснюється управління технологіями збереження, захисними системами в цілому та їх функціонуванням. Це положення про збереження фондів, правила користування бібліотекою, правила внутрішнього розпорядку книгозбірні, а також технологічні інструкції стосовно збереження фонду – від обліку документів до забезпечення умов їх фізичного зберігання.

Отже, за 50 років існування в НБ ХНУ накопичено значний інформаційний ресурс, спроможний забезпечити сучасного користувача як в стінах книгозбірні, так і за її межами. Завдяки web-сайту

бібліотека відкрила доступ до своїх ресурсів для найвіддаленіших користувачів, адже до нього звертаються читачі з багатьох країн світу. Такими досягненнями бібліотека завдячує, в першу чергу, керівництву вишу, яке завжди розуміло незамінну роль книгозбірні в освітньому процесі. Великої шани заслуговують і працівники бібліотеки, які становили цей фонд, і ті, що зараз працюють над його наповненням, використанням і збереженням. Це завідувачі відділу комплектування 10-и останніх років В.О. Макутра, В.В. Фоміних, завідувачі відділу збереження фондів Л.В. Яковлева та Р.В. Драчук, завідувачі відділами обслуговування Т.Ф. Марчак, Т.Г. Панасюк, О.Б. Таланчук, які сприяють його розвитку і активному використанню.

Айвазян О.Б.

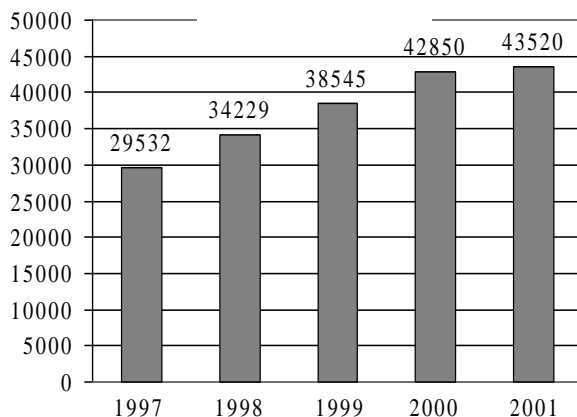
ОБСЛУГОВУВАННЯ КОРИСТУВАЧІВ НБ ХНУ – НОВІ ПІДХОДИ

Важливим завданням всіх бібліотек без виключення є підвищення якості обслуговування користувачів. Нові перспективи для вирішення цього питання відкрилися з появою автоматизованих бібліотечних систем. Напередодні 50-річного ювілею не зайве проаналізувати зміни, що сталися в процесі обслуговування НБ ХНУ та їх вплив на його якість. Хочу зазначити, що історія створення відділів обслуговування, діяльність їх працівників, закладені традиції вже висвітлювались в статті Оніщук Т.К. та Айвазян О.Б. “Професійний успіх – якісне обслуговування” [Скарбниця, с. 48–54], присвяченій 40-річчю нашої книгозбірні. За 10 останніх років в системі обслуговування пройшли зміни, які потребують окремого осмислення та аналізу.

Структура обслуговування читачів в нашій книгозбірні має гарні традиції. Вся вона спрямована на своєчасне задоволення читачів необхідною інформацією. Перші 30 років вона розвивалася згідно накопичення фондів, залежала від наданих бібліотеці приміщень, кількості студентів в університеті. Саме тому довгий час в книгозбірні існував один відділ обслуговування, який об'єднував і абонементи, і читальні зали бібліотеки. Із розвитком інституту, збільшенням фонду та кількості читачів, із введенням в експлуатацію нового приміщення бібліотеки на 4656 м² структура системи обслуговування почала швидко розвиватися. На початку роботи книгозбірні весь фонд знаходився в одному приміщенні і зберігався

разом. Із відкриттям нових читальних залів та абонементів з фонду було виокремлено наукову літературу. Із збільшенням кількості читачів, ускладненням їх запитів, виникла необхідність галузевого розподілу фондів, що і було зроблено в 1994 році, після чого структура обслуговування користувачів складалася з п'ятьох відділів. Найстаріший з них – відділ навчальних абонементів, який поділявся на два сектори та займав два спеціалізованих поверхи бібліотеки з ярусами. Відділ технічної та природничої літератури об'єднував три сектори, у т.ч. сектор НТД. Відділ економічної літератури включав два сектори на двох поверхах книгозбірні; відділ літератури гуманітарного профілю, який складався з трьох секторів: читального залу літератури гуманітарного профілю, абонементу художньої літератури та просвітницької роботи. Такий розподіл фонду сприяв прискоренню обслуговування користувачів, які водночас могли користуватися книгами, методичною літературою та науковими виданнями за запитом.

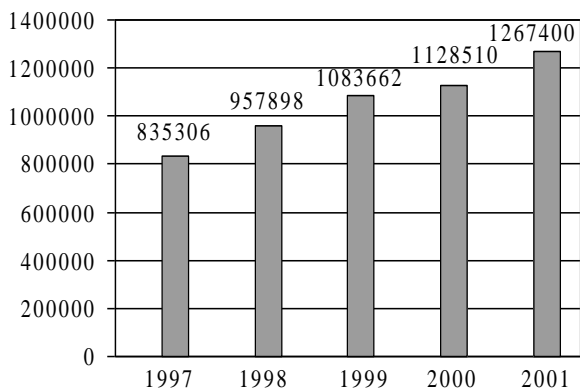
Варто зазначити, що наприкінці 90-х років минулого століття і на початку другого тисячоліття завантаженість читальних залів і абонементів була колосальною. Невпинно зростали всі статистичні показники, що стало одним з чинників переходу бібліотеки на першу категорію за оплатою праці у 2001 р.

Динаміка кількісних показників читачів, обслугованих на всіх пунктах обслуговування

У зв'язку із тотальним запровадженням інформаційних технологій в бібліотечні процеси, створенням електронного каталогу на активний фонд, з 2004 р. облік документовидачі на всіх пунктах

видачі здійснюється в електронному режимі, що значно скоротило час на обслуговування користувачів, у т.ч. на абонементях, і під час масової видачі та здачі літератури. Крім того, надання додаткових послуг користувачам, як наприклад, “нічний абонемент”, “ксерокопіювання”, “сканування” та ін. також сприяло підвищенню ефективності та комфортності обслуговування читачів, яким відпала необхідність по декілька разів звертатися до одного джерела, щоб зробити виписки.

Динаміка кількісних показників документовидачі

Поряд з традиційною щороку удосконалювалась віртуальна система обслуговування. Бази даних: електронний каталог, електронна бібліотека, віртуальна довідкова служба, розробка і встановлення нових сервісів (МБА, книгозабезпеченість, замовлення нової літератури та інших) відповідали вимогам часу, миттєво доводили інформацію до читачів, давали можливість працювати з бібліотечними документами в університеті і вдома, не заходячи до бібліотеки.

Таким чином, за чотири роки, в період з 2001 р., коли було видано перші ламіновані читацькі картки до 2004 року, коли в звіті про роботу бібліотеки вперше зафіксовано показник відвідуваності web-сайту (166 тис.), було закладено підвалини для віртуальної системи обслуговування, яка продовжує наповнюватися новими сервісами і весь час удосконалюється. Так, 2008 року до користувачів електронними ресурсами приєдналися і студенти дистанційної форми навчання. Варто зазначити, що бібліотека, враховуючи вимоги авторського права, авторизувала доступ до електронної бібліотеки та окремих БД.

Останні п'ять років бібліотека працює над розширенням

доступу до наукових ресурсів університету, популяризацією наукового доробку викладачів, а також об'єднанням бібліографічних ресурсів бібліотек області задля більш повного використання їх науковцями краю. 2010 року було створено і виставлено на web-сайті аналітичну повнотекстову базу даних наукових публікацій викладачів університету, яка охоплює чотири наукових журнали вишу, збірники наукових праць студентів тощо. Якщо раніше для пошуку необхідної статті користувач мав переглянути на web-сайті бібліотеки всі номери журналів, то завдяки новому сервісу пошук проводиться за тематикою, автором або за трансформацією слова, оскільки в БД було введено і анотації до статей. Наступним кроком в роботі з науковими БД стало створення репозитарію наукових статей викладачів, який дасть змогу проводити аналіз цитування наших викладачів в зарубіжних наукових БД.

Створення зведеного електронного каталогу бібліотек Хмельницької області надало можливість не тільки ознайомитися з фондом книгозбірень інших навчальних закладів області, але й зробити замовлення необхідних видань як через МБА, так і через електронну доставку документів. Статистика свідчить, що ця БД активно використовується читачами, отже, діяльність бібліотеки сприяє активізації наукової роботи на теренах області.

Ефективність роботи сучасної книгозбірні наразі оцінюється не стільки кількісним складом фондів, скільки наявністю електронних ресурсів та БД, до яких вона надає доступ користувачам. Ще з 2001 року бібліотека стала членом консорціуму з метою надання доступу до іноземних наукових видань. Сьогодні наші читачі мають доступ до БД Shpringer, Уран та ін.

Такі колосальні зміни в обслуговуванні користувачів не могли не вплинути на структуру системи обслуговування. Зрозуміло, що читачі, які все більше віддають перевагу електронним ресурсам та Інтернету, користуються додатковими послугами книгозбірні, вже менше відвідують традиційні читальні зали. Отже, і структура обслуговування зазнала змін. Крім того, із введенням автоматизованого обліку документовидачі відпала необхідність у веденні статистики в ручному режимі і щоденних її підрахунках, якими займалися керівники структурних підрозділів і водночас слідували за правильністю ведення різноманітних картотек, читацьких формулярів, реєстраційних карток, щоденників роботи, тобто, відповідали за достовірність статистичних даних. Тому, поступово, з чотирьох відділів обслуговування залишилося два: обслуговування

на абонементів та в читальних залах. Натомість, створено відділ електронної бібліотеки, який займається комплектуванням, організацією електронних ресурсів, їх збереженням та обслуговуванням читачів.

Зазначено зміни і інформаційно-бібліографічне обслуговування. Електронний каталог, як комплексна БД з досконалим пошуковим апаратом, практично замінив всі карткові каталоги книгозбірні, які були поступово законсервовані разом з СКС. З 2007 р. всі бібліографічні довідки виконуються в автоматизованому режимі за допомогою ЕК. З кожним роком збільшується кількість користувачів віртуальні довідкової служби. Зменшилась кількість фактографічних та інших бібліографічних довідок, в основному працівниками виконуються тематичні запити читачів. Виник новий вид довідок (поки що він не має визначення в термінологічних довідниках). Ми його назвали – розширена тематична довідка, коли читачеві подається не тільки бібліографічна інформація, а й повнотекстові електронні документи за темою запиту. Значно скорочує пошук користувача веббіографія, яка на сайті книгозбірні представлена Навігатором інтернет-ресурсів за профілем вишу.

Наймолодшим відділом, який бере участь в обслуговуванні користувачів, є відділ електронної бібліотеки, який надає послуги в залі електронної інформації, де студенти можуть переглянути повнотекстові документи в локальній мережі бібліотеки, а також скористатися додатковими сервісами зі сканування, роздруку та запису на магнітні носії необхідної інформації. Обслуговування електронними документами має свої специфічні особливості. Електронна книга не видається студенту на певний термін. Він може скористатися нею у будь-який час за наявності читацької картки та точки доступу до мережі Інтернет. Сучасні користувачі звертаються до повнотекстової бази даних частіше через web-сайт бібліотеки, а їх кількість порівняно з 2007 роком зросла майже в чотири рази.

Виходячи із сказаного, ми можемо констатувати, що на сучасному етапі наукова бібліотека Хмельницького національного університету всім категоріям користувачів надає максимально повні бібліотечно-інформаційні послуги на базі сучасних інформаційно-комунікативних технологій. Це основна концептуальна ідея розвитку бібліотеки в нинішніх умовах і на перспективу.

Глухенька В. О.

РОЗВИТОК ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
У НАУКОВІЙ БІБЛІОТЕЦІ
ХМЕЛЬНИЦЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

*“Університет – це лише група будинків,
зібраних навколо Бібліотеки...
Бібліотека – це є Університет”*

Shelby Foote

Більшість стратегічних завдань сучасного університету тісно пов'язана з діяльністю бібліотеки як важливої ланки академічного та наукового процесів. Інформатизація бібліотеки стала одним з пріоритетних напрямів удосконалення діяльності університету. Результатом цього процесу послугує автоматизація технологічних процесів, поповнення інформаційних ресурсів книгозбірні документами на нових носіях, формування електронних бібліотек, активне використання можливостей Інтернету в інформаційній практиці бібліотеки.

Розпочалась автоматизація книгозбірні в 1992 році. Позаду вже (чи ще лише) 19 років. Дев'ятнадцять складних сходинок важкого, але надзвичайно цікавого, часом виснажливого, частіше непротореного шляху першовідкривачів. І хай ще не все налагоджено в цьому складному механізмі, але сьогодні ми вже сміливо можемо стверджувати, що Наукова бібліотека Хмельницького національного університету має унікальний досвід становлення за досить короткий час знаного і визнаного в Україні лідера в галузі впровадження нових інформаційних технологій та інших інновацій.

Розвиток книгозбірні, як осередку новітніх інформаційних технологій, можна умовно поділити на декілька етапів:

1992–1996 – перші кроки. Придбання першої ЕОМ, створення БД ключових слів – першого пошукового апарату, за допомогою якого проводився тематичний відбір документів у електронному каталозі, формування в автоматизованому режимі друкованих форм: каталожних карток, прикнижкових формулярів, інвентарної книги. Цей етап відзначався практичною відсутністю навиків роботи з технічними засобами співробітників бібліотеки, слабкою комп'ютерною базою, відсутністю стратегічного планування.

1997–1999 – початок впровадження програми комп'ю-

теризації. Пріоритетним напрямом розвитку діяльності книгозбірні стає створення власних та використання зовнішніх ресурсів на електронних носіях для інформаційного забезпечення навчального процесу. З цією метою було проведено аналіз структури та змісту інформаційних потреб користувачів бібліотеки, знайдено можливість навчання всіх співробітників бібліотеки роботі з телекомунікаційними технологіями, досягнута взаємодія між бібліотекою і комп'ютерними службами університету.

2000–2004 – розвиток. Цей період відзначився інтенсивною роботою зі створення автоматизованої бібліотечної системи. Організовано відділ автоматизації бібліотеки. За базове програмне забезпечення було обрано вітчизняний програмний продукт “УФД/Бібліотека”. На кінець 2001 р. сформовано розгалужену локальну мережу з 33 комп'ютерів, впроваджено електронний формуляр читача, проведено рекаталогізацію активного фонду документів. Окремою ланкою роботи став розвиток web-сайту бібліотеки, який щороку відвідують більше 400 тис. користувачів, а загалом за роки існування скористались більше 5 мільйонів.

2005–2010 – реалізація головного завдання – забезпечити можливості ефективного застосування необхідних джерел інформації на основі доступу до сучасних технологій і створення належних умов роботи з ними. За концепцією розвитку бібліотеки інформаційне забезпечення розглядається як комплекс, де все функціонально взаємопов'язано та підпорядковано досягненню єдиної мети. В центрі уваги нашої діяльності завжди знаходиться користувач – студент, викладач, науковець, – його інформаційні потреби, запити для ефективної освіти та наукової діяльності.

З метою забезпечення інформаційних потреб віддалених користувачів з 2006 року бібліотека розпочала роботу віртуальної довідкової служби, якою скористались вже більше 8 тис. наших науковців та студентів.

2005 рік знаменний початком створення електронної бібліотеки. Електронна бібліотека ХНУ є універсальною за змістом і містить в собі різні види документів. Тут можна знайти електронні текстові еквіваленти друкованих видань, електронні публікації, матеріали конференцій, електронні повідомлення і т.п.. В фонді електронної бібліотеки більше 4500 тисяч документів: від методичних посібників та підручників для студентів до монографій і дисертацій для науковців. Представлена література за різними галузями знань. Щоденно електронна бібліотека поповнюється новими докумен-

тами. Переглядати новинки можна у розділі “Нові надходження до електронної бібліотеки”. Скористались цим сервісом вже понад 80 тисяч наших читачів.

Сьогодні. В бібліотеці працює локальна мережа з трьох потужних серверів та 56 комп’ютерів, різноманітна мультимедійна апаратура, ксерокси, всі ПК мають вихід в Інтернет, цілодобово забезпечений доступ користувачів до всіх основних БД бібліотеки через web-сайт (<http://library.tup.km.ua>).

Важливий аспект організації інформаційних ресурсів та їх пошук – каталоги бібліотеки. З 2010 року всі карткові каталоги для читачів законсервовано. Основна БД “Електронний каталог” містить більше 350 тисяч записів і дозволяє швидко знайти потрібну інформацію простим чи комбінованим способом в залежності від складності запиту. Додатково до бібліографічної інформації також відображається місце знаходження документа, його наявність в фонді на даний період часу. Над наповненням електронного каталогу працюють всі структурні підрозділи бібліотеки від відділу комплектування та наукової обробки, який реєструє нові надходження, до відділу зберігання фондів, який займається рекаталогізацією.

Безумовно, використання новітніх інформаційних технологій не вичерпується лише роботою Електронного каталогу, так само як серйозна інформаційна підтримка та забезпечення навчального та наукового процесів не будуються лише на традиційних інформаційних ресурсах. Колекція оптичних дисків в складі фонду, доступ до БД, отримання реферативної та повнотекстової інформації в режимі on-line – сьогодні обов’язковий комплекс ресурсів нашої книгозбірні.

Електронна книга і електронна бібліотека завдяки глобальній мережі Інтернет тісно увійшла в наше життя. Фактично сьогодні завдання бібліотеки – зібрати, опрацювати й надати користувачеві упорядковані інформаційні ресурси, які структуровані і укладені за визначеною ієрархією. З кожним роком можливості електронних ресурсів зростають, як зростає і кількість нових надходжень до електронної бібліотеки університету. В порівнянні з 2007 роком, коли був тільки створений відділ електронної бібліотеки, майже в два рази зросла кількість електронних документів.

Для університетської спільноти на web-сайті книгозбірні функціонують допоміжні сервіси: “Книгозабезпеченість навчального процесу”, “Електронний формуляр читача”, “Замовлення документів по МБА”, “Замовлення нових документів для навчального

процесу та науково-дослідницької роботи”, “Навігатор Інтернет-ресурсів”.

Окремою ділянкою роботи бібліотеки є популяризація книги через web-сайт. Постійно діючі віртуальні виставки-плакати, виставки-подорожі, виставки-презентації, тематичні виставки, огляди художньої літератури “Радимо почитати”, виконані з використанням сучасних мультимедійних технологій, яскраво розкривають зміст традиційних фондів книгозбірні.

В рамках загальнодержавної програми “Бібліотека ХХІ ст.”, започаткованої 2009 р., НБ ХНУ як методичний центр ВНЗ Хмельницької області здійснює корпоративну діяльність з метою інтеграції електронних ресурсів книгозбірень області. Відділом інформаційних технологій НБ ХНУ розроблено програмне забезпечення та сформовано Зведений електронний каталог бібліотек Хмельницької області, який представляє на web-сайті нашої бібліотеки ресурси п’яти книгозбірень регіону і надає можливість науковцям та студентам водночас проводити пошук інформації в них та робити замовлення необхідної інформації через сервіс електронної доставки документів.

Родзинкою 2010–2011 рр., в плані використання сучасних інтернет-технологій, стала анована повнотекстова база даних наукових публікацій (http://library.tup.km.ua/asp/php_visnyk_hnu/page_lib.php). Вона створена і підтримується трьома відділами книгозбірні (інформаційно-бібліографічним, інформаційних технологій та комп’ютерного забезпечення, електронної бібліотеки). БД містить більше 12 тис. публікацій з наукових журналів “Вісник Хмельницького національного університету”, “Вимірювальна та обчислювальна техніка в технологічних процесах”, “Проблеми трибології”, “Бібліотека в освітньому просторі”, “Актуальні проблеми гуманітарних та природничих наук” і дає можливість користувачу здійснювати пошук за автором, назвою та тематичним спрямуванням статті.

Можна сміливо говорити, про те, що ми живемо в епіцентрі інформаційної революції. З розвитком глобальної інформаційної мережі Інтернет, з появою нових, електронних джерел інформації змінюються традиційні уявлення про бібліотеку як автономне книгозбище з обмеженим доступом. Змінюються традиційні бібліотечні функції та з’являються нові, які обумовлюють нову роль бібліотеки в інформаційному просторі – роль виробника електронних ресурсів, інформаційного посередника та провідника в інформаційному просторі.

Шекенева В. І., Бичко О. М.

**ВІД ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ ДО ЯКОСТІ ОСВІТИ:
БІБЛІОГРАФІЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ РОЗВИТКУ
УНІВЕРСИТЕТУ**

Бібліографічна робота традиційно вважається одним з найважливіших напрямків діяльності бібліотеки ВНЗ. Від того, наскільки ефективно вона організована, залежить успішне вирішення головного завдання бібліотеки університету – інформаційне забезпечення навчального процесу та наукових досліджень. Робота інформаційно-бібліографічного відділу (ІБВ) багатогранна, відповідальна, не проста і дуже цікава. Відомий вислів: бібліографія – “мозок бібліотеки”. В ній поєднано різноманітні бібліотечні процеси, проте найбільша складова – інтелектуальна. Інформаційно-бібліографічна служба допомагає орієнтуватись у безмежному морі інформації, користуватись сховищами знань – книгами і електронними ресурсами.

За 50 років бібліографічна робота бібліотеки ХНУ пройшла декілька етапів розвитку і досягла сучасного рівня. Перший бібліограф з'явився у штаті бібліотеки у 1969 році. В подальшому роль бібліографічної діяльності постійно зростає, що знаходить своє відображення в організаційно-функціональній структурі бібліотеки. У 1978 р. важливою подією в діяльності бібліотеки стало відкриття бібліографічного відділу, який очолила Слава Федорівна Кручко та 17 років керувала цією відповідальною й необхідною ділянкою бібліотеки. Це були роки, коли закладались основи бібліографічної роботи – однієї із головних ділянок книгозбірні. Створюється довідковий апарат, на базі якого здійснюється бібліографічне обслуговування в режимі “запит-відповідь” та інформування професорсько-викладацького складу в режимі ДОК та ВРІ, складаються бібліографічні списки та покажчики різної тематики, проводяться бібліотечно-бібліографічні заняття для студентів.

Наступний етап бурхливого розвитку бібліографічної діяльності припадає на 1990-і роки. Інформаційно-бібліографічну роботу проводять усі відділи обслуговування, але провідне місце займає ІБВ. З 1994 по 1997 рр. відділ очолює досвідчений професіонал і толерантна людина Людмила Казимирівна Хамардюк. А найбільша заслуга у розвитку відділу належить Аллі Овсїївні Дишель (1997–2001 рр. зав. відділом) – бібліографа за покликанням, талановитого,

творчого і відповідального працівника. Завдяки її наполегливості та новаторському ставленню до справи змінюються та удосконалюються форми інформаційно-бібліографічного обслуговування. Зростає кількість бібліографічних довідок, інформаційних масових заходів. А найголовніше, що під її керівництвом відділ розпочав впровадження новітніх технологій, створення та видання бібліографічних покажчиків наукових праць професорсько-викладацького складу університету.

Сучасний етап розвитку бібліографії характеризується діяльністю в умовах реформування вищої освіти та автоматизації бібліотечної справи. Ще наприкінці 1990-х років у бібліотеці університету розпочалось широке запровадження комп'ютерних технологій в усі бібліотечні, інформаційні та управлінські процеси на основі програмного забезпечення "УФД/Бібліотека". Це стало основою подальшого поступу бібліотеки. Одною з найважливіших умов автоматизації бібліотеки є заміна традиційного довідково-пошукового апарату (системи каталогів та картотек) електронним каталогом (ЕК). І до цієї найважливішої справи в роботі бібліотеки мають безпосереднє відношення фахівці-бібліографи. Співробітники ІБВ на основі вивченням досвіду бібліотек ВНЗ країн СНД займаються впровадженням новітніх інформаційних технологій в бібліографічну роботу. Інформаційно-бібліографічна діяльність стає на новий, вищий рівень. Головним в роботі ІБВ відтепер є створення власних баз даних (БД), в першу чергу – "Картотеки статей" (СКС) для ЕК. Аналітичний розпис статей з більш, як 400 назв журналів відбувається в автоматизованому режимі. А згодом створено ще одну БД ЕК "Складова частина документа", яка відображає інформацію з наукових збірників, що видаються в університеті.

Автоматизація процесів у відділі та економія бібтехніки призводить до щорічного зменшення кількості карткових картотек. У 2003 році рішенням методичної ради було затверджено залишити у картковому вигляді лише чотири картотеки: Систематична картотека статей; Історія ТУП; Архів виконаних довідок; Реєстраційна картотека періодики. Отже, деякий час, поряд із створенням електронної форми СКС, її традиційний аналог продовжує поповнюватись картками з описом статей. Наступним кроком стало поступове зменшення кількості розділів СКС, що підтримувались в картковому вигляді, а з 2006 року СКС законсервовано.

В цей час вивчення досвіду бібліографічної діяльності показує, що перспективи якісного та оперативного обслуговування в коо-

перуванні зусиль з іншими бібліотеками. Для зменшення показника навантаження з розпису періодичних видань, з 2004 р. новою формою бібліографічної роботи НБ ХНУ стає міжбібліотечна кооперація з Хмельницькою обласною бібліотекою для юнацтва. Було затверджено договір про співпрацю з обміну електронними записами аналітичного розпису статей періодичних видань. Система кооперування з ХОБЮ мала свої недоліки та переваги, потребувала систематичного внесення коректив. Але пройшовши тернистий шлях, зараз маємо надійного партнера, з яким набули неабиякого досвіду корпоративної діяльності. Сьогодні відділ працює над розширенням кола співпраці з іншими бібліотеками міста та області.

Отже, головним інформаційним продуктом бібліотеки стає БД “Електронний каталог”, що відображає активний фонд бібліотеки та забезпечує багатоаспектний оперативний пошук інформації для виконання різноманітних запитів користувачів.

Бібліографи відділу багато часу працюють над створенням проблемно-тематичних покажчиків і списків літератури з актуальних напрямів науки, в т. ч. до масових заходів, на замовлення кафедр, виконують розширені тематичні письмові довідки. Тому у відділі функціонує сектор інформаційної роботи, який з 1998 по 2005 рік очолює відповідальна і енергійна Жанна Валентинівна Підлісна.

З 1999 року бібліотека вже мала власний web-сайт, до речі, один з перших бібліотечних сайтів в Україні, який і на сьогодні постійно змінюється, стає досконалішим як за дизайном, так і за інформаційним змістом. Він забезпечує якісно нові можливості реалізації завдань бібліотеки щодо надання користувачам широкого доступу до інформаційних ресурсів та представлення НБ в світовому інформаційному просторі. Відтепер доступ до ЕК бібліотеки мають як читачі, які працюють в бібліотеці, так і віддалені користувачі в режимі он-лайн. Це суттєво змінює роботу ІБВ, збільшує коло її користувачів. Враховуючи важливість і перспективність цього напрямку роботи, у відділі було створено сектор автоматизованого пошуку інформації, який в 2001 р. очолила досвідчений фахівець Анжела Геннадіївна Кандул. В цьому ж році завідуючою інформаційно-бібліографічним відділом була призначена Оксана Миколаївна Бичко.

Стрімкий розвиток інформаційних технологій впливає на зміст та форми довідково-бібліографічного обслуговування (ДБО). Широке використання електронних ресурсів підвищує якість обслуговування користувачів, тому їх популярність постійно зростає серед відвідувачів бібліотеки.

Деякі електронні ресурси, наприклад, правові бази даних, були сприйняті як якісний “прорив” в обслуговуванні різноманітних запитів з питань законодавства. Тому без жалю відмовившись від підтримки відповідних розділів СКС, ІБВ значно покращив якість виконання довідок, використовуючи такі електронні ресурси. Спочатку у 1998 р. бібліотека придбала повнотекстову БД “Законодавство України”, а потім у 2002 р. більш професійний ресурс – інформаційно-правову систему “ЛІГА:ЗАКОН”. Вона містить весь спектр нормативно-правових і відомчих документів, що діють на території України. Крім того, “ЛІГА:ЗАКОН” включає інформацію ділового та довідкового характеру і забезпечує можливості аналітичної роботи з документами. Бібліографи почали обслуговування користувачів з наданням індивідуальних консультацій.

У 2001 р. відбулась подія, яка значно вплинула на бібліографічне обслуговування в бібліотеці – відкриття електронного читального залу на шість автоматизованих робочих місць (АРМ). Це забезпечило доступ читачів до електронних носіїв інформації навчального та наукового характеру, дало можливість працювати з ЕК бібліотеки. Далеко не кожен студент в той час мав свій персональний комп’ютер вдома, отож читальний зал був завжди заповнений гомінкою молоддю. Працівники відділу із знанням справи обслуговують кожного користувача в режимі “запит–відповідь”, надають індивідуальні консультації, виконують розширені тематичні довідки (пошук та підбір повнотекстової інформації з використанням фонду бібліотеки, ресурсів Інтернет). З 2003 р. у залі електронної інформації встановлено сканер і два принтера. Цей період в роботі ІБВ був дуже напруженим, адже доводилось поєднувати бібліографічне обслуговування із наданням сервісних послуг (сканування, друк тексту, запис на магнітних носіях) і виконувати одночасно декілька різних процесів. Протягом 2005 р. збільшилась кількість комп’ютерів, було придбано нові комп’ютерні столи для залу каталогів та електронної інформації, що значно покращило умови обслуговування. Сьогодні зал електронної інформації – це сучасний ресурсний центр на 14 автоматизованих робочих місць, що надає своїм користувачам широкий спектр послуг.

У 2004 р. в роботу відділу було впроваджено програму “Облік довідково-бібліографічного обслуговування”, яка дозволяє в автоматизованому режимі обліковувати: кількість користувачів, відвідувань, довідок (за видами, джерелом виконання) та консультацій, а також кількість та вартість платних послуг тощо. Ця статистична

програма значно полегшила облік користувачів і надала можливість моніторингу попиту на електронні ресурси. В цьому ж році встановлено сканер-штрихкод, що дозволило здійснювати книговидачу в автоматизованому режимі з використанням програми “УФД/Бібліотека”.

Пошук нових форм і методів бібліографічного сервісу постійно триває. Бажання йти в ногу з часом спонукає розширити зону обслуговування за рахунок віддалених користувачів. Для цього велика увага приділяється вивченню досвіду роботи віртуальних довідкових служб бібліотек Росії та України, які дозволяють за допомогою консультанта значно скоротити час самостійного пошуку та дають можливість одержати кваліфіковану відповідь провідних фахівців бібліотеки. Результатом стало створення в 2006 році відділом інформаційних технологій та комп’ютерного забезпечення НБ ХНУ он-лайнової віртуальної довідкової служби на сайті бібліотеки. Вся робота координується інформаційно-бібліографічним відділом, який відповідає за якісне та своєчасне виконання довідок бібліографами за підтримки фахівців інших структурних підрозділів.

Аудиторія віртуальної довідкової служби обмежена користувачами НБ ХНУ, тобто основний контингент складають викладачі, студенти, аспіранти, магістри і співробітники університету та бібліотеки. Технологія виконання віртуальної довідки включає: разовий запит, пошук бібліографічної або повнотекстової інформації, відповідь користувачу. Більшість довідок виконуються завдяки електронним ресурсам бібліотеки: БД “Електронний каталог”, БД “Електронна бібліотека”, БД “ЛІГА:ЗАКОН”, але досить активно використовуються і ресурси Інтернету. Кваліфікований бібліограф рекомендує, виконуючи віртуальну довідку, тільки достовірну інформацію, надійні мережеві ресурси. Всі запити та відповіді зберігаються в “Архіві виконаних довідок”, який формується з метою скорочення часу пошуку інформації, звернення до вже знайденої інформації, аналізу якості виконання довідок.

Разом із простими запитамі дуже часто зустрічаються й надзвичайно складні, тому що користувачі звертаються до фахівців, як правило, після невдалої спроби самостійного пошуку інформації. Це потребує від бібліографів (вони є основними виконавцями) застосування професійних методів та алгоритмів пошуку інформації. Результат створення “Віртуальної довідки” виявився неймовірним! З року в рік спостерігається збільшення її популярності серед користувачів. Якщо у 2008 р. бібліографи виконали 150 віртуальних довідок, то річний план 2009 р. виконано за один квартал.

Розвиток Інтернет-технологій відкрив для бібліотек новий рівень можливостей для обслуговування користувачів. Від 2000 р. бібліотека університету входить до складу Консорціуму бібліотек України з надання доступу до електронних академічних журналів зарубіжних видавництв (Springer, Blackwell, EBSCO). Це вимагало від бібліографів певних зусиль в практичній роботі з новими інформаційними масивами та підвищило можливості довідково-бібліографічного обслуговування науковців – вже не тільки пошук в БД бібліотеки, додалась регулярна робота в Інтернет, з повнотекстовими БД.

Можливість одержати інформацію через Інтернет привертає увагу багатьох користувачів. Для професійного пошуку інформації та наближення ресурсів Інтернету до користувача було прийнято рішення щодо їх впорядкування. В 2002 р. бібліографи презентували на сайті бібліотеки “Навігатор Інтернет-ресурсів за профілем університету” як нову форму ДБО – вебліографія (бібліографування сайтів, електронних ресурсів Інтернет). Тематика навігатора відповідає навчальним програмам університету. Це анотований путівник по сайтах, що пропонують електронні книги, статті з періодичних видань, матеріали конференцій та семінарів тощо. Бібліографи проводять пошук за різними напрямками наукової та навчальної діяльності та систематизують знайдену інформацію. Робота над навігатором потребує багато зусиль та часу, адже серед величезного потоку інформації необхідно відібрати найбільш корисну для навчального процесу. На сьогодні навігатор Інтернет-ресурсів містить 35 рубрик з різних галузей знань. Постійно зростаючий попит користувачів на ресурси навігатора свідчить про необхідність подальшого його розвитку як засобу орієнтації в електронних ресурсах. З 2008 р. ефективним засобом покращення дистанційного обслуговування стала “Сторінка викладача” на сайті бібліотеки. Її розділ “На допомогу науковцям” теж представляє собою вебліографічний список для аспірантів, дисертантів, здобувачів вченого звання, молодих наукових працівників. Навігаційна функція Інтернет стає пріоритетною.

ХНУ – один з провідних навчальних закладів області, тому і бібліотека створюючи власні ресурси, завжди віддавала пріоритет краєзнавству. Завдяки копіткій щоденній праці бібліографів протягом років відстежується вся інформація в друкованих ЗМІ про наш університет, його досягнення. Якщо раніше для цього було створено картотеку “Історія ТУП”, то із впровадженням автоматизації вся інформація збирається у відповідній рубриці ЕК. Крім того, на

сайті бібліотеки бажаючи завжди можуть знайти її в бібліографічній БД “Публікації про університет”, та повнотекстовій БД “Публікації про нашу бібліотеку” які підтримуються співробітниками ІБВ. З 2004 року у відділі започатковується створення архіву статей про ХНУ, що містить повнотекстові матеріали, скановані з періодичних видань. Це цінний доробок для систематизації історії університету, його реклама, з якою можуть знайомитись широкі кола громадськості.

У 2009 р. у НБ ХНУ створюється “Анотована повнотекстова база даних наукових публікацій”, яка містить електронні версії журналів та збірників, виданих в ХНУ. Бібліографами здійснювалось ретроспективне опрацювання номерів журналу “Вісник ХНУ”, що не мають паперового примірника: з електронної версії журналу проводився анований аналітичний розпис статей. Цю базу даних, яка створена на основі ЕК, можна вважати красзнавчою, де більша частина відображених публікацій – науковий доробок викладачів ХНУ.

Значним вкладом відділу в наукову роботу НБ ХНУ є створення бібліографічних та біобібліографічних покажчиків. Перший покажчик було підготовлено в далекому 1975 р. З того часу щороку бібліографи створювали рекомендаційні покажчики різної тематики на допомогу навчальному процесу. До того ж, із відкриттям бібліографічного відділу, розпочали ведення картотеки “Наукові праці викладачів”, яка згодом стане основою для створення покажчиків “Публікації викладачів” та покажчиків серії “Бібліографія вчених університету”.

Сьогодні процес підготовки покажчиків зазнав багатьох змін. Наприклад, детальний тематичний рубрикатор ЕК, який є предметом особливої гордості НБ ХНУ, дозволив відмовитись від створення бібліографічних покажчиків за темою, тому що не варто було дублювати інформацію, яку швидко можна знайти в ЕК та згрупувати у список літератури. Це дало можливість бібліографам відділу зосередити всі зусилля на підготовці покажчиків красзнавчого характеру. Метою їх є розкриття результатів наукової та педагогічної діяльності професорсько-викладацького складу університету, їх популяризація. ІБВ спільно з редакційно-видавничим центром університету підготували та видали 20 біобібліографічних покажчиків. Велика заслуга в цьому головного бібліографа, досвідченого фахівця, добросовісної і надзвичайно інтелігентної людини Тетяни Миколаївни Горобець. Завдяки комп’ютерним технологіям стало можливим створення електронної версії покажчиків, розміщення їх на сайті – БД “Праці вчених університету” та “Публікації викладачів університету”. У 2007 році НБ ХНУ вперше підготувала елект-

ронне видання на компакт-диску (CD-ROM). Це електронна версія оновлених та доповнених біобібліографічних покажчиків праць вчених університету, створених за період 2002–2007 рр. Останнім часом біобібліографічні покажчики виходять до ювілейних дат. Для них ретельно збирається з різних джерел інформація про життєвий та професійний шлях конкретного науковця з метою максимального виявлення всіх опублікованих праць вченого та літератури про нього. Це тривалий, копіткий процес.

Інформаційні технології значно вплинули і на розвиток створення щорічних покажчиків “Публікації викладачів університету”. Якщо раніше джерельною базою для них слугував лише фонд бібліотеки, то з 2006 року ведеться додаткова робота з річними звітами з НДР кафедр (для виявлення джерел, відсутніх у фонді бібліотеки). Завдяки такій роботі досягається більш високий ступінь повноти реєстрації інформації. З 2008 р. в покажчиках “Публікації викладачів університету” використовуються гіпертекстові посилання до статей, що мають електронну версію.

Починаючи з 1998 року, було підготовлено 40 бібліографічних покажчиків, електронна версія яких є на сайті бібліотеки. Частина з них вийшла друком в редакційно-видавничому центрі ХНУ. До 45-ї річниці НБ ХНУ з метою висвітлення діяльності бібліотеки було створено довідково-бібліографічне видання “Бібліотека – ключ до пізнання світу”.

Постійні контакти бібліотеки з керівництвом університету, окремими викладачами та кафедрами лежать в основі систем інформування – ВРІ та ДОК. Цією важливою ділянкою роботи протягом багатьох років опікується досвідчений бібліограф, талановита, ініціативна та ерудована Валентина Василівна Іваненкова. Щомісяця нею для керівництва університету готуються інформаційні списки з проблем вищої освіти за окремими темами: навчально-виховна робота, наукова робота, вища освіта за кордоном, дистанційне навчання та ін. Тематика інформування в режимі ДОК змінюється та поповнюється за вимогами часу, з врахуванням обсягу інформаційних надходжень. Так, в зв’язку з приєднанням України до Болонського процесу, у списках ДОК з’явилась рубрика “Міжнародна інтеграція в галузі вищої освіти. Болонський процес”. На основі підготовленої для керівництва інформації, на сайті формується бібліографічна БД “Вища школа”, яка поповнюється щомісячно, а в кінці кожного року інформація систематизується за окремими темами.

Необхідною складовою бібліографічного обслуговування є вибіркове розповсюдження інформації (ВРІ) відповідно до тема-

тики науково-дослідних робіт науковців. Застосування нових технічних можливостей для накопичення та переробки великих обсягів інформації кардинально вирішує інформаційні потреби наукової діяльності університету. Абонентами ВРІ є професорсько-викладацький склад університету. Серед абонентів – М.Є. Скиба, Р.І. Сілін, В.М. Нижник, В.Г. Каплун, М.П. Войнаренко та ін. Обслуговування науковців в режимі ДОК та ВРІ здійснюється в першу чергу на основі Власних БД. Крім того, додаються нові можливості інформування завдяки мережі Інтернет – використання електронних ресурсів бібліотек України та світу. До того ж, відтепер для передачі інформації в режимі ДОК та ВРІ активно використовується електронна пошта.

Одним з найважливіших напрямків роботи ІБВ є сприяння підвищенню інформаційної компетентності студентів, пропаганда бібліотечно-бібліографічних знань серед інших категорій користувачів. Вміння оперативного знаходити інформацію, оцінювати її і ефективно використовувати є необхідним для професіонала будь-якої галузі. В умовах впровадження сучасних інформаційних технологій, зростання ролі інформації в освітньому і науковому процесах проблема формування та розвитку інформаційної культури особистості набуває особливого значення, стає одним з пріоритетних напрямків вищої школи.

Заняття з бібліотечно-бібліографічних знань переходять в консультування та навчання методам взаємодії з автоматизованою системою. З нового навчального 2001 р. для студентів перших курсів усіх факультетів стаціонару проводяться лекційно-практичні заняття “Основи інформаційної культури” в залі каталогів та електронної інформації. Це було не просто, зважаючи на те, що курс не внесено в навчальний розклад університету і доводилось відшукувати вільні пари для проведення занять. Найскладніше було організувати заняття у перехідний період, коли ЕК та традиційна система каталогів та картотек співіснували паралельно. В цих умовах необхідно було навчити студентів вести пошук інформації як в автоматизованому режимі, так і в карткових каталогах. З тих часів змінювались та удосконалювались форми і методи проведення занять, а лобювання питань, пов’язаних із включенням курсу “Основи інформаційної культури” до навчального плану, на жаль, й досі триває. Але, незважаючи ні на що, вересень–жовтень для бібліографів – “гаряча” пора! Щоденно в цей період доводиться бути в ролі викладачів для веселих, захоплених, в ейфорії від нового статусу першкурсників. Не всі з них, зрозуміло, намагаються одразу засвоїти основи бібліографії. І тут дуже важливо створити атмосферу друж-

нього ставлення до них, довіри і виявити компетентність. Адже бібліотека має стати їх надійним супутником в океані знань, на шляху здобуття освіти.

Співробітниками інформаційно-бібліографічного відділу у 2002 р. розроблено спеціальний курс “Основи інформаційної культури”, програма якого складається з двох етапів: заняття для студентів першого курсу “Основи інформаційної культури та бібліографії” та заняття для студентів старших курсів “Науковий пошук інформації. Галузева бібліографія”. Заняття – лекційно-практичні. Місце проведення – зал електронної інформації, де знаходяться 14 комп’ютерів для вільного доступу користувачів. Лекції проводяться з використанням слайдів програми PowerPoint, що робить їх більш наочними та цікавими. Обов’язковим і важливим елементом занять із студентами є практичне засвоєння методів автоматизованого пошуку інформації. Треба зауважити, що програму курсу доводиться щороку корегувати, враховуючи внутрішні та зовнішні обставини: використання та створення нових електронних ресурсів, підвищення рівня сервісного обслуговування, технічний стан комп’ютерного парку. Текстова та демонстративна частина щороку доповнюється та редагується. Використання комп’ютерів, слайдів значно полегшило ефективність та умови проведення такого навчання. Багато зусиль в проведенні занять із студентами доклали висококваліфіковані фахівці, ініціативні та відповідальні: головний бібліограф Валентина Іванівна Шекенева та провідний бібліограф Ірина В’ячеславівна Бекас.

У 2007 р. ІБВ розроблено інноваційний проект “Від інформаційної культури – до якості освіти”, який включає заходи, спрямовані на підвищення інформаційної компетентності користувачів. Серед них – диференційована система навчання, яка, крім занять зі студентами першого курсу, передбачає проведення інформаційних масових заходів ІБВ: “День магістра”, “День фахівця”, “День кафедри”, “День аспіранта” тощо. Основною метою заходів є презентація та реклама електронних ресурсів та інформаційних можливостей бібліотеки. Демонстрація електронних ресурсів здійснюється з використанням слайдів. Для наукових досліджень необхідно вміти використовувати різні джерела пошуку інформації, тому програма таких заходів дуже змістовна: огляд електронних ресурсів, державних бібліографічних покажчиків, реферативних журналів тощо. Широко рекламується БД “На допомогу науковцям”, яка містить корисну інформацію для аспірантів, дисертантів, здобувачів вченого звання, молодих наукових працівників. Особлива увага при-

діляється таким питанням, як патентний пошук, огляд спецвидів та НТД, користування послугами МБА. З викладачами університету на “Днях кафедри” обговорюються проблеми джерел комплектування літературою за профілем кафедри (БД “Система комплектування”), книгозабезпеченості дисциплін кафедри (БД “Книгозабезпеченість навчального процесу ХНУ”), аналізу використання фахової літератури тощо.

Відповідно до вимог Болонського процесу, особлива увага відводиться магістратурі. У 2005 р. розроблено програму занять НБ ХНУ із студентами магістратури. Заняття проводяться за допомогою навчальних презентацій, що дозволяє більш наочно демонструвати матеріали лекції, сприяє кращому сприйняттю. Обов'язковим і важливим елементом занять із студентами є практичне закріплення знань – пошук інформації за темою своєї наукової чи магістерської роботи. При цьому використовуються всі ресурси та можливості бібліотеки, інших бібліотек та інформаційних центрів.

Бібліотека у співпраці з викладачами розпочала роботу над створенням методичного посібника для магістрів “Науковий пошук інформації”. Таким чином, бібліотека стає не тільки інформаційним, але й навчальним центром. Основною формою навчання користувачів залишається індивідуальне консультування, що здійснюється в процесі ДБО.

“Від інформаційної культури – до якості освіти” – постійне гасло роботи бібліографів.

Робота з електронними ресурсами потребує від бібліографів спеціальних навичок і умінь. Вони повинні знати загальні принципи роботи в мережі, методику пошуку бібліографічної, текстової, аудіо-, графічної інформації, тематико-видовий склад документів і пошукові можливості БД; зміст і структуру електронних ресурсів бібліотек та інформаційних установ; мати навички роботи з програмними продуктами, запису інформації на різні види носіїв. Це потребує постійного самовдосконалення. Особливо зважаючи на те, що працюємо зі студентами – активними, завжди раніше інших обізнаними щодо новинок в світі інформаційних технологій.

Попри шалений наступ віртуальних технологій і пов'язаних з ними нових форм бібліографічної роботи, залишаються і традиційні – “Дні інформації”. Адже ніщо не замінить простого бажання читача тримати книгу в руках. В ці дні в бібліотеці, в залі каталогів та електронної інформації, експонується нова література з різних галузей знань. Провідний бібліограф ІБВ Світлана Миколаївна Капустіна дуже ретельно і відповідально підходить до від-

бору і презентації новинок бібліотечного фонду, а також до організації постійно діючої виставки в залі електронної інформації “Подаруй бібліотеці книгу!”.

Інформаційні ресурси бібліотеки ХНУ створюються на допомогу навчальному процесу, науковій роботі університету та для ефективного пошуку інформації. Кількість користувачів університетської бібліотеки в останні роки значно виросла, змінилися їх запити. Це зумовлено динамічним розвитком університету, відкриттям нових спеціальностей і підрозділів (інститутів, кафедр), збільшенням контингенту студентів. Все це потребує інновацій для покращення інформаційно-бібліографічного забезпечення наукових досліджень та освітньої діяльності.

Реклама електронних ресурсів – це запорука ефективного їх використання, тому відділ постійно працює над розширенням популяризації бібліографічних та сервісних послуг. Розроблено друковану рекламу навігатора Інтернет-ресурсів, “Віртуальної довідки” та ін. Для користувачів залу електронної інформації створено схематичні матеріали щодо правил пошуку в ЕК.

Бібліографи беруть активну участь у професійних конференціях – всеукраїнських, міжнародних, міських; готують виступи та наукові публікації, в т.ч для бюлетеня “Бібліотека в освітньому просторі”. Проводять інформаційні та тематичні огляди для співробітників бібліотеки в рамках системи підвищення кваліфікації. Співробітники відділу щороку надають консультації для кафедральних бібліотек, бібліотекарів міста, області та інших бібліотек України з питань основних напрямів діяльності відділу, електронних ресурсів бібліотеки, автоматизованого пошуку інформації, аналітичного розпису наукових журналів в автоматизованому режимі та ін. Адже розповісти є про що!

У різні роки до структури ІБВ входив сектор науково-технічної документації. З 1988 року його очолювала Лора Матвіївна Савченко, яка внесла значний вклад в упорядкування фонду сектору. А у 1998–2008 рр. зав. сектором працювала Галина Василівна Вдовіна – невтомний ентузіаст улюбленої справи, мудрий працівник, відповідальна людина. Завдяки її наполегливості фонд сектора регулярно поповнювався новими ГОСТ, ДСТУ та іншими важливими для студентів та науковців документами, кожен відвідувач отримував вичерпну професійну консультацію. Зараз сектором опікується провідний бібліограф, грамотна та працьовита Наталія Володимирівна Нагорна, адже це відповідальна ділянка – у фонді зберігаються цінні видання: нормативна документація та спецвиди літератури (дисер-

тації та автореферати дисертацій, звіти з НДР, офіційні бюлетені тощо). На базі сектора проводяться заняття для студентів старших курсів з основ стандартизації та патентного пошуку.

ДБО в бібліотеці ХНУ вже не можливо уявити без використання новітніх технологій, впровадження нових форм та методів пошуку інформації. Це підвищує повноту задоволення інформаційних потреб користувачів, статус і престиж бібліотеки. Інформаційно-бібліографічне обслуговування здійснюється в режимі “запит-відповідь” з використанням електронних ресурсів, віддалених користувачів – в рамках он-лайнної віртуальної служби ХНУ, за допомогою електронного каталогу, Інтернету, інших БД, які відкривають коло нових, раніше недоступних бібліографу і користувачеві можливостей. На сьогодні ІБВ підтримує 13 БД та інформаційних сторінок на сайті НБ ХНУ. Доступ до ресурсів інших бібліотек області та міста став можливим, завдяки “Зведеному електронному каталогу бібліотек Хмельницької області”. Але головне завдання – збереження основних принципів обслуговування: оперативність, кваліфікований пошук інформації, її якість і достовірність.

Протягом тривалого часу в ІБВ працює сталий колектив, команда односторонців – О.М. Бичко, В.І. Шекенева, А.Г. Кандул, С.М. Капустіна, Н.В. Нагорна, В.В. Іваненкова. В період з 2000 р. у відділі працювали А.О. Дишель, Г.В. Вдовіна, Т.Н. Горобець, Ж.В. Підлісна, І.В. Бекас, О.М. Шевцова, Т.Д. Борщик, І.Ю. Соловйова. Багато науковців завдячують їм у пошуку джерел для наукових робіт, кандидатських та докторських дисертацій, а студенти – для курсових, дипломних, наукових, контрольних робіт, рефератів. Девіз бібліографів – працюємо для читача і разом з ним. Бібліографія завжди була і залишається вірним супутником науки в університеті.

Великосельська О. М.

**ПРОЕКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ – ВАЖЛИВА
СКЛАДОВА РОЗВИТКУ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ
ХМЕЛЬНИЦЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ.**

Сьогодні бібліотеки займають провідні позиції у вирішенні глобальних завдань побудови інформаційного суспільства. Книгозбірні активно впроваджують в свою роботу розроблені впродовж останніх років теоретичні положення та методики, які характе-

ризують нові тенденції в бібліотечній справі. Серед таких тенденцій маркетингові, управлінські, проектні концепції розвитку бібліотек, які використовують методики паблик рилейшнз, фандрейзінг та проектний розвиток.

Проектна діяльність наукової бібліотеки Хмельницького національного університету є одним із важливих напрямів її роботи. Стратегія проектного розвитку книгозбірні будується за принципом створення комплексів проектів, що різняться різноманітністю масштабів, результатів, термінів виконання. Десять років поспіль діє в бібліотеці Програма “Молодий спеціаліст XXI століття”, місія якої полягає у сприянні реалізації стратегічної мети Хмельницького національного університету в підготовці конкурентоспроможних фахівців і вихованні багатогранної особистості XXI століття. Основна мета програми – підтримка талановитої, перспективної молоді, яка бажає і вміє здобувати нові знання в стінах університету, практична допомога в плануванні і можливостях досягнення вершин життєвого успіху. Творче партнерство науковців, викладачів, студентів та бібліотекарів – стратегічний напрям проектної діяльності книгозбірні.

Серед найбільш вдалих проектів, які розроблені та активно працюють в останні роки в НБ ХНУ, можна відмітити:

- “Від інформаційної культури – до якості освіти”;
- “Ефективна система повернення студентами підручників”;
- екологічний проект “Майбутнє планети – в наших руках”;
- віртуальний проект на сайті бібліотеки “Я і моя бібліотека”;
- презентаційний проект;
- виставковий проект;
- проект “Кар’єра”;
- конкурсні проекти;
- правовий проект “Правова культура як фактор цілісного виховання особистості” та інші.

Зараз вже немає потреби доводити, наскільки важлива для бібліотек участь у різних професійних і грантових конкурсах. Адже, у першу чергу, це можливість одержання додаткових фінансових засобів, розвиток творчої активності, підвищення професійного рівня. Крім того, активізація програмно-проектної діяльності дозволяє сконцентрувати увагу на найбільш нагальних проблемах, виділяти й розвивати головні напрями діяльності. Розробка проектів – це, також, і робота на імідж, позиціонування бібліотеки в місцевому співтоваристві. Поступово проектний підхід до бібліотечної діяль-

ності став в нашій бібліотеці одним із якісних критеріїв її роботи, формою реалізації творчих ідей, проведення різноманітних акцій.

У кожного проекту є своя історія, філософія, методологія, практика. Говорячи про проектну діяльність нашої бібліотеки, хочеться пригадати, як усе починалось, зароджувалось, розвивалось...

Проектна діяльність в бібліотеці ХНУ розпочалась в 2002 р. саме з розробки цілісної науково-виховної Програми “Молодий спеціаліст XXI століття”. Ідея створення програми, яка включала чотири проекти – презентаційний, виставковий, кар’єра, конкурсні проекти – належала головному бібліотекарю відділу економічної літератури бібліотеки, досвідченому професіоналу бібліотечної справи, людині творчій, з інноваційним мисленням Вікторії Олександрівні Василюшиній. Завдяки комунікабельності та наполегливості їй вдалося дуже швидко налагодити тісні партнерські взаємовідносини з професорсько-викладацьким складом інженерно-економічного факультету й факультету бізнесу та права університету. Але в історію наукової бібліотеки Хмельницького національного університету вона ввійшла як автор і розробник довгострокової, багатопланової та широкомасштабної Програми “Молодий спеціаліст XXI століття”.

Також ключовими постатями у творчій команді по розробці Програми стали старший викладач кафедри маркетингу Наталія Іванівна Майорова, котра, як професійний маркетолог, постійно надихала команду на пошук нових форм роботи; художник бібліотеки, креативна особистість Тетяна Миколаївна Чернишова, яка є одним із ініціаторів Програми, автором її вимпелу та емблеми, концепцій виставок та слоганів; оригінального оформлення виставкових стендів, альбому “Хроніка визначних подій”.

Проект – це завжди живе спілкування, комунікація між людьми. В його основі лежать спільні задачі, спільні цілі, спільні цінності. Успішна реалізація будь-якого проекту неможлива без ефективно працюючої команди. І така сильна професійна команда була швидко сформована. До неї ввійшли керівник Програми проректор з науково-педагогічної роботи, д.е.н., проф. М.П. Войнаренко, автори-розробники В.О. Василюшина, Н.І. Майорова, Т.М. Чернишова, директори інститутів М.І. Бондаренко, Г.М. Драпак, В.В. Третько, директор бібліотеки В.М. Петрицька та заступник директора О.Б. Айвазян, менеджери Регіонального центру перепідготовки та працевлаштування А.І. Гапєєв та О.К. Пєлих. Підтримав Програму проректор з наукової роботи, д.т.н., проф. В.Г. Каплун. Для забезпечення публіситі та реклами проведення заходів Програми ко-

манду поповнили співробітники теле-фотостудії університету – фотокореспондент О.О. Нікітін, телережисер Л.В. Босак, телеоператор В.М. Босак та журналіст Горбатюк В.І. Безпосередньо в підготовці та оформленні експозицій широкомасштабних інформаційних заходів Програми брали участь співробітники відділу економічної літератури – зав. відділу О.М. Великосельська, зав. секторами В.Г. Мусевич, О.З. Антонюк, бібліотекарі Л.М. Курганська, О.Ф. Черпіта, І.Д. Мисіна та ін. Жоден захід програми не обходився без співробітників відділу автоматизації Ю.В. Кострова, О.О. Костюк, О.С. Нечипорук. Це і технічне забезпечення заходів, і виготовлення запрошень та анкет, комп'ютерне оформлення матеріалів виставок, альбому “Хроніка визначних подій”. Велику допомогу в інформаційному забезпеченні Програми, в складанні бібліографічних списків праць викладачів надавали зав. інформаційно-бібліографічного відділу О.М. Бичко та зав. сектором А.Г. Кандул, співробітники інших структурних підрозділів бібліотеки.

27 листопада 2002 року в бібліотеці, у читальному залі економічної літератури відбулося урочисте відкриття Програми “Молодий спеціаліст XXI століття”.

Аналізуючи перші роки дії програми, дивуєшся, скільки енергії, завзяття, креативних думок, натхнення, ініціативи вложили автори програми, щоб “розкрутити” її, щоб вона стала популярною серед студентства та переросла у загальноуніверситетську програму. Вони докладали всіх зусиль, використовували весь свій професіоналізм, щоб кожен захід ставав справжнім святом її величності Книги, величезним дійством, яке запам'ятовувалося би надовго. І це їм вдалося.

Щорічно проводилося близько 5–6 заходів, які вражали своїм новаторством, оригінальністю подачі матеріалу, різноманітністю форм їх проведення. Це був калейдоскоп подій: виставки, презентації, конкурси, засідання круглого столу, ток-шоу, анкетування, тренінгові заняття з самопрезентації, ділові ігри, науково-практичні семінари. Участь студентів у проведенні заходів давала їм можливість спілкуватися з професорсько-викладацьким персоналом університету, менеджерами з працевлаштування, лідерами міста, з особистостями, які вже досягли життєвих вершин, запозичити у них корисне для себе, брати участь у різноманітних конкурсних проектах, серед яких: “Кращий студентський відгук на монографію чи підручник викладачів ХНУ”, “Кращий реферат з проблем організації ефективної презентації”, “Краща конкурсна наукова робота”, “Краща наукова публікація студента”, “Кращий бізнес-

проект, бізнес-план” та інші. Проводився цілий комплекс інформаційно-тренінгових занять: тренінгові заняття з самопрезентації, складання особистого плану та підготовка до написання резюме, до інтерв’ю з роботодавцями; ділова гра “Основи створення і управління малими та середніми підприємствами”; тренінги з презентації фірми і презентації комерційного проекту, тренінг “Безконфліктне ділове спілкування” та ін.

Завжди жвавий інтерес викликають у студентства презентації книг викладачів університету. Досить успішно в стінах бібліотеки пройшли презентації видань колишнього ректора університету д.т.н., проф. Р.І. Сіліна “Практика тотального менеджменту”; д.е.н., проф. О.О. Орлова “Планування діяльності промислового підприємства”; д.е.н., проф., проректора з навчально-виховної роботи М.П. Войнаренка “Організація підприємницької діяльності”; колективної монографії кафедри бухгалтерського обліку “Системи обліку в Україні: трансформація до міжнародної практики” за загальною редакцією д.е.н. проф. М.П. Войнаренка. Саме Презентаційний проект (презентація книг викладачів ХНУ) став початком реалізації програми “Молодий спеціаліст ХХІ століття”. Мета проекту – позиціонування видань, які народилися в стінах нашого університету. В межах проекту пройшли презентації навчальних посібників д.т.н., проф. В.М. Локазюка “Надійність, контроль, діагностика і модернізація ПК” та к.е.н., доцента кафедри економіки Лук’янової В.В. “Комп’ютерний аналіз даних” та ін.

Хочеться відмітити презентацію збірника наукових праць студентів економічного факультету “Проблеми економіки, обліку та менеджменту”, яка була присвячена 30-річному ювілею даного факультету. Студенти досить ретельно і по-науковому підійшли до проведення презентації, перш ніж втілити свій задум у практику. Спочатку вони прослухали інформаційно-аналітичний огляд джерел інформації щодо проблем проведення ефективної презентації, підготовлений співробітниками бібліотеки. Наступним кроком стало проведення тренінгових занять, де студенти знайомилися зі складовими заходу, різними стилями і сферами презентації. Науково-практичний семінар “Презентація – шлях до успіху” закріпив у студентів усі здобуті знання.

Презентація збірника наукових праць “Проблеми економіки, обліку та менеджменту” проходила за участю студентів-маркетологів університету, а також групи майбутніх дизайнерів вищого професійно-технічного училища № 25. Працівники відділу економічної літератури оформили виставку “Від перших вершин – до наукових висот”, яка

зримо продемонструвала наукові висоти сьогodнішніх студентів факультету, а також наукові праці колишніх студентів факультету, які досягли справжніх висот: д.е.н., проректорів університету М.П. Войнарєнка та В.М. Нижника.

Для підвищення наукового інтересу студентів до книг викладачів університету, їхньої активності у самореалізації, розвитку їх нестандартного мислення автори проекту запровадили проведення конкурсу “Кращий студентський відгук на монографію або підручник викладача ХНУ”. Кульмінацією кожної презентації стало визначення студентів-переможців у конкурсі на кращий змістовний та об’єктивний відгук. Дарунком для переможців є книги авторів з їх автографами. Традиційно кожна презентація завершується передачею бібліотеці дарчих примірників презентованих видань.

В умовах розбудови української держави важливого значення набуває підготовка фахівця нової генерації, який був би активною й творчою особистістю. Немає сумніву, що самостійна наукова робота вчить студента неординарно мислити, генерувати інноваційні ідеї. Отож, наступним кроком розвитку програми “Молодий спеціаліст ХХІ століття” стала реалізація Виставкового проекту, метою якого було розкрити наукові інтереси і досягнення студентської молоді університету, стимулювати їх творчий потенціал, сформувати портрет сучасного студента-науковця. Виставковий проект включає комплекс заходів: організацію та відкриття виставки, стендові презентації і нагородження авторів кращих робіт. “Від перших вершин – до наукових висот” – під таким слоганом щорічно, починаючи з 2002 року, стали проходити виставки наукових досягнень студентів ХНУ. Якщо в першій виставці взяло участь 38 студентів інституту економіки та управління, то друга виставка, яка була організована в листопаді 2003 року та приурочена Міжнародному дню студента, була більш масштабною – у ній взяло участь 200 студентів шести факультетів університету. Вона стала своєрідним підсумком науково-дослідної роботи вихованців вишу.

Успіхи і здобутки студентів в науковій роботі, їх участь у всеукраїнських та міжуніверситетських конференціях, олімпіадах, конкурсах, публікації в наукових збірниках та журналах, грамоти, дипломи, відзнаки – все це було представлено на стендах факультетів. Найбільшу увагу відвідувачів виставки привертала експозиція факультету технологій та дизайну. Адже, крім стендових матеріалів, вихованці факультету демонстрували деякі зі своїх моделей одягу, взуття, картини та аплікації, шкіргалантерейні вироби.

Під час урочистого відкриття виставки наукових досягнень

студентів проректор університету з наукової роботи, д.т.н., проф. В.Г. Каплун зазначив, що такий широкий огляд здобутків студентів у науковій сфері відбувається в університеті вперше. Кожен факультет біля стендів презентував свої досягнення, а кращі студенти за їх наукові розробки отримали в дарунок наукові видання викладачів нашого університету.

Виставка мала резонанс не тільки в університеті, вона стала значною подією для всього міста, стала виставкою студентського ноу-хау. Її відвідали ректор університету, професор Микола Єгорович Скиба, проректори університету С.Г. Костогрив, С.Г. Каплун, М.П. Войнарченко, В.М. Нижник, делегація викладачів з інших вищих навчальних закладів, декани факультетів, викладачі, студенти університету та міста.

Третю щорічну виставку наукових досягнень студентів ІЕУ “Від перших вершин – до наукових висот” було присвячено отриманню університетом статусу національного. На ній демонстрували свої наукові досягнення вже 220 кращих студентів. Програма виставки включала підбиття підсумків конкурсу на кращий реферат “Студент і наука” та церемонію нагородження переможців. Крім цього, бібліотека започаткувала цікавий конкурс читача першого курсу, який найбільше читає в бібліотеці. Це стало можливим завдяки використанню нових інформаційних технологій, а саме – впровадженню електронного формуляра читача.

Четверту виставку наукових досягнень студентів та молодих вчених “Від перших вершин – до наукових висот”, яка проходила в рамках “Тижня науки в ХНУ”, наукова бібліотека організувала спільно з Науковим товариством студентів та молодих вчених ХНУ в квітні 2006 року. Наукові досягнення представляли п’ять інститутів ХНУ. Кращі студенти-науковці отримали грамоти Наукового товариства університету, а переможці конкурсу “Студент, який найбільше читає в бібліотеці ХНУ” отримали дарчі примірники книг викладачів університету. Наступна V виставка наукових досягнень студентів та молодих вчених інституту економіки та управління (за підсумками роботи в 2009 році), в якій взяли участь понад 200 студентів-науковців десяти кафедр ІЕУ, проходила в березні 2010 року.

Організація таких виставок демонструвала, яка велика студентська аудиторія університету причетна до науки. Багато добрих побажань прозвучало на адресу організаторів виставки, працівників бібліотеки. Учасники, гості, відвідувачі виставки залишали відгуки в альбомі “Хроніка визначних подій”. Ось деякі із них: “Надзвичайно приємним і важливим є прагнення студентів нашого універ-

ситету до знань і їх активна участь в науково-дослідній роботі. Популяризація досягнень студентів в науково-дослідній роботі є великим стимулом для подальшої активізації цієї діяльності. Тому проведення виставок наукових досягнень, конкурсів наукових робіт, публікація кращих з них є надзвичайно важливою роботою. Я висловлюю велику подяку співробітникам бібліотеки за організацію і активну участь у проведенні цих виставок. Вважаю необхідним проводити їх щорічно, а активістів цієї справи відзначати морально і матеріально”. (Проректор з наукової роботи ХДУ, д.т.н. В.Г. Каплун).

“Гарну справу робить бібліотека щодо висвітлення наукового потенціалу студентів вузу. Студенти кафедри ділової іноземної мови з великим задоволенням брали участь у підготовці та презентації своїх наукових досягнень з іноземних мов на двох стендах. “Brain up” – став лозунгом наших студентів у наукових дослідженнях, що означає постійну працю розуму на благо собі і людям. Тісне співробітництво студентів, викладачів із працівниками читального залу (економічного) дало прекрасні результати: виставка мала успіх серед студентів, професорсько-викладацького складу ХНУ та громадськості міста”. (В. Шепель, ст. викл. кафедри ділової іноземної мови).

“Хочу подякувати працівникам нашої бібліотеки за їх вклад у створення таких заходів, як виставки наукових досягнень. Дуже приємно, коли можна поділитись радістю успіху з іншими, а для студентів це особливо почесно, оскільки це перші наші успіхи на шляху самовдосконалення, навчання, наукової праці” (Т. Якубовська, студ. гр. ОА – 01–1).

Таким чином, проект набув популярності серед студентства, адже він давав можливість зібратися всім студентам-науковцям разом, візуально представити свої наукові досягнення, поділитись досвідом, ідеями, оцінити рівень своїх досягнень у порівнянні з іншими, а також вміння позиціонувати себе.

Крім виставок наукових досягнень студентів, у Програмі приділено увагу іншим формам їх творчого пошуку. Такою стала виставка-конкурс студентських рекламних проектів. Цей захід бібліотека проводила спільно з наймолодшою кафедрою університету – кафедрою маркетингу. Об’єктами реклами учасники конкурсу вибрали книги науковців університету: “Комп’ютерний аналіз” В.В. Лук’янової, “Основи інтелектуальної власності” Г.М. Драпака і М.Є. Скиби та “Менеджмент” В.В. Стадник і М.А. Йохни. Вісім студентських проектів, у розробці яких взяло участь 29 студентів, оцінювало головне журі, авторське журі та глядачі. Найвищі оцінки здобув проект, розроблений третьокурсниками-економістами Віта-

лієм Бартошеком і Віталієм Котвицьким. Найкраще атмосферу, яка панувала під час проведення першої виставки-конкурсу студентських рекламних проєктів, свої враження, емоції передали переможці конкурсу Віталій Бартошек і Віталій Котвицький, записавши в “Хроніці визначних подій”:

“Нас вразило те, що конкурсанти та організатори віднесли до цього конкурсу дуже відповідально і серйозно. Макети реклам були виготовлені на високому рівні. А представлення своїх проєктів конкурсантами виглядало, ніби виступають дійсно знавці рекламної справи. Приємно вразило художнє оформлення стендів та зал, у якому відбувалася презентація. Видно, що там працювали професіонали-художники та організатори, що неодноразово проводили подібні конкурси. А той факт, що ми зайняли перше місце, дійсно радує нас. І ми впевнені, що ця перемога надасть нам суттєвого поштовху для “долання інших вершин”.

Приємно читати такі відгуки студентів, а їх висока оцінка роботи організаторів виставки спонукала до подальших інноваційних пошуків.

Друга конкурс-виставка рекламних проєктів в рамках Програми “Молодий спеціаліст XXI століття” проводилась кафедрою маркетингу спільно з бібліотекою за підтримки рекламного агентства “Дайна” та СП “Статус-АГ”. Роботи студентів розглядалися компетентним журі у семи номінаціях: розробка макетів друкованої реклами; соціальна реклама; реклама спеціальності; розробка макетів зовнішньої реклами; реклама торгових марок; телереклама; інтернет-реклама. У конкурсі взяли участь 36 студентів, які представили 24 проєкти. Найкращою визначено рекламу Інтернет-магазину. Її автор Ірина Захарчук отримала сертифікат переможця, перехідний гран-прі та цінний подарунок. Свій проєкт вона представляла також на студентському фестивалі реклами у м. Харкові. “Я була приємно здивована на виставці студентських проєктів. Грамотний підхід, розуміння основ композиції, ритми кольорів. Студенти отримали дуже наочний урок по відношенню до своєї роботи”, – такий запис в книзі відгуків залишила О. Скорупська, член Національної спілки художників України.

В рамках Програми в 2005 році вперше було реалізовано виставковий проєкт наукових досягнень професорсько-викладацького складу кафедр інституту економіки та управління. Мета проєкту – інформування студентства про вихід у світ нових видань викладачів університету. “До вершин економічних знань – з працями викладачів нашого університету” – під таким слоганом на 10 виставкових

стелажах демонструвалися 12 нових видань, які написали науковці-економісти інституту економіки та управління протягом 2004 року. На виставці також були представлені матеріали, які розкривали особистість кожного із 18 авторів: світлини, коротка інформація про автора та сферу його наукових інтересів, їх творчий доробок – монографії, підручники, публікації в фахових журналах та наукових збірниках та вичерпна бібліографія їх публікацій.

Студенти, переможці конкурсу на “Кращий студентський відгук на монографію, підручник викладачів університету”, отримали в дарунок примірники книг з автографом авторів.

На другій виставці, яка проводилася в 2006 році, презентувалося вже 27 видань монографій, навчальних посібників, курсів лекцій тридцяти чотирьох науковців кафедр інституту економіки та управління. Поряд з такими відомими авторами книг як М.П. Войнаренко, В.І. Стадник, М.А. Йохна, Л.І. Федулова, С.В. Ковальчук вперше презентували свої книги викладачі І.В. Бабій, М.П. Григорук, О.В. Хитра та ін. Згодом такі виставки стали традиційними і проводяться науковою бібліотекою спільно з інститутом економіки та управління один раз на два роки, в організації та підготовці яких активну участь бере заступник директора ІЕУ з наукової роботи, декан факультету менеджменту, к.е.н. Лариса Сергіївна Любохинець. III виставка наукових видань викладачів інституту економіки та управління “До вершин економічних знань – з працями викладачів нашого університету” пройшла в травні 2009 року, а остання IV виставка – в травні 2011 року. На ній презентувалося 25 книг, в написанні яких взяло участь близько 50-и авторів.

В “Хроніці визначних подій” читаємо відгук студентки ФНДв–04–3 Н. Терпяк, яка відвідала виставку наукових досягнень викладачів інституту економіки та управління ХНУ: “Переглянувши видання на виставці, знайшла для себе багато цікавої і вичерпної інформації. На мою думку, такі виставки мають організуватися з усіх дисциплін, які вивчають студенти в ХНУ. Адже це дуже зручно та корисно під час пошуку тієї чи іншої інформації. Крім того, можна дізнатися більше інформації про наукові досягнення та здобутки викладачів та надходження їх до друку”.

Сьогодні виставка “До вершин економічних знань – з працями викладачів нашого університету” стала постійно діючою виставкою читального залу економічної літератури, яка щоразу поповнюється новими виданнями.

Не можна залишити поза увагою проект “Кар’єра”, в рамках

якого щорічно проходили інформаційні заходи “Дні кар’єри”. Проблема зайнятості молоді, зокрема, випускників ХНУ, завжди актуальна і потребує системного підходу до її вирішення. Висока конкуренція висуває перед фахівцем проблему досконалого розвитку власної кар’єри. Обговорення важливих питань, пов’язаних із працевлаштуванням, кар’єрою та складовими кар’єрного зростання покладені в основу проведення зустрічей студентів з роботодавцями, успішними людьми, представниками малого та середнього бізнесу, науковцями університету. “Як скласти резюме?”, “Як шукати роботу?”, “Як уникнути помилок під час працевлаштування?” – на ці питання студенти отримали відповіді, побувавши на тренінгових заняттях, які проводили менеджери з працевлаштування РЦПП. Співробітники відділу економічної літератури забезпечували заходи багатобачним інформаційним супроводом, а в читальному залі економічної літератури була розгорнута постійно діюча виставка “Кар’єра: складові успіху”.

У 2004 р. в рамках цього проекту вперше було організовано ток-шоу “Кар’єра”. Тема “Розпочинай кар’єру в університеті” виявилась вдалою і актуальною. На зустріч зі студентами завітали гості-роботодавці: генеральний директор ВАТ “АК АДВІС” Іван Дунець, директор будівельного кластеру Микола Малий, начальник управління з питань розвитку підприємництва та регуляторної політики обласної держадміністрації Світлана Пасічник, працівник Хмельницького міського центру зайнятості Ольга Ковбасіста, редактор обласної громадсько-політичної газети “Моя газета” Л.В. Луніна, представники великого і середнього бізнесу. Ведучим зустрічі був Євген Безвушко – студент п’ятого курсу ГПІ, який вдало поєднував навчання та роботу. Готуючись до ток-шоу “Кар’єра”, студенти активно включилися у проведення конкурсу на краще резюме, і переможці конкурсу Євген Безвушко, Андрій Тіней, Олександр Підвисоцький отримали грамоти. Про те, що захід вдался і дав свої практичні результати, говорив той факт, що у студентів виникло бажання продовжити контакти з роботодавцями після ток-шоу та залишені відгуки в “Хроніці визначних подій”: “Був радий можливості брати участь в ток-шоу “Кар’єра”. Оригінально, цікаво, а головне, своєчасно та перспективно. Нам, роботодавцям, нам, організаторам виробництва потрібно починати зустрічатися з майбутніми спеціалістами не на випусках, а на перших курсах. Вдячні робітникам бібліотеки за творчий підхід та чекаю нових запрошень”. З повагою М. Малий – Голова Ради обласного об’єднання “Будівельний кластер”.

“Дякую організаторам ток-шоу “Кар’єра” за надану можли-

вість взяти участь у такому цікавому та необхідному і для молоді, і для роботодавців заході. Бажаю успіхів викладачам та працівникам бібліотеки університету, студентам та випускникам – щасливої долі та гарної кар’єри!”. З надією на подальшу співпрацю С. Пасічник – Начальник управління з питань розвитку підприємництва Головного управління економіки облдержадміністрації.

Протягом 2009–2010 рр. у науковій бібліотеці ХНУ пройшли цикли заходів “День кар’єри”, які відвідали понад 600 студентів-випускників інституту економіки та управління, гуманітарного інституту, інституту механіки та інформатики. Організаторами заходів виступили: директор наукової бібліотеки ХНУ О.Б. Айвазян, начальник управління комплектування контингенту студентів та працевлаштування випускників М.М. Косюк, директори інститутів. У “Днях кар’єри” брали участь помічник прокурора Хмельницької області з питань захисту прав і обов’язків неповнолітніх, радник юстиції П.М. Монастирський, головний спеціаліст відділу активної підтримки безробітних Хмельницького міського центру зайнятості О.І. Матвієнко. Своім досвідом успішного кар’єрного росту поділилися: заслужений працівник народної освіти України, д.т.н., радник ректора Р.І. Сілін; проректор з науково-педагогічної роботи та міжнародних зв’язків, к.т.н., професор М.А. Йохна; доцент кафедри менеджменту, к.е.н. О.С. Новікова; начальник відділу екологічного контролю та радіаційної безпеки ДЕІ в Хмельницькій області В.І. Дідух. Відповідаючи на запитання бліц-анкети “Кар’єра: складові успіху”, студенти схвально та позитивно оцінюють проведення таких зустрічей та висловлюють побажання, щоб “Дні кар’єри” проводились щорічно. Вони пропонують запрошувати на них роботодавців, відомих науковців, успішних людей різних сфер діяльності, які вдало ведуть власний бізнес; випускників ХНУ, менеджерів з працевлаштування.

Спільні з університетом і громадськими організаціями проекти для бібліотеки – це віха у визнанні університетом позитивного іміджу нашої книгозбірні.

Програма з бібліотерапії “Книги, що зцілюють душі”, яка діяла протягом 2005–2006 років в бібліотеці, розробили працівники відділу літератури гуманітарного профілю. Керівник програми – зав. відділом Раїса Василівна Драчук. Метою Програми було сприяти збереженню фізичного й духовного здоров’я молоді в умовах, пов’язаних з несприятливою дією навколишнього середовища та стресовими ситуаціями під час сесій, та формуванню навиків оптимальних дій в незвичних та кризових ситуаціях за допомогою

книги. Співробітники відділу написали листа колегам з бібліотеки Миколаївського державного університету ім. П. Могили щодо корпоративної співпраці по Програмі з бібліотерапії. Для того, щоб виявити, література яких напрямків допомагає молоді у важких життєвих ситуаціях, була розроблена анкета із шести питань. В анкетуванні взяли участь 85 студентів. На основі аналізу анкетування складено список рекомендованої літератури, що має позитивний вплив на читачів. У квітні 2006 р. відбулось відкриття Програми, в якому взяли участь викладачі кафедри соціальної психології та студенти-психологи груп СП-03-1 та СП-03-2. В межах реалізації Програми передбачалось: підготовка бібліотерапевта, організація зустрічей з психологами та психотерапевтами, з працівниками соціальних служб, проведення тренінгів, бесід, лекцій. Програма була завершена у 2007 р.

2007–2011 роки стали періодом подальшого розвитку проектної діяльності нашої книгозбірні – роками пошуку нових ідей, розробки нових інноваційних проектів. Вони є не менш цікавими та корисними для наших студентів, для нашої книгозбірні, вражають новизною та різноплановістю тематики, насичені яскравими подіями, нестандартними інформаційними заходами. У 2008 р. вченим секретарем наукової бібліотеки В.М. Петрицькою було розроблено “Положення про проектну діяльність”. Директор наукової бібліотеки Олена Борисівна Айвазян здійснює загальне керівництво проектною діяльністю та впродовж всіх років дії програми – незмінна ведуча її широкомасштабних загальноуніверситетських заходів.

Поступово до проектної діяльності долучилися співробітники всіх структурних підрозділів наукової бібліотеки, розроблені нові проекти, розширено творчу команду, в яку ввійшли зав. відділами О.М. Бичко, Т.Ф. Марчак, Т.Г. Панасюк, О.Б. Таланчук, В.В. Фоміних, Драчук Р.В., О.М. Мацей, зав. сектором Л.І. Іщенко, головні бібліотекарі О.З. Антонюк, С.В. Майструк, О.М. Шевцова та ін. Успішній реалізації проектів сприяють заступники директора НБ ХНУ Т. К. Онишук, В.О. Глухенька.

В 2007 році відділ обслуговування на абонементях розробив проект “Ефективна система повернення студентами підручників” (2007–2011 рр). Автором ідеї та розробником цього довгострокового проекту виступила зав. відділом обслуговування на абонементях Тетяна Федорівна Марчак. Важливим завданням кожної бібліотеки є не тільки поповнення фонду новими документами, сприяння широкому і повному їх використанню, а й зберігання фонду як матеріальної та духовної цінності. Адже це головна скла-

дова для успішного забезпечення всіх читацьких запитів. Всі заходи, які проводив відділ обслуговування на абонементях, спрямовані на повноцінне використання фонду користувачами; на збереження фонду з соціальної точки зору свідомого ставлення читача до книги як до громадського надбання. В рамках проекту була проведена величезна робота: налагоджена системна робота з студентськими радами інститутів ХНУ, деканатами факультетів, старостами груп з ліквідації читацької заборгованості; одержано консультації юриста університету про можливі методи правового впливу на відрахованих студентів-боржників бібліотеки. Пізніше, за пропозицією відділу, в контракти прийому на роботу професорсько-викладацького складу внесено окремий пункт про надання довідки з бібліотеки у відділ кадрів про читацьку заборгованість під час продовження або розірвання контракту. В результаті такої цілеспрямованої, активної, наполегливої та системної роботи впродовж п'яти років співробітникам відділу вдалося повністю ліквідувати читацьку заборгованість на навчальних абонементях серед студентів університету. І це великий успіх колективу відділу обслуговування на абонементях. Проект “Ефективна система повернення студентами підручників” виконав свою мету і завершився у 2011 р.

В інформаційно-бібліографічному відділі діє проект “Від інформаційної культури – до якості освіти” (2008–2012 рр.), автором та керівником якого є завідувачка ІБВ Оксана Миколаївна Бичко. Досягнення високої якості освіти є центральною ідеєю Болонського процесу. Підвищення якості освітнього процесу здійснюється шляхом використання новітніх технологій, адаптації в інформаційному просторі, цілеспрямованого формування інформаційної культури. Її основними ознаками є вміння орієнтуватися в потоці інформації, грамотне формулювання своїх інформаційних запитів, здійснення самостійного пошуку та аналіз інформації. Важлива роль у розв'язанні цього завдання відводиться бібліотеці. Мета проекту полягає в формуванні та підвищенні рівня інформаційної культури користувачів та співробітників; популяризації та рекламі електронних ресурсів бібліотеки; розробці нових інформаційних послуг для користувачів; систематичному вивченні динаміки їх інформаційних потреб; розширенні та підвищенні якості матеріально-технічної бази бібліотеки та створенні комфортних умов для задоволення інформаційних потреб читачів.

В ході реалізації проекту співробітниками ІБВ розроблено спеціальний курс “Основи інформаційної культури”, що включає лекційно-практичні заняття для студентів першого курсу та студентів

старших курсів, а для студентів-магістрів – “Науковий пошук інформації. Галузева бібліографія”. Для закріплення методики пошуку інформації магістри на практиці здійснюють науковий пошук за темою своєї магістерської роботи.

У співпраці з викладачами університету написано методичний посібник для магістрів “Науковий пошук інформації”. А з метою розширення зони обслуговування за рахунок віддалених користувачів на web-сайті бібліотеки організовано віртуальну довідкову службу та створено інформаційну сторінку “На допомогу науковцям”, яка представляє собою анотовані посилання на сайти з Інтернет. Щороку в рамках проекту організується близько 15 різноманітних інформаційних заходів, серед яких: Дні кафедри, фахівця, аспіранта, магістра, інформації, уроки-екскурсії, декади популяризації періодичних видань. Під час проведення інформаційних заходів співробітники відділу активно рекламують та презентують інформаційні ресурси та послуги бібліотеки, широко використовуючи комп’ютерні технології. Цікаво та змістовно проходять “Дні кафедри” (інформаційно-ділові зустрічі) з професорсько-викладацьким складом кафедр університету. Основна мета зустрічей – ознайомлення викладачів з інформаційними можливостями та ресурсами бібліотеки, з новими надходженнями літератури за профілем кафедр, джерелами комплектування та книгозабезпеченості, з просвітницькою та проектною діяльністю книгозбірні. В ході ділового спілкування викладачів та провідних спеціалістів виробляються спільні пропозиції стосовно подальшого ділового партнерства бібліотеки і кафедр з питань комплектування фондів, обміну електронними ресурсами та наповнення Електронної бібліотеки ХНУ, проведення спільно з кураторами просвітницьких заходів у студентських групах. У виконанні цього проекту беруть участь всі відділи бібліотеки.

В 2008 р. на сайті наукової бібліотеки ХНУ до Всеукраїнського дня бібліотек стартував віртуальний проект “Я і моя бібліотека”, де розмістилися світлини з бібліотечного студентського життя. Мета проекту – привернути увагу користувачів до сайту бібліотеки. Тепер у всесвітній мережі кожен студент міг знайти власне фото, зроблене під час перебування у книгозбірні ХНУ. Проект діяв протягом 2008–2010 років.

Наукова бібліотека ХНУ є центром інформації, інтелектуального, духовного та естетичного розвитку студентської молоді. Серед головних пріоритетів її діяльності є виховання екологічної свідомості, екологічної культури молодих громадян України. Співробітники відділу обслуговування науковою літературою в читаль-

них залах сьогодні працюють над проектом “Майбутнє планети – в наших руках” (2008–2012). Автор та керівник проекту – завідувачка відділу Тетяна Геннадіївна Панасюк. Мета проекту: формування системи екологічних знань, розвиток гуманітарного екологічного світогляду, виховання екологічної свідомості та екологічної культури молодих громадян України. Основні напрямки діяльності проекту – це формування фонду екологічного напрямку, інформаційно-бібліографічна та просвітницька діяльність з проблем екології, підвищення рівня екологічної підготовки бібліотечних працівників. В рамках проекту проводяться засідання круглих столів, екологічні уроки, семінари, організовано цикли бесід з екологічних проблем (еклекторій); виставки літератури з проблем екології; презентації спеціальності “Екологія і охорона навколишнього середовища” в рамках профорієнтаційної роботи для учнів 10–11 класів. Досвід роботи бібліотеки з проблем екологічного виховання молоді висвітлено в наукових публікаціях та в ЗМІ.

Ще одним напрямком роботи бібліотеки у вихованні студентської молоді є формування правової культури українського суспільства. У 2008 р. зав. відділом економічної літератури О.М. Великосельською було розроблено проект “Правова культура як фактор цілісного виховання особистості” (2008–2012). Мета проекту – формування системи правових знань серед студентів ХНУ; створення системи інформаційної підтримки безперервної освіти, просвіти та розповсюдження правових знань; виховання правової свідомості та правової культури студентів ХНУ. Проект передбачає вихід НБ ХНУ на якісно новий рівень в роботі з формування правової культури студентів; у справі розповсюдження правової інформації, правових знань. З 2010 року виконавчим керівником проекту стала головний бібліотекар відділу обслуговування науковою літературою в читальних залах О.З. Антонюк. В рамках проекту проходять різнопланові заходи: щорічно до Всеукраїнського тижня права організовуються відкриті перегляди літератури з правових знань “Законність – основа державності”, цикли тематичних книжкових виставок “Права людини в епіцентрі уваги”, проводяться цикли бесід з правового виховання студентів “Правова держава і громадське суспільство”, інформаційні та тематичні огляди літератури з проблем захисту прав молоді, презентації нових надходжень, зустрічі з правниками кафедри права. Проведено інформаційний захід “Історія Українського герба” з показом відеофільму “Тризуб України” та презентацією книги з історії української символіки.

Серпень 2011 року видався особливим для нашої держави –

Незалежній Україні виповнилося 20 років. Акт проголошення 24 серпня 1991 року, затверджений всеукраїнським референдумом 1 грудня 1991 року, є відправною подією, з якою пов'язана новітня історія нашої країни, її сучасне і майбутнє. Саме у такий спосіб на карті Європи утвердилася суверенна і незалежна правова держава.

До 20-річчя Незалежності України наукова бібліотека провела цикл заходів “Величайся, квітни, Україно!”, серед яких: перегляди видань Хмельницького національного університету за роки Незалежності України (1991–2011 рр) “До вершин знань – з працями викладачів Хмельницького національного університету” та літератури з історії українського державотворення “Незалежна Україна: двадцять років державності”; книжково-ілюстративні виставки “Живи у віках, незалежна Україно!”, “Ти – одна й неподільна, Україно моя вільна”, “Поділля! Вірю в тебе, як у правду святую” та ін.; літературознавчі години “Талант і талан Павла Чубинського”, “Агатангел Кримський: портрет на тлі епох”, спогад-есе про поета Василя Симоненка “Я для тебе горів, український народі”. Головні спеціалісти бібліотеки взяли участь у засіданні круглого столу для бібліотек ВЗО Хмельницького методичного об'єднання “Бібліотеки ВНЗ за роки незалежності України: стан, проблеми, перспективи”.

Проектна діяльність НБ ХНУ широко висвітлюється в засобах масової інформації: на сторінках газет “Освіта України”, “Подільські вісті”, “Проскурів”, “Погляд”, “Моя газета”, “Університет”; на університетському та обласному радіо, на web-сайті бібліотеки та університету; понад 15 телерепортажів пройшло на обласному телебаченні. Етапи реалізації, а також найкращі заходи програми відображені в альбомі “Хроніка визначних подій”.

Своїм досвідом проектної роботи провідні спеціалісти НБ ХНУ діляться під час виступів на міжнародних, всеукраїнських та обласних науково-практичних конференціях, публікують статті в фахових журналах. Так, на 10-й ювілейній Міжнародній конференції “Крим 2003” головний бібліотекар В.О. Василюшина виступила з доповіддю “Формування нових концепцій управління інноваційними процесами”, яку вона написала у співавторстві з Т.М. Чернишовою, та поділилася з бібліотечною спільнотою досвідом розробки Програми “Молодий спеціаліст ХХІ століття” у науковій бібліотеці Хмельницького національного університету, перспективами розвитку інформаційно-комунікативних аспектів у галузі співпраці бібліотеки та університету.

Сьогодні в науковій бібліотеці ХНУ проектна діяльність

успішно розвивається, реалізується багато проектів в рамках Програми “Молодий спеціаліст ХХІ століття”. Проектна діяльність НБ ХНУ – складова її наукової роботи. В бібліотеці існують всі передумови для реалізації діючих проектів та розробки нових інноваційних, креативних проектів. Заходи, які проходять в рамках проектів, підвищують престиж як бібліотеки, так і університету. Кожний захід – це величезне дійство, в підготовці і проведенні якого беруть участь і студенти, і викладачі, і бібліотекарі. Сьогодні творче партнерство і співробітництво персоналу бібліотеки – це зустрічі з провідними науковцями університету, з успішними людьми та елітою нашого міста, роботодавцями, студентами, які прагнуть досягти успіху в навчанні та кар’єрному рості. Проектна діяльність НБ ХНУ сприяє формуванню активних якостей особистості, розвитку творчого потенціалу, що відображають її професійну компетентність, ціннісну орієнтацію, соціальну спрямованість, професійну самореалізацію і зумовлюють здатність задовольняти як особисті духовні потреби, так і потреби суспільства. Програма спрямована на реальне партнерство, що працює на реальні успіхи студентства.

Іщенко Л. І.

ЩИРІСТЬ СПІЛКУВАННЯ – ЗАПОРУКА УСПІХУ МАСОВИХ ЗАХОДІВ

Пріоритетним напрямом культурно-просвітницької діяльності НБ ХНУ була й залишається пропаганда знань і книги. Системна, копітка робота багатьох бібліотекарів впродовж декількох десятиліть заклала фундамент успіхів сектора. Здобуття Україною незалежності дало змогу суспільству відмовитися від радянських ідеологем і повернутися до загальнолюдських цінностей, національних традицій та норм життя. Змінюються орієнтири, розширюються межі культурно-просвітницької діяльності, триває пошук нових методів пропаганди знань і книг. Роками урізноманітнюються форми заходів, поглиблюється їхнє змістовне наповнення. Збільшується кількість заходів, зростає рівень і якість спілкування зі студентством. Проводиться серйозна попередня науково-організаційна робота з підготовки заходів. Тематика їх досить різноманітна: розглядаються в історичному аспекті мовні, літературні питання, проблеми психології, політики, філософії. Широко пропагуються документи й матеріали з історії вітчизняної науки, культури. Комплексні

заходи до ювілеїв видатних учених, літераторів, художників стають однією з основних форм пропаганди бібліотечних фондів і водночас важливим засобом культурно-просвітницької діяльності. Дослідження творчого шляху видатних особистостей відкриває шлях до нових знань, розкриває їхні життєві цінності, моральні принципи. Все це має не тільки пізнавальне, а й виховне значення. В кожній біографії присутнє як неповторне особисте, так і типове суспільне.

Великої популярності набули комплексні масові заходи. Деякі з них стали традиційно щорічними. Так, наприклад, щовесни відзначаємо Шевченківські дні. Особливо вдалим був цикл “Забуті побратими Кобзаря”, який проіснував чотири роки. Що б ми не казали, а людину людиною робить оточення. Не можна взнати справжнього Шевченка, не знаючи його побратимів, друзів, недругів. І тому до 200-річчя від дня народження І.М. Сошенка ми говорили про одного з перших друзів Кобзаря, який певним чином визначив його долю. А потім були інші ювіляри з оточення Т.Г. Шевченка: Євген Гребінка, Пантелеймон Куліш, Микола Костомаров.

З огляду на велике значення в трагічній історії України 75-річчя Голодомору 1932–1933 рр., було заплановано й проведено комплексний захід – годину-реквієм “На хресті Голодомору”. “Хто не знає свого минулого, той не вартий свого майбутнього”, – заявлені слова, мов стерті монети. Та іноді зближують чистим золотом і такі. Нам про це ще раз нагадали сумні роковини. Трагедійні медитації викликають безліч питань. Хіба могло таке бути в Україні? В країні масних чорноземів? У двадцятому столітті? Голод, людожерство і світле комуністичне майбутнє з’єдналися в один кривавий клубок. Українці й досі дивляться звідтіля на нас чорними провалами черепів, промовляють мовчазними устами. Так хочеться зупинитися перед брамою пекла і не говорити про це. Захід важкий, мов добрячий шмат горя. Він вимагає душевних сил для сприйняття й осмислення. Це не докір бібліотекарям. Такі заходи потрібні, щоб нові покоління не лишалися в святому переконанні, що на світі існують лише любовні романи, детективи й гороскопи. Саме тому, що під час заходу тяжко, сумно й гірко, вартість його безсумнівна. Свіча пам’яті по невинно убієнним голодом буде горіти вічно в серці кожного українця.

Серед трагічних ювілеїв варто згадати 90-і роковини з часу подвигу Героїв Крут. Мистецько-патріотичне дійство занурювало слухачів у вихор болю, страждань, підводячи їх до фатальної межі, за якою – геройська смерть зовсім молодих людей. По-різному можна трактувати ідею самопожертви, але не можна переоцінити її

повчально-трагічного контексту.

В масовій роботі бібліотеки присутня військова тематика, пов'язана з Великою Вітчизняною. Ця тема завжди актуальна. Зараз мало говорять про патріотизм, а саме трагічні й героїчні сюжети Великої Перемоги сприяють вихованню любові до батьківщини, поверненню до славних традицій минулих поколінь.

До храму будь-якої науки можна проникнути лише через ворота мови. І хоч мовна війна безкровна, але жертви є, і великі. Тому великого значення набувають відзначення Дня української писемності та мови. Зустріч із З.О. Діденко – головою міського товариства “Просвіта” – мала назву “А мова, мов бездонна криниця...” і супроводжувалась демонстрацією фільма, емоційними виступами небайдужого студентства. Захід “Мова – душа народу” готувався спільно з кафедрою української філології. На ньому підбили підсумки конкурсу плакатів і стінгазет, присвячених мові. Були вірші, гуморески, сценки з п'єс, народні пісні. Вечір завершився врученням призів і подарунків переможцям конкурсу. Традиційними стали й святкування Дня рідної мови. Окрасою одного з них були сцени з “Кайдашевої сім'ї” І. С. Нечуя-Левицького у виконанні студентів групи ПР-03-1. Попри те, що улюбленим словом наших мас-медіа стало слово “криза” (світова, політична, економічна), ми переконалися в тому, що немає кризи мови. Є криза любові до неї. І в той час, коли половині мов світу загрожує знищення, ми повинні плекати українську мову, бути постійно на варті її чистоти, збагачувати її всебічно, утверджувати красу рідної мови скрізь: вдома, на роботі, в автобусі–тролейбусі, на вулиці, в товаристві друзів.

Справжнім святом української мови стала година поезії “Голос ніжного серця”, присвячена В. Сосюрі. Любовна лірика поета знайшла відгук у юних душах. Лукавлять ті, хто кажуть, що в нашому прагматичному житті немає місця поезії. Це не так – я вже багато років переконуюся в цьому на власному досвіді. І справа не тільки в простоті і доступності віршів В. Сосюрі. Юним потрібні і О. Блок, і В. Стус, і А. Ахматова, і Й. Бродський, і Л. Костенко. Поезія завжди на часі, бо вона визволяє й рятує, дає насолоду почуттям і розумові. І тому ми майже щорічно відзначаємо таке непомітне й негучне, зовсім не пафосне, але дуже щире свято, що зветься Всесвітній день поезії.

До січневого ювілею В. Сосюрі приєдналися і заходи, присвячені 70-річчю двох поетів-бунтарів – В. Висоцького і В. Стуса. Різна доля у поетів. Не можна навіть порівнювати дні їхнього перебування на землі. Але обидва поети залишили нам своє бачення

суті життя в честі, совісті, людяності. Своєю поезією вони вчили бути вільними всюди і завжди.

Сучасна молодь має навчатися любові до матері й Батьківщини на творах В. Симоненка. Він, будучи співцем чарівної краси України, своє коротке життя, 28 років, прожив чесно й гідно. Відкрито й гордо ніс він звання народного поета, “витязя молоді української поезії”. Митець самовіддано любив рідну землю і славний козацький рід; вся його творчість пройнята духом любові до матері й палкого патріотизму. Тому таким актуальним і потрібним був ювілейний захід “Я для тебе горів, український народе...”.

Ми завжди вплітаємо реальні події сьогодення в контекст нашої співпраці зі студентами. Був телепроект “Великі українці”, який мав широкий резонанс у суспільстві. Ми вирішили продовжити тему нашим есе “Слідами одного телепроекту. Зовнішня політика Ярослава Мудрого. Політичні шлюби Ярославен”. Можливо, хтось вважає, що захід про політику – це обов’язково щось нецікаве й нудне. У нас були не марудні розумування й не сухі слова, а зворушлива розповідь про українок, котрі були королевами Швеції, Норвегії, Франції, Угорщини. Цікавим заходом з багатолітньою історією виявилася година-есе “Вінстон Черчілль. Найдовша політична кар’єра”. 64 роки в політиці з прожитих 90! Черчілль став цілою епохою, символом британського духу й опору. Неперевершений майстер афоризму, блискучий оратор, лауреат Нобелівської премії з літератури, він був запеклим антикомуністом. І зараз сер Вінстон Черчілль може бути прикладом для наслідування в різних галузях і сферах людського життя. Ця суперечлива й харизматична особистість не лише нагадає нам про славне минуле Англії й світу, а й звернена до нашого сьогодення.

У найромантичнішу пору року – пору краси, кохання – ми традиційно святкували “Французьку весну”. Сектор популяризував серед читачів вишукано-екзотичну культуру Франції. До низки заходів, присвячених дням Франції у місті Хмельницькому, бібліотека додала й свої. Відкривав цикл урок-есе “Друзі звали його Сент-Ексом” про Антуана де Сент-Екзюпері, який став героїчною легендою країни. Наступного року це була ескадрилья “Нормандія–Неман”. 140-річчя від дня народження Марії Кюрі ми відзначили не академічною лекцією про досягнення славетного фізика й хіміка, а ніжною, ліричною розмовою з душею, яка носила назву “Квіти для Марії”. Перша і єдина жінка двічі лауреат Нобелівської премії викликала у молоді надзвичайний інтерес і повагу своєю відданістю науці й високими моральними якостями. А через рік вражав читачів

величчю і могутністю лицар Франції Віктор Гюго. Особливою окрасою цих заходів була французька мова. Студенти читали твори мовою оригіналу, що викликало зазвичай шквал позитивних емоцій та аплодисменти.

В різні роки в бібліотеці діяли клуби цікавих зустрічей і любителів поезії, працював у вітальні музичний кіоск. Клуб цікавих зустрічей існує і нині. Надовго запам'яталися зустрічі з письменниками В. Горбатюком, М. Федунцем, М. Мачківським, І. Іовом, Г. Пагутяк. Про гармонію думки і слова засвідчила зустріч з “княгинєю риторики” Г.М. Сагач. Приємні спогади залишилися від зустрічей з художниками О. Скорупською, Е. Міляром. До речі, з грудня 2005 р. літературна вітальня бібліотеки прикрашена картинами Е Міляра, які художник подарував університету. Члени клубу любителів поезії під час засідань не тільки аналізували твори класиків, а й виносили на суд слухачів власний доробок. Клуб “Подільські криниці” залишив по собі багато позитивних вражень від спілкування з Володимиром Олійником, Надією Пукас, Петром Малішем, Анатолієм Ненцінським.

Впродовж декількох років ГПФ замовляв педагогічну годину “Сум і надія Януша Корчака”. Корчак був з тих диваків, про яких за життя розповідають анекдоти, а після смерті – легенди. Двері вагона, який ішов до газових камер Треблінки, зачинилися, а легенда, ніби птах, ударившись об зачинені двері, полетіла над світом жалобним відлунням по невмирущості людського духу. Майже десятиліття живе захід з інтригуючою назвою “Великий дилетант, або Три життя однієї людини”, який присвячено Генріху Шліману. Німець за народженням, американець за паспортом, росіянин за комерційними зв'язками, грек за пристрастю і авантюризм за покликанням, – Генріх Шліман, хай і з великими застереженнями, заслужив право називатись першовідкривачем гомерівських міст.

Цикл “Сторінки призабутої спадщини” розповідав про долю багатьох українських творців, діяльність яких з тих чи інших причин не дуже популярна в наш час. Літературознавчі читання цього циклу “Леонід Глібов: позитиви, негативи, маски”, “Пекельні кола Тодося Осьмачки” запам'яталися надовго. Цикли “Відкриття імені”, “Абетка відомих імен”, “Жіночі голоси української літератури”, “У храмі муз” витримали випробовування часом і користуються попитом донині.

Годі й згадати, бодай побіжно, всі проведені сектором заходи. Були успіхи й поразки, були заходи, що надовго залишили по

собі приємний спомин, а були й такі, які, раз провівши, більше не хотілося повторювати. На кращих заходах слово бібліотекаря не тільки несло інформацію, а й хвилювало, дивувало, захоплювало, інтригувало. Кожне спілкування з аудиторією – це згусток емоцій, думок, закликів, попереджень. І майже завжди – це трішечки інтелектуальна провокація. Під час ретельно підготовленого та вдало проведеного заходу робляться десятки посилань на ті чи інші джерела, і це має сприяти формуванню сталого інтересу до читання, якщо, звичайно, взагалі можливо “спровокувати” залучення до книги. Найголовніший принцип усіх заходів у галузі пропаганди читання – неформальність. І це зрозуміло: будь-яка репресивна дія призведе до зворотнього результату.

Сектор весь час перебуває у пошуку нових форм роботи. Заходам притаманні наукова новизна і жвавий виклад матеріалу. Стереотипні уявлення про те, що класика нудна й нецікава намагаємося розвіювати вдало підібраними матеріалами і схвильованим, щирим словом, яке йде від душі. Студенти під час заходу не тільки вивчають предмет, скільки живуть на ньому. Ми постійно спонукаємо їх до самоосвіти. Ліричні відступи та гумор – необхідні елементи спілкування, що допомагають підтримувати активність, знімати розумову втому та напруження.

Справ великих і малих, виставок, творчих зустрічей і наукових конференцій впродовж багатьох років і не перелічити. А за ними – тепло людських сердець і спроба хоч якось вплинути на формування духовного світу читачів. Кращий захід ще не проведено. Все попереду. Ми перегорнемо ще не одну сторінку енциклопедії життя, яка обпече нас вогнем пристрастей, бодем нерозділеного кохання, почуттями світлими й вічними і подарує велику естетичну насолоду.

Весняними водами збігає рік за роком. Чимало змін сталося за цей час. Міняються користувачі бібліотеки, змінюємось ми і світ навколо нас. Сповнені надій та планів, відзначаємо 50-річчя НБ ХНУ. Присмна дата, та ми далекі від думки, що вершину вже взято. Ювілей – стан робочий. Нас чекають випробовування буднями. Попереду багато задумів, планів. Зберігаючи традиції, сектор продовжує шукати нове в безмежному книжковому просторі. Ми намагаємось ламати стійкі стереотипи стосовно непотрібності й застарілості масової роботи. І пишемо надзвичайно просту й насичену невідомими почуттями історію.

Мацей О. О.

ТРАНСФОРМАЦІЯ МЕТОДИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВІДПОВІДНО ДО ВИМОГ ЧАСУ

У кожній бібліотеки, структурного підрозділу є своя історія. Історію створення та діяльності має і науково-методичний відділ наукової бібліотеки Хмельницького національного університету.

Як свідчать архівні дані, посаду старшого методиста введено у штат бібліотеки ще 25 жовтня 1981 р., але методичний відділ як окремий структурний підрозділ книгозбірні був створений лише у 1987 р. Вже тоді методична служба бібліотеки взяла на себе функції інноваційної організації, перетворилась на лабораторію передового досвіду, базу підвищення кваліфікації. Характерним став постійний пошук, робота на випередження, потяг до нового, із збереженням бібліотечних традицій. Очолила відділ (1987–2002 рр.). Раїса Митрофанівна Рибалко, фахівець високої кваліфікації. Саме вона формувала фонд методичного відділу, його довідковий апарат, багато читала, переймала досвід, відвідуючи бібліотеки відомих ВНЗ України та країн СНД. Значну увагу завідувача відділом приділяла вивченню й впровадженню у практику роботи бібліотечних стандартів. Було розроблено багато власної регламентуючої документації. Це положення про відділи і сектори, посадові та технологічні інструкції на окремі бібліотечні процеси. Розуміючи необхідність удосконалення системи управління, планування та звітності Раїса Митрофанівна запровадила квартальні, річні плани та звіти структурних підрозділів і бібліотеки, було введено стандартизовані бланки, єдині форми обліку всіх бібліотечних процесів, а також щоденний облік роботи на усіх пунктах обслуговування, встановлено контроль за виконанням планових показників. Обіймаючи найбільш складну ділянку бібліотечної діяльності, Р. Рибалко була постійним помічником керівника бібліотеки, фахівцем з управління нововведеннями, разом із керівництвом проводила роботу з удосконалення управління бібліотекою, організації праці, створила систему підвищення кваліфікації.

У 2001 р. у штат відділу введено посаду головного бібліотекаря. У науково-методичний відділ прийшла працювати молода, енергійна, ініціативна й творча Катерина Анатоліївна Чабан, яка через рік очолила науково-методичний відділ НБ ХНУ (2002–2007 рр.). За шість років діяльності в бібліотеці працювала над розробкою методики бібліотечної роботи і розглядала її як невід’ємну складову науково-дослідницької діяльності. Проводила соціологічні дослідження, моніторинг діяльності книгозбірні, надавала практичну

допомогу у впровадженні та освоєнні працівниками новітніх інформаційних технологій, кращого передового досвіду. Катерина Чабан готувала наукові публікації та виступала на конференціях бібліотек ВНЗ України, ділячись таким чином досвідом із колегами. Саме з її ініціативи започатковано випуск інформаційного бюлетеня для бібліотек вищих закладів освіти Хмельницького методичного об'єднання “Бібліотека в освітньому просторі”.

Перші роки роботи методичного відділу ознаменовані впровадженням нових, цікавих форм і методів роботи з розкриття та ефективного використання фондів, покращення бібліотечно-бібліографічного обслуговування. Вперше почав застосовуватись програмний метод планування. У 1995 р. у тісній співпраці головних спеціалістів усіх структурних підрозділів було складено перспективний план “Бібліотека та книга в житті молоді”, в рамках якого планомірно й систематично проводяться наукові дослідження. Програма автоматизації бібліотеки на 1999–2003 роки, Комплексна програма розвитку бібліотеки на 2002–2006 рр., Комплексна цільова програма розвитку наукової бібліотеки Хмельницького національного університету на 2007–2011 роки визначили шляхи розвитку бібліотеки на цей період. В результаті пошуків шляхів адаптації до нових умов методична служба розвивала та впроваджувала нові напрями роботи: прогнозування, менеджмент, маркетинг, нові види науково-методичних послуг.

Завдяки високому професіоналізму співробітників, які очолювали методичну службу, їх творчій, самовідданій праці, відповідальності, цілеспрямованості наукова бібліотека досягла значних успіхів, вийшла на новий рівень діяльності. Варто зауважити, що за 25 років існування науково-методична діяльність не втратила свого значення. Потреба в кваліфікованій пораді, рекомендаціях, та й просто в конкретній практичній допомозі, як і раніше, велика. Працівниками відділу накопичено чималий досвід роботи з усіх питань бібліотечної діяльності. Та необхідно, відповідно до вимог часу, оновлювати її, шукати нові форми, нові напрямки. Методичний відділ прагне узгодити потреби сьогодення із змістом роботи бібліотеки. Серед пріоритетних напрямів діяльності відділу виділимо наступні:

- науковий аналіз та узагальнення статистичних показників та діяльності структурних підрозділів і бібліотеки в цілому;
- моніторинг розвитку ресурсного і творчого потенціалу бібліотеки,
- формування пакету професійних знань;

- організація та проведення заходів з підвищення кваліфікації працівників;
- консультування, інформування та методична допомога;
- вивчення та запровадження передового досвіду;
- створення організаційно-технологічної та нормативно-регламентуючої документації;
- удосконалення технологічних процесів.

Безпосереднім організатором методичної діяльності в бібліотеці є методична рада, яка вирішує організаційно-методичні питання діяльності усіх структурних підрозділів бібліотеки. На засіданнях методичної ради постійно розглядаються результати наукових досліджень і розробок, аналізи діяльності, які сприяють підвищенню якості та ефективності роботи, приймаються рішення щодо покращення діяльності бібліотеки, затверджуються нові та відредаговані регламентуючі документи. Нововведення, які вносяться в технологічні процеси, знаходять своє методичне забезпечення в формі регламентуючої документації.

Сьогодні не можливо працювати і якісно виконувати свої функції, не володіючи інформацією. Науково-методичний відділ постійно поповнює створену інформаційну базу, до якої входять законодавчі акти, що стосуються бібліотечної справи, спеціалізований фонд видань з бібліотекознавства, бібліографії, книгознавства, бібліотечного маркетингу і менеджменту, інноваційної діяльності бібліотек (це книги, методичні матеріали й посібники, інформаційні видання, матеріали конференцій, а також фахова періодика). Зараз відділ має гарний довідковий апарат. З літа 2001 року науково-методичний відділ розпочав роботу з рекаталогізації свого довідкового апарату. Було розроблено предметний рубрикатор, який постійно удосконалюється й доповнюється і наразі складається із 280 рубрик. Ведеться ретельна робота з наповнення бази даних “Бібліотечна справа”, котра містить понад 22880 записів (станом на 1.09.2011 р.).

Методична робота – це мистецтво керувати організаційними та технологічними процесами бібліотеки. Вона базується на вивченні й аналізі діяльності структурних підрозділів, їх статистичних показників, планів, звітів методом перевірки. Аналізи, що готуються методистами, завідувачами і провідними спеціалістами відділів, досліджують стан роботи бібліотеки з певних напрямів, містять прогноз розвитку, рекомендації. Постійний моніторинг діяльності дає змогу більш глибоко проаналізувати роботу, дати експертну оцінку і, відповідно, зробити правильний прогноз на подальший розвиток бібліотеки. Тому аналізи проводяться у бібліо-

теці щорічно. За минуле десятиліття проведено понад 110 аналізів діяльності бібліотеки. Серед них: вивчення використання фондів структурних підрозділів, аналіз якості наповнення тематичного рубрикатора ЕК бібліотеки ХНУ з розділу “Бібліотечна справа”, аналізи якості ведення бази даних “Тематичний каталог” та темпів рекаталогізації фонду ВКЗ, вивчення питання ефективності реформування системи підвищення кваліфікації працівників бібліотеки ХНУ, дослідження виставкової діяльності, аналіз роботи з виконання інноваційного проекту “Від якості інформаційно-бібліографічного обслуговування до якості освіти”, вивчення діяльності кафедральних бібліотек, обслуговування користувачів в рамках віртуальної довідкової служби, аналіз участі НБ ХНУ в міжбібліотечній кооперації з Хмельницькою обласною бібліотекою для юнацтва, робота і наповнення web-сайту бібліотеки та багато інших.

Аналізувати діяльність бібліотеки, оцінювати її ефективність та вносити пропозиції щодо покращення діяльності книгозбірні допомагають і наукові дослідження. Завдяки анкетним опитуванням можна вивчати статистичні показники, аудиторію користувачів – викладачів, науковців та студентів, визначати попит, інформаційні потреби користувачів. Зазвичай, у проведенні наукових досліджень беруть участь усі структурні підрозділи, але науково-методичний відділ координує і направляє цей напрям діяльності. Плановірними та систематичними дослідженнями книгозбірня почала займатись з 1995 року за перспективним планом, що мав назву “Бібліотека та книга в житті молоді”. Наукова бібліотека Хмельницького національного університету постійно шукає нові підходи до процесу обслуговування користувачів, удосконалює свою діяльність, розширюючи спектр бібліотечно-інформаційних послуг, шукає нові шляхи удосконалення форм і методів роботи. У вирішенні цих складних завдань допомагає бібліотечний маркетинг, який дає можливість зробити необхідний вибір доступних напрямів бібліотечно-інформаційної діяльності і одночасно вимагає переосмислення роботи бібліотеки з позицій її користувачів. Наукові дослідження, проведені бібліотекою, допомагають удосконалити роботу, тримати руку на пульсі часу і таким чином сприяють виконанню місії – стати головним ресурсом університету в забезпеченні наукової та освітньої роботи, учасником навчального процесу. Останні п’ять років наукові дослідження проводились в рамках програми “Удосконалення створеної системи організації ресурсів та послуг бібліотеки”. З 2001 року у бібліотеці проведено 20 наукових досліджень. Серед них такі:

- традиції та інновації в роботі бібліотеки: “за” та “проти” (2001);
- якість бібліотечного обслуговування очима читачів (2002);
- інформаційні потреби користувачів бібліотеки в контексті особистісно-орієнтованої освіти (2004);
- використання бібліотечних ресурсів та задоволення читацького попиту (2005);
- комфортність обслуговування користувачів в НБ ХНУ (2009);
- нові бібліотечні послуги та сервісні інновації: пошук можливостей (2011);

Якість для бібліотеки – це орієнтир на інтереси користувачів, постійне задоволення їх інформаційних потреб відповідно до навчальних, наукових, професійних запитів, покращення ефективності бібліотечних послуг. Для підвищення якості інформаційно-бібліотечних послуг перед книгозбірнею виникла необхідність у розробці узагальненої методології для ефективного керування якістю функціонування бібліотечної системи.

Тому, одним із головних напрямів науково-методичної діяльності є робота з документацією регламентуючого характеру. Адже необхідна умова і ефективний засіб удосконалення бібліотечних процесів – їх регламентація. Працівники науково-методичного відділу приділяють значну увагу створенню і редакції інструктивно-методичних, технологічних та нормативних документів, які регламентують виробничі процеси та трудову діяльність працівників наукової бібліотеки. При розробці нормативних документів враховується динаміка розвитку книгозбірні, нові напрями її діяльності. З 2005 року на сайті бібліотеки у розділі “Наукова робота” ведеться база даних “Регламентуючі документи”, яка систематично поповнюється новими, затвердженими на засіданнях методичної ради регламентуючими документами. Відповідно з БД вчасно вилучаються ті документи, які втратили чинність та відмінені рішенням методичної ради. Сьогодні БД “Регламентуючі документи” вміщує понад 120 документів, це – положення, інструкції, методичні рекомендації, пам’ятки, правила, посадові інструкції, програми та проекти. Доступ до повних текстів мають усі працівники книгозбірні та бібліотек ВЗО Хмельницького обласного методичного об’єднання.

Складова частина методичної діяльності – стратегічне планування, тобто планування основних напрямів діяльності бібліотеки, визначення чітких цілей кожного підрозділу та координація їх діяльності. Головна мета стратегічного планування – створення і підтримка відповідності між цілями діяльності бібліотеки і її потен-

ційними можливостями. У Комплексній цільовій програмі розвитку наукової бібліотеки університету на 2007–2011 рр. визначена послідовність цілей, завдань, дій та ресурсних затрат для здійснення інновацій в діяльності кожного підрозділу бібліотеки. У програмі знайшли відображення наступні актуальні питання:

1. Модернізація структури управління бібліотечними ресурсами університету; удосконалення структури бібліотеки.

2. Раціональне комплектування фонду бібліотеки; збереження та управління фондом як частиною культурного спадку та інформаційного ресурсу країни.

3. Удосконалення бібліотечно-інформаційних послуг на основі використання мережевих технологій та маркетингових досліджень. Заміна форм та якості послуг користувачам. Створення комфортних умов для користувачів та персоналу бібліотеки.

4. Проведення науково-методичної роботи. Зміцнення позиції НБ ХНУ, як обласного методичного центру бібліотек ВЗО. Підвищення професійного рівня, розвиток навчання співробітників бібліотеки відповідно до сучасних потреб і професійних стандартів.

5. Розвиток міжнародного співробітництва.

6. Забезпечення розвитку програми інформатизації бібліотеки шляхом зміцнення її МТБ.

7. Оптимізація фінансових ресурсів бібліотеки.

Ефективність і якість роботи бібліотеки багато в чому залежить від кваліфікації і професіоналізму її працівників. Науково-методичний відділ НБ ХНУ сприяє професійній самоосвіті працівників, інформуючи бібліотекарів про нову фахову літературу на загальних заняттях з підвищення кваліфікації усього колективу та влаштовуючи щоквартально “Дні бібліотечного фахівця”. Використовуючи систему індивідуального інформування для керівників та провідних фахівців структурних підрозділів, надаються консультації з різних напрямків професійного читання. Практику попередніх років – рекомендаційні списки з окремих бібліотечних проблем – останнім часом замінено на інформування через внутрішню інформаційну комп’ютерну мережу: на АРМ працівників розсилаються анотовані бібліографічні описи цікавинок професійної діяльності. Особливого значення набуває інформування колективу про теоретичні та практичні доробки колег з інших бібліотек України та зарубіжжя. Працівники науково-методичного відділу намагаються не пропустити нічого важливого та цікавого з життя бібліотечної спільноти, популяризувати кращий досвід. Інформаційна складова методичної роботи в НБ розгортається у різних площинах: для

забезпечення внутрішніх потреб бібліотеки, використання у корпоративних зв'язках і партнерській взаємодії з бібліотеками-членами методичного об'єднання.

Завданням постійного зростання та відкриттю у собі нових творчих можливостей служить система занять, орієнтована на удосконалення всіх напрямків бібліотечної діяльності. Система занять планується з урахуванням складності питань, з якими працівники стикаються у повсякденній роботі. Розробляючи систему занять з підвищення кваліфікації працівників, методисти намагаються, щоб навчання було диференційованим, задовольняло потреби усіх ланок бібліотечного персоналу, мало елементи аналізу та будувалось на передовому й інноваційному бібліотечному досвіді. Тому професійне навчання включає комплексні заходи, в яких подаються теоретичні висвітлення питань, практичний досвід, а також намічаються перспективи. Всі заняття з працівниками книгозбірні проводяться в рамках діяльності “Школи молодого спеціаліста”, “Школи керівника”, “Школи комп'ютерної освіти”, “Школи маркетингу”. Готуються бібліотечні уроки та консультації, а також тематичні огляди. Стало традицією проводити щосереди тематичні та інформаційні огляди, в яких беруть участь не лише завідувачі структурними підрозділами, секторами і провідні фахівці бібліотеки, але й працівники першої та другої категорій. Саме для них підготовка таких занять є школою практичного навчання.

Важливим засобом підвищення кваліфікації є атестація працівників, яка проводилась в бібліотеці у 1999 та 2007 рр. за “Положенням про порядок проведення атестації бібліотечних працівників ХНУ”. Її мета – підвищення рівня професійної майстерності, якості та ефективності роботи усього кадрового складу книгозбірні. Під час атестації працівників визначали стан кваліфікації, відповідність займаній посаді, оцінювався стан професійної підготовки, результативність і ефективність роботи з урахуванням вимог до відповідної категорії працівників, перевірялись виконання ними посадових обов'язків, зазначених у посадових інструкціях, виявлялись перспективи здібних працівників, стимулювалася діяльність з підвищення професійного рівня, професійної кваліфікації тощо.

У 2002 р. з керівниками підрозділів та головними фахівцями бібліотеки проведено відкритий семінар “Концепція побудови та оптимального розвитку для українських бібліотек. Маркетингова концепція бібліотеки ТУП” за участю модератора Інноваційного центру бібліотечного менеджменту Науково-технічної бібліотеки НТУ України “КПІ” С.І. Барабаш (28 працівників). 18 фахівців бібліотеки підви-

щували кваліфікацію на курсах Центру безперервної інформаційно-бібліотечної освіти Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв за програмою “Комфортність обслуговування читачів як показник рівня роботи бібліотеки” за участю керівника Центру, к.п.н., проф. В.К. Скар. Через два роки, у березні 2004, співробітники взяли участь у проблемно-модульному навчанні “Бібліотеки у сучасному світі: нові вимоги і тенденції”. Модульність занять забезпечувалась шляхом відпрацювання індивідуальних та групових завдань. Навчання проводили представники Центру безперервної інформаційно-бібліотечної освіти: проф. Скар Валентина Кирилівна та менеджер навчальних програм, доцент, к.п.н. Шевченко Ірина Олександрівна. Заняття мобілізували учасників навчання на вирішення завдань, поставлених перед бібліотекою участю університету в Болонському процесі, допомогли отримати відповіді на запитання працівників щодо підвищення статусу бібліотечної професії, розробити інноваційні напрямки розвитку бібліотеки. У березні – травні 2011 року працівників НБ ХНУ проходили дистанційне навчання в Національній академії керівних кадрів культури і мистецтв. В рамках курсу “Управління бібліотекою та нові послуги для користувачів” працівники виконували самостійні, практичні та контрольні завдання, брали участь у он-лайн-дискусіях за модулями “Проектна діяльність в бібліотеках”, “Психологічні основи управління бібліотекою”, “Адвокаційна діяльність бібліотек: захист та лобювання інтересів”. На заключному етапі підсумкову лекцію у бібліотеці прочитала Шевченко Ірина Олександрівна – директор ІПО НАКККіМ, кандидат педагогічних наук, доцент, заслужений працівник культури України, президент Української бібліотечної асоціації.

З березня 2001 р. методичне об’єднання бібліотек вищих закладів освіти Хмельницької області очолює наукова бібліотека ХНУ, а виконавчим органом є науково-методичний відділ, який займається збором та узагальненням державної статистичної звітності про діяльність бібліотек ВЗО області, проведенням соціологічних досліджень для наукового планування, узагальненням інформації про діяльність бібліотек, інформує книгозбірні об’єднання про нормативні документи (рішення НМБК, конференції, засідання), кращий досвід бібліотек та інші документи. Головним напрямом в роботі методичного відділу і популярною та затребуваною формою методичної допомоги є професійне консультування. Незважаючи на традиційність даного напрямку, надання консультацій залишається сьогодні досить актуальним. Тому особлива увага в роботі методичного об’єднання приділяється консультуванню – надаються кон-

сультації керівникам бібліотек об'єднання, провідним фахівцям. Тематика запитів для надання консультативної допомоги стосується проблематики роботи з персоналом в сучасних умовах, утвердження власного іміджу, розгортання інноваційної діяльності, впровадження новітніх інформаційних технологій, пошуку додаткових джерел фінансування, організації роботи бібліотек з бібліотечними програмними продуктами, проведення соціологічних досліджень, вивчення потреб користувачів, ступеня їх задоволення рівнем обслуговування. Із запровадженням новітніх інформаційних технологій система консультування постійно удосконалюється. Для оперативної відправки інформації у бібліотеки методичного об'єднання використовуються електронна пошта та електронна доставка документів. Сьогодні працівники науково-методичного відділу активно використовують таку якісно нову послугу, як дистанційне консультування в режимі “запит-відповідь”.

Слід відмітити, що, надаючи консультації, інформуючи бібліотеки про новинки у бібліотечній царині, ми прагнемо налагоджувати контакти з користувачами новітніх технологій. Тому через засоби web-сайту представляємо для бібліотекарів багато корисної інформації. Зокрема, на сторінці “Методичне об'єднання” ведеться віртуальна виставка “Сучасна бібліотека: напрямки та стратегії розвитку”, яка складається із 11 розділів і постійно доповнюється новими фаховими виданнями. Кожна книга представлена у такому вигляді: зображення, бібліографічний опис з анотацією, зміст та додаткова бібліографія – це гіперпосилання на відповідні рубрики ЕК бібліотеки. Для бібліотек об'єднання є можливість не лише переглянути інформацію про новинки, але й за змістом замовити копії певних сторінок представлених видань, які науково-методичний відділ надішле електронною поштою.

Багато нових та корисних знань бібліотекарі методичного об'єднання отримують з інформаційного бюлетеня “Бібліотека в освітньому просторі”, який за рішенням методичної ради №3 від 28.09.2004 року готує та видає науково-методичний відділ НБ. Розповсюджуючи нові, перспективні ідеї, форми та методи бібліотечної роботи, спочатку бюлетень видавався один раз на рік. Але, зважаючи на великий досвід працівників книгозбірень та необхідність висвітлення роботи бібліотек методичного об'єднання на сторінках видання, з 2008 року бюлетень виходить друком уже двічі на рік.

Особливе місце в системі підвищення кваліфікації як працівників НБ ХНУ, так і методичного об'єднання займає така форма, як науково-практичні конференції, семінари, спрямовані на глибоке

вивчення досвіду, теоретичне його осмислення, вироблення практичних рекомендацій. Методичне об'єднання останнім часом перейшло до нової практики – щорічного їх проведення. Так, за минуле десятиріччя проведено 11 заходів, у тому числі і два зональних:

2001 – Зональна науково-практична конференція “Інформаційні технології в бібліотеках вищих закладів освіти західного регіону: нові рішення, осмислення підходів та проблем”. На конференцію були запрошені представники бібліотек вищих закладів освіти західного регіону, міст Києва та Миколаєва.

2005 – Нарада-семінар “Бібліотеки вищих навчальних закладів Київської зони сьогодні та перспективи їх розвитку”. У роботі семінару брали участь представники сорока книгозбірень України, усього 70 бібліотечних фахівців.

Варто зазначити, що усі інформаційні повідомлення, програми конференцій, тези доповідей та фотозвіти розміщені на сайті у розділі “Наукова робота”. У цьому ж таки розділі знаходиться повнотекстова база даних “Наукові публікації працівників бібліотеки”, яка розкриває наукові досягнення книгозбірні з 2001 року і включає в себе 129 публікацій в наукових фахових періодичних виданнях, збірниках матеріалів конференцій, інформаційному бюлетені “Бібліотека в освітньому просторі” та ін.

Підбиваючи підсумки діяльності науково-методичного відділу за останнє десятиліття, виходячи із загальної практики та власного досвіду, варто сказати, що методичній службі у діяльності бібліотеки належить провідна роль. Адже багато з того, що домоглися в книгозбірні – результат копіткої праці методистів.

Сьогодні у методистів багато завдань, ідей, планів і енергії для їх впровадження, достатньо професіоналізму, компетентності, способів сприймати усе нове, щоб зробити бібліотеку ще привабливішою, сучаснішою, більш необхідною читачеві.

РОЗДІЛ ІІІ. РОБОТА ЗА ПОКЛИКОМ ДУШІ

*Так, я книгар,
Не лікар, не аптекар,
Не інженер, не вчитель, не банкір...
Я – більше: я Книгар! Бібліотекар!
Потрібен я – всьому наперекір.*

Петро Гоць

БІБЛІОТЕКАРІ РІЗНИХ ПОКОЛІНЬ

Айвазян Олена Борисівна

Народилася 5 листопада 1963 року у м. Хмельницькому.

Закінчила Кам'янець-Подільське культосвітнє училище у 1981 р., Київський державний інститут культури (КДІК) ім. О.Є. Корнійчука – у 1987 р., у 2008 р. – магістратуру. З 2010 р. – аспірант Кам'янець-Подільського національного університету ім. І.Огієнка.

Трудову діяльність розпочинала у Хмельницькій обласній бібліотеці для юнацтва, в якій працювала протягом 1981–1984 років на посаді бібліотекаря.

У науковій бібліотеці Хмельницького національного університету (НБ ХНУ) працює з 19 грудня 1984 року. Починала з посади бібліотекаря у відділі обслуговування, в 1985 р. переведена у відділ наукової літератури старшим бібліотекарем, у 1986 р. займала посаду зав. сектора, у 1988 р. – головного бібліотекаря, у 1994 р. призначена на посаду заступника директора бібліотеки. У 2006 році обрана Вченою радою та призначена наказом ректора Хмельницького національного університету на посаду директора наукової бібліотеки.

За 27 років роботи у книгозбірні, згідно посад, займалася практично всіма напрямками роботи наукової бібліотеки. Особливу увагу приділяє процесу організації запровадження інновацій в технологічні бібліотечні процеси, розвитку наукової роботи бібліотеки. Має наукові публікації.

З 2001 по 2005 рр. обиралась членом Президії Української бібліотечної асоціації (УБА); з 2006 р. – член НМБК МОН України; з 2007 р. – член Президії Хмельницького регіонального відділення УБА, член профкому ХНУ.

Нагороджена почесним знаком “Відмінник освіти України” (2003 р.), Почесними грамотами МОН України, обласної ради та обласної державної адміністрації, ХНУ.

У 2006 та 2007 році занесена на Дошку Пошани ХНУ.

Див. про неї: бібліографія – с. 411, 416, 425, 426.

Антонюк Ольга Захарівна

Народилася 30 липня 1968 року в с. В. Медведівка Шепетівського району Хмельницької області.

Закінчила у 1989 році КДК ім. О.Є. Корнійчука.

Трудову діяльність розпочинала в Хмельницькій обласній бібліотеці для дітей ім. Т.Г. Шевченка, де працювала впродовж 1989–2001 років спочатку бібліотекарем, потім – зав. відділу мистецтв.

У НБ ХНУ працює з 2001 року спочатку зав. сектора відділу економічної літератури, з 2008 року обіймає посаду головного бібліотекаря.

Брала активну участь у впровадженні комп’ютерних технологій у відділі, в рекалогізації підсобного фонду сектора. Організовує інформаційні заходи в рамках програми “Молодий спеціаліст ХХІ століття”, відповідальна за проект “Правова культура як фактор цілісного виховання особистості”, учасник виїзних книжкових виставок НБ ХНУ.

Протягом 2002–2011 рр. – активний член профгрупи бібліотеки.

За сумлінну працю відзначена грамотами, має Подяку адміністрації ХНУ.

Бабак Зінаїда Йосипівна

Народилася 15 січня 1948 року в с. Рачинці Дунаєвецького району Хмельницької області.

У 1967 році закінчила Хмельницьке педагогічне училище. Вищу освіту отримала в Кам’янець-Подільському педагогічному інституті у 1973 р. за спеціальністю вчитель української мови та літератури. Працювала на освітянській ниві.

У НБ ХНУ працює з 1987 р. Займала посади бібліотекаря,

зав. сектора, зав. читальним залом навчальної літератури.

Основний напрям роботи – обслуговування користувачів в читальних залах. Організовує та проводить спільно з інститутом механіки та інформатики інформаційні заходи: Дні фахівця, бакалавра, дипломника, Тиждень першокурсника. Бере активну участь в житті книгозбірні. Протягом 2002–2003 років очолювала профгруппу колективу бібліотеки. Наставник молодих працівників книгозбірні.

За багаторічну сумлінну працю неодноразово нагороджувалась преміями, має нагороди та подяки адміністрації університету.

Беднарська Ніна Броніславівна

Народилася 12 грудня 1938 року в с. Россохи Деражнянського району Хмельницької області.

У 1971 р. закінчила КДК ім. О.Є. Корнійчука.

Працювала в НБ ХНУ з 1 лютого 1964 р. до лютого 1994 р.: у 1964 р. – бібліотекарем, 1969 р. – старшим бібліотекарем, 1976 р. – зав. відділу, протягом 1978–1994 рр. обіймала посаду заступника директора бібліотеки. Ветеран бібліотеки.

Сприяла удосконаленню технологічних процесів на всіх напрямках роботи бібліотеки. За її активної участі закладено основи наукового комплектування фондів бібліотеки, попереднього замовлення за тематичними планами видавництв, започатковано створення системи каталогів і картотек книгозбірні (ДБА), запроваджено таблиці ББК, стандарти системи СІБВС, ініційовано створення рейтерних картотек, в т.ч. картотеки книгозабезпеченості, запроваджено передові форми та методи в роботу бібліотеки, зокрема контейнерного методу переміщення фонду при переїзді в новий бібліотечний корпус, налагоджено творчу співпрацю з викладачами кафедр. Багато зробила для підвищення кваліфікації та наставництва молодих фахівців.

Неодноразово відзначалась Почесними грамотами університету, грошовими преміями.

Беймук Наталія Зіновіївна

Народилася 1 листопада 1956 року в с. Хащів на Львівщині.

У 1979 р. закінчила Житомирський державний педагогічний інститут та розпочала трудову діяльність на освітянській ниві.

З 1980 року по 1982 рік працювала в НБ ХНУ бібліотекарем

читального залу навчальної літератури, а протягом 1982–1986 рр. – завідуючою бібліотеки військової частини Хмельницького гарнізону. У 1987 р. повернулася в бібліотеку університету на абонемент художньої літератури, де й досі успішно працює на посаді зав. сектора.

Основний напрям роботи – формування та популяризація фонду абонементу наукової, навчальної та художньої літератури. Наталя Зіновіївна завжди у творчому пошуку, є переможцем конкурсу НБ ХНУ на кращу книжкову виставку, веде інформаційну сторінку на web-сайті бібліотеки “Радимо почитати”, бере активну участь в проєкті “Читання книги та її популяризація в науковій бібліотеці Хмельницького національного університету”, передає свій досвід молодим бібліотекарям.

Неодноразово відзначалась преміями, подяками і грамотами.

Березюк Ніна Петрівна

Народилася 2 січня 1947 р. у с. Буряки Бердичівського району Житомирської області. У 1972 році закінчила КДІК ім. О.Є. Корнійчука.

У НБ ХНУ працювала протягом 1981–1989 рр. За роки роботи займала посаду старшого бібліотекаря, згодом – завідувачки відділу наукової обробки документів.

Працювала в напрямку комплектування та наукової обробки фонду. Зробила вагомий внесок у розвиток довідково-пошукового апарату книгозбірні.

Неодноразово відзначалась Почесними грамотами та відзнаками.

Бичко Оксана Миколаївна

Народилася 24 березня 1971 року в м. Житковичі Гомельської області.

У 1990 р. з відзнакою закінчила Хмельницьке педагогічне училище, у 1994 році – КДІК ім. О.Є. Корнійчука.

У НБ ХНУ прийшла працювати у 1994 році в інформаційно-бібліографічний відділ бібліотекарем другої категорії. У 2002 р. призначена на посаду завідувачки інформаційно-бібліографічного відділу. Працюючи керівником відділу, доклала багато зусиль у впровадження новітніх технологій у бібліографічні процеси, покра-

щення обслуговування користувачів, створення та підтримку бібліографічних та повнотекстових БД, обслуговування користувачів в БД “Віртуальна довідка”, організацію та проведення занять з основ інформаційної культури та масових інформаційних заходів.

Значний вклад внесла в наукову роботу бібліотеки як укладач науково-допоміжних видань, біобібліографічних покажчиків серії “Бібліографія вчених Хмельницького національного університету”, щорічних покажчиків “Публікації викладачів університету”.

Активний учасник Всеукраїнських та міжнародних бібліотечних науково-практичних конференцій та семінарів, має наукові публікації. Переможець конкурсу працівників НБ ХНУ ”Складові майстерності” у номінації “За краще знання програмного продукту” (2002 р.).

За високий професіоналізм та багаторічну сумлінну працю отримала у 2002 році Подяку Міністерства освіти і науки України, відзначена грамотами університету, грошовими преміями.

У 2009 році занесена на Дошку Пошани ХНУ.

Василишина Вікторія Олександрівна

Народилася 30 жовтня 1949 року в с. Зеленче Дунаєвського району Хмельницької області. Після закінчення у 1970 році Харківського державного інституту культури працювала у Хмельницькій обласній універсальній науковій бібліотеці (ОУНБ) ім. М. Острівського старшим бібліотекарем відділу обслуговування працівників сільського господарства, потім завідуючою читальним залом. З січня 1992 р. по березень 1995 р. займала посаду заступника директора з внутрішньо-бібліотечної роботи.

У НБ ХНУ працювала з січня 1996 р. до березня 2006 р. у читальному залі економічної літератури на посаді головного бібліотекаря. З січня 1997 по березень 2000 рр. виконувала обов’язки зав. відділу економічної літератури.

Професіонал, ветеран бібліотечної справи, людина творча, з інноваційним мисленням, Вікторія Олександрівна понад 37 років натхненно служила книзі та читачам.

Зробила значний внесок в організацію роботи з читачами, вивчення їх інформаційних запитів. Налагодила партнерські творчі стосунки з професорсько-викладацьким складом інституту економіки та управління. Займалась питаннями реклами бібліотеки в пресі, науковою діяльністю, проводила маркетингові дослідження,

запровадила анкетування під час проведення інформаційних заходів як засіб вивчення думки читачів.

Автор та розробник програми “Молодий спеціаліст XXI століття” (2002 р.), в рамках якої запроваджені нові форми проведення інформаційних заходів: “День кар’єри”, ток-шоу, презентації книг викладачів ХНУ, виставки наукових досягнень науковців та студентів, рекламних проєктів студентів-маркетологів, тренінги, ділові ігри, конкурсні проєкти.

Учасник десятої ювілейної Міжнародної конференції “Крим-2003”, на якій виступила з доповіддю про впровадження проєктної діяльності в НБ ХНУ. Має наукові публікації.

За значні успіхи в роботі та розвиток бібліотечної справи була відзначена Почесними грамотами Міністерства культури та МОН України, Хмельницького обласного управління культури, грамотами ХНУ, грошовими преміями.

Зараз на заслуженому відпочинку.

Див. про неї: бібліографія – 399

Вдовіна Галина Василівна

Народилася 18 лютого 1942 року в м. Хмельницькому. У 1967 р. з відзнакою закінчила Одеський національний політехнічний університет за спеціальністю інженер-електромеханік. 20 років працювала інженером на Хмельницькому заводі трансформаторних підстанцій та десять років інженером на Хмельницькому радіотехнічному заводі.

З 1995 по 2009 рр. працювала в НБ ХНУ, спочатку бібліотекарем другої категорії, а в 1998–2008 рр. – зав. сектора НТД.

Галина Василівна зробила вагомий внесок у комплектування та упорядкування фонду сектора НТД, створення та підтримку бібліографічних БД.

За високу професійну майстерність, самовіддану працю відзначена Подякою Міністерства освіти і науки України (2001 р.), Грамотою Хмельницької міської державної адміністрації (2002 р.), Подякою Хмельницького національного університету (2007 р.), Подяками від колективу кафедри хімічної технології ХНУ та від колективу кафедри технології і конструювання швейних виробів ХНУ (2009 р.).

З 2009 р. працює у редакційно-видавничому центрі ХНУ.

Див. про неї: бібліографія – 397.

Великосельська Ольга Михайлівна

Народилася 11 січня 1959 року в м. Хмельницькому.

У 1982 році закінчила Ленінградський державний інститут культури (ЛДІК) ім. Н. Крупської за спеціальністю бібліотекар-бібліограф.

Протягом 1977–1986 рр. працювала у Фундаментальній науковій бібліотеці Ленінградського технологічного інституту ім. Ленсовета спочатку на посаді бібліотекаря, згодом стала зав. сектора відділу навчальних абонементів.

Пов'язавши свою трудову діяльність в серпні 1986 року з НБ ХНУ, вже понад 25 років невтомно слугує читачеві та книзі.

Спочатку працювала провідним бібліотекарем в інформаційно-бібліографічному відділі, в 1988 р. перейшла у відділ наукової літератури зав. сектора суспільно-політичної літератури. У 1994 р. була призначена на посаду завідувачки новоствореного відділу економічної літератури, який очолювала 15 років.

Вагомий внесок зробила в організацію оперативного та якісного обслуговування читачів відділу, формування колекції сучасної економічної літератури, впровадження нових форм і методів проведення інформаційних заходів: Днів кафедри, фахівця, дипломника. Активно працювала з викладачами кафедр інституту економіки та управління. Вміло організувала роботу з рекаталогізації підсобних фондів ВЕЛ, що дало змогу відділу одним із перших розпочати в читальному залі економіки та управління обслуговування читачів в автоматизованому режимі. Автор проєктів “Правова культура як фактор цілісного виховання особистості” (2008 р.), “Читання книги та її популяризація в науковій бібліотеці Хмельницького національного університету” (2011 р.).

З березня 2009 р. працює на посаді вченого секретаря бібліотеки. Займається науковою роботою, питаннями реклами НБ ХНУ у ЗМІ та на web-сайті бібліотеки, координує просвітницьку та проєктну діяльність в рамках програми “Молодий спеціаліст XXI століття”. Організовує презентації книг викладачів ХНУ, виставки наукових досягнень студентів ІЕУ, “Дні кар’єри”. Активно бере участь у бібліотечних науково-практичних конференціях, має наукові публікації.

За багаторічну сумлінну роботу відзначена преміями, Почесними грамотами МОН України та університету.

Гаценко Ірина Миколаївна

Народилася 26 березня 1966 року в м. Славута Хмельницької області.

У 1984 р. закінчила Кам'янець-Подільське культурно-освітнє училище, 1992 року – КДК ім. О.Є. Корнійчука.

У НБ ХНУ працювала з 1987 по 1996 рік: спочатку бібліографом, потім протягом 1997–1998 завідувачкою відділу навчальних абонементів, з 1998 по 2006 рр. очолювала відділ зберігання фондів. Займала активну позицію з питання збереження фондів, сприяла розвитку роботи з обмінним фондом книгозбірні, започаткувала його презентацію на web-сайті бібліотеки. Вперше в НБ ХНУ здійснила переоблік за допомогою автоматизованих технологій, розробила регламентуючу документацію для цього процесу.

З 2006 року проживає у Великобританії.

Глухенька Валентина Олексіївна

Народилась 2 вересня 1959 р. у м. Брянка Луганської області.

У 1984 році закінчила Київський політехнічний інститут за спеціальністю інженер-конструктор-технолог РЕА. З 1984 по 1995 рр. працювала інженером-конструктором на Хмельницькому заводі “Катіон”, де за час роботи стала автором більше десяти раціоналізаторських винаходів. Протягом 1995–1997 рр. працювала в Хмельницькій ОУНБ ім. М. Островського зав. відділу автоматизації.

У НБ ХНУ працює з 16 червня 1997 року спочатку на посаді інженера-програміста першої категорії, у 1998 році переведена на посаду зав. відділу автоматизації, з вересня 2000 року призначена заступником директора бібліотеки з питань автоматизації.

Основні напрями роботи: запровадження та розвиток новітніх інформаційних технологій на основні бібліотечні процеси, застосування автоматизації в управлінні бібліотекою. Автор інноваційних проектів з автоматизації бібліотеки: “Рекаталогізація книжкових фондів НБ ХНУ”, “Електронна бібліотека ХНУ”, “Репозитарій наукових праць викладачів університету”, “Зведений електронний каталог бібліотек Хмельницької області” та ін.

Валентина Олексіївна – активний учасник бібліотечних форумів та міжнародних, республіканських, обласних науково-практичних бібліотечних конференцій. Має наукові публікації. Нагороджена почесним знаком “Відмінник освіти України” (2006 р.), Почесними грамотами МОН України, Хмельницької обласної Ради,

обласного управління освіти та науки, університету.

У 2008 р. занесена на Дошку Пошани ХНУ.

Див. про неї: бібліографія – 409.

Горобець Тетяна Миколаївна

Народилася 7 листопада 1950 р. у м. Хмельницькому.

У 1974 р. закінчила КДК ім. О.Є. Корнійчука.

У 1969–1975 рр. працювала в Хмельницькій дитячій бібліотеці № 5. Протягом 1976–1989 рр. займала посаду головного бібліографа ЦБС м. Хмельницького.

У НБ ХНУ працювала з 1997 по 2009 рр. спочатку головним бібліотекарем у відділі економічної літератури, а з 1998 р. – головним бібліографом інформаційно-бібліографічного відділу.

Тетяна Миколаївна внесла значний вклад у створення біо-бібліографічних покажчиків професорів університету серії "Бібліографія вчених Хмельницького національного університету" та підтримку бібліографічних БД, активно сприяла розвитку ДБА бібліотеки.

За добросовісну та якісну працю у 2004 році відзначена Грамотою ХНУ.

З 2009 року на заслуженому відпочинку.

Дем'янчук Наталія Борисівна

Народилася 6 липня 1952 року в м. Хмельницькому.

Закінчила в 1976 році КДК ім. О.Є. Корнійчука за спеціальністю бібліотекар-бібліограф вищої кваліфікації.

Трудову діяльність розпочинала у 1969 р. в технічній бібліотеці ХРТЗ (радіотехнічний завод), займаючи посаду бібліотекаря, з 1994 року обіймала посаду зав. бібліотеки.

У НБ ХНУ працювала з 1994 року по липень 2011 року. Займала посади головного бібліотекаря відділу комплектування, згодом читального залу історичної літератури, потім працювала зав. сектора відділу літератури гуманітарного профілю.

Брала активну участь в рекаталогізації підсобного фонду відділу, позитивно впливала на його збереження. Сприяла запровадженню інноваційних технологій в процес обслуговування читачів. Організовувала інформаційні заходи: Дні кафедр, фахівця, Тижні першокурсника.

Зараз на заслуженому відпочинку.

Дишель Алла Овсіївна

Народилася 24 січня 1957 року у м. Харків.

У 1979 році закінчила з відзнакою Харківський державний інститут культури

У НБ ХНУ працювала з 1988 по 2001 рр. в інформаційно-бібліографічному відділі. Займала посади: старший бібліограф, головний бібліограф, впродовж 1997–2001 рр. очолювала інформаційно-бібліографічний відділ.

За її керівництва відділ розпочав запровадження новітніх технологій, створення бібліографічних БД, а покажчики наукових праць професорсько-викладацького складу університету набули сучасного поліграфічного вигляду.

Алла Овсіївна – фахівець з великої літери, бібліограф за покликанням, чудовий керівник та здібний організатор, вона підняла роботу відділу на якісно новий рівень.

За добросовісну працю неодноразово відзначалась грамотами, подяками, преміями.

2001 року занесена на Дошку Пошани ХНУ.

Зараз проживає в Німеччині.

Домінюк Костянтин Володимирович

Народився 3 травня 1969 р. у м. Дніпрорудний Запорізької області.

Закінчив у 1992 році Вище військово-морське училище радіоелектроніки ім. А.С. Попова (Ленінградська обл.).

З 1999 по 2002 рр. працював у НБ ХНУ у відділі автоматизації спочатку інженером другої категорії, згодом на посаді зав. відділу автоматизації.

Значний внесок зробив у впровадження новітніх технологій та комп'ютерного забезпечення в НБ ХНУ: створив першу локальну комп'ютерну мережу в бібліотеці, впровадив в роботу АІГС, “УФД/Бібліотека”, проводив навчання бібліотекарів роботі з персональними комп'ютерами.

Драчук Раїса Василівна

Народилася 4 листопада 1962 р. у с. Богданівці Деражнян-

ського району Хмельницької області.

У 1981 р. закінчила Кам'янець-Подільське культурно-освітнє училище, а 1989 року – КДІК ім. О.Є. Корнійчука.

З 1981 по 1985 рр. працювала завідуючою юнацької кафедри Деражнянської районної бібліотеки.

У науковій бібліотеці ХНУ працює з 1986 року. У 1992 р. обійняла посаду завідувачі абонементом художньої літератури, в 1994 році призначена зав. відділом літератури гуманітарного профілю. Брала активну участь у проведенні просвітницьких заходів, використовуючи при цьому нові форми роботи, організувала при бібліотеці “Клуб любителів поезії”, співпрацювала з обласним осередком товариства “Просвіта”, Хмельницькою спілкою письменників України, товариством ім. М. Реріха та ін. З 2009 року працює зав. відділом збереження фондів.

Активний учасник бібліотечних науково-практичних конференцій та семінарів. Має наукові публікації, автор книги “Ми в душах храм будуємо...” – Хмельницький: ХНУ, 2007. – 63 с.

З 2004 року очолює профгрупу колективу бібліотеки.

Нагороджена Грамотою обласного комітету профспілки працівників освіти і науки, грамотами університету.

У 2006 році занесена на Дошку Пошани ХНУ.

Жарков Федір Федорович

Народився 8 червня 1952 р. у місті Ізяслав Хмельницької області.

У 1973 році закінчив Кам'янець-Подільський державний педагогічний інститут.

У НБ ХНУ працював протягом 2003–2009 рр. на посаді провідного інженера відділу інформаційних технологій та комп'ютерного забезпечення.

Вагомий внесок зробив у впровадження нових інформаційних технологій в роботу наукової бібліотеки. Розробив та впровадив програми “Автоматизований облік довідково-бібліографічного обслуговування”, “Книгозабезпечення”, “Електронна бібліотека ХНУ”, “Програма поточної статистики”, “Обмінно-резервний фонд бібліотеки ХНУ”, “Облік додаткових послуг бібліотеки”.

Іваненкова Валентина Василівна

Народилась 23 лютого 1958 року в м. Рудня Смоленської

області.

У 1978 році закінчила Смоленське культурно-освітнє училище.

У НБ ХНУ працює з 1989 р. на посаді бібліографа першої категорії. Валентина Василівна внесла вагомий вклад у систему інформування професорсько-викладацького складу університету, створення та підтримку бібліографічних БД, проведення занять з основ інформаційної культури та масових інформаційних заходів, обслуговування користувачів в БД “Віртуальна довідка”, виконання найскладніших розширених тематичних довідок.

За добросовісну та якісну працю відзначена Почесною грамотою МОН України та грамотою ХНУ(2002 р.).

Івах Ольга Станіславівна

Народилася 16 травня 1972 року у м. Хмельницькому.

Закінчила Гадяцьке культосвітнє училище, у 2003 р. – Хмельницький національний університет за спеціальністю “Професійне навчання”.

У НБ ХНУ працювала протягом 1996–2004 рр. Займала посаду бібліотекаря читального залу технічної літератури, згодом – бібліотекаря відділу комплектування та наукової обробки документів.

Основний напрям роботи – формування електронного каталогу бібліотеки. Ольга Станіславівна однією з перших працівників засвоїла інновації в технологічних процесах відділу комплектування та наукової обробки документів.

З 2004 року очолила бібліотеку Хмельницького торговельно-економічного інституту.

Івашкова Таміла Володимирівна

Народилася 4 лютого 1953 року в с. Книжківці Хмельницького району Хмельницької області.

Після закінчення Чернівецького культосвітнього училища навчалася в КДІК ім. О.Є. Корнійчука, який закінчила у 1980 році.

У НБ ХНУ працювала протягом 1974–1993 рр., займаючи посаду бібліотекаря, а згодом – завідувачки сектора НТД.

Основний напрям роботи – обслуговування користувачів у читальному залі. Брала активну участь у роботі з фондом, відокремленні його наукової частини та у створенні сектора НТД.

Ищенко Людмила Іллівна

Народилася 22 червня 1955 року в с. Водяно Шполянського району Черкаської області.

У 1977 р. закінчила Київський національний університет ім. Т.Г. Шевченка, філологічний факультет за спеціальністю “викладач російської мови та літератури”.

В бібліотечній сфері з 1986 року. Протягом 1994–1995 рр. працювала в Хмельницькій бібліотеці для юнацтва на абонементі.

У НБ ХНУ прийшла в червні 1995 року у відділ літератури гуманітарного профілю, де з лютого 1998 року працює на посаді зав. сектора просвітницької роботи.

За короткий час їй вдалося підняти просвітницьку роботу на якісно новий рівень, розширити тематику масових заходів, започаткувати нові форми роботи, серед яких: години філософських роздумів, філологічні читання, урок-міркування, поетичний вернісаж та ін., розробити цикли літературознавчих годин (“Забуті побратими Кобзаря”, “Абетка відомих імен”, “Жіночі голоси української літератури”, “Увінчані Нобелем” та ін.).

Досконале знання світової класичної та сучасної літератури, ерудиція, неординарність подачі матеріалу, вміння зацікавити аудиторію та тримати її увагу впродовж всього заходу, педагогічний талант, блискуче ораторське мистецтво – все це говорить про високий професіоналізм та майстерність Людмили Іллівни. Літературні та мистецькі вечори в літературній вітальні, які вона проводить, дарують читачам незабутні зустрічі з поетами, письменниками, художниками Подільського краю. Переможець конкурсу працівників НБ ХНУ “Складові майстерності” у номінації “За кращий бібліографічний огляд” (2002 р.) Налагодила творчу співпрацю з кураторами академічних студентських груп, з заступниками деканів факультетів з виховної роботи, зі студентською радою, з культурними та громадськими закладами міста.

Людмила Іллівна – активний учасник науково-практичних конференцій, постійний автор публікацій обласних ЗМІ та загальноуніверситетської газети “Університет”.

За багаторічну сумлінну творчу роботу та високу професійну майстерність відзначена Почесними грамотами та подяками МОН України, університету, грошовими преміями.

У 2009 році занесена на Дошку Пошани ХНУ.

Казмірчук Галина Григорівна

Народилася 22 лютого 1955 року в с. Лажева Старокостянтинівського району Хмельницької області.

У 1973 році закінчила Хмельницьке технічне училище № 1.

У НБ ХНУ невтомно працює понад 30 років, починаючи з 1980 р., на посаді бібліотекаря у відділі обслуговування науковою літературою в читальних залах. Досконало знає фонд технічної літератури – один з найскладніших і найбільших фондів бібліотеки, брала активну участь у переїздах бібліотеки, сприяла облаштуванню приміщень, їх озелененню та створенню комфортних умов для самостійної роботи читачів. Бере активну участь у суспільному житті книгозбірні. Ветеран бібліотеки.

За сумлінну багаторічну працю, старанність і оперативність в роботі відзначена грошовими преміями, грамотами та подяками університету.

Кандул Анжела Геннадіївна

Народилася 5 січня 1966 р. у м. Хмельницькому.

У 1990 році закінчила ЛДІК ім. Н. Крупської.

У НБ ХНУ працювала з 1989 по 1994 рр. у відділі економічної літератури на посаді провідного бібліотекаря. Звільнилася. В 1999 р. повернулася в бібліотеку у відділ економічної літератури на посаду зав. сектора. З 2001 року працює зав. сектора інформаційно-бібліографічного відділу.

Значний вклад внесла у розвиток та удосконалення інформаційних систем обслуговування ВРІ та ДОК, створення навігатора Інтернет-ресурсів за профілем університету, підтримку бібліографічних БД, пропаганду ДБА бібліотеки, удосконалення обслуговування користувачів в БД “Віртуальна довідка”, проведення інформаційних масових заходів.

За багаторічну сумлінну працю та зразкове виконання службових обов’язків відзначена Грамотою ХНУ.

Костров Юрій Валентинович

Народився 8 січня 1970 року у м. Хмельницькому.

У 2007 році закінчив Хмельницький національний університет за спеціальністю інженер-радіотехнік.

У НБ ХНУ прийшов працювати у 2001 році у відділ інформаційних технологій та комп'ютерного забезпечення техніком, згодом переведений на посаду зав. сектора технічного забезпечення. У 2010 році призначений зав. відділом інформаційних технологій та комп'ютерного забезпечення.

Розробив та налагодив локальну мережу бібліотеки на 100 мегабіт з виходом в Інтернет та власним web-сервером, програму для друку штрихкодів на книги та журнали, адаптував програмне забезпечення для створення репозитарію наукових публікацій викладачів ХНУ, на основі Linux Terminal Server Project (LTSP) розробив і впровадив підтримку роботи комп'ютерів в мережі бібліотеки.

Займається впровадженням програмних продуктів та технологій для функціонування комп'ютерної мережі бібліотеки, адмініструванням комп'ютерної мережі, серверів бібліотеки (Web, Linux, Internet, Windows 2003, SQL Server 2005), програмних продуктів “УФД/Бібліотека”, “ЛІГА:ЗАКОН”, технічною підтримкою всіх заходів бібліотеки, постійно модернізує та здійснює технічне обслуговування комп'ютерної техніки.

За вагомий внесок в розвиток бібліотечної справи та високий професіоналізм відзначений Почесними грамотами ХНУ (2007 р.) та Хмельницького управління культури, туризму і курортів Хмельницької облдержадміністрації (2008 р.).

Костюк Ольга Олексіївна

Народилась 2 червня 1961 р. у с. Маків Дунаєвського району Хмельницької області.

У 1985 році закінчила Київський національний університет ім. Т.Г. Шевченка, факультет кібернетики за спеціальністю “Прикладна математика”.

У НБ ХНУ працює з 1998 року у відділі інформаційних технологій та комп'ютерного забезпечення спочатку на посаді інженера першої категорії, з 2001 року – зав. сектора програмного забезпечення ВІТКЗ.

Основні напрями роботи – впровадження новітніх інформаційних технологій, підтримка безперебійної роботи програми “УФД/Бібліотека”, розробка власних програмних продуктів: “Кадри”, “Рестраційний документ”, “Замовлення на комплектування через веб-сайт бібліотеки”, “Анотована повнотекстова база даних наукових публікацій”, “Зведений електронний каталог бібліотек Хмельницької області”. Сприяє видавничій діяльності бібліотеки.

За активну підтримку та впровадження інформаційних технологій, за багаторічну сумлінну працю та високу професійну майстерність отримала Подяки Міністерства освіти і науки України (2001 р. та 2006 р.) та Почесні грамоти ХНУ.

У 2011 році занесена на Дошку Пошани ХНУ.

Кручко Слава Федорівна

Народилась 24 грудня 1939 р. у с. Гриців Шепетівського району Хмельницької області.

У 1965 р. закінчила Харківський державний інститут культури.

25 років очолювала інформаційно-бібліографічний відділ НБ ХНУ(1969–1994 рр.). За період її керівництва створено і розвинуто ДБА відділу бібліографії: сформовано універсальний фонд енциклопедичних, довідкових та бібліографічних видань, розроблено та створено СКС, започатковано красзнавчу діяльність з бібліографування наукового доробку університету, картотеку з його історії, закладено основи ББЗ, зроблено перші кроки автоматизованого інформування користувачів засобами “АСУ”. Передавала досвід роботи молодим працівникам. Ветеран бібліотеки.

Брала активну участь в суспільному житті університету та бібліотеки. Користувалась заслуженим авторитетом серед викладачів університету, читачів та колег.

За добросовісну і якісну працю неодноразово відзначалась грамотами, преміями.

Зараз на заслуженому відпочинку.

Левандовська Алла Адамівна ***(1937–2000 рр.)***

Народилася 18 липня 1937 року у м. Хмельницькому.

У 1955 р. закінчила Кам'янець-Подільський педагогічний інститут.

У НБ ХНУ працювала з 1971 по 1993 рік до виходу на заслужений відпочинок. За роки роботи займала посаду бібліотекаря, старшого бібліотекаря, впродовж 1983–1993 рр. очолювала відділ комплектування та наукової обробки документів.

Працювала в напрямку – наукове комплектування фонду.

За період роботи в бібліотеці проявила себе грамотним, компетентним, висококваліфікованим спеціалістом, вимоглива до себе і до колег по роботі. Ветеран бібліотеки.

Неодноразово нагороджувалася Почесними грамотами та відзнаками.

Леденева Наталія Дмитрівна

Народилася 6 червня 1964 року в м. Хмельницькому.

У 1985 році закінчила КДІК ім. О.Є. Корнійчука, факультет бібліотекознавства, за спеціальністю бібліотекознавство і бібліографія.

Працювала в обласній бібліотеці для дітей ім. Т.Г. Шевченка зав. відділом мистецтв.

У НБ ХНУ працювала з 2003 по 2008 рік у відділі літератури гуманітарного профілю на посаді головного бібліотекаря.

Основні напрями роботи – просвітницька діяльність, запровадження нових форм роботи: вечір-вікторина “Гортаючи сторінки Кобзаря”, віртуальне відвідування музею “Петровська кунсткамера”, урок-концерт “Едіт Піаф – співуче серце Франції”, години духовності “Як учили наші предки: актуальний діалог на теми моралі”, поминальні години “Чорні крила Голодомору”. Для посилення емоційного впливу на слухачів активно застосовувала художнє облаштування приміщення, відеоматеріали, слайди, музичний супровід.

Активно брала участь у всеукраїнських та обласних науково-практичних конференціях. Має наукові публікації.

За сумлінне ставлення до роботи неодноразово відзначалась грамотами, преміями, подяками.

З 2008 року працює у бібліотеці Національного гірничого університету (м. Дніпропетровськ).

Луцюк Світлана Василівна

Народилася 25 червня 1957 р. у с. Чапаївка Красилівського району Хмельницької області.

У 1978 р. закінчила Рівненський державний інститут культури.

У НБ ХНУ працює з червня 1987 року. За роки роботи займала посаду провідного бібліотекаря, згодом – головного бібліотекаря відділу комплектування та наукової обробки документів, досконало знає фонд книгозбірні.

Основний напрям роботи – наукова обробка, систематизація та каталогізація документів. Сприяла розвитку систематичного каталогу для читачів, започатковувала електронний каталог (ЕК), брала активну участь у створенні його довідкових БД, здійснювала нау-

кову обробку фонду.

Нагороди: Грамота обкому профспілок до 40-річчя НБ ХНУ (2002 р.), Подяка Міністерства освіти і науки України (2003 р.), Грамота ХНУ (2009 р.).

Любина Ніна Григорівна

Народилася 20 липня 1948 р. у с. Судова Вишня Мостицького району Львівської області.

У 1972 р. закінчила Львівський державний університет ім. І.Я. Франка за фахом “Викладач української мови і літератури”. Працювала вчителем, перекладачем в редакції газети “Радянське Поділля”.

У НБ ХНУ працювала з 1980 по 2008 рр. на посаді провідного бібліотекаря у відділах літератури гуманітарного профілю, комплектування та наукової обробки документів, зберігання фондів. Активно сприяла розвитку фондів книгозбірні, в т.ч. передплаті наукових періодичних видань. Багато зусиль доклала до розповсюдження україномовної літератури, активно працювала з обмінним фондом, сприяла книгообміну книгозбірні та збереженню всіх фондів бібліотеки.

У роботі проявила себе як грамотний спеціаліст.

Неодноразово нагороджувалась Почесними грамотами та відзнаками.

Зараз на заслуженому відпочинку.

Майструк Світлана Володимирівна

Народилася 7 березня 1954 р. у м. Баранівка Житомирської області.

Закінчила у 1975 р. Житомирський державний педагогічний інститут ім. І. Франка за спеціальністю “Вчитель російської мови і літератури”. Розпочинала трудову діяльність на освітянській ниві вчителем російської мови і літератури Баранівської середньої школи.

З 1994 р. працює в НБ ХНУ у відділі обслуговування науковою літературою в читальних залах. Займала посади: провідного бібліотекаря, зав. сектора, головного бібліотекаря відділу.

Значний внесок зроблено в реалізацію екологічного проекту “Майбутнє планети в наших руках”, в рамках якого проводить для студентів цікаві різноманітні за формою та тематикою масові за-

ходи. Організовує роботу служби МБА. Активно бере участь в бібліотечних науково-практичних конференціях та у громадському житті колективу. Сприяє видавничій діяльності книгозбірні.

За добросовісну сумлінну працю неодноразово відзначалась грамотами, подяками, грошовими преміями.

Макутра Валентина Олександрівна

Народилася 10 вересня 1950 року у м. Хмельницькому.

У 1983 р. закінчила Рівненський державний інститут культури.

У НБ ХНУ працювала з 1977 по 1983 рр., займала посади бібліотекаря, головного бібліотекаря.

З 1984 по 1999 рр. проживала у Чернівцях, де працювала заступником директора базової бібліотеки профспілкової системи підприємств Чернівецької області, згодом завідувала відділом комплектування Чернівецької обласної наукової бібліотеки. У 1999 році повернулась у бібліотеку ХНУ на посаду головного бібліотекаря. Протягом 2005–2009 рр. обіймала посаду зав. відділу комплектування та наукової обробки документів.

Значний внесок зробила у наукове комплектування фонду: постійно займається його вивченням, дбає про якісне комплектування, проводить наукові дослідження з формування фонду.

Неодноразово нагороджувалась Почесними грамотами та відзнаками, серед них: значок Міністерства культури СРСР “За відмінну роботу” (1990 р.), Грамота ХНУ до 40-річчя НБ ХНУ (2002 р.), Грамота ХНУ до 45-річчя НБ ХНУ (2007 р.), Грамота Хмельницького обласного управління культури (2009 р.).

Мартинюк Світлана Борисівна

Народилася 2 травня 1963 р. у с. Западинці Красилівського району Хмельницької області.

У 1984 році закінчила КДК ім. О.Є. Корнійчука.

Працювала протягом 1982–1986 років бібліотекарем у Красилівській районній ЦБС Хмельницької області, у 1986–2002 рр. – методистом у Хмельницькій міській ЦБС. У НБ ХНУ працює з травня 2002 р. спочатку на посаді головного бібліотекаря, згодом – зав. сектора відділу комплектування І наукової обробки документів.

Працює за напрямом – наукове комплектування фонду та книгозабезпечення навчальних дисциплін. Проводить аналіз забезпе-

ченості дисциплін, формує політику доукомплектування, здійснює щорічне редагування БД “Книгозабезпечення”.

Нагороджена грамотою ХНУ до 45 річчя НБ ХНУ (2007 р.).

Марчак Тетяна Федорівна

Народилася 27 грудня 1952 р. у с. Вербка Летичівського району Хмельницької області.

У 1974 році закінчила Рівненський факультет КДК ім. О.Є. Корнійчука і була направлена на роботу в Хмельницьку ОУНБ ім. М. Островського, в якій пропрацювала 25 років на посадах старшого бібліотекаря відділу обслуговування працівників сільського господарства, завідувачкою відділу міського абонементу.

З 1 грудня 1999 р. працює в НБ ХНУ на посаді завідувачки відділу обслуговування навчальною літературою на абонементях. За її керівництва запроваджено інноваційні технології, які сприяли підвищенню ефективності обслуговування на абонементях. Застосовуються нові форми і методи роботи зі студентами, проводиться аналіз документообігу, що сприяє покращенню книгозабезпечення; розроблено ефективну систему зі збереження фондів в роботі з читачами-боржниками, яка стала основою проекту “Ефективна система повернення студентами підручників” (2007 р.).

Тетяна Федорівна організувала чітку роботу з рекаталогізації книжкового фонду відділу, який був проштрихкований та занесений в електронний каталог бібліотеки за 2,5 роки проти чотирьох запланованих. Створено електронну базу даних “Читач”, запроваджено електронний формуляр та реєстраційну ламіновану картку читача. У 2003 р. відділ обслуговування навчальною літературою на абонементях розпочав обслуговування читачів в автоматизованому режимі.

За сумлінну багаторічну роботу та високий професіоналізм отримала Подяки МОН України (2003 р. та 2006 р.), відзначена Почесними грамотами Хмельницького облуправління освіти та ХНУ.

Див. про неї: бібліографія – 408, 414

Марчук Неоніла Євгеніївна

Народилася 13 жовтня 1938 р. у с. Цмовка Шепетівського району Хмельницької області.

Закінчила Кам’янець-Подільське культосвітнє училище, у 1967 р. – Харківський державний інститут культури. Розпочала трудову діяльність у бібліотеці музичного училища, де працювала сім

років, потім – в Хмельницькій ОУНБ ім. М. Островського.

Пов'язавши свою долю з НБ ХНУ, Неля Євгеніївна 34 роки своєї праці (з червня 1970 року до листопада 2004 р.) служила книзі і читачам, удосконалюючи і урізноманітнюючи форми їх обслуговування. Розпочавши працювати бібліотекарем, невдовзі стала першою завідувачкою відділу обслуговування, яким керувала більше 20 років.

Будучи професіоналом своєї справи, вона разом з колегами та викладачами доклала чимало зусиль для забезпечення студентів підручниками, вивчення їх запитів, запровадження групової видачі літератури та беззаписної системи обслуговування. Здійснила кілька переїздів абонементу у нові приміщення.

Має великий авторитет серед викладачів та співробітників університету. Брала активну участь в суспільному житті університету та бібліотеки. Ветеран бібліотеки.

За сумлінну, творчу роботу неодноразово була відзначена Почесними грамотами, подяками, преміями.

Зараз на заслуженому відпочинку.

Махнюк Любов Василівна

Народилася 20 серпня 1927 р. у с. Коритна Ярмолинецького району Хмельницької області.

Закінчила технікум підготовки культосвітніх працівників у м.Теребовлі Тернопільської області.

У НБ ХНУ працювала з березня 1973 до 1986 рр. Починала з посади бібліотекаря, в 1974 році переведена на посаду старшого бібліотекаря, в 1981 році працювала завідувачкою сектора читального залу наукової літератури. Досконало знала фонд наукової літератури та періодичних видань, яких нараховувалось понад 400 назв. Була наставником майбутніх керівників бібліотеки Онищук Т.К. та Айвазян О.Б. Брала активну участь в суспільному житті колективу бібліотеки.

Мацей Оксана Олександрівна

Народилась 16 лютого 1972 р. у с. Поляни Волочиського району Хмельницької області.

1993 р. закінчила з відзнакою КДК ім. О.Є. Корнійчука. Розпочинала трудову діяльність в Хмельницькій ОУНБ ім. М. Островського бібліотекарем першої категорії у відділі іноземної літератури.

З червня 1998 року працює в НБ ХНУ, де три роки обслуговувала читачів на навчальному абонементі молодших курсів, а з 2003 р. працює у науково-методичному відділі на посаді провідного, а згодом – головного бібліотекаря. У грудні 2006 р. очолила цей відділ.

Основні напрями роботи – розробка та наповнення методичних ресурсів та баз даних щодо різних аспектів бібліотечної діяльності, зокрема, інструктивно-методичних та регламентуючих документів на бібліотечні технологічні процеси та цикли, бази даних “Бібліотечна справа”, сторінок “Наукові публікації працівників бібліотеки”, “Хмельницьке методичне об’єднання бібліотек ВЗО” веб-сайту бібліотеки. Займається збором та узагальненням державної статистичної звітності про діяльність бібліотек вищих навчальних закладів області III–IV рівнів акредитації, проведенням соціологічних досліджень та аналізу їх роботи з метою наукового планування, узагальнення інформації про діяльність бібліотеки в наукових публікаціях. Член редколегії інформаційного бюлетеня для бібліотек методичного об’єднання “Бібліотека в освітньому просторі”. Організує роботу з планування, підготовки та проведення підвищення кваліфікації працівників книгозбірні.

Активний учасник науково-практичних бібліотечних конференцій та семінарів. Має наукові публікації.

Неодноразово нагороджувалась грошовими преміями, у 2010 р. за багаторічну сумлінну працю, високу професійну майстерність відзначена Грамотою управління культури, туризму і курортів Хмельницької облдержадміністрації.

Мельник Тетяна Борисівна

Народилася 10 травня 1965 р. у м. Кам’янці-Подільському Хмельницької області.

Працювала на заводі “Катіон”. У 1990 р. закінчила Хмельницький технологічний інститут.

З 2001 р. працює в НБ ХНУ. Починала з посади бібліотекаря відділу обслуговування навчальною літературою на абонементах, завідувала сектором реєстрації та обліку читачів.

Організувала роботу з переходу сектора на автоматизовану систему обслуговування читачів. Вміло і чітко проводить роботу з реєстрації та обміну користувачів з метою поповнення БД “Читач”. Налагодила чіткі зв’язки з деканатами та приймальною комісією,

сприяє ефективному обслуговуванню користувачів під час масової видачі документів, наданню додаткових послуг. Бере активну участь в суспільному житті колективу.

За успішну роботу неодноразово відзначена Почесними грамотами, грошовими преміями та подяками.

Молчанова Світлана Артемівна

Народилася 14 червня 1963 р. у с. Михайлівка Ярмолинецького району Хмельницької області.

Після закінчення у 1987 р. Ізмаїльського державного педагогічного інституту працювала у Шумовецькій школі вчителькою російської мови та літератури. У 2004–2007 рр. навчалася в аспірантурі Кам'янець-Подільського національного університету ім. І. Огієнка.

З 1995 р. працює в НБ ХНУ – спочатку бібліотекарем, згодом – завідувачкою сектора молодших курсів та професорсько-викладацького складу відділу обслуговування навчальною літературою на абонементах.

Сприяє наповненню фонду навчальної літератури, його збереженню та ефективному використанню. Здійснює вагомую роботу з ліквідації поточної заборгованості, займається просвітницькою діяльністю. За багаторічну сумлінну працю, зразкове виконання службових обов'язків неодноразово відзначена грамотами, подяками та преміями.

Музика Світлана Петрівна

Народилася 28 липня 1970 р. у м. Будапешт, Угорщина.

У 2008 р. закінчила Хмельницький національний університет.

Трудову діяльність в НБ ХНУ розпочала з 2001 року бібліотекарем, а з 2007 року очолює сектор копіювально-множилних робіт відділу інформаційних технологій та комп'ютерного за безпечення.

Основний напрям роботи – організація надання додаткових послуг користувачам: копіювання, ламінування, брошурування документів для користувачів та потреб бібліотеки, прийом та облік коштів за надання додаткових послуг з використанням касових апаратів, сприяння розвитку МТБ бібліотеки, проведення реставраційних робіт бібліотечного фонду; здійснення навчання працівників використанню технічних засобів бібліотеки.

За старанність і оперативність в роботі неодноразово відзначена Почесними грамотами університету.

Мусевич Валентина Григорівна

Народилася 28 серпня 1959 р. у м. Хмельницькому.

Закінчила в 1981 році Технологічний університет Поділля за спеціальністю інженер-технолог швейного виробництва. Працювала в фотолабораторії університету, згодом – на заводі “Катіон”.

З 1999 р. працює в НБ ХНУ спочатку бібліотекарем першої категорії відділу економічної літератури, з 2002 р. – зав. сектора відділу економічної літератури.

Основний напрям роботи – удосконалення обслуговування читачів літературою економічного профілю, пропаганда та збереження фонду сектора. Бере активну участь у запровадженні інформаційних технологій в роботу сектора, сприяла ефективній організації процесу рекаталогізації підсобного фонду. Працює над реалізацією програми “Молодий спеціаліст XXI століття”.

За сумлінну 10-річну працю в НБ ХНУ відзначена Грамотою університету.

Нагорна Наталія Володимирівна

Народилась 23 вересня 1971 р. у м. Хмельницькому.

У 1993 році закінчила Хмельницький технологічний інститут за спеціальністю інженер-системотехнік.

У НБ ХНУ працює з 1998 року в інформаційно-бібліографічному відділі. Займала посади інженера, бібліотекаря другої категорії, першої категорії, з 2009 р. переведена на посаду провідного бібліографа.

Грамотно та ефективно працює з фондом науково-технічної документації, займається рекаталогізацією наукової частини фонду. Працює над створенням і підтримкою бібліографічних БД на веб-сайті бібліотеки. Бере активну участь у суспільному житті колективу.

Нагорняк Наталія Павлівна

Народилася 5 вересня 1963 р. у м. Бар Вінницької області.

Закінчила технологічний факультет Хмельницького технологічного інституту побутового обслуговування в 1986 році.

Протягом 1995–2003 рр. працювала в НБ ХНУ бібліотекарем у відділі обробки літератури, читальному залі економічної літе-

ратури, з 2001 р. – завідувачкою сектора реєстрації та обліку читачів відділу обслуговування навчальною літературою на абонементях.

Наталія Павлівна зарекомендувала себе як творчий, зацікавлений, відповідальний, ініціативний працівник. Швидко опанувала навички комп'ютерної грамоти, вивчила програму “УФД/Бібліотека”, започаткувала ведення бази даних “Читач”, виготовлення ламінованої читацької картки.

За сумлінне ставлення до роботи відзначалась грамотами, преміями, подяками.

Нечипорук Олена Сергіївна

Народилася 11 червня 1966 р. у м. Нахічевань (Азербайджан).

У 1988 р. закінчила Львівський політехнічний інститут, факультет автоматики за спеціальністю електронні обчислювальні машини.

У НБ ХНУ прийшла працювати у 2002 р. у відділ інформаційних технологій та комп'ютерного забезпечення на посаду інженера першої категорії, у 2008 р. призначена зав. сектором технічного забезпечення, адміністрування web-сайту та БД бібліотеки.

Значний вклад внесла в організацію та інформаційне наповнення web-сайту бібліотеки. Займається програмною підтримкою роботи БД бібліотеки на web-сайті, розробляє віртуальні виставки, несе повну відповідальність за коректну роботу всіх сторінок web-сайту, здійснює моніторинг його діяльності та використання.

Одним із напрямів роботи Олени Сергіївни є оформлення та підготовка до друку видань наукової бібліотеки. Автор дизайну буклетів та обкладинок видань книгозбірні.

За активну підтримку та впровадження комп'ютерних технологій неодноразово відзначена грамотами університету.

Онищук Тетяна Костянтинівна

Народилася 12 червня 1946 року в Рязанській області, Росія.

Закінчила у 1968 р. Волгоградський державний педагогічний інститут за спеціальністю “Вчитель російської мови і літератури”.

Працювала в НБ ХНУ 29 років, з 18 серпня 1982 по серпень 2011 року. Починала з посади бібліотекаря, у 1984 р. переведена на посаду старшого бібліотекаря, у 1985 р. – на посаду методиста. У

1986 р. була призначена зав. відділом наукової літератури – найбільшого підрозділу бібліотеки, до складу якого входили три читальні зали: суспільно-політичної, економічної та технічної літератури.

Значний внесок зробила в організацію оперативного та якісного обслуговування користувачів читальних залів, комплектування фондів. Активно запроваджувала нові форми роботи: зустрічі з цікавими людьми, інформування кафедр, дні відкритого доступу до фонду, “Договори співдружності” зі студентськими групами, випереджаюче інформування за темами семінарських занять. Налагодила ділову співпрацю з науковцями, викладачами провідних кафедр університету, спільно з якими організовувала і проводила інформаційні заходи: дні кафедр, фахівця, дипломника, презентації книг викладачів, навчальний марафон “Екологічний світогляд нового тисячоліття” (2002 р.) та ін.

З 2002 р. по серпень 2011 р. займала посаду заступника директора бібліотеки, де проявила себе досвідченим фахівцем, здібним організатором, вимогливим керівником і мудрим наставником. Оперативно та професійно вирішувала виробничі питання внутрішньої роботи бібліотеки, здійснювала щорічний повний аналіз роботи бібліотеки, на основі якого розроблялися перспективні плани розвитку книгозбірні; сприяла розвитку наукової та видавничої діяльності, здійснювала зв’язки зі ЗМІ та громадськими організаціями. Має публікації. Протягом 1988–2002 рр. очолювала профбюро бібліотеки.

За вагомий внесок у справу розвитку бібліотеки, виховання студентської молоді та багаторічну сумлінну роботу відзначена Почесними грамотами МОН України, обласної та міської державних адміністрацій, університету, цінними дарунками.

Див. про неї: бібліографія – 401, 418.

Панасюк Тетяна Геннадіївна

Народилася 16 листопада 1959 році У с. Ключі Ірбитського району Свердловської області.

У 1981 році закінчила Челябінський державний інститут культури. Трудову діяльність розпочинала в Тюменській обласній бібліотеці на посаді бібліографа.

У НБ ХНУ працює з 1988 року. Займала посади бібліотекаря першої категорії, зав. сектора відділу наукової літератури, а в 2002 році призначена зав. відділу обслуговування науковою літературою в читальних залах.

Значний внесок зробила в організацію роботи з читачами в

читальних залах, створення комфортних умов для якісного їх обслуговування, впровадження новітніх інформаційних технологій в роботу відділу. Чітко організувала роботу з рекаталогізації підсобного фонду читального залу природничо-технічної літератури (8-й поверх). Автор екологічного проекту “Майбутнє планети в наших руках”, активний учасник програми “Молодий спеціаліст ХХІ століття”, розробляє віртуальні та організовує виїзні книжкові виставки. Проводить різноманітні інформаційні заходи: дні кафедри, фахівця, дипломника. Організовує роботу служби МБА.

Переможець конкурсу професійної майстерності на кращого бібліотекаря НБ ХНУ “Обираймо королеву” (1997 р.).

За багаторічну сумлінну роботу неодноразово відзначена преміями, грамотами МОН України, Хмельницької обласної ради та університету.

У 2008 році занесена на Дошку Пошани ХНУ.

Петрицька Валентина Михайлівна

Народилася 27 лютого 1937 року в м. Москва.

Закінчила Ленінградський бібліотечний інститут у 1962 р. Трудову діяльність розпочала з посади завідувачки бібліотеки військової частини. Протягом 1959–1966 рр. працювала в Хмельницькій ОУНБ ім. М. Островського спочатку бібліотекарем абонементу, згодом в бібліографічному відділі. З 1966 по 1984 рр. очолювала Хмельницький обласний бібколектор.

У 1984 році була запрошена на посаду директора бібліотеки Хмельницького національного університету, яку обіймала понад 20 років (1984–2005 рр.).

Сприяла запровадженню нових форм роботи: автоматизації технологічних процесів НБ ХНУ, розвитку локальної мережі книгозбірні та АБІС, створенню web-сайту, покращенню та розвитку МТБ, розбудові структури бібліотеки, здійснювала активну кадрову політику – створила команду однодумців-професіоналів, започаткувала наукову основу роботи бібліотеки – регламентуючу та інструктивну документацію, розпочала наукову та видавничу діяльність бібліотеки (перші конференції, наукові публікації, видання, науково-дослідницькі програми, маркетингові та соціологічні дослідження), заклала традиції сучасного суспільного життя великого жіночого колективу, запровадила демократичні форми управління із залученням працівників до управління бібліотекою шляхом створення

Рад (з комплектування, методичної та ін.).

Багато років була членом НМБК МОН України, членом Вченої ради та профкому ХНУ, головою обласного методичного об'єднання бібліотек ВЗО.

Учасник міжнародних, республіканських, обласних науково-практичних бібліотечних конференцій та форумів.

У 2006 р. Валентина Михайлівна перейшла на посаду вченого секретаря НБ ХНУ, протягом 2009–2011 рр. працювала головним бібліотекарем. Займалась науково-методичною роботою, науковими дослідженнями, підвищенням кваліфікації працівників. Автор понад 30 наукових публікацій.

Нагороджена орденом “Знак пошани” (1971 р.), почесною відзнакою “Відмінник освіти України” (2002 р.) та відзнакою Української бібліотечної асоціації (УБА) “За відданість бібліотечній справі” (2002 р.). Неодноразово відзначалась Почесними грамотами МОН України, обласної та міської державних адміністрацій, Хмельницького національного університету

У 2001, 2003 та 2005 рр. занесена на Дошку Пошани ХНУ.

Зараз на заслуженому відпочинку.

Див. про неї: бібліографія – 216, 398, 400, 413, 421

Підлісна Жанна Валентинівна

Народилася 18 серпня 1973 р. у м. Хмельницькому.

У 1996 р. закінчила Харківський державний інститут культури.

У НБ ХНУ працювала з 1990 по 2005 рр., спочатку у відділі технічної літератури бібліотекарем другої категорії, а з 1997 р. – в інформаційно-бібліографічному відділі на посаді бібліографа першої категорії. З 1998 р. очолювала сектор інформаційної роботи відділу.

Зробила значний внесок у впровадження бібліографічних покажчиків “Публікації викладачів університету” та створення і підтримку бібліографічних БД електронного каталогу.

Зараз працює у бібліотеці Національної академії Державної прикордонної служби України ім. Богдана Хмельницького.

Поробок Світлана Іванівна

Народилася 12 вересня 1946 року в с. Щурівці Ізяславського району Хмельницької області.

У 1968 році закінчила Кам'янець-Подільський педагогічний

інститут за спеціальністю “Вчитель російської мови та літератури” та розпочала трудову діяльність на освітянській ниві у м. Кам’яниці-Подільському.

У квітні 1972 року прийшла працювати у НБ ХНУ. Спочатку працювала старшим бібліотекарем в читальному залі, потім брала активну участь у формуванні фонду та організації роботи читального залу наукової літератури, удосконалювала роботу МБА. Впродовж 1978–1980 рр. очолювала відділ комплектування. Енергійно сприяла поповненню фонду книгозбірні, співпрацюючи з бібліолектором, відбираючи необхідну літературу на складах Києва. Під час відряджень вивчала передовий досвід інших бібліотек.

Зараз працює в навчально-методичному відділі Хмельницького національного університету методистом вищої категорії.

Рибалко Раїса Митрофанівна

Народилася 14 червня 1939 року у м. Харкові.

У 1960 р. закінчила з червоним дипломом Харківський бібліотечний інститут, за спеціальністю “Бібліотекар-бібліограф”.

Понад 20 років Раїса Митрофанівна працювала в Хмельницькому обласному бібліотечному колекторі. Зарекомендувала себе як грамотний, зацікавлений, відповідальний працівник.

З 1985 року працювала у НБ ХНУ. За 17 років роботи в книгозбірні займала посади методиста, зав. відділу наукової обробки, зав. науково-методичного відділу. Своєю самовідданою працею вона виводила бібліотеку на новий рівень роботи, вивчаючи й впроваджуючи в практику нові бібліотечні стандарти й нормативи, передовий досвід провідних книгозбірень, тим самим підвищуючи авторитет та формуючи новий імідж книгозбірні. Розуміючи необхідність удосконалення існуючої системи управління, запровадила квартальні, річні плани і звіти структурних підрозділів, єдині форми обліку всіх бібліотечних процесів. Під її керівництвом було введено щоденний облік роботи на усіх пунктах обслуговування, встановлено контроль за виконанням планових показників.

Рибалко Р.М. створила систему підвищення кваліфікації, довідковий апарат з бібліотечної справи у методичному відділі, розробляла технологічну та регламентуючу документацію, проводила в книгозбірні наукові дослідження, за результатами яких узагальнювала досвід бібліотеки, разом із адміністрацією долучалася до управління бібліотечними процесами, організації праці в книго-

збірні. Автор першої програми наукової роботи книгозбірні “Бібліотека та книга в житті молоді” та першої наукової публікації.

За тривалу діяльність на бібліотечній ниві Раїса Митрофанівна не мала почесних звань і нагород, та у кожному бібліотечному процесі залишилася частинка її наполегливої праці.

На початку 2002 р. Р.М. Рибалко пішла на заслужений відпочинок. Зараз проживає у м. Саратові.

Див. про неї: бібліографія – 410.

Рижук Марія Іванівна

Народилась 25 лютого 1940 р. у с. Розсоша Хмельницького району Хмельницької області.

У 1970 році закінчила КДІК ім. О.Є. Корнійчука.

У НБ ХНУ працювала з 1962 по 1994 рр.

Марія Іванівна – перший бібліотекар університету, близько двох років була єдиним працівником книгозбірні, доклала багато зусиль у її розвиток. Займала посади: старший бібліотекар, з 1978 р. – старший бібліограф ІБВ, 1985–1986 рр. – старший методист, з 1986–1994 рр. – головний бібліограф ІБВ.

Зробила значний внесок у становлення інформаційно-бібліографічного відділу: формування систематичної картотеки статей, картотеки “Наукові праці викладачів”, створення бібліографічних посібників, проведення ББЗ.

Зараз на заслуженому відпочинку.

Див. про неї: бібліографія – 412.

Савченко Лора Матвіївна

Народилась 1 липня 1941 р. у м. Новомосковськ Дніпропетровської області.

У 1960 р. закінчила Дніпропетровський планово-економічний технікум за спеціальністю бухгалтерський облік.

У НБ ХНУ працювала з 1987 по 1997 рр., спочатку старшим техніком НІС, з 1988 р. – зав. сектором НТД. За її керівництва здійснено відокремлення фонду НТД у самостійну структуру.

Зараз на заслуженому відпочинку.

Салюк Лілія Іванівна

Народилася 22 червня 1964 р. у м. Єдинці (Молдова).

Закінчила у 1989 р. Бельський державний педагогічний інститут (Молдова), факультет дошкільного виховання, за спеціальністю “Педагогіка та психологія дошкільного виховання”. Трудову діяльність розпочинала вихователем дитячого садка.

У НБ ХНУ працює з 1994 р. спочатку бібліотекарем, у 1996 р. призначена зав. сектора відділу літератури гуманітарного профілю.

Лілія Іванівна вміло та чітко організовує роботу сектора по оперативному та якісному обслуговуванню читачів в читальному залі, розробляє змістовні книжкові виставки, проводить масові заходи. Активну участь брала у запровадженні комп’ютерних технологій у відділі та рекаталогізації підсобного фонду сектора, в просвітницькій роботі відділу. Активний член профспілкового комітету бібліотеки.

За багаторічну сумлінну працю у справі виховання та організації культурно-просвітницької діяльності з професорсько-викладацьким складом та молоддю, за якісне виконання службових обов’язків відзначена Грамотою Міністерства освіти та науки України, отримала Подяку від ректора ХНУ за активну участь у профспілковому житті бібліотеки.

Сергеева Людмила Олександрівна

Народилася 12 березня 1966 року у м. Хмельницькому.

Навчалася у Кам’янець-Подільському культосвітньому училищі (1985–1987 рр.), у 1988 р. вступила до Харківського державного інституту культури, який закінчила у 1992 році.

У НБ ХНУ працює з жовтня 1983 року. За роки роботи займала посаду бібліотекаря, зав. сектора, зав. читальним залом, згодом – провідного та головного бібліотекаря відділу комплектування та наукової обробки документів.

Займалася обслуговуванням користувачів на абонементних та в читальних залах, вже більше десяти років працює в напрямку наукової обробки документів, систематизації та каталогізації документів, ведення електронного каталогу, створення тематичного каталогу. Має наукові публікації.

У роботі проявляє себе як знаючий, відповідальний спеціаліст, має високий професійний рівень. Бере активну участь в суспільному житті колективу, є незмінним головою культмасової секції профгрупи працівників наукової бібліотеки.

Нагороди: Грамота Хмельницького обкому профспілок до 40-річчя НБ ХНУ (2002 р.), грамота ХНУ (2010 р.).

Сидоренко Ольга Петрівна

Народилася 26 серпня 1975 р. у с. Рачинці Дунаєвського району Хмельницької області.

У 1997 році закінчила Технологічний університет Поділля.

Трудову діяльність розпочала в НБ ХНУ у 2003 році на посаді бібліотекаря другої категорії у відділі природничо-технічної літератури. У 2004 році перейшла у новостворений сектор підтримки електронної бібліотеки.

Робота у науково-методичному відділі на посаді зав. сектора впродовж 2006–2008 рр. допомогла розкрити творчі здібності Ольги Петрівни. Займалась рекламою та популяризацією бібліотечних послуг, надавала інформацію про роботу бібліотеки до університетської газети, брала участь у підготовці та проведенні загальнобібліотечних заходів.

З 2008 р. працює зав. сектора у відділі електронної бібліотеки. Сприяє ефективному обслуговуванню користувачів залу електронної інформації, розвитку Електронної бібліотеки університету. Бере активну участь в суспільному житті колективу.

За сумлінну працю відзначена в 2010 р. Почесною грамотою управління культури, туризму і курортів Хмельницької обласної державної адміністрації.

Слободинська Наталія Юріївна

Народилася 31 травня 1964 р. у м. Аткарськ Саратовської області.

У 1986 році закінчила Хмельницький національний університет, в 1992 р. – Кам'янець-Подільський педагогічний університет за спеціальністю вчитель початкових класів. До 1998 року працювала в дошкільних закладах м. Хмельницького.

У НБ ХНУ працює з 1998 року бібліотекарем другої категорії, згодом – бібліотекарем першої категорії, протягом 2003–2005 рр. займала посаду зав. сектора відділу електронної бібліотеки, зараз працює на посаді провідного бібліотекаря відділу обслуговування науковою літературою в читальних залах.

Брала активну участь у запровадженні комп'ютерних технологій у відділі, рекаталогізації підсобного фонду читального залу відділу літератури гуманітарного профілю, розвитку Електронної біб-

ліотеки університету. Сприяє ефективному обслуговуванню читачів у читальному залі.

Стаднік Яніна Рафаїлівна

Народилася 25 жовтня 1935 р. у с. Адампіль Старосинявського району Хмельницької області.

У 1970 р. закінчила Харківський державний інститут культури.

У НБ ХНУ працювала з червня 1987 по травень 2005 року до виходу на заслужений відпочинок. За роки роботи займала посаду старшого бібліотекаря, головного бібліотекаря відділу комплектування та наукової обробки документів.

Займалася науковою обробкою, систематизацією та каталогізацією документів. Як досвідчений спеціаліст, зробила значний внесок у переведення фонду наукової бібліотеки з таблиць ББК на УДК, була одним з розробників предметного тематичного рубрикатора ЕК бібліотеки.

За багаторічну сумлінну роботу неодноразово відзначалась грамотами та відзнаками.

Зараз на заслуженому відпочинку.

Див. про неї: бібліографія – 404

Степанець Катерина Степанівна
(1926–2006 рр.)

Народилася 8 травня 1926 р. у с. Олексіївка Єльниківського району Мордовії.

Закінчила КДК ім. О.Є. Корнійчука у 1971 році.

Працювала в бібліотеці ХНУ з 4 жовтня 1966 до 1984 року. Починала рядовим бібліотекарем. Поєднуючи практичну роботу в бібліотеці із заочним навчанням, проявила значні організаторські здібності. В 1967 році стала першою завідувачкою бібліотеки, яку очолювала 17 років.

Основні напрями діяльності: організація роботи бібліотеки, запровадження нових форм і методів роботи з читачами, формування відділів, фондів, створення довідково-пошукового апарату, налагодження зв'язків з кафедрами, покращення МТБ книгозбірні, розвиток структури та штатів.

Праця Катерини Степанівни належно оцінена: вона ветеран

університету та бібліотеки, нагороджена Почесною грамотою Міністерства вищої і середньої освіти СРСР (1970 рік), двома відзнаками переможця у соціалістичному змаганні, медаллю “Ветеран праці” та багатьма Почесними грамотами. Занесена на Дошку Пошани ХНУ. Ім’я К.С. Степанець за Наказом ХТПО № 119-в від 4.11.76 р. внесено в Книгу Пошани інституту.

Див. про неї: бібліографія – 72, 407.

Таланчук Оксана Болеславівна

Народилася 25 серпня 1977 року в м. Хмельницькому.

У 1996 році закінчила Хмельницьке педагогічне училище, в 2003 році – Хмельницький національний університет за спеціальністю “Професійна освіта”. Протягом 1997–1999 рр. працювала вчителем початкових класів у Хмельницькому НВО №4.

З 1999 року розпочала свою діяльність в НБ ХНУ спочатку у відділі комплектування та наукової обробки документів, потім у відділі технічної та природничої літератури. У 2004 році перейшла у новостворений сектор підтримки електронної бібліотеки. Згодом, з розвитком інформаційних технологій, сектор було реорганізовано у відділ електронної бібліотеки, завідуючою якого стала Оксана Болеславівна.

Основні напрями роботи: формування фонду бібліотеки на електронних носіях, наповнення Електронної бібліотеки новими версіями повнотекстових документів.

Бере активну участь у наукових конференціях, семінарах, в реалізації програми “Молодий спеціаліст XXI століття”, громадському житті бібліотеки.

Відзначена Грамотою управління культури, туризму і курортів Хмельницької обласної державної адміністрації.

Тітова Тетяна Володимирівна

Народилася 5 липня 1956 року у смт. Ярмолинці Хмельницької області.

Навчалася у КДК ім. О.Є. Корнійчука, який закінчила у 1984 р. Працювала бібліотекарем у районній Ярмолинецькій ЦБС.

У НБ ХНУ працювала з січня 1998 по липень 2005 року. За роки роботи займала посаду бібліотекаря першої категорії у відділі обслуговування користувачів, згодом – зав. відділу комплектування

та наукової обробки документів. Займалася обслуговуванням користувачів на абонементях, комплектуванням фонду НБ ХНУ.

Ткач Валентина Олександрівна

Народилася 18 серпня 1945 р. у м. Хорол Полтавської області.

Закінчила в 1969 році Кам'янець-Подільський державний педагогічний інститут, філологічний факультет.

Працювала в НБ ХНУ з червня 1970 р. до 1985 р. У 1970 р. займала посаду бібліотекаря, у 1973 році – старшого бібліотекаря, з 1981 р. працювала старшим методистом. Займалась методичною роботою бібліотеки, обслуговуванням читачів по МБА.

Педагог за спеціальністю, людина творча, неординарна, прекрасно володіючи словом, Валентина Олександрівна внесла значний вклад у розвиток просвітницької роботи книгозбірні. Спільно з деканатами та кафедрами організувала та проводила літературні вечори, диспути, конференції, присвячені видатним письменникам, митцям, композиторам, зустрічі з митцями Хмельниччини.

З 1985 по 1990 рр. працювала головним редактором методичного кабінету університету. Протягом 1991–2011 рр. працювала старшим викладачем кафедри української філології ХНУ. Впродовж 1998–2011 рр. – незмінний редактор загальноуніверситетської газети “Університет”. Понад двадцять років активно співпрацювала з науковою бібліотекою щодо проведення спільних масових заходів кафедри української філології з просвітницьким сектором бібліотеки. Зараз на заслуженому відпочинку.

Фоміних Валентина Василівна

Народилася 30 вересня 1967 року у м. Хмельницькому.

У 1986 році закінчила Кам'янець-Подільське культосвітнє училище, 1991 р. – КДК ім. О.Є. Корнійчука. Працювала бібліотекарем у Хмельницькій міській ЦБС, зав. бібліотеки Хмельницького музичного училища.

У НБ ХНУ працює з серпня 1995 року спочатку на посаді завідувачки відділу збереження фондів, в 1996 році переведена на посаду завідувачки відділу комплектування та наукової обробки документів. Доклала чимало зусиль для підготовки працівників відділу до впровадження новітніх інформаційних технологій в роботу підрозділу. На основі програмного продукту “УФД/Бібліотека” з 1999 року у ВКНОД були автоматизовані всі технологічні процеси –

від замовлення, реєстрації та наукової обробки документа – до друку карток та інвентарної книги.

У 2001 перейшла у відділ інформаційних технологій та комп'ютерного забезпечення, в якому впродовж 2002–2009 рр. працювала на посаді зав. відділу. Значний внесок зробила у розробку технологічних інструкцій із впровадження інновацій в роботу всіх відділів наукової бібліотеки. Проводила лекційні та практичні заняття з працівниками бібліотеки, консультувала спеціалістів бібліотек методичного об'єднання Хмельницької області з питань роботи у програмі “УФД/Бібліотека”.

З 2009 р. знову працює завідувачкою відділу комплектування та наукової обробки документів. Основні напрями діяльності: наукове комплектування та збереження фонду, розвиток ДПА книгозбірні, впровадження новітніх інформаційних технологій в роботу бібліотеки.

Активний учасник Всеукраїнських та міжнародних бібліотечних науково-практичних конференцій. Має наукові публікації.

Нагороди: грамота ХНУ до 40-річчя наукової бібліотеки (2002 р.), грамота Міністерства освіти і науки України (2005 р.).

У 2011 році занесена на Дошку Пошани ХНУ.

Хамардюк Людмила Казимирівна

Народилась 28 вересня 1961 р. у м. Хмельницькому.

У 1991 р. закінчила КДК ім. О.Є. Корнійчука.

У НБ ХНУ працювала протягом 1986–1997 рр. Займала посади: методист, зав. сектором, старший методист. З 1994 по 1997 рр. – зав. інформаційно-бібліографічним відділом.

Значний внесок зробила у створення та розвиток довідково-пошукового апарату, розширення краєзнавчої діяльності книгозбірні. Зараз працює в Хмельницькій обласній бібліотеці для юнацтва.

Хроменкова Інна Василівна

Народилася 10 серпня 1972 р. у с. Копистин Хмельницького району Хмельницької області.

У 1995 р. закінчила КДК ім. О.Є. Корнійчука за спеціальністю “Бібліотекар-бібліограф”.

У НБ ХНУ працювала протягом 1996–2002 рр. у відділі економічної літератури на посаді зав. сектора. Вміло організовувала роботу сектора з оперативного та якісного обслуговування читачів у

читальному залі. Швидко опанувала навички комп'ютерної гра-
моти, брала активну участь у впровадженні комп'ютерних техно-
логій у відділі, в рекаталогізації підсобного фонду сектора.

Цегельник Олена Михайлівна

Народилася 22 вересня 1971 р. у с. Савинці Ярмолинецького району Хмельницької області.

У 1992 році закінчила Кам'янець-Подільське училище куль-
тури, в 2002 р. – бібліотечний факультет Рівненського державного
гуманітарного університету.

У 1988 р. розпочала трудову діяльність в НБ ХНУ на посаді
бібліотекаря відділу комплектування. За роки роботи займала по-
сади: протягом 1997–1998 рр. – зав. відділу збереження фондів,
1998–2000 рр. – зав. сектора наукової обробки документів; з травня
2000 р. до 2005 р. – зав. сектора старших курсів відділу обслу-
говування навчальною літературою на абонементях; 2005–2007 рр. –
головний бібліотекар, з 2007 р. – провідний бібліотекар відділу
обслуговування навчальною літературою на абонементях.

Сприяє наповненню фонду навчальної літератури, його
збереженню та ефективному використанню.

Чабан Катерина Анатоліївна

Народилась 8 жовтня 1967 р. у смт. Білогір'я Хмельницької
області. У 1990 р. закінчила КДК ім. О.Є. Корнійчука за спеціаль-
ністю “Бібліотекар-бібліограф”.

Трудову діяльність розпочинала в Хмельницькій районній
бібліотеці бібліотекарем абонементу. У 1988 році стала переможцем
конкурсу молодих бібліотекарів Хмельниччини, отримала пропо-
зицію працювати в Хмельницькій обласній бібліотеці для юнацтва,
в якій і працювала впродовж 1988–2000 рр., займаючи в різні роки
посади методиста, головного бібліотекаря читального залу, провід-
ного бібліотекаря відділу мистецтв, завідувачки відділу реклами та
зв'язків з громадськістю.

З січня 2001 року по грудень 2006 року працювала в НБ
ХНУ спочатку на посаді головного бібліотекаря, згодом – завідую-
чої науково-методичним відділом.

За шість років діяльності в НБ ХНУ зробила значний внесок
у розвиток наукової, видавничої діяльності, проведення маркетин-

гових та соціологічних досліджень, розробку методично-регламентуючої документації книгозбірні та удосконалення системи підвищення кваліфікації працівників НБ ХНУ, запровадження інформаційних технологій. За її ініціативи з 2005 р. започатковано випуск інформаційного бюлетеня “Бібліотека в освітньому просторі”.

Брала активну участь у всеукраїнських, регіональних, обласних науково-практичних бібліотечних конференціях, семінарах і форумах. Має наукові публікації. За активну сумлінну працю, творчий підхід до роботи відзначена Почесними грамотами МОН України (2005 р.), ХНУ (2002, 2004 рр.).

З грудня 2006 р. обіймає посаду головного спеціаліста управління культури, туризму і курортів Хмельницької облдержадміністрації.

Чернишова Тетяна Миколаївна

Народилася 1 серпня 1957 року у м. Красноярську.

Закінчила Хмельницьку художню школу. Працювала в конструкторському бюро Будинку побуту, потім в бюро естетики заводу “Катіон” на посаді художника-оформлювача IV розряду.

З 1993 р. працює в НБ ХНУ на посаді бібліотекаря, виконуючи обов’язки художника бібліотеки.

Всебічно обдарована особистість, Тетяна Миколаївна вдумливо і серйозно ставиться до кожного доручення, талановито і яскраво виконує свою роботу: оформляє стенди, плакати, альбом “Хроніка визначних подій”, назви книжкових виставок, інтер’єр бібліотеки.

Співавтор програми “Молодий спеціаліст ХХІ століття”, що діє в бібліотеці з 2002 року до сьогодні. Автор та розробник емблеми книгозбірні, вимпела Програми.

Хобі: поезія, живопис. У 1990 р. була організована персональна виставка художніх робіт в Хмельницькій обласній бібліотеці для юнацтва. Свої вірші друкує в альманахах, періодичних виданнях.

За творче і сумлінне ставлення до роботи неодноразово відзначена грамотами, преміями, подяками.

Чорна Любов Петрівна

Народилася 30 квітня 1958 р. у с. Требухівка Летичівського району Хмельницької області.

У 1979 році закінчила Кам’янець-Подільський педагогічний інститут ім. В.П. Затонського на спеціальності “Педагогіка і методика початкового навчання”. Працювала вчителькою початкових

класів в СШ № 18 міста Хмельницького. Впродовж 1982–1999 рр. працювала в Хмельницькій ОУНБ ім. М. Островського бібліотекарем першої категорії на абонементі.

У грудні 1999 р. перейшла в НБ ХНУ на навчальний абонемент молодших курсів. Завдяки педагогічному такту та набутим професійним навичкам користувалась авторитетом у колективі та повагою серед читачів.

З 2007 р. працює провідним бібліотекарем у науково-методичному відділі НБ ХНУ. Основні напрями діяльності: аналітичне опрацювання фахової періодики, наповнення бази даних “Бібліотечна справа”, редагування БД “Тематичний каталог”. Готує та проводить заняття з підвищення кваліфікації працівників бібліотеки.

За багаторічну працю та сумлінне виконання службових обов’язків неодноразово нагороджувалася преміями, а в 2007 р. – Почесною грамотою.

Шевцова Олена Михайлівна

Народилась 16 липня 1961 р. у м. Брест (Білорусії). У 1980 р. закінчила бібліотечний технікум в м. Обоянь Курської області, в 1990 р. – КДК ім. О.Є. Корнійчука.

У 1980–1986 рр. працювала в Хмельницькій обласній бібліотеці для юнацтва: спочатку бібліотекарем у читальному залі, потім провідним бібліотекарем.

Більше 25 років присвятила роботі в НБ ХНУ.

Очолювала відділ ідейно-виховної та масової роботи, відділ комплектування, працювала головним бібліотекарем читального залу технічної літератури, головним бібліотекарем відділу бібліографії, з 2007 р. – головний бібліотекар відділу електронної бібліотеки.

Відзначена почесними грамотами, грамотами облради СТП “Україна”, дипломами, грошовими преміями, подяками.

Шекенева (Сергійчук) Валентина Іванівна

Народилась 19 грудня 1967 р. у с. Хоровець Славутського району Хмельницької області.

У 1989 р. закінчила Рівненський державний інститут культури. За направленням працювала в Хмельницькій ОУНБ ім. М. Островського: 1989 р. – бібліотекар першої категорії читального залу технічних наук; з 1990 р. – провідний бібліотекар читального залу гуманітарних наук; з 1999 р. – зав. сектором інформації з питань культури та мистецтва.

У НБ ХНУ працює з 2001 р. спочатку на посаді бібліотекаря першої категорії у відділі навчальних абонементів, потім – у науково-методичному відділі. З 2003 р. – головний бібліограф інформаційно-бібліографічного відділу.

Вагомим є внесок Валентини Іванівни у створення електронної версії бібліографічних покажчиків “Публікації викладачів університету”, розробку та підтримку бібліографічних та анотованих БД, удосконалення проведення занять з основ інформаційної культури та масових інформаційних заходів, обслуговування користувачів в БД “Віртуальна довідка”.

За добросовісну та якісну працю відзначена грамотами ХНУ (2007 р; 2009 р.)

Яковлева Людмила Василівна

Народилася 5 липня 1952 р. в у. Луганськ. У 1976 р. закінчила КДІК ім. О. Корнійчука.

Свою трудову діяльність у НБ ХНУ розпочала у 1973 році і пропрацювала в ній понад 30 років: спочатку провідним бібліографом в інформаційно-бібліографічному відділі, з 2002 по 2007 рр. очолювала відділ наукової обробки літератури, 2007–2009 рр. – завідувачка відділу зберігання фондів.

Значним є її внесок у розвиток довідково-пошукового апарату книгозбірні, становлення бібліографічного обслуговування та краєзнавчої бібліографії. Брала активну участь у профспілковому та громадському житті книгозбірні. Ветеран бібліотеки.

За добросовісну та якісну працю неодноразово відзначалась Почесними грамотами Міністерства освіти і науки України, університету. Зараз на заслуженому відпочинку.

Див. про неї: бібліографія – 422.

РОЗДІЛ IV. БІБЛІОГРАФІЯ .

ВИДАННЯ БІБЛІОТЕКИ

1992

1. Бібліотека Хмельницького Технологічного інституту [Текст] : путівник / склали: Н. Б. Беднарська, Р. М. Рибалко. – Хмельницький : РВВ, 1992. – 15, [4] с.

1998

2. Наукові праці Абрамова Олексія Олексійовича [Текст] : бібліогр. покажчик / упоряд. О. М. Бичко. – Хмельницький : ТУП, 1998. – 13 с. – (Бібліографія вчених Технолог. ун-ту Поділля).

3. Наукові праці Бегняк Віри Іванівни [Текст] : бібліогр. покажчик / упоряд. В. В. Іваненкова. – Хмельницький : ТУП, 1998. – 14 с. – (Бібліографія вчених Технолог. ун-ту Поділля).

4. Наукові праці Венгржановського Віктора Антоновича [Текст] : бібліогр. покажчик / упоряд. А. О. Дишель. – Хмельницький : ТУП, 1998. – 11 с. – (Бібліографія вчених Технолог. ун-ту Поділля).

5. Наукові праці Каплуна Віталія Григоровича [Текст] : бібліогр. покажчик / упоряд. А. О. Дишель. – Хмельницький : ТУП, 1998. – 32 с. – (Бібліографія вчених Технолог. ун-ту Поділля).

6. Наукові праці Косенкова Володимира Даниловича [Текст] : бібліогр. покажчик / упоряд. Ж. В. Підлісна. – Хмельницький : ТУП, 1998. – 17 с. – (Бібліографія вчених Технолог. ун-ту Поділля).

7. Наукові праці Костогриза Сергія Григоровича [Текст] : бібліогр. покажчик / упоряд. В. В. Іваненкова. – Хмельницький : ТУП, 1998. – 22 с. – (Бібліографія вчених Технолог. ун-ту Поділля).

8. Наукові праці Кошеля Василя Павловича [Текст] : бібліогр. покажчик / упоряд. Л. К. Хамардюк. – Хмельницький : ТУП, 1998. – 20 с. – (Бібліографія вчених Технолог. ун-ту Поділля).

9. Наукові праці Сіліна Радомира Івановича [Текст] : бібліогр. покажчик / упоряд. А. О. Дишель. – Хмельницький : ТУП, 1998. – 43 с. – (Бібліографія вчених Технолог. ун-ту Поділля).

10. Наукові праці Скиби Миколи Єгоровича [Текст] : бібліогр. покажчик / упоряд. В. В. Іваненкова. – Хмельницький : ТУП, 1998. – 13 с. – (Бібліографія вчених Технолог. ун-ту Поділля).

11. Наукові праці Торгової Лідії Володимирівни [Текст] : бібліогр. покажчик / упоряд. А. О. Дишель. – Хмельницький : ТУП, 1998. – 11 с. – (Бібліографія вчених Технолог. ун-ту Поділля).

2000

12. Наукові праці Войнаренка Михайла Петровича [Текст] : бібліогр. покажчик / упоряд. Т. М. Горобець. – Хмельницький : ТУП, 2000. – 31 с. – (Бібліографія вчених Технолог. ун-ту Поділля).

13. Наукові праці Гладкого Ярослава Миколайовича [Текст] : бібліогр. покажчик / упоряд. Ж. В. Підлісна. – Хмельницький : ТУП, 2000. – 16 с. – (Бібліографія вчених Технолог. ун-ту Поділля).

14. Наукові праці Орлова Олівера Олексійовича [Текст] : бібліогр. покажчик / упоряд. О. М. Бичко. – Хмельницький : ТУП, 2000. – 26 с. – (Бібліографія вчених Технолог. ун-ту Поділля).

15. Наукові праці Ройзмана Вілена Петровича [Текст] : бібліогр. покажчик / упоряд. В. В. Іваненкова. – Хмельницький : ТУП, 2000. – 37 с. – (Бібліографія вчених Технолог. ун-ту Поділля).

16. Публікації викладачів Технологічного університету Поділля за 1999 рік [Електронний ресурс] : бібліогр. покажчик / упоряд.: А. О. Дишель, Н. В. Нагорна. – Хмельницький : ТУП, 2000. – Режим доступу: http://library.tup.km.ua/inf_res/bibliogr/dor/public_1999.htm. – Загол. з екрана.

2001

17. Бібліотека Технологічного університету Поділля [Текст] : [буклет]. – Хмельницький : Поліграфіст, 2001. – [5] с.

18. Публікації викладачів Технологічного університету Поділля за 2000 рік [Електронний ресурс] : бібліогр. покажчик / упоряд. Ж. В. Підлісна. – Хмельницький : ТУП, 2001. – Режим доступу: http://library.tup.km.ua/inf_res/bibliogr/dor/public_2000.htm. – Загол. з екрана.

19. Радомир Іванович Сілін. (До 70-річчя від дня народження) [Текст] : біобібліогр. покажчик / уклад.: Т. М. Горобець, О. М. Бичко. – Хмельницький : ТУП, 2001. – 57 с. – (Бібліографія вчених Технолог. ун-ту Поділля).

2002

20. Бібліотека Технологічного університету Поділля (1962–2002) [Текст] : [буклет] / ідея та текст: В. М. Петрицька, О. Б. Айвазян, Т. К. Онишук, К. А. Чабан. – Хмельницький, 2002. – [10] с.

21. Бібліотеці – 40 років [Текст] // Університет. – 2002. – № 6 (21). – 16 с.

22. Наукові праці Кіницького Ярослава Тимофійовича [Текст] : біобібліогр. покажчик / уклад. О. М. Бичко. – Хмельницький : ТУП, 2002. – 28 с. – (Бібліографія вчених Технолог. ун-ту Поділля).

23. Публікації викладачів Технологічного університету Поділля за 2001 рік [Електронний ресурс] : бібліогр. покажчик / уклад. Ж. В. Підлісна. – Хмельницький : ТУП, 2002. – Режим доступу: http://library.tup.km.ua/inf_res/bibliogr/dor/2.html. – Загол. з екрана.

24. Скарбниця знань університету. (До 40-річчя бібліотеки Технологічного університету Поділля) [Текст] / уклад.: О. Б. Айвазян, К. А. Чабан. – Хмельницький, 2002. – 130 с.

2003

25. Наукові праці Калди Галини Станіславівни [Текст] : бібліогр. покажчик / уклад. Т. М. Горобець. – Хмельницький : ТУП, 2003. – 20 с. – (Бібліографія вчених Технолог. ун-ту Поділля).

26. Публікації викладачів Технологічного університету Поділля за 2002 рік [Електронний ресурс] : бібліогр. покажчик / уклад. Ж. В. Підлісна. – Хмельницький : ТУП, 2002. – Режим доступу: http://library.tup.km.ua/inf_res/bibliogr/dor/02.html. – Загол. з екрана.

27. Трансформація ролі бібліотек в інформаційному суспільстві [Текст] : матеріали наук.-практ. конф., присвяч. 40-річчю б-ки Технол. ун-ту Поділля. – Хмельницький : ТУП, 2003. – 113 с.

2004

28. Інформаційні технології бібліотеки Хмельницького державного університету [Текст] : [буклет]. – Хмельницький, 2004. – [5] с. – (Сучасна освіта в Україні – 2004).

29. Публікації викладачів Технологічного університету Поділля за 2003 рік [Електронний ресурс] : бібліогр. покажчик / уклад. Ж. В. Підлісна. – Хмельницький : ХНУ, 2003. – Режим доступу: http://library.tup.km.ua/inf_res/bibliogr/dor/03.htm. – Загол. з екрана.

30. Рудницький В'ячеслав Броніславович [Електронний ресурс] : біобібліогр. покажчик / уклад. В. В. Іваненкова. – Хмельницький : ХНУ, 2004. – Режим доступу: http://library.tup.km.ua/inf_res/bibliogr/sienes/b_RUD.html. – Загол. з екрана.

2005

31. Бібліотека Хмельницького національного університету [Текст] : [буклет] / уклад. О. Б. Айвазян. – Хмельницький, 2005. – [11] с.

32. Локаюзюк Віктор Миколайович [Електронний ресурс] : біобібліогр. покажчик / уклад. Т. М. Горобець. – Хмельницький : ХНУ, 2005. – Режим доступу: http://library.tup.km.ua/inf_res/bibliogr/

sienes/b_lokazuk.html. – Загол. з екрана.

33. Публікації викладачів Технологічного університету Поділля за 2004 рік [Електронний ресурс] : бібліогр. покажчик / уклад. Ж. В. Підлісна. – Хмельницький : ХНУ, 2004. – Режим доступу: http://library.tup.km.ua/inf_res/bibliogr/dor/publik.htm. – Загол. з екрана.

2006

34. Михайло Петрович Войнаренко. (До 30-річчя наукової та педагогічної діяльності) [Текст] : біобібліогр. покажчик / уклад.: Т. М. Горобець, О. М. Бичко. – Хмельницький : ХНУ, 2006. – 63 с. – (Бібліографія вчених Хмельниц. нац. ун-ту).

35. Публікації викладачів університету за 2005 рік [Електронний ресурс] : бібліогр. покажчик / уклад. О. М. Бичко, В. І. Шекенева. – Хмельницький : ХНУ, 2006. – Режим доступу: http://library.tup.km.ua/inf_res/bibliogr/dor/2005.htm. – Загол. з екрана.

2007

36. Бібліографія праць вчених Хмельницького національного університету (2002–2007) : М. П. Войнаренко, Г. С. Калда, Я. Т. Кіницький, В. М. Локазюк, В. М. Нижник, В. Б. Рудницький, М. Є. Скиба [Електронний ресурс]. – Електрон. текстові дані (824 Кб). – Хмельницький : НБ ХНУ, 2007. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM) : цв. ; 12 см. – Систем. вимоги : Windows 98/2000/NT/XP. – Назва з вкладиша контейнера.

37. Бібліотека – ключ до пізнання світу. (До 45-річчя наукової бібліотеки Хмельницького національного університету) [Текст] : довід.-бібліогр. видання / уклад. О. М. Бичко. – Хмельницький : ХНУ, 2007. – 50 с.

38. Драчук Р. В. Ми в душах храм будуємо... (До 45-річчя наукової бібліотеки Хмельницького національного університету) / Р. В. Драчук, Л. І. Іщенко. – Хмельницький : ХНУ, 2007. – 63 с.

39. Микола Єгорович Скиба. (До 30-річчя наукової та педагогічної діяльності) [Текст] : біобібліогр. покажчик / упоряд. Т. М. Горобець, О. М. Бичко, В. М. Петрицька. – Хмельницький : ХНУ, 2007. – 39 с. – (Бібліографія вчених Хмельниц. нац. ун-ту).

40. Наукова бібліотека Хмельницького національного університету. (45 років в світі студентства і книги) [Текст] : [буклет]. – Хмельницький, 2007. – [11] с.

41. Науковій бібліотеці ХНУ – 45 [Текст] / голов. ред. М. Войнаренко // Університет. Спецвип. – 2007. – № 7. – 11 с.

42. Нижник Віктор Михайлович [Електронний ресурс] : біо-бібліогр. покажчик / уклад. Т. М. Горобець. – Хмельницький : ХНУ, 2007. – Режим доступу: http://library.tup.km.ua/inf_res/bibliogr/sienes/Nyjnyk.html. – Загол. з екрана.

43. Програмні продукти наукової бібліотеки Хмельницького національного університету [Електронний ресурс] : рекламний ролик. – Електрон. дані і прогр. (7 Мб). – Хмельницький : НБ ХНУ, 2007. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM) : цв. ; 12 см. – Систем. вимоги: Windows 98/2000/NT/XP. – Назва з вкладища контейнера.

2008

44. Параска Георгій Борисович [Електронний ресурс] : біо-бібліогр. покажчик / уклад. О. М. Бичко. – Хмельницький : ХНУ, 2008. – Режим доступу: http://library.tup.km.ua/inf_res/bibliogr/sienes/Paraska.html. – Загол. з екрана.

45. Публікації викладачів університету за 2006 рік [Електронний ресурс] : бібліогр. покажчик / уклад. О. М. Бичко, В. І. Шекенева. – Хмельницький : ХНУ, 2007. – Режим доступу: http://library.tup.km.ua/inf_res/bibliogr/dor/2006.htm. – Загол. з екрана.

2009

46. Йохна Микола Антонович [Електронний ресурс] : біо-бібліогр. покажчик / уклад. О. М. Бичко. – Хмельницький : ХНУ, 2009. – Режим доступу: http://library.tup.km.ua/inf_res/bibliogr/sienes/Iohna.htm. – Загол. з екрана.

47. Публікації викладачів університету за 2007 рік [Електронний ресурс] : бібліогр. покажчик / уклад. О. М. Бичко, В. І. Шекенева. – Хмельницький : ХНУ, 2008. – Режим доступу: http://library.tup.km.ua/inf_res/bibliogr/dor/2007.htm. – Загол. з екрана.

48. Скиба Микола Єгорович. (До 60-річчя від дня народження) [Текст] : біобібліогр. покажчик / упоряд. О. М. Бичко. – Хмельницький : ХНУ, 2009. – Режим доступу: http://library.tup.km.ua/inf_res/bibliogr/sienes/b_skuba.html. – Загол. з екрана.

2010

49. Михайло Петрович Войнаренко. (До 60-річчя від дня народження) [Текст] : біобібліогр. покажчик / уклад. О. М. Бичко. – Хмельницький : ХНУ, 2010. – 100 с. – (Бібліографія вчених Хмельниць. нац. ун-ту).

50. Публікації викладачів університету за 2008 рік [Елект-

ронний ресурс] : бібліогр. покажчик / уклад. О. М. Бичко, В. І. Шеке-
нева. – Хмельницький : ХНУ, 2009. – Режим доступу: http://library.tup.km.ua/inf_res/bibliogr/dor/2008.htm. – Загол. з екрана.

2011

51. Анатолій Григорович Кузьменко. (До 75-річчя від дня народження) [Текст] : біобібліогр. покажчик / уклад. О. М. Бичко. – Хмельницький : ХНУ, 2011. – 57 с. – (Бібліографія вчених Хмельниц. нац. ун-ту).

52. Інноваційна діяльність наукової бібліотеки [Текст] : [бу-
клет]. – Хмельницький, 2011. – [5] с. – (Інноватика у сучасній освіті).

53. Публікації викладачів університету за 2009 рік [Електронний ресурс] : бібліогр. покажчик / уклад. О. М. Бичко, В. І. Шеке-
нева. – Хмельницький : ХНУ, 2010. – Режим доступу : http://library.tup.km.ua/inf_res/bibliogr/dor/2009.htm. – Загол. з екрана.

54. Сергій Григорович Косторгиз. (До 70-річчя від дня народження) [Текст] : біобібліогр. покажчик / уклад.: В. І. Бегняк, О. М. Бичко. – Хмельницький : ХНУ, 2011. – 120 с. – (Бібліографія вчених Хмельниц. нац. ун-ту).

55. Бібліотека в освітньому просторі : інформ. бюл. – Хмельницький : ХНУ.

№ 1. – 2005. – 22 с.; № 2. – 2005. – 58 с.; № 3. – 2006. – 102 с.; № 4. – 2007. – 62 с.; № 5. – 2008. – 60 с.; № 6. – 2008. – 80 с.; № 7. – 2009. – 68 с.; № 8. – 2009. – 84 с.; № 9 : Професійна культура бібліотекаря: поведінка, культура мови і спілкування, зовнішня культура. – 2010. – 76 с.; № 10 : Інноваційна діяльність бібліотек вищих закладів освіти Хмельниччини. – 2010. – 80 с.; № 11 : Інформаційне суспільство. Формування інформаційної культури. – 2011 – 68 с.; № 12 : Комплектування бібліотечних фондів ВНЗ – сучасні технології та вимоги часу. – 2011. – 100 с.

НЕОПУБЛІКОВАНІ ДОКУМЕНТИ

1990

56. Самостоятельная работа студентов [Текст] : науч.-вспом. библиогр. указ. / А. О. Дышель, Л. В. Яковлева. – Хмельницький, 1990. – 43 с.

1991

57. Проблемы конструирования и технологии изготовления

швейных изделий [Текст] : ретросп. науч.-вспом. библиогр. указ. / сост.: С. Ф. Кручко, А. О. Дышель. – Хмельницький, 1991. – 29 с.

1993

58. Ионно-плазменные методы поверхностного упрочнения металлов [Текст] : ретросп. науч.-вспом. библиогр. указ. / сост. Л. П. Яцкова. – Хмельницький, 1993. – 45 с.

59. Механізація та автоматизація взуттєвого виробництва [Текст] : ретросп. наук.-допом. покажч. / склали: А. О. Дышель, С. Ф. Кручко. – Хмельницький, 1993. – 134 с.

1995

60. Наукові праці Р. І. Сіліна [Текст] : бібліогр. покажчик. – Хмельницький, 1995. – 36 с.

1996

61. Бібліотека Технологічного університету Поділля: роки становлення та зростання (1962–1995) [Текст] / уклад. Р. М. Рибалко. – Хмельницький, 1996. – 60 с.

62. Відходи матеріалів виробництва легкої промисловості та їх подальше використання [Текст] : ретросп. наук.-допом. покажчик / склали: Г. В. Вдовіна. – Хмельницький, 1996. – 47 с.

63. Дослідження форм управління машинобудівними підприємствами при переході до ринкової економіки [Текст] : наук.-допом. покажчик / склали: О. М. Бичко, Г. В. Вдовіна. – Хмельницький, 1996. – 17 с.

1999

64. Менеджмент [Текст] : бібліогр. покажчик / уклад.: А. О. Дышель, Т. М. Горобець, Ж. В. Підлісна, О. М. Бичко, В. В. Іваненкова, Н. В. Нагорна. – Хмельницький : ТУП. – 1999. – 97 с.

65. Ринкова економіка і міжнародні економічні відносини [Текст] : бібліогр. покажчик / уклад.: А. О. Дышель, Т. М. Горобець, Ж. В. Підлісна, О. М. Бичко, В. В. Іваненкова, Н. В. Нагорна. – Хмельницький : ТУП, 1999. – 78 с.

2002

66. Економічний ризик [Текст] : бібліогр. покажчик / упоряд. О. М. Бичко. – Хмельницький : ТУП, 2002. – 47 с.

67. Макроекономіка [Текст] : бібліогр. покажчик / уклад.:

О. М. Бичко, Т. М. Горобець, Ж. В. Підлісна, А. Г. Кандул, В. В. Іваненкова, С. М. Капустіна, І. В. Недригайлова. – Хмельницький : ТУП, 2002. – 75 с.

68. Міжнародні відносини [Текст] : бібліогр. покажчик / упоряд. А. О. Дишель. – Хмельницький : ТУП, 2002. – 33 с.

АРХІВНІ ДЖЕРЕЛА

69. Протоколи засідання Совета інститута (1963–1965 гг.) [Текст] // Держархів Хмельниц. обл., ф. р–6151, оп. 1, спр. 2, 122 арк.

70. Статистические отчеты Хмельницкого технологического института бытового обслуживания (1966–1967 учебный год) [Текст] // Держархів Хмельниц. обл., ф. р–6151, оп. 1, спр. 11, арк. 8.

71. Про затвердження складу Ради Хмельницького технологічного інституту побутового обслуговування по розгляду пропозицій про присвоєння вчених звань, учбових, методичних, конкурсних, господарських та інших питань : наказ по Міністерству вищої і середньої спеціальної освіти УРСР від 3.12.1967 р. № 797 [Текст] // Держархів Хмельниц. обл., ф. р–6151, оп. 1, спр. 18, арк. 101.

72. Про призначення на посаду завідувачої бібліотекою Степанець К. С. : наказ по Хмельниц. технолог. ін-ту побутового обслуговування від 18.10.1967 р. № 17 [Текст] // Держархів Хмельниц. обл., ф. р–6151, оп. 1, спр. 20, арк. 29.

73. Сметы и штатное расписание ХТИБО на 1967 год [Текст] // Держархів Хмельниц. обл., ф. р–6151, оп. 1, спр. 21, арк. 10–11, 14.

74. Про затвердження бібліотечної Ради : наказ по Хмельниц. технолог. ін-ту побутового обслуговування від 19.02.1968 р., № 31 [Текст] // Держархів Хмельниц. обл., ф. р–6151, оп. 1, спр. 25, 277 арк.

75. Про роботу бібліотеки : виписка з Протоколу № 10 розширеного засідання Ради Хмельницького технологічного інституту побутового обслуговування від 30.05.1969 р. [Текст] // Держархів Хмельниц. обл., ф. р–6151, оп. 1, спр. 34, арк. 283–288.

76. Робота бібліотеки інституту [Текст] // Держархів Хмельниц. обл., ф. р–6151, оп. 1, спр. 38, арк. 25–27.

77. Про здійснення передачі матеріальних цінностей, учбово-матеріального обладнання Кам'янець-Подільського загальнотехнічного факультету, який передається в підпорядкування інституту : наказ від 7.06.1969 р., № 151 [Текст] // Держархів Хмельниц. обл., ф. р–6151, оп. 1, спр. 40, арк. 254.

78. Про залучення студентів для надання допомоги в роботі бібліотеки : наказ від 18.09.1970 р., № 421 [Текст] // Держархів Хмель-

ниц. обл., ф. р-6151, оп. 1, спр. 58, арк. 118.

79. Распоряжения проректора по учебной работе [Текст] // Держархів Хмельниц. обл., ф. р-6151, оп. 1, спр. 62, 54 арк.

80. Звіт про роботу Кам'янець-Подільського ЗТФ ХТІПО за 1969–1970 навчальний рік. Пункт 7. Робота бібліотеки Кам'янець-Подільського ЗТФ [Текст] // Держархів Хмельниц. обл., ф. р-6151, оп. 1, спр. 68, арк. 264–265.

81. Про налагодження контролю з боку бібліотеки за збереженням книжкового фонду на кафедрах та в кабінетах : наказ від 23.01.1971 р., № 44 [Текст] // Держархів Хмельниц. обл., ф. р-6151, оп. 1, спр. 76, арк. 18.

82. Про матеріальну відповідальність працівників бібліотеки : наказ від 23.01.1971 р., № 44 [Текст] // Держархів Хмельниц. обл., ф. р-6151, оп. 1, спр. 76, арк. 94.

83. Про збереження книжкового фонду : розпорядження по Хмельницькому технологічному інституту побутового обслуговування від 22.07.1971 р., № 1 [Текст] // Держархів Хмельниц. обл., ф. р-6151, оп. 1, спр. 76, арк. 132.

84. Про порушення деякими студентами правил користування бібліотекою інституту : наказ від 1.03.1972 р. № 51–о [Текст] // Держархів Хмельниц. обл., ф. р-6151, оп. 1, спр. 77, арк. 85.

85. Про затвердження складу Ради бібліотеки : наказ від 9.10.1972 р., № 394–в [Текст] // Держархів Хмельниц. обл., ф. р-6151, оп. 1, спр. 97, арк. 100.

86. Справка о проверке работы библиотеки Хмельницкого технологического института бытового обслуживания [Текст] // Держархів Хмельниц. обл., ф. р-6151, оп. 1, спр. 104, арк. 73–78.

87. О полной комплектации штатов библиотеки : лист Міністерства вищ. і серед. освіти УРСР № 230–32–50–173/808–050 от 28.01.1976 г. [Текст] // Держархів Хмельниц. обл., ф. р-6151, оп. 1, спр. 210, арк. 22.

88. По вопросу увеличения обслуживающего персонала библиотек вузов : письмо Министерства высшего и среднего образования УССР – ректору Хмельниц. технолог. ин-та бытового обслуживания тов. Силину Р. И. от 31.01.1979 г. № 230–32–50/128 [Текст] // Держархів Хмельниц. обл., ф. р-6151, оп. 1, спр. 281, арк. 24.

89. О штатном расписании библиотеки : приказ от 22.12.1980 г., № 261–в [Текст] // Держархів Хмельниц. обл., ф. р-6151, оп. 1, спр. 294, арк. 185.

НАУКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ

1994

90. Григоренко О. Виховний і культурний центр Хмельницького державного технологічного університету Поділля [Текст] / О. Григоренко, А. Філінюк // Духовні витоки Поділля: творчі історії краю : матеріали міжнар. наук.-практ. конференції. – Хмельницький : Поділля, 1994. – Ч. 1. – С. 241–244.

1996

91. Рибалко, Р. Бібліотечний сервіс: ваша оцінка та пропозиції (Підсумки соціологічного дослідження в бібліотеці Технологічного університету Поділля) [Текст] / Р. Рибалко // Бібліотека вищого навчального закладу: Історія. Теорія. Досвід роботи / НБ ЛДУ ім. І. Франка. – Л., 1996. – Вип. 5. – С. 5–10.

2000

92. Мясіщев, О. А. Конфігурування проксі-сервера SQUID [Текст] : [концепція проксі-сервера в бібліотеці ХНУ] / О. А. Мясіщев, І. В. Білоус // Вимірювальна та обчислювальна техніка в технологічних процесах. – 2000. – № 2. – С. 127–128.

2001

93. Айвазян О. Бібліотека вузу на шляху перебудови: здобутки і перспективи [Текст] / О. Айвазян // Професійний бібліотечний рух: назустріч змінам бібліотечно-інформаційного середовища : зб. ст. наук.-практ. конференції / УБА, Публ. б-ка ім. Лесі Українки м. Києва. – К., 2001. – С. 50–54.

94. Айвазян О. Б. Впровадження нових інформаційних технологій в бібліотеці ТУП: реалії та перспективи [Текст] / О. Б. Айвазян // Бібліотеки в інформаційному суспільстві : матеріали наук.-практ. конф., присвяч. 100-річчю Хмельниц. ОУНБ ім. М. Островського, 21 верес. 2001 р. – Хмельницький, 2001. – С. 203–207.

95. Петрицька В. М. Бібліотека Технологічного університету Поділля в системі дистанційного навчання [Текст] / В. М. Петрицька // Інформатика та комп'ютерноорієнтовані технології навчання : зб. наук.-практ. конференції. – К., 2001. – С. 184–185.

96. Чабан К. А. Онлайновий сервіс бібліотеки Хмельницького державного університету [Текст] / К. А. Чабан // Бібліотеки у створенні єдиного інформаційного простору Хмельниччини : мате-

ріали обл. міжвід. наук.-практ. конференції. – Хмельницький : ПП Заколотний М.І., 2001. – С. 60–66.

97. Чабан К. А. Трансформація функцій бібліотекаря в умовах автоматизації [Текст] / К. А. Чабан // Бібліотеки в інформаційному суспільстві : матеріали наук.-практ. конф., присвяч. 100-річчю Хмельниц. ОУНБ ім. М. Островського, 21 верес. 2001 р. – Хмельницький, 2001. – С. 214–218.

2002

98. Айвазян О. Б. Електронні ресурси бібліотеки Технологічного університету Поділля та інформаційна культура молоді [Текст] / О. Б. Айвазян // Чверть століття в світі юності і книги : матеріали наук.-практ. конф., присвяч. 25-річчю обл. б-ки для юнацтва, 1–2 жовт. 2002 р. – Хмельницький, 2002. – Ч. 2. – С. 10–15.

99. Айвазян О. Б. Практичний менеджмент бібліотеки Технологічного університету Поділля [Текст] / О. Б. Айвазян // Сучасні інформаційні технології для бібліотек та менеджмент науково-освітніх мереж : матеріали I–V Міжнар. шкіл-семінарів. Проект Tempus–Tacis CP–20552–99. – К., 2002. – С. 14–21.

100. Айвазян О. Б. Професійний успіх – якісне обслуговування [Текст] / О. Б. Айвазян, Т. К. Онищук // Скарбниця знань університету. (До 40-річчя бібліотеки Технолог. ун-ту Поділля). – Хмельницький, 2002. – С. 49–55.

101. Айвазян О. Б. “Стан задовільний і перспективи обнадійливі...” (досвід роботи з автоматизації бібліотеки Технологічного університету Поділля) [Електронний ресурс] / О. Б. Айвазян // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В.І. Вернадського. – 2002. – Вип. 8. – С. 281–287. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua/articles/2002/02obaszp.zip>. – Загол. з екрана.

102. Айвазян О. Б. Становлення та розвиток фонду бібліотеки Технологічного університету Поділля [Текст] / О. Б. Айвазян // Скарбниця знань університету. (До 40-річчя бібліотеки Технологічного університету Поділля). – Хмельницький, 2002. – С. 32–39.

103. Глухенька В. О. Історія автоматизації бібліотеки Технологічного університету Поділля [Текст] / В. О. Глухенька, В. В. Фоміних // Скарбниця знань університету. (До 40-річчя бібліотеки Технологічного університету Поділля). – Хмельницький, 2002. – С. 55–63.

104. Недригайлова І. В. Історія бібліотеки Технологічного університету Поділля (60–70 рр.) [Текст] / І. В. Недригайлова, В. М. Жук // Звітна наук. конф. викл., асп., співроб. і студ. ф-ту ДКМ. –

Рівне : РДГУ, 2002. – С. 47–48.

105. Петрицька В. М. Бібліотека в єдиному інформаційно-освітньому просторі вузу [Текст] / В. М. Петрицька, О. Б. Айвазян // Вісн. Технол. ун-ту Поділля. Техн. науки. – 2002. – № 6, ч. 1. – С. 274–277.

106. Петрицька В. М. Колективний портрет бібліотеки університету крізь призму історії [Текст] / В. М. Петрицька // Скарбниці знань університету. (До 40-річчя бібліотеки Технологічного університету Поділля). – Хмельницький, 2002. – С. 10–32.

107. Чабан К. А. Бібліографія – на допомогу університету [Текст] / К. А. Чабан // Скарбниці знань університету. (До 40-річчя бібліотеки Технологічного університету Поділля). – Хмельницький, 2002. – С. 39–48.

108. Чабан К. А. Моделі гармонійного розвитку читача: погляд з 1960-х у 2002-й [Текст] / К. А. Чабан // Скарбниці знань університету. (До 40-річчя бібліотеки Технологічного університету Поділля). – Хмельницький, 2002. – С. 63–72.

109. Чабан К. А. Система методичного забезпечення бібліотеки ТУП як фактор оптимізації обслуговування студентської молоді [Текст] / К. А. Чабан // Четверть століття в світі юності і книги : матеріали наук.-практ. конф., присвяч. 25-річчю обл. б-ки для юнацтва, 1–2 жовт. 2002 р. – Хмельницький, 2002. – Ч. 2. – С. 72–79.

110. Чабан К. А. Традиції та творчий пошук в роботі методистів [Текст] / К. А. Чабан // Скарбниці знань університету. (До 40-річчя бібліотеки Технологічного університету Поділля). – Хмельницький, 2002. – С. 72–81.

2003

111. Айвазян О. Б. Роль інноваційних підходів у підвищенні кваліфікації бібліотечного персоналу [Текст] / О. Б. Айвазян // Трансформація ролі бібліотек в інформаційному суспільстві : матеріали наук.-практ. конф., присвяч. 40-річчю б-ки Технол. ун-ту Поділля. – Хмельницький : ТУП, 2003. – С. 86–92.

112. Бичко О. М. Формування інформаційної культури користувачів в умовах автоматизації бібліотеки Технологічного університету Поділля [Текст] / О. М. Бичко // Трансформація ролі бібліотек в інформаційному суспільстві : матеріали наук.-практ. конф., присвяч. 40-річчю б-ки Технол. ун-ту Поділля. – Хмельницький : ТУП, 2003. – С. 54–59.

113. Василишина В. А. Формирование новых концепций управления инновационными процессами [Текст] / В. А. Василишина, Т. Н. Чернышова // Библиотеки и ассоциации в меняющемся мире:

новые технологии и новые формы сотрудничества : десятая юбил. междунар. конф. “Крым–2003”. – М. : ГПНТБ России. – 2003. – Т. 3. – С. 1030.

114. Василишина В. О. Діяльність сфери публіци у бібліотеці університету [Текст] / В. О. Василишина, Т. М. Чернишова // Трансформація ролі бібліотек в інформаційному суспільстві : матеріали наук.-практ. конф., присвяч. 40-річчю б-ки Технол. ун-ту Поділля. – Хмельницький : ТУП, 2003. – С. 92–95.

115. Великосельська О. М. Інноваційні процеси в обслуговуванні читачів бібліотеки Технологічного університету Поділля в аспекті впровадження комп’ютерних технологій [Текст] / О. М. Великосельська // Трансформація ролі бібліотек в інформаційному суспільстві : матеріали наук.-практ. конф., присвяч. 40-річчю б-ки Технол. ун-ту Поділля. – Хмельницький : ТУП, 2003. – С. 42–47.

116. Гаценко І. М. До питання про стан збереження фондів бібліотеки ТУП: проблеми та перспективи [Текст] / І. М. Гаценко // Трансформація ролі бібліотек в інформаційному суспільстві : матеріали наук.-практ. конф., присвяч. 40-річчю б-ки Технол. ун-ту Поділля. – Хмельницький : ТУП, 2003. – С. 27–32.

117. Глухенька В. О. Предметний рубрикатор як невід’ємний елемент електронної бібліотеки [Текст] / В. О. Глухенька // Трансформація ролі бібліотек в інформаційному суспільстві : матеріали наук.-практ. конф., присвяч. 40-річчю б-ки Технол. ун-ту Поділля. – Хмельницький : ТУП, 2003. – С. 19–22.

118. Глухенька В. А. Организация управления информационными ресурсами вузовской библиотеки [Текст] / В. А. Глухенькая // Культура народов Причерноморья. – 2003. – Июнь (№ 40). – С. 59–62.

119. Драчук Р. В. Місце бібліотеки в гуманізації навчання та виховному процесі вищого навчального закладу [Текст] / Р. В. Драчук // Трансформація ролі бібліотек в інформаційному суспільстві : матеріали наук.-практ. конф., присвяч. 40-річчю б-ки Технол. ун-ту Поділля. – Хмельницький : ТУП, 2003. – С. 59–64.

120. Нагорняк Н. П. Формування електронної ресурсної бази обслуговування користувачів бібліотеки ТУП [Текст] / Н. П. Нагорняк // Трансформація ролі бібліотек в інформаційному суспільстві : матеріали наук.-практ. конф., присвяч. 40-річчю б-ки Технол. ун-ту Поділля. – Хмельницький : ТУП, 2003. – С. 40–42.

121. Недригайлова І. В. Впровадження новітніх інформаційних технологій в бібліотеці Технологічного університету Поділля м. Хмельницького [Текст] / І. В. Недригайлова, В. М. Жук // Документно-інформаційні ресурси : матеріали звіт. наук. конф. викл., асп.,

студ. ф-ту ДКМ. – Рівне : РДГУ, 2003. – С. 66–67.

122. Петрицька, В. М. Бібліотека – соціально значущий інформаційно-культурний центр вищого навчального закладу [Текст] / В. М. Петрицька // Трансформація ролі бібліотек в інформаційному суспільстві : матеріали наук.-практ. конф., присвяч. 40-річчю б-ки Технол. ун-ту Поділля. – Хмельницький : ТУП, 2003. – С. 3–10.

123. Сергійчук В. І. Якість бібліотечного обслуговування очима читачів [Текст] / В. І. Сергійчук // Трансформація ролі бібліотек в інформаційному суспільстві : матеріали наук.-практ. конф., присвяч. 40-річчю б-ки Технол. ун-ту Поділля. – Хмельницький : ТУП, 2003. – С. 64–67.

124. Тітова, Т. В. Зміна технологічного середовища відділу комплектування літератури в умовах комп'ютеризації бібліотечних процесів [Текст] / Т. В. Тітова, В. О. Макутра // Трансформація ролі бібліотек в інформаційному суспільстві : матеріали наук.-практ. конф., присвяч. 40-річчю б-ки Технол. ун-ту Поділля. – Хмельницький : ТУП, 2003. – С. 11–15.

125. Чабан К. А. Библиотечный сайт: пользовательский аспект (по результатам анализа) [Текст] / К. А. Чабан // Культура народів Причорномор'я. – 2003. – Іюнь (№ 40). – С. 66–70.

126. Чабан К. А. Дослідження бібліотечного колективу – дієвий інструмент менеджменту бібліотеки ТУП [Текст] / К. А. Чабан // Трансформація ролі бібліотек в інформаційному суспільстві : матеріали наук.-практ. конф., присвяч. 40-річчю б-ки Технол. ун-ту Поділля. – Хмельницький : ТУП, 2003. – С. 75–81.

127. Яковлева Л. В. Технологічні особливості процесів обробки документів при переході від ручної до автоматизованої технології [Текст] / Л. В. Яковлева // Трансформація ролі бібліотек в інформаційному суспільстві : матеріали наук.-практ. конф., присвяч. 40-річчю б-ки Технол. ун-ту Поділля. – Хмельницький : ТУП, 2003. – С. 22–27.

2004

128. Леденьова Н. Д. Микола Островський і виховання молоді [Текст] / Н. Д. Леденьова // Микола Островський на сторінках історії і в нашому житті : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 25 верес. 2004 р. – Хмельницький–Шепетівка, 2004. – С. 98–102.

129. Петрицька В. М. Використання автоматизованих технологій в системі інформаційного забезпечення користувачів бібліотеки Хмельницького державного університету [Текст] / В. М. Петрицька, О. Б. Айвазян // Бібліотека у створенні єдиного інформа-

ційного простору Хмельниччини : матеріали обл. міжвід. наук.-практ. конф. – Хмельницький, 2004. – С. 27–30.

130. Чабан К. А. Електронні інформаційні ресурси власної генерації в системі обслуговування користувачів бібліотеки Хмельницького державного університету [Текст] / К. А. Чабан // Інформаційні ресурси та послуги: нові види, потреби розвитку та використання : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. / Полтав. ун-т спожив. кооп. України. – Полтава : РВВ ПУСКУ, 2004. – С. 245–252.

131. Чабан К. А. Онлайновий сервіс бібліотеки Хмельницького державного університету [Текст] / К. А. Чабан // Бібліотека у створенні єдиного інформаційного простору Хмельниччини : матеріали обл. міжвід. наук.-практ. конференції. – Хмельницький, 2004. – С. 60–66.

2005

132. Айвазян О. Б. Беззаписна форма видачі документів на навчальних абонементів та в читальних залах [Текст] / О. Б. Айвазян // Бібліотека в освітньому просторі : інформ. бюл. – Хмельницький, 2005. – № 2. – С. 41–43.

133. Айвазян О. Б. Гуманітарна роль бібліотеки в системі особистісно-орієнтованої освіти [Текст] / О. Б. Айвазян, Л. І. Іщенко // Бібліотека як міжнаціональний центр духовного надбання : матеріали обл. міжвід. наук.-практ. конф., 27 квіт. 2005 р. – Хмельницький, 2005. – С. 69–73.

134. Бичко О. М. Використання електронних ресурсів в інформаційно-бібліографічному обслуговуванні користувачів бібліотеки [Електронний ресурс] / О. М. Бичко. – Електрон. ст. – Режим доступу: http://library.tup.km.ua/programa_seminaru/bichko.htm. – Назва з екрана.

135. Василичина В. О. Програма “Молодий спеціаліст XXI століття” та її реалізація в бібліотеці Хмельницького національного університету [Електронний ресурс] / В. О. Василичина. – Електрон. ст. – Режим доступу: http://library.tup.km.ua/programa_seminaru/vasil.htm. – Назва з екрана.

136. Глухенька В. О. Автоматизація бібліотеки: з чого починати [Текст] / В. О. Глухенька // Бібліотека в освітньому просторі : інформ. бюл. – Хмельницький, 2005. – № 1. – С. 32–37.

137. Глухенька В. О. Автоматизована система обслуговування користувачів бібліотеки ХНУ: поєднання власних продуктів з програмою “УФД/Бібліотека” [Електронний ресурс] / В. О. Глухенька. –

Електрон. ст. – Режим доступу: http://library.tup.km.ua/programa_seminaru/gluh.htm. – Назва з екрана.

138. Глухенька В. О. Електронна бібліотека Хмельницького національного університету: технологічні аспекти створення та використання [Текст] / В. О. Глухенька // Бібліотечний форум України. – 2005. – № 3. – С. 32–33.

139. Глухенька В. О. Електронна бібліотека Хмельницького національного університету – технологічні аспекти створення та використання [Текст] / В. О. Глухенька // Інформаційні ресурси: створення, використання, доступ (Informatio–2005) : матеріали II міжнар. наук.-практ. конф., 3–7 жовт. 2005 р., м. Алушта. – К., 2005. – С. 22–26.

140. Марчак Т. Ф. Збереження фонду: людський фактор (з досвіду роботи відділу навчальних абонементів бібліотеки ХНУ по роботі з боржниками) [Текст] / Т. Ф. Марчак // Бібліотека в освітньому просторі : інформ. бюлетень. – Хмельницький, 2005. – № 1. – С. 28–31.

141. Марчак Т. Ф. Культура спілкування і мовний етикет [Текст] / Т. Ф. Марчак // Бібліотека в освітньому просторі : інформ. бюлетень. – Хмельницький, 2005. – № 2. – С. 20–29.

142. Міль Л. І. Типи поведінки бібліотекарів та читачів. Бібліотекарі “корисні та шкідливі” [Текст] / Л. І. Міль // Бібліотека в освітньому просторі : інформ. бюлетень. – Хмельницький, 2005. – № 2. – С. 30–40.

143. Петрицька В. М. Роль бібліотеки ХНУ в інформаційній підтримці освіти і науки [Електронний ресурс] / В. М. Петрицька. – Електрон. ст. – Режим доступу : http://library.tup.km.ua/programa_seminaru/petr.htm. – Назва з екрана.

144. Сергєєва Л. О. База даних “Тематичний каталог” – ефективна система класифікації та пошуку документів в бібліотеці [Електронний ресурс] / Л. О. Сергєєва. – Електрон. ст. – Режим доступу: http://library.tup.km.ua/programa_seminaru/serge.htm. – Назва з екрана.

145. Сергєєва Л. О. Досвід створення предметного рубрикатора [Текст] / Л. О. Сергєєва // Бібліотечна планета. – 2005. – № 1. – С. 26–29.

146. Таблиця основних статистичних показників роботи бібліотек ВНЗ Хмельницького обласного методичного об’єднання за 2004 р. [Текст] // Бібліотека в освітньому просторі : інформ. бюлетень. – Хмельницький, 2005. – № 1. – С. 10–12.

147. Чабан К. А. Анкетування читачів – важливий фактор підвищення якості бібліотечного обслуговування [Текст] / К. А. Ча-

бан // Бібліотека в освітньому просторі : інформ. бюлетень. – Хмельницький, 2005. – № 2. – С. 44–46.

148. Чабан К. А. Орієнтація на результат: аспекти діяльності методичної служби бібліотеки ХНУ [Електронний ресурс] / К. А. Чабан. – Електрон. ст. – Режим доступу: http://library.tup.km.ua/programa_seminaru/chaban.htm. – Назва з екрана.

2006

149. Айвазян О. Б. Інформатизація бібліотеки університету – засіб підвищення якості освіти [Текст] / О. Б. Айвазян, К. А. Чабан // Бібліотеки регіону у формуванні інтелектуального та інформаційного простору : матеріали обл. міжвід. наук.-практ. конф., 26 верес. 2006 р. – Хмельницький, 2006. – С. 35–43.

150. Глухенька В. О. Застосування сучасних інформаційних технологій в організації та використанні обмінно-резервного фонду бібліотеки Хмельницького національного університету / В. О. Глухенька // III міжнар. наук.-практ. конф. “Інформаційні ресурси: створення, використання, доступ” (Informatio–2006) [Електронний ресурс] : 2–6 жовт. 2006 р., Алушта (АР Крим) : матеріали конф. – Б. м.: Б. в., 2006. – 1 електрон. опт. диск (CD–ROM).

151. Макутра В. О. Автоматизований облік книгозабезпеченості навчальних дисциплін в бібліотеці ХНУ [Текст] / В. О. Макутра, С. Б. Мартинюк // Бібліотека в освітньому просторі : інформ. бюлетень. – Хмельницький, 2006. – № 3. – С. 71–74.

152. Петрицька В. М. Бібліотека Хмельницького національного університету: здобутки, проблеми, перспективи [Текст] / В. М. Петрицька // Бібліотечний форум України. – 2006. – № 1. – С. 29–33.

153. Сергєєва Л. О. Лінгвістичні проблеми забезпечення функціонування електронного каталогу в бібліотеці = Досвід створення предметного рубрикатора [Текст] / Л. О. Сергєєва // Бібліотека в освітньому просторі : інформ. бюлетень. – Хмельницький, 2006. – № 3. – С. 64–71.

154. Чабан К. А. Рекаталогізація: технологія і організація проведення в бібліотеці ХНУ [Текст] / К. А. Чабан // Бібліотека в освітньому просторі : інформ. бюлетень. – Хмельницький, 2006. – № 3. – С. 58–63.

155. Чабан К. А. Реклама каталогів: наочні та друковані форми [Текст] / К. А. Чабан // Бібліотека в освітньому просторі : інформ. бюлетень. – Хмельницький, 2006. – № 3. – С. 75–81.

2007

156. Айвазян О. Б. Бібліотеки вищих навчальних закладів Польщі на шляху інтеграції в світовий інформаційний простір: враження від стажування [Текст] / О. Б. Айвазян // Бібліотека в освітньому просторі : інформ. бюлетень. – Хмельницький, 2007. – № 4. – С. 35–38.

157. Айвазян, О. Б. Розвиток університетського бібліотечно-інформаційного комплексу на основі сучасних інформаційних технологій (до 45-річного ювілею НБ Хмельницького національного університету) [Текст] / О. Б. Айвазян, В. О. Глухенька // Електронні ресурси для науки і образования : матеріали міжвуз. науч.-практ. конф., г. Севастополь, 19–20 апр. 2007 г. – Севастополь : Изд-во СевНТУ, 2007. – С. 121–128.

158. Айвазян О. Б. Сучасне та майбутнє в тенденціях використання інформаційних технологій в бібліотечній практиці [Текст] / О. Б. Айвазян // Бібліотека вищого навчального закладу – ключова ланка інформаційного забезпечення навчального процесу на сучасному етапі : зб. матеріалів наради директорів б-к III–IV рівнів акредитації, м. Дніпропетровськ, 12–13 лют. 2007 р. – Д. : ДНУ, 2007. – С. 59–61.

159. Айвазян О. Б. Сучасні інформаційні технології в науковій бібліотеці Хмельницького національного університету [Текст] / О. Б. Айвазян, В. О. Глухенька, В. М. Петрицька // Комп'ютерні технології в Хмельницькому національному університеті : інформ. зб. / за ред. С. Г. Костоґриза. – Хмельницький : ХНУ, 2007. – С. 22–31.

160. Василюшина В. О. Сучасними методами бібліотечної роботи формуємо у студентів потяг до інновацій [Текст] / В. О. Василюшина // Бібліотечна планета. – 2007. – № 3. – С. 15–17.

161. Глухенька В. О. Інформаційна система бібліотечно-бібліографічного обслуговування бібліотеки Хмельницького національного університету [Текст] / В. О. Глухенька // Бібліотека в освітньому просторі : інформ. бюлетень. – Хмельницький, 2007. – № 4. – С. 20–25.

162. Глухенька В. О. Організація та управління повнотекстовими базами даних бібліотек в сучасному інформаційному середовищі [Текст] / В. О. Глухенька // Бібліотеки для юнацтва в демократичному суспільстві : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. 17–19 жовт. 2007 р., м. Хмельницький. – Хмельницький, 2007. – С. 28–31.

163. Петрицька, В. М. Роль наукових досліджень в управлінні інноваційними процесами в бібліотеках [Текст] / В. М. Петрицька // Бібліотечний форум України. – 2007. – № 4. – С. 2–5.

164. Чабан К. А. Діяльність бібліотек вищих навчальних за-

кладів Хмельницького обласного методичного об'єднання: здобутки та перспективи [Текст] / К. А. Чабан // Бібліотека в освітньому просторі : інформ. бюлетень. – Хмельницький, 2007. – № 4. – С. 4–13.

2008

165. Айвазян О. Б. Бібліотеки вищої школи Хмельницького методичного об'єднання: нові технології та можливості обслуговування користувачів [Текст] / О. Б. Айвазян // Сучасні проблеми бібліотечної діяльності у вищих навчальних закладах в контексті переходу до інформаційного суспільства : зб. матеріалів наук.-практ. конф., 23–24 квіт. 2008 р. – Хмельницький : ХУУП, 2008. – С. 1–6.

166. Айвазян О. Б. Сучасне та майбутнє в тенденціях використання інформаційних технологій в бібліотечній практиці [Текст] / О. Б. Айвазян // Вища школа. – 2008. – № 5. – С. 48–52.

167. Айвазян О. Б. Університетська книгозбірня як частина єдиного освітнього простору в історичній перспективі [Текст] / О. Б. Айвазян // Наук. пр. Кам'янець-Поділ. нац. ун-ту. Сер.: Бібліотекознавство. Книгознавство. – Кам'янець-Подільський, 2008. – Вип. 1. – С. 271–273.

168. Бичко О. М. Віртуальне довідково-бібліографічне обслуговування користувачів НБ ХНУ: здобутки та перспективи [Текст] / О. М. Бичко // Сучасні проблеми бібліотечної діяльності у вищих навчальних закладах в контексті переходу до інформаційного суспільства : зб. матеріалів наук.-практ. конф., 23–24 квіт. 2008 р. – Хмельницький : ХУУП, 2008. – С. 46–51.

169. Бичко, О. М. Формування інформаційної культури користувачів [Текст] / О. М. Бичко, І. В. Бекас // Бібліотека в освітньому просторі : інформ. бюлетень. – Хмельницький, 2008. – № 5. – С. 28–38.

170. Глухенька В. О. Комп'ютерна програма “Програмний комплекс “Електронна бібліотека” [Текст] / В. О. Глухенька, А. А. Кулік, А. А. Синицький : свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір № 23838 від 05.03.08.

171. Глухенька В. О. Організація електронних ресурсів бібліотек вищих навчальних закладів в сучасному інформаційному середовищі на прикладах представлення інформації в мережі інтернет [Текст] / В. О. Глухенька // Сучасні проблеми бібліотечної діяльності у вищих навчальних закладах в контексті переходу до інформаційного суспільства : зб. матеріалів наук.-практ. конф., 23–24 квіт. 2008 р. – Хмельницький : ХУУП, 2008. – С. 17–21.

172. Інформатизація навчальної й управлінської діяльності в Хмельницькому національному університеті [Текст] / С. Костогриз, М. Мазур, О. Мясіщев, С. Ковальчук, О. Айвазян // Наук. записки / Терноп. нац. пед. ун-т ім. В. Гнатюка. Сер.: Педагогіка. – Т., 2008. – № 8. – С. 125–134.

173. Іщенко Л. І. Матеріали до проведення літературознавчої години “Василь Стус. Розплата за талант” : 6 січня 2008 р. – 70 років від дня народження В. С. Стуса (1938–1985), українського поета і перекладача, правозахисника [Текст] / Л. І. Іщенко // Бібліотека в освітньому просторі : інформ. бюлетень. – Хмельницький, 2008. – № 6. – С. 58–70.

174. Леденцова Н. Д. Виховна та просвітницька діяльність бібліотеки вищих навчальних закладів (на прикладі роботи бібліотеки ХНУ) [Текст] / Н. Д. Леденцова // Сучасні проблеми бібліотечної діяльності у вищих навчальних закладах в контексті переходу до інформаційного суспільства : зб. матеріалів наук.-практ. конф., 23–24 квіт. 2008 р. – Хмельницький : ХУУП, 2008. – С. 51–58.

175. Леденцова Н. Д. Концептуальні засади просвітницької роботи наукової бібліотеки ХНУ [Текст] / Н. Д. Леденцова // Бібліотека в освітньому просторі : інформ. бюлетень. – Хмельницький, 2008. – № 6. – С. 15–20.

176. Марчак Т. Ф. Автоматизована книговидача на абонементі [Текст] / Т. Ф. Марчак // Сучасні проблеми бібліотечної діяльності у вищих навчальних закладах в контексті переходу до інформаційного суспільства : зб. матеріалів наук.-практ. конф., 23–24 квіт. 2008 р. – Хмельницький : ХУУП, 2008. – С. 42–45.

177. Мацей О. О. Віртуальна виставка – нова послуга бібліотеки [Текст] / О. О. Мацей // Бібліотека в освітньому просторі : інформ. бюлетень. – Хмельницький, 2008. – № 6. – С. 21–25.

178. Мацей О. О. Методична робота як управління змінами в бібліотеці (на прикладі НБ ХНУ) [Текст] / О. О. Мацей // Сучасні проблеми бібліотечної діяльності у вищих навчальних закладах в контексті переходу до інформаційного суспільства : зб. матеріалів наук.-практ. конф., 23–24 квіт. 2008 р. – Хмельницький : ХУУП, 2008. – С. 22–28.

179. Мацей О. О. Огляд просвітницької роботи бібліотек ВНЗ обласного методичного об'єднання : за матеріалами звітної документації 2007 [Текст] / О. О. Мацей // Бібліотека в освітньому просторі : інформ. бюлетень. – Хмельницький, 2008. – № 6. – С. 6–14.

180. Мацей О. О. Форми інформаційно-бібліографічної роботи бібліотек ВНЗ в сучасних умовах : за даними звітної доку-

ментації [Текст] / О. О. Мацей // Бібліотека в освітньому просторі : інформ. бюлетень. – Хмельницький, 2008. – № 5. – С. 6–12.

181. Панасюк Т. Г. Бібліотека ВНЗ в системі екологічної інформації та культури [Текст] / Т. Г. Панасюк // Бібліотека в освітньому просторі : інформ. бюлетень. – Хмельницький, 2008. – № 5. – С. 39–45.

182. Петрицька В. М. Web–сайт як інструмент бібліотечно-інформаційного обслуговування НБ ХНУ в умовах запровадження новітніх інформаційних технології [Текст] / В. М. Петрицька // Сучасні проблеми бібліотечної діяльності у вищих навчальних закладах в контексті переходу до інформаційного суспільства : зб. матеріалів наук.-практ. конф., 23–24 квіт. 2008 р. – Хмельницький : ХУУП, 2008. – С. 30–35.

183. Петрицька В. М. Інформаційне забезпечення наукової діяльності університету [Текст] / В. М. Петрицька // Бібліотека в освітньому просторі : інформ. бюлетень. – Хмельницький, 2008. – № 5. – С. 13–19.

184. Пріоритети розвитку бібліотеки [Текст] // Перспективна розгорнута програма діяльності ректора Хмельницького національного університету Скиби Миколи Єгоровича на 2008–2015 роки. – Хмельницький : ХНУ, 2008. – С. 47–51.

185. Таланчук О. Б. Електронні бібліотеки вищих навчальних закладів: проблеми та перспективи розвитку [Текст] / О. Б. Таланчук // Сучасні проблеми бібліотечної діяльності у вищих навчальних закладах в контексті переходу до інформаційного суспільства : зб. матеріалів наук.-практ. конф., 23–24 квіт. 2008 р. – Хмельницький : ХУУП, 2008. – С. 35–42.

186. Фоміних В. В. Організація служби електронного замовлення та електронної доставки документа у бібліотеці вищого навчального закладу [Текст] / В. В. Фоміних // Сучасні проблеми бібліотечної діяльності у вищих навчальних закладах в контексті переходу до інформаційного суспільства : зб. матеріалів наук.-практ. конф., 23–24 квіт. 2008 р. – Хмельницький : ХУУП, 2008. – С. 21–22.

187. Чабан К. А. Підсумок анкетування “Книжкова виставка – предмет інтер’єру чи Ваш надійний помічник” / К. А. Чабан // Бібліотека в освітньому просторі : інформ. бюлетень. – Хмельницький, 2008. – № 6. – С. 35–57.

188. Шекенева В. І. Система інформування професорсько-викладацького складу Хмельницького національного університету [Текст] / В. І. Шекенева, В. В. Іваненкова // Бібліотека в освітньому

просторі : інформ. бюлетень. – Хмельницький, 2008. – № 5. – С. 20–27.

2009

189. Айвазян О. Б. Сприяння освітньому та виховному процесам, як домінуюча функція бібліотек ВНЗ [Текст] / О. Б. Айвазян // Гуманізація освіти та традиції просвітництва в бібліотеках вищих навчальних закладів Хмельниччини : матеріали наук.-практ. конф., 7–8 квіт. 2009 р. – Хмельницький : ХГПА, 2009. – С. 3–8.

190. Бичко О. М. Особливості друкованої бібліотечної реклами [Текст] / О. М. Бичко // Бібліотека в освітньому просторі : інформ. бюлетень. – Хмельницький, 2009. – № 7. – С. 17–26.

191. Бичко О. М. Шляхи використання електронних ресурсів у довідково-бібліографічному обслуговуванні НБ ХНУ [Текст] / О. М. Бичко // Гуманізація освіти та традиції просвітництва в бібліотеках вищих навчальних закладів Хмельниччини : матеріали наук.-практ. конф., 7–8 квіт. 2009 р. – Хмельницький : ХГПА, 2009. – С. 8–16.

192. Великосельська О. М. Бібліотека і реклама. Особливості книжкових виставок. Стендова презентація [Текст] / О. М. Великосельська // Бібліотека в освітньому просторі : інформ. бюл. – Хмельницький, 2009. – № 7. – С. 27–34.

193. Великосельська О. М. Проектна діяльність наукової бібліотеки Хмельницького національного університету як фактор формування творчого потенціалу студентів [Текст] / О. М. Великосельська // Гуманізація освіти та традиції просвітництва в бібліотеках вищих навчальних закладів Хмельниччини : матеріали наук.-практ. конф., 7–8 квіт. 2009 р. – Хмельницький : ХГПА, 2009. – С. 21–29.

194. Драчук Р. В. Наукова бібліотека ХНУ як осередок культурного і духовного розвитку молоді [Текст] / Р. В. Драчук // Гуманізація освіти та традиції просвітництва в бібліотеках вищих навчальних закладів Хмельниччини : матеріали наук.-практ. конф., 7–8 квіт. 2009 р. – Хмельницький : ХГПА, 2009. – С. 39–42.

195. Іщенко Л. І. Плекаємо особистість за допомогою української класики (з досвіду роботи просвітницького сектора НБ ХНУ) [Текст] / Л. І. Іщенко // Гуманізація освіти та традиції просвітництва в бібліотеках вищих навчальних закладів Хмельниччини : матеріали наук.-практ. конф., 7–8 квіт. 2009 р. – Хмельницький : ХГПА, 2009. – С. 47–55.

196. Макутра В. О. Традиційні напрямки та сучасні пріо-

ритети формування фонду наукової літератури та його використання [Текст] / В. О. Макутра // Гуманізація освіти та традиції просвітництва в бібліотеках вищих навчальних закладів Хмельниччини : матеріали наук.-практ. конф., 7–8 квіт. 2009 р. – Хмельницький : ХГПА, 2009. – С. 56–59.

197. Марчак Т. Ф. Збереження бібліотечно-інформаційних ресурсів – місія бібліотек ХХІ століття [Текст] / Т. Ф. Марчак // Гуманізація освіти та традиції просвітництва в бібліотеках вищих навчальних закладів Хмельниччини : матеріали наук.-практ. конф., 7–8 квіт. 2009 р. – Хмельницький : ХГПА, 2009. – С. 63–65.

198. Мацей, О. О. Особливості складання рекламних текстів (методичні рекомендації) [Текст] / О. О. Мацей // Бібліотека в освітньому просторі : інформ. бюлетень. – Хмельницький, 2009. – № 7. – С. 34–41.

199. Мацей О. О. Художньо-графічні і кольорові компоненти рекламних повідомлень (методичні рекомендації) [Текст] / О. О. Мацей // Бібліотека в освітньому просторі : інформ. бюлетень. – Хмельницький, 2009. – № 7. – С. 41–45.

200. Мацей О. О. Шляхи підвищення іміджу університетської бібліотеки в сучасних умовах : з досвіду НБ ХНУ [Текст] / О. О. Мацей // Гуманізація освіти та традиції просвітництва в бібліотеках вищих навчальних закладів Хмельниччини : матеріали наук.-практ. конф., 7–8 квіт. 2009 р. – Хмельницький : ХГПА, 2009. – С. 65–71.

201. Петрицька В. М. Web-сайт бібліотеки як засіб реклами і можливостей (дайджест за матеріалами фахових видань) [Текст] / В. М. Петрицька // Бібліотека в освітньому просторі : інформ. бюлетень. – Хмельницький, 2009. – № 7. – С. 46–56.

202. Петрицька В. М. Інноваційна місія наукової бібліотеки в інформаційній інфраструктурі ХНУ та обслуговування науковців інформаційними ресурсами [Текст] / В. М. Петрицька // Актуальні проблеми гуманітарних та природничих наук : зб. наук. пр. викл. – Хмельницький, 2009. – Вип. 5. – С. 168–172.

203. Петрицька В. М. Місія освіти ХХІ століття та роль бібліотеки університету у вихованні духовно багаті особистості [Текст] / В. М. Петрицька // Гуманізація освіти та традиції просвітництва в бібліотеках вищих навчальних закладів Хмельниччини : матеріали наук.-практ. конф., 7–8 квіт. 2009 р. – Хмельницький : ХГПА, 2009. – С. 84–89.

204. Таланчук О. Б. Роль електронних бібліотек у форму-

ванні інформаційно–освітнього простору університету [Текст] / О. Б. Таланчук // Гуманізація освіти та традиції просвітництва в бібліотеках вищих навчальних закладів Хмельниччини : матеріали наук.-практ. конф., 7–8 квіт. 2009 р. – Хмельницький : ХГПА, 2009. – С. 118–128.

205. Фоміних В. В. Корпоративна діяльність бібліотек ВНЗ [Текст] / В. В. Фоміних // Гуманізація освіти та традиції просвітництва в бібліотеках вищих навчальних закладів Хмельниччини : матеріали наук.-практ. конф., 7–8 квіт. 2009 р. – Хмельницький : ХГПА, 2009. – С. 137–143.

206. Фоміних В. В. Мистецтво створення презентацій [Текст] / В. В. Фоміних // Бібліотека в освітньому просторі : інформ. бюлетень. – Хмельницький, 2009. – № 7. – С. 9–16.

207. Яковлева Л. В. Збереження фондів у бібліотеках ВНЗ: традиції та нові підходи [Текст] / Л. В. Яковлева // Гуманізація освіти та традиції просвітництва в бібліотеках вищих навчальних закладів Хмельниччини : матеріали наук.-практ. конф., 7–8 квіт. 2009 р. – Хмельницький : ХГПА, 2009. – С. 155–159.

2010

208. Айвазян О. Б. Бібліотеки освітянських закладів Подільського єпархіального відомства другої половини ХІХ – початку ХХ століття / О. Б. Айвазян // Наук. пр. Кам'янець-Поділ. нац. ун-ту. Сер.: Бібліотекознавство. Книгознавство. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2010. – Вип. 2. – С. 123–136.

209. Айвазян О. Б. Бібліотеки Подільської єпархії наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст. [Текст] / О. Б. Айвазян // Освіта, наука і культура на Поділлі : зб. наук. праць. – Кам'янець-Подільський : Оіюм, 2010. – Т. 16. – С. 51–63.

210. Айвазян О. Б. Стан, перспективи розвитку інноваційних процесів в науковій бібліотеці Хмельницького національного університету та їх вплив на формування інформаційного середовища університету / О. Б. Айвазян, О. М. Великосельська // Деятельность библиотек высших учебных заведений в свете модернизации высшего образования : материалы науч.-практ. конф., г. Севастополь, 25–26 нояб. 2010 г. – Севастополь : СевНТУ, 2010. – С. 70–75.

211. Айвазян О. Б. Управління інноваційними процесами в НБ ХНУ: пошук і розробка нових моделей розвитку [Текст] / О. Б. Айвазян, О. М. Великосельська // Бібліотека в освітньому просторі : інформ. бюлетень. – Хмельницький, 2010. – № 10 : Інноваційна діяльність

бібліотек вищих закладів освіти Хмельниччини. – С. 32–51.

212. Бичко О. М. Шляхи використання електронних ресурсів у довідково-бібліографічному обслуговуванні НБ ХНУ [Електронний ресурс]. – Електрон. ст. – Режим доступу : <http://lib.nuos.edu.ua/files/Bichko.pdf> – Назва з екрана.

213. Великосельська О. М. Інноваційна діяльність бібліотек: теоретичні аспекти та проблеми [Текст] / О. М. Великосельська // Бібліотека в освітньому просторі : інформ. бюлетень. – Хмельницький, 2010. – № 10 : Інноваційна діяльність бібліотек вищих закладів освіти Хмельниччини. – С. 6–14.

214. Великосельська О. М. Проектна діяльність наукової бібліотеки Хмельницького національного університету як фактор формування творчого потенціалу студентів [Текст] / О. М. Великосельська // Деятельность библиотек высших учебных заведений в свете модернизации высшего образования : материалы науч.-практ. конф., г. Севастополь, 25–26 нояб. 2010 г. – Севастополь : СевНТУ. – С. 94–100.

215. Великосельська О. М. Психологічні особливості індивідуального спілкування в бібліотеці [Текст] / О. М. Великосельська // Бібліотека в освітньому просторі : інформ. бюлетень. – Хмельницький, 2010. – № 9 : Професійна культура бібліотекаря: поведінка, культура мови і спілкування, зовнішня культура. – С. 21–30.

216. Григоренко О. П. В. М. Петрицька і наукова бібліотека Хмельницького національного університету [Текст] / О. П. Григоренко // Наук. пр. Кам'янець-Поділ. нац. ун-ту. Сер.: Бібліотекознавство. Книгознавство. – Кам'янець-Подільський : Аксиома, 2010. – Вип. 2. – С. 57–66.

217. Іщенко Л. І. На допомогу виступаючому. Деякі нотатки щодо підготовки виступу [Текст] / Л. І. Іщенко // Бібліотека в освітньому просторі : інформ. бюлетень. – Хмельницький, 2010. – № 9 : Професійна культура бібліотекаря: поведінка, культура мови і спілкування, зовнішня культура. – С. 6–11.

218. Майструк С. В. Як потрібно готуватися до виступу і як потрібно виступати (теоретичні поради) [Текст] / С. В. Майструк // Бібліотека в освітньому просторі : інформ. бюлетень. – Хмельницький, 2010. – № 9 : Професійна культура бібліотекаря: поведінка, культура мови і спілкування, зовнішня культура. – С. 11–20.

219. Мацей О. О. Мовний етикет та оформлення ділових паперів [Текст] / О. О. Мацей // Бібліотека в освітньому просторі : інформ. бюлетень. – Хмельницький, 2010. – № 9 : Професійна культура бібліотекаря: поведінка, культура мови і спілкування, зовнішня

культура. – С. 45–53.

220. Мацей О. О. Нові бібліотечні послуги та сервісні інновації: пошук можливостей (за результатами анкетного опитування працівників бібліотек методичного об'єднання “Готовність бібліотекарів до змін та оцінка стану інноваційної діяльності бібліотеки”) [Текст] / О. О. Мацей // Бібліотека в освітньому просторі : інформ. бюлетень. – Хмельницький, 2010. – № 10 : Інноваційна діяльність бібліотек вищих закладів освіти Хмельниччини. – С. 65–80.

221. Мацей О. О. Шляхи підвищення іміджу університетської бібліотеки в сучасних умовах [Електронний ресурс]. – Електрон. ст. – Режим доступу : <http://lib.nuos.edu.ua/files/Matsey.pdf>. – Назва з екрана.

222. Петрицька В. Комфортність обслуговування очима користувачів [Текст] / В. Петрицька // Бібліотечний форум України. – 2010. – № 1. – С. 32–36.

223. Петрицька В. М. Управлінська культура керівника бібліотеки ВНЗ [Текст] / В. М. Петрицька // Бібліотека в освітньому просторі : інформ. бюлетень. – Хмельницький, 2010. – № 9 : Професійна культура бібліотекаря: поведінка, культура мови і спілкування, зовнішня культура. – С. 36–44.

224. Положення про наукову бібліотеку // Система управління якістю вищої освіти у Хмельницькому національному університеті : зб. нормат. док. з орг. освіт. діяльн. / упоряд. : В. І. Бегняк, Г. В. Красильникова. – Хмельницький : ХНУ, 2010. – С. 360–366.

225. Чабан К. А. Психологічні та професійні особливості роботи в жіночому колективі [Текст] / К. А. Чабан, О. О. Мацей // Бібліотека в освітньому просторі : інформ. бюлетень. – Хмельницький, 2010. – № 9 : Професійна культура бібліотекаря: поведінка, культура мови і спілкування, зовнішня культура. – С. 59–70.

226. Чорна Л. П. Модель спеціаліста бібліотеки ВНЗ [Текст] / Л. П. Чорна // Бібліотека в освітньому просторі : інформ. бюлетень. – Хмельницький, 2010. – № 9 : Професійна культура бібліотекаря: поведінка, культура мови і спілкування, зовнішня культура. – С. 54–59.

227. Шинкарук В. Ю. Як запобігти конфлікту в бібліотеці [Текст] / В. Ю. Шинкарук // Бібліотека в освітньому просторі : інформ. бюлетень. – Хмельницький, 2010. – № 9 : Професійна культура бібліотекаря: поведінка, культура мови і спілкування, зовнішня культура. – С. 31–35.

228. Айвазян О. Б. Бібліотека Кам'янець-Подільської чоловічої гімназії наприкінці ХІХ – на початку ХХ століття [Текст] / О. Б. Айвазян // Наук. пр. Кам'янець-Поділ. нац. ун-ту ім. І. Огієнка. Іст. науки. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2011. – Т. 20. – С. 363–371.

229. Айвазян О. Б. Хмельницьке методичне об'єднання бібліотек вищих навчальних закладів – реалії та перспективи [Текст] / О. Б. Айвазян // Бібліотека в освітньому просторі : інформ. бюлетень. – Хмельницький, 2011. – № 12 : Комплектування бібліотечних фондів ВНЗ – сучасні технології та вимоги часу. – С. 6–11.

230. Бичко О. М. Інформаційна культура та її виховання (з досвіду університетських бібліотек) [Текст] / О. М. Бичко // Бібліотека в освітньому просторі : інформ. бюлетень. – Хмельницький, 2011. – № 11 : Інформаційне суспільство. Формування інформаційної культури. – С. 29–37.

231. Великосельська О. М. Наукова бібліотека в інформаційному суспільстві [Текст] / О. М. Великосельська // Бібліотека в освітньому просторі : інформ. бюлетень. – Хмельницький, 2011. – № 11 : Інформаційне суспільство. Формування інформаційної культури. – С. 13–23.

232. Луцюк С. В. Систематизація та індексування документів – важливі етапи наукової обробки документів [Текст] / С. В. Луцюк // Бібліотека в освітньому просторі : інформ. бюлетень. – Хмельницький, 2011. – № 12 : Комплектування бібліотечних фондів ВНЗ – сучасні технології та вимоги часу. – С. 48–55.

233. Мартинюк С. Б. Автоматизована база даних навчальних дисциплін НБ ХНУ – основа інформаційного забезпечення навчального процесу ВНЗ (з досвіду роботи НБ ХНУ) [Текст] / С. Б. Мартинюк // Бібліотека в освітньому просторі : інформ. бюлетень. – Хмельницький, 2011. – № 12 : Комплектування бібліотечних фондів ВНЗ – сучасні технології та вимоги часу. – С. 74–81.

234. Мацей О. О. Інформаційна культура працівника бібліотеки вищої школи в системі безперервної освіти (на прикладі НБ ХНУ) [Текст] / О. О. Мацей // Бібліотека в освітньому просторі : інформ. бюлетень. – Хмельницький, 2011. – № 11 : Інформаційне суспільство. Формування інформаційної культури. – С. 24–28.

235. Панасюк Т. Г. Екологічна освіта та екологічне виховання в науковій бібліотеці Хмельницького національного університету [Текст] / Т. Г. Панасюк // Сучасна бібліотека в інноваційному освітньому просторі : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 17–18

берез. 2011 р. – Луганськ : ЛНУ, 2011. – С. 249–257.

236. Таланчук О. Б. Особливості формування бази даних “Електронна бібліотека” в книгозбірнях ВНЗ України [Текст] / О. Б. Таланчук // Бібліотека в освітньому просторі : інформ. бюлетень. – Хмельницький, 2011. – № 12 : Комплектування бібліотечних фондів ВНЗ – сучасні технології та вимоги часу. – С. 30–38.

237. Фоміних В. В. Корпоративність – універсальний механізм міжбібліотечної взаємодії ВНЗ [Текст] / В. В. Фоміних // Сучасна бібліотека в інноваційному освітньому просторі : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 17–18 берез. 2011 р. – Луганськ : ЛНУ, 2011. – С. 74–84.

238. Фоміних В. В. Проблеми формування фондів бібліотек вищих навчальних закладів на сучасному етапі [Текст] / В. В. Фоміних // Бібліотека в освітньому просторі : інформ. бюлетень. – Хмельницький, 2011. – № 12 : Комплектування бібліотечних фондів ВНЗ – сучасні технології та вимоги часу. – С. 68–74.

239. Чорна Л. П. Інтернет: інформаційна культура користувача [Текст] / Л. П. Чорна // Бібліотека в освітньому просторі : інформ. бюлетень. – Хмельницький, 2011. – № 11 : Інформаційне суспільство. Формування інформаційної культури. – С. 6–13.

ПУБЛІКАЦІЇ ПРО БІБЛІОТЕКУ

1975

240. Степанець К. Бібліотека вузу [Текст] / К. Степанець // Рад. Поділля. – 1975. – 13 черв. – С. 4.

1992

241. Петрицька В. Перша лабораторія інституту. Бібліотека ХТІ відзначила своє 30-річчя [Текст] / В. Петрицька // Поділ. вісті. – 1992. – 8 жовт. – С. 4.

242. Петрицька В. Початок. 30-річчя бібліотеки [Текст] / В. Петрицька // Студент. – 1992. – № 2. – С. 1.

1998

243. “Дайте мені бібліотеку, і я відкрию університет” [Текст] : [інтерв'ю з директором бібліотеки В. М. Петрицькою / підготував В. Шугай] // Проскурів. – 1998. – 14 жовт. – С. 4.

2000

244. Борисенко В. Вузівська бібліотека в епоху електронних комунікацій [Текст] / В. Борисенко // Проскурів. – 2000. – 20 жовт. (№ 79–80). – С. 14.

245. Горбатюк В. Інформаційні технології університетської бібліотеки [Текст] / В. Горбатюк // Освіта України. – 2000. – 6 груд. (№ 49). – С. 15.

246. Горбатюк В. Університетська бібліотека: інформаційні технології [Текст] / В. Горбатюк // Поділ. вісті. – 2000. – 17 жовт. (№ 121). – С. 4.

247. Іваненко В. Теперішня скарбниця – то не лише з книгами полиця [Текст] : [про бібліотеку] / В. Іваненко // Високий замок. – 2000. – 29 верес. – С. 3. – (Високий замок плюс Хмельниччина).

2001

248. Айвазян О. Б. У львівському методоб'єднанні [Текст] : [про наук.-практ. конф., яка відбулась на базі бібліотеки ТУП] / О. Б. Айвазян // Бібліотекар України : інформ. листок Укр. бібл. асоц. – 2001. – 30 жовт. (№ 2). – С. 2.

249. Петрицька В. М. Бібліотека як лідер інформації [Текст] / В. М. Петрицька // Поділ. вісті. – 2001. – 23 жовт. (№ 123). – С. 4.

250. Петрицька В. М. Скарбниця університету [Текст] / В. М. Петрицька // Універ. – 2001. – № 6. – С. 7.

2002

251. Айвазян О. Б. Історія бібліотеки [Текст] / О. Б. Айвазян // Університет. – 2002. – № 6 (21). – С. 6.

252. Беймук Н. З. І муза, і книга [Текст] : [до ювілею бібліотеки] / Н. З. Беймук // Університет. – 2002. – № 6 (21). – С. 12.

253. Бібліотека університету – флагман культури Поділля [Текст] : [вітання деканів університету до 40-річчя бібліотеки] // Університет. – 2002. – № 6 (21). – С. 3.

254. Гімн бібліотеки Технологічного університету Поділля [Текст] // Університет. – 2002. – № 6 (21). – С. 10.

255. Горбатюк, В. Високе покликання [Текст] : [бібліотеці – 40 років] / В. Горбатюк // Проскурів. – 2002. – 1 листоп. (№ 89–90). – С. 23.

256. Горбатюк, В. Замість читацького формуляра – книга зі штрих-кодом [Текст] : [про автоматизовану систему бібліотеки] / В. Горбатюк // Голос України. – 2002. – 28 листоп. (№ 223–224). – С. 20.

257. Гуменна Л. Скарбниця мудрості і знань [Текст] : [до

ювілею бібліотеки] / Л. Гуменна // Поділ. вісті. – 2002. – 24 жовт. (№ 150). – С. 2.

258. Дозвольте привітати [Текст] // Університет. – 2002. – № 6 (21). – С. 16.

259. Іщенко Л. І. Добре слово про фахівця [Текст] : [про роль бібліотеки] / Л. І. Іщенко // Університет. – 2002. – № 6 (21). – С. 9.

260. Іщенко Л. І. Серенада бібліотеці [Текст] / Л. І. Іщенко // Університет. – 2002. – № 6 (21). – С. 11.

261. Костогриз С. Г. Найбільша технічна бібліотека області [Текст] / С. Г. Костогриз // Університет. – 2002. – № 6 (21). – С. 2.

262. Макутра В. О. Комплектування фонду [Текст] / В. О. Макутра // Університет. – 2002. – № 6 (21). – С. 13.

263. Марчак Т. [Відділ навчальних абонементів бібліотеки] [Текст] / Т. Марчак // Університет. – 2002. – № 6 (21). – С. 12.

264. Петрицька В. М. Бібліотека – багатство і гордість нашого університету [Текст] / В. М. Петрицька // Університет. – 2002. – № 6 (21). – С. 4–5.

265. Сергійчук В. А. В зоні особливої уваги – якість обслуговування (за результатами анкетного опитування, проведеного в бібліотеці ТУП в березні 2002 р) [Текст] / В. А. Сергійчук // Університет. – 2002. – № 6 (21). – С. 14–55.

266. Скиба М. Є. [Вітання ректора із 40-річчям бібліотеки] [Текст] / М. Є. Скиба // Університет. – 2002. – № 6 (21). – С. 1.

2003

267. Гуменна Л. Нові книги Технологічного університету Поділля [Текст] : [проблеми комплектування бібліотеки та нові навчальні посібники викладачів ТУП] / Л. Гуменна // Поділ. вісті. – 2003. – 16 жовт. (№ 132–133). – С. 5.

268. Онищук Т. К. Наша бібліотека [Текст] / Т. К. Онищук // Університет. – 2003. – № 4 (32). – С. 8.

2004

269. Бібліотека університету [Текст] // Університет. – 2004. – № 5 (39). – С. 12.

270. Петрицька В. Хто володіє знаннями – відкриває світ [Текст] : [про бібліотеку] / В. Петрицька // Університет. – 2004. – № 6 (40). – С. 11.

271. Шпадирьова А. Кого приваблює книга [Текст] : [про бібліотеку] / А. Шпадирьова // Хмельниччина. – 2004. – 24 верес. (№ 39). – С. 4.

2005

272. Бібліотека зустрічає першокурсників [Текст] // Університет. – 2005. – № 6 (49). – С. 6.

273. Бібліотека університету [Текст] // Університет. – 2005. – № 1 (44). – С. 12.

274. Драчук Р. Продовжуючи традиції просвітництва [Текст] : [відділ літератури гуманітарного профілю бібліотеки] / Р. Драчук // Університет. – 2005. – № 7 (50). – С. 8.

275. Інформаційна скарбниця знань [Текст] : [інтерв'ю з директором бібліотеки В. М. Петрицькою / розмовляв І. Шевчук] // Поділ. кур'єр. – 2005. – 3–9 лют. (№ 5). – С. 16.

276. Книжкова полиця [Текст] : [перелік видань із фонду наук.-метод. відділу з організації обслуговування читачів] // Бібліотека в освітньому просторі : інформ. бюлетень. – Хмельницький, ХНУ. – 2005. – № 2. – С. 47–49.

277. Петрицька В. Бібліотека: перспективи розвитку [Текст] : [на базі бібліотеки ХНУ відбулась нарада-семінар директорів бібліотек Київського зонального об'єднання] / В. Петрицька // Університет. – 2005. – № 3. – С. 5.

278. Петрицька В. Електронна бібліотека ХНУ [Текст] / В. Петрицька // Проскурів. – 2005. – 8 груд. (№ 95–96). – С. 9.

279. Петрицька В. М. Слово редактора [Текст] : [про започаткування видання інформаційного бюлетеня “Бібліотека в освітньому просторі”] / В. М. Петрицька // Бібліотека в освітньому просторі : інформ. бюлетень. – Хмельницький, ХНУ. – 2005. – № 1. – С. 2–4.

2006

280. Айвазян О. Бібліотеку визнано найкращою [Текст] : [обласна премія в галузі бібліотечної справи ім. Мелетія Смотрицького] / О. Айвазян // Університет. – 2006. – № 8 (61). – С. 7.

281. Айвазян О. Досягнення бібліотеки – заслуга її колективу [Текст] / О. Айвазян // Університет. – 2006. – № 2 (55). – С. 4.

282. Айвазян О. Лауреат обласної премії – бібліотека Хмельницького національного університету [Текст] / О. Айвазян // Поділ. вісті. – 2006. – 22 верес. (№ 133). – С. 2.

283. Айвазян О. Основа якісної освіти [Текст] : [структура та електронні ресурси бібліотеки] / О. Айвазян // Університет. – 2006. – № 6–7. – С. 10.

284. Бібліотека університету [Текст] // Університет. – 2006. – № 3 (56). – С. 12.

285. Кращим митцям [Текст] : [кол. бібліотеки ХНУ отримав обласну премію ім. М. Смотрицького] // Поділ. кур'єр. – 2006. – № 32. – С. 1.
286. Маринич Н. Радилися бібліотекарі [Текст] : [у форумі “Бібліотеки регіону у формуванні інтелектуального та інформаційного простору” приймала участь бібліотека ХНУ] / Н. Маринич // Поділ. вісті. – 2006. – 3 жовт. – С. 1.
287. Петрицька В. Електронна бібліотека: шлях до модернізації освіти [Текст] / В. Петрицька // Освіта України. – 2006. – 20 січ. (№ 5). – С. 3.
288. Ткач В. Болить! [Текст] : [про необхідність переміщення фонду абонементу художньої літератури бібліотеки] / В. Ткач // Університет. – 2006. – № 1 (54). – С. 7.

2007

289. [Відгуки та вітання студентів до 45-річного ювілею бібліотеки] [Текст] // Університет. – 2007. – № 7 (70). – С. 8–9.
290. Беймук Н. З. Книги й почуття [Текст] : [філософські роздуми про бібліотеку] / Н. З. Беймук // Університет. – 2007. – № 7 (70). – С. 7.
291. Бібліотека університету [Текст] // Університет. – 2007. – № 2 (65). – С. 22.
292. Глухенька В. Інформаційна система бібліотеки вдосконалюється [Текст] / В. Глухенька // Університет. – 2007. – № 9 (72). – С. 8.
293. Мацей О. Єдина мета об'єднання бібліотек [Текст] : [НБ ХНУ, як методичний центр бібліотек ВНЗ Хмельницької області] / О. Мацей // Університет. – 2007. – № 7 (70). – С. 4.
294. Організаційна структура наукової бібліотеки Хмельницького національного університету [Текст] // Університет. – 2007. – № 7 (70). – С. 3.
295. Петрицька В. Від наукової роботи – до проектної діяльності [Текст] : [наук. робота книгозбірні] / В. Петрицька // Університет. – 2007. – № 7 (70). – С. 6.
296. Сидоренко О. 45 років – у світі студентства та книги [Текст] : [вечір-презентація до ювілею книгозбірні] / О. Сидоренко // Університет. – 2007. – № 9 (72). – С. 8.
297. Скиба М. З пошаною та вдячністю [Текст] : [вітання ректора до 45-річчя бібліотеки] / М. Скиба // Університет. – 2007. – № 7 (70). – С. 2.
298. Фоміних В. Наймолодший відділ бібліотеки [Текст] : [від. електронної бібліотеки] / В. Фоміних // Університет. – 2007. – № 7 (70). – С. 6.
299. Центр самостійної роботи студента [Текст] : [структура та

електронні ресурси бібліотеки] // Університет. – 2007. – № 6 (69). – С. 9.

300. Якщо аура з позитиву [Текст] : [інтерв'ю з директором НБ ХНУ О. Б. Айвазян // Університет. – 2007. – № 7 (70). – С. 2.

2008

301. Онищук Т. Свято для читачів [Текст] : [до Всеукраїнського дня бібліотек] / Т. Онищук // Університет. – 2008. – № 2 (68). – С. 4.

2009

302. Айвазян, О. Досвід і наполегливість працюють на результат [Текст] : [до ювілею ректора ХНУ] / О. Айвазян // Університет. – 2009. – № 7 (76). – С. 10.

303. Айвазян О. Б. Книгозбірня університету – це вікно в світ [Текст] / О. Б. Айвазян // Університет. – 2009. – № 1 (70). – С. 18.

304. Антонюк Н. Привідкрита завіса історії [Текст] : [про передачу управлінням СБУ в фонд НБ ХНУ видань про Голодомор 1932–1933 років та політичні репресії в Україні] / Н. Антонюк // Поділ. вісті. – 2009. – 15 трав. (№ 61). – С. 2.

305. Великосельська О. М. Роль бібліотеки в житті студентів [Текст] / О. М. Великосельська // Університет. – 2009. – № 6 (75). – С. 15.

306. Наукова бібліотека // Хмельниц. нац. ун-т : [буклет] / уклад. І. С. Кошелева. – Хмельницький : ХНУ, 2009. – С. 23.

307. Центр самостійної роботи студента [Текст] : [наук. бібліотека ХНУ] // Університет. – 2009. – № 5 (74). – С. 11.

2010

308. Великосельська О. М. Готовність бібліотек до інновацій [Текст] : [у НБ ХНУ відбувся наук.-практ. семінар “Основи бібліотечної інноватики”] / О. М. Великосельська // Університет. – 2010. – № 3 (79). – С. 3.

2011

309. Айвазян О. Б. Віддаючи іншим, збагачуєшся сам [Текст] : [вклад Р. І. Сіліна у створення та розвиток НБ ХНУ] / О. Б. Айвазян // Університет. – 2011. – № 6 (88). – С. 11.

310. Айвазян О. Б. За знаннями – до бібліотеки [Текст] / О. Б. Айвазян // Університет. – 2011. – № 4 (86). – С. 11.

**ІНФОРМАЦІЙНІ ЗАХОДИ БІБЛІОТЕКИ.
ПРОЕКТИ. ПРОГРАМИ**

1996

311. Василюшина В. “Менеджмент” – шлях до успіху [Текст] : [проведення відділом економічної літератури “Дня фахівця”] / В. Василюшина // Ровесник. – 1996. – 29 берез. – С. 1.

1997

312. Василюшина В. Свято книги [Текст] / В. Василюшина // Ровесник. – 1997. – № 17. – С. 1.

313. Василюшина В. Ця енциклопедія – унікальна [Текст] : [презентація Британської енциклопедії] / В. Василюшина // Ровесник. – 1997. – 11 квіт. – С. 1.

2000

314. Горбатюк В. Готуй кар’єру – у вузі [Текст] : [проведення “Дня кар’єри”] / В. Горбатюк // Високий замок. – 2000. – 1 груд. – С. 4. – (Високий замок плюс Хмельниччина).

315. Окіпний В. “Британіка” навчає студентів [Текст] : [про популярність серед читачів Британської енциклопедії] / В. Окіпний // Ровесник. – 2000. – 17 листоп. – С. 1.

316. Окіпний В. З місця – в кар’єру [Текст] : [проведення “Дня кар’єри”] / В. Окіпний // Проскурів. – 2000. – 1 груд. (№ 91–92). – С. 3.

317. Окіпний В. Кар’єру готуй сьогодні [Текст] : [проведення “Дня кар’єри”] / В. Окіпний // Поділ. вісті. – 2000. – 12 груд. (№ 145). – С. 3.

2001

318. Джерело знань для студента [Текст] : [проведення ділової інформаційної зустрічі з викладачами кафедри економіки і менеджменту] // Майбуття. – 2001. – Трав. (№ 10). – С. 1.

319. Окіпний В. Коли справа об’єднує людей [Текст] : [презентація книги Р. І. Сіліна “Практика тотального менеджмента”] / В. Окіпний // Поділ. вісті. – 2001. – 5 січ. (№ 3). – С. 4.

2002

320. Гнатюк, В. І для студентів, і для практиків [Текст] : [презентація навчального посібника М. П. Войнарєнка і А. М. Асаула “Організація підприємницької діяльності”] / В. Гнатюк // Високий замок. – 2002. – 4 січ. – С. 3. – (Високий замок плюс Хмельниччина)

321. Горбатюк В. Завжди цікаві новини – у бібліотеці Техно-

логічного університету Поділля [Текст] : [презентація підручника О. О. Орлова “Планування діяльності промислового підприємства”] / В. Горбатюк // Освіта України. – 2002. – 19 квіт. (№ 32). – С. 7.

322. Горбатюк В. І. І для студентів, і для практиків [Текст] : [презентація навч. посібника М. П. Войнаренка і А. М. Асаула “Організація підприємницької діяльності”] / В. І. Горбатюк // Майбуття. – 2002. – № 1. – С. 3.

323. Горбатюк В. Із практики життя – на сторінки книги [Текст] : [презентація навч. посібника М. П. Войнаренка і А. М. Асаула “Організація підприємницької діяльності”] / В. Горбатюк // Поділ. вісті. – 2002. – 15 січ. (№ 6). – С. 3.

324. Горбатюк В. Йшлося про проблеми довкілля [Текст] : [про інформаційний захід до Дня довкілля “Екологічний світогляд нового тисячоліття”] / В. Горбатюк // Проскурів. – 2002. – 19 квіт. (№ 33–34). – С. 1.

325. Горбатюк В. Як зробити кар’єру [Текст] : [проведення “Дня кар’єри”] / В. Горбатюк // Поділ. вісті. – 2002. – 21 трав. (№ 71). – С. 2.

326. Окіпний В. Видання – унікальне [Текст] : [презентація монографії “Системи обліку в Україні: трансформація до міжнародної практики”] / В. Окіпний // Поділ. вісті. – 2002. – 28 черв. (№ 92–93). – С. 3.

327. Окіпний В. Посібник, що народився з практики [Текст] : [презентація навч. посібника М. П. Войнаренка і А. М. Асаула “Організація підприємницької діяльності”] / В. Окіпний // Проскурів. – 2002. – 4 січ. (№ 1–2). – С. 5.

2003

328. Горбатюк В. Виставка студентського ноу-хау [Текст] : [виставка наук. досягнень студентів] / В. Горбатюк // Проскурів. – 2003. – 26 груд. (№ 103–104). – С. 13.

329. Горбатюк В. Нові видання [Текст] : [презентація навч. посібника В. Лук’янової “Комп’ютерний аналіз даних”] / В. Горбатюк // Проскурів. – 2003. – 7 листоп. (№ 89–90). – С. 14.

330. Горбатюк В. Школа молодих науковців [Текст] : [про програму “Молодой спеціаліст ХХІ століття”] / В. Горбатюк // Освіта України. – 2003. – 19 верес. (№ 71). – С. 3.

331. Окіпний В. На конкурсі – реклама [Текст] : [конкурс-виставка студентських рекламних проєктів] / В. Окіпний // Поділ. вісті. – 2003. – № 162. – С. 1.

332. Окіпний В. Презентацію – за повною програмою! [Текст] :

[презентація збірника наук. пр. студ. інж.-екон. ф-ту “Проблеми економіки, обліку та менеджменту”] / В. Окіпний // Проскурів. – 2003. – 31 січ. (№ 9–10). – С. 5.

333. Окіпний В. Успіх науковця [Текст] : [презентація навч. посібника В. Лук’янової “Комп’ютерний аналіз даних”] / В. Окіпний // Погляд. – 2003. – 27 листоп. (№ 47). – С. 11.

334. Петрицька В. М. План проведення заходів бібліотекою університету на травень 2003 року [Текст] / В. М. Петрицька // Університет. – 2003. – № 3 (31). – С. 7.

335. Сварник Я. “День кар’єри” – місток до працевлаштування [Текст] : [про систему масових заходів на допомогу працевлаштуванню студентів] / Я. Сварник // Проскурів. – 2003. – 16 трав. (№ 39–40). – С. 13.

2004

336. Боднарук Т. Майстер [Текст] : [презентація навч. посібника В. М. Локазюка “Надійність, контроль, діагностика і модернізація ПК”] / Т. Боднарук // Проскурів. – 2004. – 24 черв. (№ 49–50). – С. 6.

337. Боднарук Т. На крок попереду “Від перших вершин до наукових висот” [Текст] : [про виставку наукових досягнень студентів інституту економіки та управління] / Т. Боднарук // Університет. – 2004. – № 7 (41). – С. 6.

338. Великосельська О. Ток-шоу “Кар’єра” [Текст] : [проведення ток-шоу “Кар’єра”] / О. Великосельська // Університет. – 2004. – № 4 (38). – С. 5.

339. Гнатюк В. Від “кар’єри” – до кар’єри [Текст] : [проведення ток-шоу “Кар’єра”] / В. Гнатюк // Поділ. вісті. – 2004. – 21 трав. (№ 68). – С. 1.

340. Горбатый Е. Студенты идут в науку [Текст] : [о III Ежегодной выставке науч. достижений студ. “От первых вершин к научным высотам”] / Е. Горбатый // Моя газета. – 2004. – 28 жовт. (№ 3). – С. 17.

341. Горбатюк В. До кар’єри – через ток-шоу [Текст] : [проведення ток-шоу “Кар’єра”] / В. Горбатюк // Колесо. – 2004. – № 20. – С. 3.

342. Гунько А. Зробіть свій вибір правильно [Текст] : [профілактично-тематичні заходи напередодні Всесвітнього дня боротьби з наркоманією] / А. Гунько // Проскурів. – 2004. – 1 лип. (№ 51–52). – С. 13.

343. Крок до кар’єри [Текст] : [проведення ток-шоу “Кар’єра”] // Моя газета. – 2004. – № 24. – С. 23.

2005

344. Боднарук Т. Добрим книгам – доброї долі! [Текст] :

[презентація видань викладачів інституту економіки і управління] / Т. Боднарук // Університет. – 2005. – № 5 (48). – С. 5.

345. Боднарук Т. На шляху до економічного успіху [Текст] : [про захід, що проведено за підсумками регіонального туру п'ятого Всеукр. конкурсу “Молода економіка”] / Т. Боднарук // Університет. – 2005. – № 2 (45). – С. 8.

346. Боднарук Т. Творить себе [Текст] : [конкурс-виставка рекламних проектів студентів] / Т. Боднарук // Університет. – 2005. – № 4 (47). – С. 8.

347. Горбатый Е. Не все золото... [Текст] : [про Второй конкурс студенческой рекламы] / Е. Горбатый // Моя газета. – 2005. – № 14. – С. 2.

348. Петрицька В. Подаруй бібліотеці книгу [Текст] : [у бібліотеці започатковано проведення акції] / В. Петрицька // Університет. – 2005. – № 7 (50). – С. 8.

2006

349. Айвазян О. Б. Дні науки в університеті [Текст] : [заходи бібліотеки до Днів науки] / О. Б. Айвазян // Університет. – 2006. – № 5 (58). – С. 3.

350. Ростецька Т. Молоді науковці презентують досягнення [Текст] : [про презентацію наукових досягнень студентів та молодих вчених] / Т. Ростецька // Університет. – 2006. – № 5 (58). – С. 3.

351. Сидоренко О. Акція триває [Текст] : [акція “Подаруй бібліотеці книгу”] / О. Сидоренко // Університет. – 2006. – № 10 (63). – С. 9.

2007

352. Макутра В. Збагачуймо нашу скарбницю [Текст] : [акція “Подаруй бібліотеці книгу!”] / В. Макутра // Університет. – 2007. – № 7 (70). – С. 5.

2009

353. Курганська Л. Свято її величності Книги [Текст] : [презентація видань науковців інституту економіки та управління] / Л. Курганська // Університет. – 2009. – № 5 (74). – С. 11.

2010

354. Курганська Л. М. Кар'єра – стратегія успіху [Текст] : [про цикл заходів “День кар'єри”] / Л. М. Курганська // Університет. – 2010. – № 6 (82). – С. 13.

2011

355. Айвазян О. Подаруй бібліотеці сучасну українську книгу [Текст] : [до 50-річчя з дня заснування книгозбірні оголошено акцію] / О. Айвазян // Університет. – 2011. – № 8 (80). – С. 7.

356. Кар'єра – складова успіху [Текст] : [в рамках циклу Днів кар'єри відбулися ряд заходів для студентів випускних курсів] // Університет. – 2011. – № 3 (85). – С. 4.

ПРОСВІТНИЦЬКА РОБОТА

1981

357. Токарський В. Грані комплексного підходу [Текст] : [роль бібліотеки у виховній роботі вузу] / В. Токарський // Радянське Поділля. – 1981. – 20 берез. – С. 4.

1988

358. Діденко З. І свого не цураймося [Текст] : [літературний вечір, присвячений творчості Т.Г. Шевченка] / З. Діденко // Корчагінець. – 1988. – 14 берез. – С. 2.

1989

359. Діденко З. Вінок кобзареві [Текст] : [вечір, присвячений ювілею Т.Г. Шевченка] / З. Діденко // Корчагінець. – 1989. – 2 квіт. – С. 4.

360. Діденко З. І вчений [Текст] : [наук.-теорет. конф. в бібліотеці “Шевченко – наш сучасник”] / З. Діденко // Корчагінець. – 1989. – 7 трав. – С. 2.

361. Іваненко В. Біля джерел писемного слова [Текст] : [літературний вечір, присвячений Всесоюзному святу слов'янської писемності і культури] / В. Іваненко // Корчагінець. – 1989. – 28 трав. – С. 2.

362. Яковлева Л. До ювілею кобзаря [Текст] : [вечір, присвячений 175-річчю від дня народження Т.Г. Шевченка] / Л. Яковлева // Корчагінець. – 1989. – № 4. – С. 4.

1996

363. Пилочка М. В гостях у вас видавництво “Поділля” [Текст] : [день видавництва “Поділля”] / М. Пилочка // Поділ. вісті. – 1996. – 29 жовт. – С. 1.

1997

364. Драчук Р. Творчість професора і поета [Текст] / Р. Драчук // Ровесник. – 1997. – 11 квіт. (№ 15). – С. 1.

2000

365. Іваненко В. І класика, й естрада [Текст] : [літературно-мистецька вітальня бібліотеки] / В. Іваненко // Проскурів. – 2000. – 15 груд. (№ 95–96) – С. 5.

366. Окіпний В. Моцарт звучить... [Текст] : [про вечір, присвячений А. Моцарту] / В. Окіпний // Поділ. вісті. – 2000. – 23 листоп. (№ 137). – С. 3.

2002

367. В гостях – лауреат : [зустріч з письменником М. Мачківським] // Високий замок. – 2002. – 3 трав. – С. 3. – (Високий замок плюс Хмельниччина)

368. Глібов і Поділля [Текст] : [літературні читання, присвячені 175-річчю від дня народження Л. Глібова] // Високий замок. – 2002. – 29 берез. – С. 2. – (Високий замок плюс Хмельниччина)

369. Гнатюк В. Висока гора Леоніда Глібова: “Стоїть гора високая, попід горою гай...” [Текст] : [літературні читання, присвячені 175-річчю від дня народження Л. Глібова] / В. Гнатюк // Поділ. вісті. – 2002. – 4 квіт. (№ 49). – С. 3.

370. Гнатюк В. Висока гора Леоніда Глібова [Текст] : [літературні читання, присвячені 175-річчю від дня народження Л. Глібова] / В. Гнатюк // Літературна Україна. – 2002. – 11 квіт. (№ 14). – С. 6.

371. Гнатюк В. Подільські стежки Леоніда Глібова [Текст] : [літературні читання, присвячені 175-річчю від дня народження Л. Глібова] / В. Гнатюк // Проскурів. – 2002. – 5 квіт. (№ 29–30). – С. 14.

372. Горбатюк В. Як вловити торсійне поле? [Текст] : [презентація книги Р. І. Сіліна “Новые горизонты науки”] / В. Горбатюк // Поділ. вісті. – 2002. – 20 груд. (№ 181–182). – С. 2.

373. Окіпний В. В гостях – лауреат міжнародної премії [Текст] : [зустріч з письменником М. Мачківським] / В. Окіпний // Поділ. вісті. – 2002. – 23 квіт. (№ 59). – С. 4.

374. Швайка І. Загадки космосу від академіка Сіліна [Текст] : [в рамках “Клубу цікавих зустрічей” презентація книги Р.І. Сіліна “Новые горизонты науки”] / І. Швайка // Проскурів. – 2002. – 28 груд. (№ 105–106). – С. 14.

2003

375. Окіпний В. Бібліотека – студентам [Текст] : [про про-світницькі заходи відділу гуманітарних знань] / В. Окіпний // Про-скурів. – 2003. – № 43–44. – С. 5.

376. Петрицька В. М. План проведення заходів бібліотекою університету на травень 2003 року [Текст] / В. М. Петрицька // Уні-верситет. – 2003. – № 3. – С. 7.

2004

377. Іщенко Л. Молоді про козацтво [Текст] : [зустріч із пред-ставниками Подільського полку Характерного козацтва] / Л. Іщенко // Університет. – 2004. – № 3. – С. 11.

378. Іщенко Л. Пам'ятає ті роки [Текст] : [в рамках циклу “Зуст-річ з цікавими людьми” відбулась зустріч студентів з письмен-ницею Л. П Савчук] / Л. Іщенко, Н. Леденьова // Університет. – 2004. – № 4. – С. 2.

379. Іщенко Л. Свято рідної мови [Текст] : [до Дня української писемності та мови] / Л. Іщенко // Університет. – 2004. – № 8. – С. 4 .

380. Іщенко Л. Філософ-легенда : [проведення години філо-софських роздумів, присвяченої І. Канту] / Л. Іщенко // Університет. – 2004. – № 8. – С. 8.

381. Леденьова Н. Вшановуючи Кобзаря [Текст] : [про вечір-вікторину “Гортаючи сторіки Кобзаря”] / Н. Леденьова // Універ-ситет. – 2004. – № 2. – С. 10.

382. Леденьова Н. Графіка майбутнього [Текст] : [зустріч ху-дожника К. Годимчука зі студентами факультету технологій та ди-зайну] / Н. Леденьова // Університет. – 2004. – № 1. – С. 11.

383. Леденьова Н. Студенти духовно збагачуються [Текст] : [про діяльність сектору просвітницької роботи] / Н. Леденьова // Уні-верситет. – 2004. – № 3. – С. 11.

2005

384. Іов В. “Храм Слова” Галини Сагач [Текст] : [презента-ція школи риторики “Златоуст”] / В. Іов // Проскурів. – 2005. – 8 груд. (№ 95–96). – С. 13.

385. Ткач В. 30 років самовідданого служіння освіти [Текст] : [зустріч з ректором М. Є. Скибою у рамках роботи клубу “Зустрічі з цікавими людьми”] // Університет. – 2005. – № 10. – С. 2.

2006

386. Іщенко Л. І. Слухайте небайдуже слово [Текст] : [просвітницька робота бібліотеки] / Л. І. Іщенко // Університет. – 2006. – № 10. – С. 10.

387. Онищук Т. Несіть із собою Добро! [Текст] : [зустріч студентів з письменником В. Горбатуком] / Т. Онищук // Університет. – 2006. – № 9. – С. 10.

388. Ткач В. Тарасова скарбниця [Текст] : [вечір шевченківської поезії] / В. Ткач // Університет. – 2006. – № 5. – С. 5.

389. Чабан, К. Дарунок від митця [Текст] : [в приміщенні бібліотеки відкрито персональну виставку Е. Р. Міляра] / К. Чабан // Проскурів. – 2006. – 19 січ. (№ 5–6). – С. 13.

2007

390. Сидоренко О. Вшановуємо книгу [Текст] : [просвітницькі заходи до Всесвітнього дня книги та авторського права] / О. Сидоренко // Університет. – 2007. – № 3. – С. 7.

2008

391. Поліщук Н. День української писемності та мови [Текст] : [урочисті заходи відбулись в бібліотеці] / Н. Поліщук // Університет. – 2008. – № 2 (68). – С. 13.

2009

392. Іщенко Л. І. Ніхто не забутий, ніщо не забуте [Текст] : [до 65-ї річниці визволення Хмельницького від німецько-фашистських загарбників] / Л. І. Іщенко // Університет. – 2009. – № 3 (72). – С. 3.

393. Родіонова Т. Маленьке свято на честь великого генія [Текст] : [вечір, присвячений 200-й річниці з дня народження М. В. Голя] / Т. Родіонова // Університет. – 2009. – № 3 (72). – С. 7.

2010

394. Великосельська О. М. Тільки той, хто пам'ятає минуле, вартий майбутнього! [Текст] : [НБ ХНУ відзначає 65-у річницю Великої Перемоги тижнем пам'яті “А слава незгасима, а пам'ять неглінна”] / О. М. Великосельська // Університет. – 2010. – № 2 (78). – С. 3.

395. Іщенко Л. І. Доля завжди в твоїх руках, навіть якщо ти без рук [Текст] : [до уроку мужності “Його назвали героєм нашого часу” (художник М. Бідняк)] / Л. І. Іщенко // Університет. – 2010. – № 5 (81). – С. 5.

2011

396. Беймук Н. Художні уподобання сучасного студента [Текст] : [результати опитування студентів ХНУ щодо української художньої літератури] / Н. Беймук // Університет. – 2011. – № 7 (89). – С. 9.

НАШІ СПІВРОБІТНИКИ

2002

397. Бабак З. Й. Сплав лірики та практики [Текст] : [про ветерана бібліотеки, завідувачку сектора НТД Г. В. Вдовіну] / З. Й. Бабак // Скарбниця знань університету. (До 40-річчя бібліотеки Технологічного університету Поділля). – Хмельницький, 2002. – С. 109–111.

398. Валентина Михайлівна Петрицька [Текст] : [про директора бібліотеки] // Універ. – 2002. – № 1. – С. 5.

399. Великосельська О. М. Завжди у творчому злеті [Текст] : [про головного бібліотекаря відділу економічної літератури В. О. Василичину] / О. М. Великосельська // Скарбниця знань університету. (До 40-річчя бібліотеки Технологічного університету Поділля). – Хмельницький, 2002. – С. 111–113.

400. Іщенко Л. І. Директор: і покликання, і доля [Текст] : [про В. М. Петрицьку] / Л. І. Іщенко // Скарбниця знань університету. (До 40-річчя бібліотеки Технологічного університету Поділля). – Хмельницький, 2002. – С. 91–93.

401. Іщенко Л. І. Красива душею, сповнена енергії [Текст] : [про заступника директора бібліотеки Т. К. Онищук] / Л. І. Іщенко, С. В. Майструк // Скарбниця знань університету. (До 40-річчя бібліотеки Технологічного університету Поділля). – Хмельницький, 2002. – С. 101–103.

402. Любина Н. Г. Ветерани бібліотеки : [про історію бібліотеки та її працівників] / Н. Г. Любина // Скарбниця знань університету. (До 40-річчя бібліотеки Технологічного університету Поділля). – Хмельницький, 2002. – С. 87–91.

403. Любина Н. Г. З когорти перших [Текст] : [про перше покоління працівників бібліотеки] / Н. Г. Любина // Університет. – 2002. – № 6 (21). – С. 8–9.

404. Майструк С. В. Зачарована книгою [Текст] : [про головного бібліографа відділу наукової обробки літератури Я. Р. Стаднік] / С. В. Майструк // Скарбниця знань університету. (До 40-річчя бібліотеки Технологічного університету Поділля). – Хмельницький, 2002. –

С. 113–114.

405. Онищук Т. К. Віддані своїй справі [Текст] : [про співробітників книгозбірні] / Т. К. Онищук // Університет. – 2002. – № 6 (21). – С. 7.

406. Онищук Т. К. Дозвілля бібліотекарів [Текст] / Т. К. Онищук // Скарбниця знань університету. (До 40-річчя бібліотеки Технологічного університету Поділля). – Хмельницький, 2002. – С. 114–116.

407. Онищук Т. К. Перша завідувачка бібліотекою [Текст] : [про К. С. Степанець] / Т. К. Онищук // Скарбниця знань університету. (До 40-річчя бібліотеки Технологічного університету Поділля). – Хмельницький, 2002. – С. 84–86.

408. Сергійчук В. І. Берегиня абонементу [Текст] : [про завідувачку навчальними абонеменами бібліотеки Т. Ф. Марчак] / В. І. Сергійчук // Скарбниця знань університету. (До 40-річчя бібліотеки Технологічного університету Поділля). – Хмельницький, 2002. – С. 107–109.

409. Фоміних В. В. Захоплена своєю справою [Текст] : [про заступника директора бібліотеки В. О. Глухеньку] / В. В. Фоміних // Скарбниця знань університету. (До 40-річчя бібліотеки Технологічного університету Поділля). – Хмельницький, 2002. – С. 97–101.

410. Чабан К. А. Золоте ядро бібліотечного персоналу [Текст] : [про завідувачку методичного відділу бібліотеки Р. М. Рибалко] / К. А. Чабан // Скарбниця знань університету. (До 40-річчя бібліотеки Технологічного університету Поділля). – Хмельницький, 2002. – С. 103–107.

411. Чабан К. А. Із роду бібліотечного [Текст] : [про заступника директора бібліотеки О. Б. Айвазян] / К. А. Чабан // Скарбниця знань університету. (До 40-річчя бібліотеки Технологічного університету Поділля). – Хмельницький, 2002. – С. 94–97.

412. Яковлева Л. В. Перший бібліотекар [Текст] : [про першого бібліотекаря бібліотеки М.І. Рижук] / Л. В. Яковлева // Скарбниця знань університету. (До 40-річчя бібліотеки Технологічного університету Поділля). – Хмельницький, 2002. – С. 81–83.

2003

413. Горбатюк В. Музика праці, музика життя [Текст] : [про В. М. Петрицьку – директора бібліотеки] / В. Горбатюк // Поділ. вісті. – 2003. – 10 квіт (№ 46). – С. 3.

414. Онищук Т. К. Берегиня навчального абонементу [Текст] : [про завідувачку навчальними абонеменами бібліотеки Т. Ф. Марчак] / Т. К. Онищук // Університет. – 2003. – № 1 (29). – С. 4.

415. Онищук Т. К. Сапер-лейтенант Петро Бабак [Текст]: [про

співробітника бібліотеки] / Т. К. Онищук // Університет. – 2003. – № 3 (31). – С. 6.

2005

416. Айвазян Олена Борисівна [Текст] // Кетяг сліпучого квіту: до 75-річчя заснування Кам'янець-Подільського училища культури / уклад. Л. В. Озарчук. – Кам'янець-Подільський, 2005. – С. 6.

417. Петрицька В. Повага та шана жінкам бібліотеки [Текст] / В. Петрицька, Р. Драчук, Т. Онищук // Університет. – 2005. – № 2 (45). – С. 5.

2006

418. Чабан К. Людина щедрої вдачі [Текст] : [про заступника директора з внутрішніх питань Т. К. Онищук] / К. Чабан // Університет. – 2006. – № 6–7 (59–60). – С. 9.

2007

419. Айвазян О. З університетської лави [Текст] : [про співробітників бібліотеки, які є випускниками ХНУ] / О. Айвазян // Університет. – 2007. – № 4 (67). – С. 5.

420. Айвазян О. Командори бібліотечних новацій [Текст] : [про керівний склад бібліотеки] / О. Айвазян // Університет. – 2007. – № 7 (70). – С. 4.

421. Айвазян О. Б. Справа всього життя [Текст] : [до ювілею В. М. Петрицької – вченого секретаря бібліотеки ХНУ, яка 1984–2005 рр. займала посаду директора] / О. Б. Айвазян // Університет. – 2007. – № 1 (64). – С. 5.

422. В гармонії з собою [Текст] : [розмова із завідувачкою відділу зберігання фондів Л. В. Яковлевою / інтерв'ювала О. Великосельська] // Університет. – 2007. – № 7 (70). – С. 7.

423. Онищук Т. К. Досвід та професіоналізм [Текст] : [про колектив бібліотеки] / Т. К. Онищук // Університет. – 2007. – № 7 (70). – С. 5.

2008

424. Айвазян О. Б. Скарбами володіють чарівниці [Текст] : [про колектив бібліотеки] / О. Б. Айвазян // Університет. – 2008. – № 1 (73). – С. 14.

2009

425. Чабан К. А. Віддана бібліотечній справі [Текст] : [про директора НБ ХНУ О. Б. Айвазян] / К. А. Чабан // Університет. –

2009. – № 2 (71). – С. 5.

2010

426. Айвазян Олена Борисівна [Текст] : [директор НБ ХНУ, випускниця Кам'янець-Подільського училища культури] // Кам'янець-Подільський коледж культури і мистецтв: історія та сучасність : бібліогр. вид. до 80-річчя з часу заснування. – Кам'янець-Подільський, 2010. – С. 116–117.

ЗГАДКИ ПРО БІБЛІОТЕКУ

2001

427. Мельник О. Лесина та інші бібліотеки [Текст] / О. Мельник // Українська газета. – 2001. – 5 лип. (№ 13). – С. 4.

2002

428. Від доктора наук – до людини тисячоліття [Текст] : [інтерв'ю з академіком, доктором фізико-математичних наук, радником ректора ТУПу Р. І. Сіліним / розмовляла Т. Слободянюк] // Поділ. вісті. – 2002. – 26 верес. (№ 136). – С. 3.

429. Горбатюк В. На вимогу часу [Текст] : [заходи в рамках програми “Молодий спеціаліст XXI століття”] / В. Горбатюк // Поділ. вісті. – 2002. – 10 груд. (№ 175). – С. 3.

430. Перші п'ять років. Становлення та розвиток Технологічного університету Поділля (1962–1967 рр.) [Текст] : зб. док. і матеріалів / упоряд.: І. Х. Ткачук, Ю. С. Земський. – Хмельницький : ТУП, 2002. – 236 с.

С. 29, 45, 75, 109, 113, 151, 164, 176, 188, 201, 203, 218 : згадується бібліотека.

2003

431. Впевнений поступ Технологічного [Текст] : [бесіда з ректором ХНУ М. Скибою / розмовляв І. Бубен] // Проскурів. – 2003. – № 31–32. – С. 12.

432. Маринич Н. Трудовий семестр [Текст] : [у ТУПі відродили студентські будівельні загони] / Н. Маринич // Поділ. вісті. – 2003. – 18 лип. (№ 91). – С. 3.

433. Швайка І. ТУП вдивляється в майбутнє [Текст] : [є згадка про програму бібліотеки “Молодий спеціаліст XXI століття”] / І. Швайка // Проскурів. – 2003. – № 19–20. – С. 13.

434. Швайка І. У ТУПі оголосили “війну” палінню [Текст] :

[згадується про виставку книг в бібліотеці до акції “Молодь проти паління”] / І. Швайка // Проскурів. – 2003. – № 20–21. – С. 13.

2004

435. Бібліотека пропонує новинки [Текст] // Університет. – 2004. – № 8. – С. 5.

436. Боднарук Т. Молоді – перспективну роботу [Текст] : [в статті згадується про “Дні кар’єри” в бібліотеці] / Т. Боднарук // Університет. – 2004. – № 3. – С. 3.

437. Леонідова А. Офіційний візит на Хмельниччину Польських науковців [Текст] : [делегатія Краківського політехнічного університету (КПУ) ім. Тадеуша Костюшка відвідала бібліотеку ХДУ] / А. Леонідова // Поділ. вісті. – 2004. – 21 трав. (№ 68). – С. 1.

438. Молоді – перспективну роботу [Текст] : [інтерв’ю з одним з організаторів Центру планування кар’єри на базі ХДУ М. М. Косіюком / розмову вела Т. Боднарук] // Проскурів. – 2004. – 6 трав. (№ 35–36). – С. 13.

2005

439. Гуменна Л. Іде модернізація освітньої діяльності [Текст] : [про це розмова з ректором ХНУ М. Скибою та зав. навч.-метод. центром інноваційних технологій ХНУ Г. Красильниковою] / Л. Гуменна // Проскурів. – 2005. – 19 трав. (№ 38–39). – С. 15.

440. Гуменна, Л. Д. Науковий форум зібрав політехніків Польщі та України [Текст] : [згадується про підписання Договору про співпрацю бібліотек Краківського політехнічного університету ім. Тадеуша Костюшка і ХНУ] / Л. Д. Гуменна // Освіта України. – 2005. – 15 листоп. (№ 85). – С. 5.

441. Марценюк В. Його кредо: жити по совісті [Текст] : [про почесного ректора ХНУ Радомира Івановича Сіліна] / В. Марценюк // Поділ. кур’єр. – 2005. – № 51. – С. 17.

442. Марценюк В. По праці честь і шана [Текст] : [про почесного ректора ХНУ, почесного громадянина міста Хмельницького Р. І. Сіліна] / В. Марценюк // Проскурів. – 2005. – 2 черв. (№ 42–43). – С. 6.

2006

443. Міжнародна співпраця розвивається [Текст] : [інтерв’ю з проректором з міжнародних зв’язків ХНУ проф. М. А. Йохною / записала Л. Гуменна] // Проскурів. – 2006. – 7 верес. (№ 71–72). – С. 12.

444. Старчеус О. Місячник завершився, акція триває... [Текст] : [згадується колектив бібліотеки, який зібрав кошти для Хмельницької міської організації Товариства Червоного Хреста] / О. Старчеус // Проскурів. – 2006. – 18 трав. (№ 39–40). – С. 5.

445. Трачук Л. Віртуальна виставка: нова послуга бібліотеки [Текст] : [в статті є згадка про віртуальну виставку бібліотеки ХНУ] / Л. Трачук // Вісн. книжкової палати. – 2007. – № 11. – С. 36–38.

446. Трачук Л. Віртуальне довідково–бібліографічне обслуговування в українських бібліотеках [Текст] : [в статті є згадка про Віртуальну довідкову службу бібліотеки ХНУ] / Л. Трачук // Вісн. книжкової палати. – 2006. – № 8. – С. 16–18.

2007

447. Гостинна Д. Нові стандарти вищої освіти в дії [Текст] : [перспективи розвитку ХНУ] / Д. Гостинна // Поділ. вісті. – 2007. – 22 берез. (№ 38–39). – С. 1.

448. Гостинна Д. Стартувала вступна кампанія [Текст] / Д. Гостинна // Поділ. вісті. – 2007. – 27 берез. (№ 41). – С. 2.

449. Кадри для служби сервісу. Становлення та розвиток університету (1967–1994 рр.) [Текст] : зб. док. і матеріалів / упоряд.: І. Х. Ткачук, Ю. С. Земський. – Хмельницький : ХНУ, 2007. – 612 с.

С. 9, 10, 20, 33, 54, 64, 116, 136, 137, 145, 157, 178, 179, 182, 186, 209, 223, 224, 280, 288, 337, 356, 361–362, 374, 382–384, 404, 431, 509, 510, 529, 558, 559, 562, 563, 573, 575, 579, 582, 606 : згадується бібліотека

450. Фастишевська К. Бібліотеки в інформаційному просторі [Текст] / К. Фастишевська // Проскурів. – 2007. – 22 листоп. (№ 94–95). – С. 19.

2008

451. Від факультету до університету [Текст] : [ректор ХНУ М. Скиба розповідає про університет] // Пульс. – 2008. – 18 груд. (№ 51). – С. 2.

452. Звіт ректора Хмельницького національного університету Скиби Миколи Єгоровича за 2002–2008 роки [Текст]. – Хмельницький : ХНУ, 2008. – 60 с.

С. 3, 4, 7, 15, 27, 31–33, 36, 52, 59 : згадується бібліотека.

453. Комп'ютеризація – головний камінь спотикання бібліотек [Текст] : [на базі НБ ХУУП проходила науково-практична конференція “Сучасні проблеми бібліотечної діяльності у ВНЗ у кон-

тексті переходу до інформаційного суспільства” серед організаторів якої була НБ ХНУ] // Проскурів. – 2008. – № 35–36. – С. 3.

454. Кошелева І. Про Європейський Союз знатимо більше [Текст] : [у статті є згадка про створення пункту європейської інформації в бібліотеці університету] / І. Кошелева // Освіта України. – 2008. – 25 листоп. (№ 90). – С. 3.

455. Кошелева І. Університет відвідав представник Єврокомісії в Україні [Текст] : [у статті є згадка про створення пункту європейської інформації в бібліотеці університету] / І. Кошелева // Проскурів. – 2008. – 25 жовт. (№ 85–86). – С. 12.

2009

456. Білик О. Ректор – подвижник і його університет [Текст] / О. Білик, В. Меншун // Трибуна. – 2009. – № 9–10. – С. 9.

457. Рудковська Л. Міністр закликає відроджувати мову. А в Хмельницькому національному університеті не чекали вказівок зверху [Текст] : [згадується конкурс плакатів у НБ ХНУ до Дня української писемності та мови] / Л. Рудковська // Місто. – 2009. – 23 січ. (№ 3). – С. 14.

458. Скиба М. Інформаційно-комп’ютерне забезпечення навчання – запорука якісної підготовки фахівців. З досвіду роботи Хмельницького національного університету [Текст] / М. Скиба // Трибуна. – 2009. – № 9–10. – С. 10.

2010

459. Войнаренко М. П. Поєднання процесів навчання і виховання – ключ до підготовки висококваліфікованих фахівців та патріотів України [Текст] : [згадується просвітницька робота НБ ХНУ] / М. П. Войнаренко // Скиба Микола Єгорович – ректор Хмельницького національного університету : літопис творчих звершень : збірник. – Хмельницький : ХНУ, 2010. – С. 31–41.

С. 38, 39 : згадується бібліотека.

460. Скиба М. Є. Хмельницький національний університет на шляху до реалізації системи управління якістю підготовки фахівців [Текст] : [згадується про використання інформаційних технологій в НБ ХНУ] / М. Є. Скиба // Вища школа. – 2010. – № 12. – С. 5–17.

С. 10, 12 : згадується бібліотека.

461. Слободянюк Т. “Освіта не товар, вузи – не базар!” [Текст] : [проректор ХНУ М. Войнаренко згадує бібліотеку] / Т. Слободянюк // Подільські вісті. – 2010. – 19 жовт. (№ 157). – С. 2.

462. Хмельницький національний університет : етапи розвитку [Текст] // Вища педагогічна освіта і наука України: історія, сьогодення та перспективи розвитку. Хмельницька область : монографія / ред. рада вид. В. Г. Кремень (гол.) [та ін] ; редкол. тому : О. М. Завальнюк. – К. : Знання України, 2010. – 447 с.

С. 71, 294, 296, 303–305 : згадується бібліотека.

2011

463. Коберник Н. Нас врятує тріада [Текст] : [про наук. конф. на базі ХНУ, де в доповіді ректора згадується бібліотека] / Н. Коберник // Поділ. вісті. – 2011. – 3 берез. (№ 33–34). – С. 2.

ТВОРЧИСТЬ СПІВРОБІТНИКІВ БІБЛІОТЕКИ

1999

464. Потягач С. Г. Горсть лунного света. Лирика [Текст] / С. Г. Потягач. – Хмельницький : Автограф, 1999. – 56 с.

2002

465. Вдовіна Г. В. День бібліотек [Текст] : [вірш] / Г. В. Вдовіна // Скарбниця знань університету. (До 40-річчя бібліотеки Технологічного університету Поділля). – Хмельницький, 2002. – С. 119–120.

466. Зендрук В. С. Дорога довжиною в 40 літ [Текст] : [вірш, присвята до 40-річчя бібліотеки] / В. С. Зендрук // Скарбниця знань університету. (До 40-річчя бібліотеки Технологічного університету Поділля). – Хмельницький, 2002. – С. 117.

467. Зендрук В. С. Ни с чем книжный запах не спутать [Текст] : [стихотворение посвящено библиотечной профессии] / В. С. Зендрук // Скарбниця знань університету. (До 40-річчя бібліотеки Технологічного університету Поділля). – Хмельницький, 2002. – С. 118.

468. Потягач, С. По этажам взбирается весна [Текст] : [стихотворение про библиотеку] / С. Потягач // Скарбниця знань університету. (До 40-річчя бібліотеки Технологічного університету Поділля). – Хмельницький, 2002. – С. 120.

2007

469. Зендрук В. С. Библиотека [Текст] : [стихотворение] / В. С. Зендрук // Університет. – 2007. – № 7 (70). – С. 10.

470. Курганська Л. М. Порив душі. Освідчення книзі [Текст] :

[вірш] / Л. М. Курганська // Університет. – 2007. – № 7 (70). – С. 10.

471. Курганська Л. М. [Поезії] [Текст] / Л. М. Курганська // Думки творчий злет : художньо-публіцистичний альманах / ред.-уклад.: М. Войнаренко, В. Міхалевський. – Хмельницький : ПП Мельник А. А., 2007. – С. 50–52.

472. Муравська Т. К. Книга була і буде [Текст] : [вірш] / Т. К. Муравська // Університет. – 2007. – № 7 (70). – С. 11

473. Муравська Т. К. [Поезії] [Текст] / Т. К. Муравська // Думки творчий злет : худ.-публіцист. альманах / ред.-уклад.: М. Войнаренко, В. Міхалевський. – Хмельницький : ПП Мельник А. А., 2007. – С. 65–66.

474. Чернишова Т. М. Дорожний мотив [Текст] : [есе] / Т. М. Чернишова // Думки творчий злет : худ.-публіцист. альманах / ред.-уклад.: М. Войнаренко, В. Міхалевський. – Хмельницький : ПП Мельник А. А., 2007. – С. 73.

475. Чернишова Т. М. Зодиак [Текст] : [вірш] / Т. М. Чернишова // Університет. – 2007. – № 7 (70). – С. 11

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК ДО БІБЛЮГРАФІЇ

Капустіна С. М. 67
Кіницький Я. Т. 22*, 36*
Коберник Н. 463
Ковальчук С. 172
Косенков В. Д. 6*
Косінок М. М. 438
Костоґриз С. Г. 7*, 54*,
172, 261
Кошелева І. С. 306, 454,
455
Кошель В. П. 8*
Красильникова Г.
В. 224, 439
Кремень В. Г. 462
Кручко С. Ф. 57, 59
Кузьменко А. Г. 51*
Кулік А. А. 170
Курганська Л. М. 353, 354,
470, 471

Л

Леденьова Н. Д. 128, 174,
175, 378,
381–383
Леонідова А. 437
Локазюк В. М. 32*, 36*,
336*
Лук'янова В. 329*, 333*
Луцок С. В. 232
Любіна Н. Г. 402, 403

М

Мазур М. 172
Майструк С. В. 218, 401,
404
Макутра В. О. 124, 151,
196, 262,
352
Маринич Н. 286, 432
Мартинюк С. Б. 151, 233
Марценюк В. 441, 442

Марчак Т. Ф. 140, 141,
176, 197,
263, 408*,
414*
Мацей О. О. 177–180,
198–200,
219–221,
225, 234,
293
Мачківський М. 367*, 373*
Мельник О. 427
Меншун В. 456
Міль Л. І. 142
Міляр Е. Р. 389*
Міхалевський В. 471, 473,
474
Моцарт А. 366*
Мясіщев О. А. 92, 172
Муравська Т. К. 472, 473

Н

Нагорна Н. В. 16, 64, 65
Нагорняк Н. П. 120
Недригайлова І.
В. 67, 104, 121
Нижник В. М. 36*, 42*

О

Озарчук Л. В. 416
Окіпний В. 315–317,
319, 326–
327, 331–
333, 366,
373, 375
Онищук Т. К. 20, 100,
268, 301,
387, 401*,
405–407,
414, 415,
417, 418*,
423

Орлов О. О. 14*, 321*

П

Панасюк Т. Г. 181, 235
Параска Г. Б. 44*
Петрицька В. М. 20, 39, 95,
105, 106,
122, 129,
143, 152,
159, 163,
182, 183,
201–203,
216*, 222,
223, 241–
243, 249,
250, 264,
270, 275,
277–279,
287, 295,
334, 348,
376, 398*,
400*, 413*,
417, 421*
Пилочка М. 363
Підлісна Ж. В. 6, 13, 18,
23, 26, 29,
33, 64, 65,
67
Поліщук Н. 391
Потягач С. Г. 464, 468

Р

Рибалко Р. М. 1, 61, 91,
410*
Рижук М. І. 412*
Родіонова Т. 393
Ройзман В. П. 15*
Ростецька Т. 350
Рудковська Л. 457
Рудницький В. Б. 30*, 36*

С

Савчук Л. П. 378*
Сагач Г. 384*
Салюк Л. І. 335
Сварник Я. 144, 145,
153
Сергеєва Л. О. 296, 351,
390
Синицький А. А. 170
Сергійчук В. І. 123, 265,
408
Сілін Р. І. 9*, 19*,
60*, 309*,
319*, 372*,
374*, 428,
441*, 442*
Скиба М. Є. 10*, 36*,
39*, 48*,
184, 266,
297, 385*,
431, 439,
451, 452,
458, 459*,
460
Слободянюк Т. 428, 461
Стаднік Я. Р. 404*
Старчеус О. 444
Степанець К. С. 72*, 240,
407*
Стус В. 173*

Т

Таланчук О. Б. 185, 204,
236
Тітова Т. В. 124
Ткач В. О. 288, 385,
388
Ткачук І. Х. 430, 449
Токарський В. 357
Торгова Л. В. 11*

Трачук Л. 445, 446

Ф

Фастишевська К. 450

Філінюк А. 90

Фоміних В. В. 103, 186,
205, 206,
237, 238,
298, 409

Х

Хамардюк Л. К. 8

Ч

Чабан К. А. 20, 24, 96,
97, 107–
110, 125,
126, 130,
131, 147,
148, 149,
154, 155,
164, 187,
225, 389,
410, 411,
418, 425

Чернишова Т. М. 113, 114,
474, 475

Чорна Л. П. 226, 239

Ш

Швайка І. 374, 433,
434

Шевченко Т. Г. 358–360*,
362*, 388*

Шевчук І. 275

Шекенева В. І. 35, 45, 47,
50, 53, 188

Шинкарук В. Ю. 227

Шпадирьова А. 271

Шугай В. 243

Я

Яковлева Л. В. 56, 127,
207, 300,
362, 412,
422*

Яцкова Л. П. 58

ДОДАТКИ

Додаток А

РІШЕННЯ РАДИ ІНСТИТУТУ ЩОДО РОБОТИ БІБЛІОТЕКИ (вересень 1972 р.)

1. Роботу бібліотеки вважати задовільною.
2. Всю діяльність направити на пропаганду матеріалів XXIV з'їзду КПРС і КП України, Постанов партії, уряду та Постанов ЦК КПРС і Ради Міністрів СРСР "Про міроприємства по дальшому удосконаленню вищої освіти в країні" шляхом оформлення книжкових виставок, тематичних полиць, стендів, організації бібліографічних оглядів, читацьких конференцій, тематичних вечорів та інших масових міроприємств.
протягом року зав. бібліотекою Степанець К.С.,
Рада бібліотеки.
3. Ширше розгорнути роботу по гідній зустрічі 50-річчя СРСР.
протягом року зав.бібліотекою Степанець К.С.,
Рада бібліотеки.
4. Посилити інформаційну роботу бібліотеки. З цією метою систематично розсилати на кафедри інформаційні бюлетені про нові поповнення книг, проводити дні відкритого огляду нової літератури, дні спеціаліста з попереднім оголошенням.
25 числа кожного місяця. бібліографи
5. Добитись повного забезпечення студентів підручниками і учбовими посібниками по спеціальних дисциплінах, а саме: довідковою літературою за профілем вузу, основах художнього конструювання, малюванню, верстатах та інструментах, технології

машинобудування та процесах і апаратах хімічної технології (альбоми).

систематично.

відп. Степанець К.С.,
зав.кафедрами.

6. Звернутись з проханням в центральні вузи країни про виділення необхідної літератури за профілем Інституту.

вересень, 1972 р.

відп. Степанець К.С.

7. Згідно інструкції МВССО УРСР бібліотеці дотримуватись при комплектуванні книжкового фонду слідуючого розрахунку: один підручник на трьох студентів стаціонарного та вечірнього відділень і на кожного студента заочного відділення.

протягом року.

відп. Степанець К.С.,
Рада бібліотеки

8. Збільшити підписку на періодичні видання та журнали на іноземних мовах по профілю вуза.

вересень–жовтень.

відп. Степанець К.С.,
зав.кафедри іноземної мови.

9. Кафедрам своєчасно подавати заявку в бібліотеку на періодичні видання.

серпень

відп. зав.кафедрами,
Степанець К.С.

10. Докомплектувати книжковий фонд б–ки іноземною мовою по профілю інституту для факультативних занять

протягом року

відпов. Степанець К.С.,
Байдюк М.С.

11. Покращити роботу Ради бібліотеки

протягом року

голова Ради бібліотеки.

12. Надавати допомогу в роботі бібліотеки Кам'янець–Подільського ЗТФ

систематично

відп. Степанець К.С.

13. Бібліотечній Раді посилити науково–методичне керівництво в комплектації книжкових фондів і надавати допомогу бібліотеці в проведенні масових заходів.

постійно

відп. Рада бібліотеки.

14. Організувати семінари бібліотечних працівників, на яких заслуховувати питання теоретичного і практичного характеру.

1 раз в семестр

відп. Степанець К.С.

15. Організувати гурток бібліотекарів – бібліографів для студентів.

- жовтень–листопад 1972 р.   відп. Степанець К.С., Кручко
С.Ф., Рада бібліотеки
16. Рекомендувати бібліотеці ширше використовувати МБА
для викладачів та студентів–дипломників.
систематично.   відпов. Степанець К.С.,
відп. по МБА.
17. Раді бібліотеки регулярно проглядати і затверджувати на
бібліотечній Раді плани і звіти роботи бібліотеки.
липень–серпень.   відп. Рада бібліотеки
18. Раді бібліотеки систематично контролювати замовлення
на нову літературу по тематичних планах видавництва та замовлень
“Книга–поштою”.
постійно.   відп. Рада бібліотеки
19. Організувати семінари з викладачами по користуванню
довідково–бібліографічним апаратом бібліотеки.
вересень   відпов. Степанець К.С.
20. Створити в бібліотеці фонд методичної літератури з
лабораторних робіт, курсових та дипломних проєктів.
червень 1973 р.   відп. Степанець К.С.
21. Підготувати документацію для придбання бібліотечного
обладнання (книжкові вітрини, кафедри видачі книжок і засоби
механізації та автоматизації бібліотечної роботи (транспортерів,
автоматичного довідкового обладнання АСУ–50, друкарської
машинки, автонумераторів”).
вересень–грудень   відп. Степанець К.С.,
Рада бібліотеки
22. Встановити зв’язок з центральними вузами, які
випускають нормативні документи по профілю інституту.
жовтень 1972 р.   відп. Степанець К.С.
23. Створити куточок “На допомогу слухачам, вивчаючим
економічну теорію”.
10–15 жовтня 1972 р.   відп. Степанець К.С.

ХТИБО. Протоколи заседення Совета Института,
30.08.72–31.01.1973 г. //
Державний архів Хмельницької області,
ф. 6151, о. 1., спр. 104, арк. 43–45

ПАМ'ЯТКА ЧИТАЧЕВИ НЬ ХНУ

ЩО НЕОБХІДНО ЗНАТИ КОРИСТУВАЧУ БІБЛІОТЕКИ

- Перед записом в бібліотеку користувач повинен ознайомитися з правилами користування, пред'явити документ, який засвідчує Вашу особу.
- Лише читальна картка дає право на користування бібліотекою.
- У разі втрати читальної картки терміново повідомте працівників бібліотеки про це для блокування Вашого електронного формуляра!

○ Втрата читальної картки не знімає відповідальності за всі видання, що отримані на цей документ.

○ У разі втрати читальної картки користувач може отримати дублікат, сплативши його вартість за прейскурантом.

○ Вибувачи з університету (в т.ч. на час академічної відпустки), читачі повинні повністю розрахуватися з бібліотекою.

○ Читачі, що завдали бібліотечному фонду збитків, несуть матеріальну відповідальність згідно чинного законодавства.

○ У верхньому олязі та з сумками читачі не обслуговуються.

○ Якщо Ви не хочете провести тривалий час у зпівованому ліфті, пам'ятайте: ліфт розрахований на 4 особи.

○ Співробітники бібліотеки користуються ліфтом позачергово.

БІБЛІОТЕКА ПРАЦЮЄ:

Понеділок-п'ятниця – з 9⁰⁰ до 19⁰⁰
Субота – з 9⁰⁰ до 17⁰⁰
Неділя – вихідний

Увага! По час сесії бібліотека працює і в неділю з 9⁰⁰ до 17⁰⁰.

ТЕЛЕФОН ДЛІА ДОВІДОК:

4-92-38

АДРЕСА:

вул. Кам'янецька 110/1
м. Хмельницький, 29016

Е-пошта: library@lib.kh.ua

“Що за насолода перебувати у гарній бібліотечі. Дивитися на книги – це вже щастя. Перед Вами банкєт, вартий боже! Ви усвідомлюєте, що маєте можливість взяти в нєкую участь і наповнити по вітраті свою чашку.”

Ч. Лємб

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

БІБЛІОТЕКА

**ПАМ'ЯТКА
ЧИТАЧЕВИ**

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ
2005

ДЕ ЗНАЙТИ НЕОБХІДНУ ЛІТЕРАТУРУ

- 3-й поверх – абонемент молодших курсів та професорсько-вченоцького складу;
- 4-й поверх – абонемент старших курсів, наукової та художньої літератури.

Підручники необхідно здавати після зимової сесії на перед літніми канікулами
Якщо Ви одержали документи на абонементи наукової та художньої літератури і підручники на короткостроковому абонементі, обов'язково **допримуться термінів їх повернення!**

5-й поверх – читальний зал літератури, права, НДІ; фінансів та бухгалтерського обліку;

6-й поверх – читальний зал технічної літератури, права, НДІ; зал каталогів та електронної інформації;

7-й поверх – читальний зал літератури з економіки та управління;

8-й поверх – читальний зал технічної та науково-природничої літератури; міжбібліотечний абонемент (МБА);

9-й поверх – читальний зал літератури гуманітарного профілю.

Прочитавши в бібліотеці, почувайтеся вільно. Якщо маєте сумнів, – не соромтесь, запитуйте!

Знайте, що бібліотекар завжди готовий допомогти Вам у пошуку необхідної літератури чи інформації.

ЯК ЗНАЙТИ ПОТРІБНУ ІНФОРМАЦІЮ

Відповідь на будь-яке запитання можна одержати в **залі каталогів та електронної інформації** (6-й поверх), де лю Ваших пошуків електронна бібліотека університету:

- о **електронний каталог** (ЕК) та тема карткових каталогів і карток;

- о **новітністичний БД** навчальної та наукової літератури, методичних посібників, художньої літератури, академічних журналів і періодичних видань, "Вісник ХНУ";
- о **Інтернет-ресурси**: навігатор ресурсів Інтернет за профілем університету, адреси бібліотек в Інтернеті, електронні бібліотеки тощо;

- о **правава БД "Ліза-закон"**,
- о **фонд CD-ROM**.

Інформацію про наявність будь-якого документа в бібліотеці можна знайти в ЕК, використовуючи пошукову поля "Автор", "Назва" тощо.

В картковому **абонементному каталозі** можна шукати видання до 2004 року.

Тематичний пошук Вам допоможе здійснити тематичні рубрики та пошук за контекстом в ЕК.

В картковому **систематичному каталозі** подешть пошук абетково-предметний пошук за абеткою (АПП).

Всі газети та журнали, що передлачує бібліотека, відображено в ЕК, а також в картковому **каталозі періодичних видань** за абеткою назв.

Використовуйте електронні ресурси бібліотеки на **Web-сайті** за адресою <http://library.tup.km.ua>

Тут Ви знайдете:

- о електронний каталог;
- о бібліографічні БД: тематичні покажчики, інформаційні списки з проблем вищої освіти, праці вчених університету та їх публікації;
- о навігатор Інтернет-ресурсів за профілем університету;
- о додаткову інформацію про бібліотеку тощо.

Використовуючи електронні ресурси бібліотеки, Ви заощаджуєте свій час!

ДОДАТКОВІ ПОСЛУГИ БІБЛІОТЕКИ

1-й поверх

- о ксерокопіювання;
- о ламнування

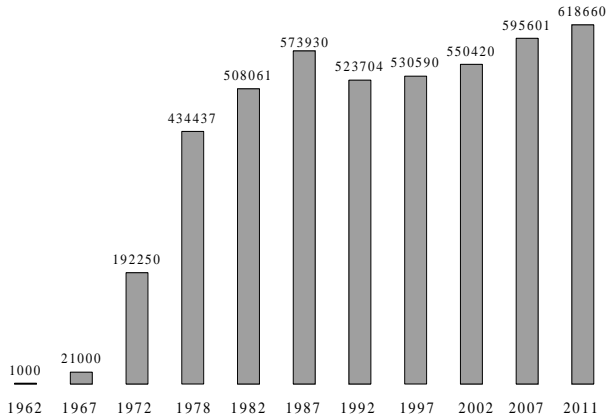
6-й поверх

- о сканування;
- о друк на принтері;
- о збереження на дискети;
- о користування ПК для самостійної роботи;
- о Інтернет

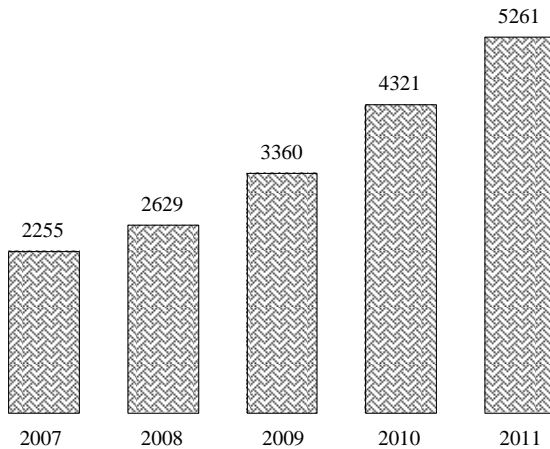
Читальні зали

- о "нічний абонемент"

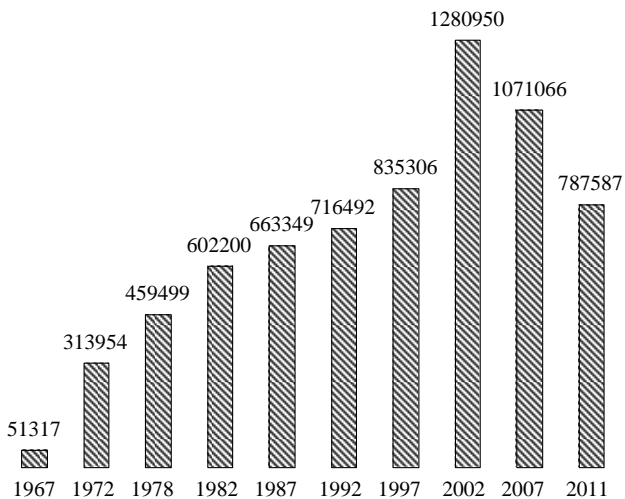
**ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ РОБОТИ НБ ХНУ
ЗА 1962–2011 рр.**

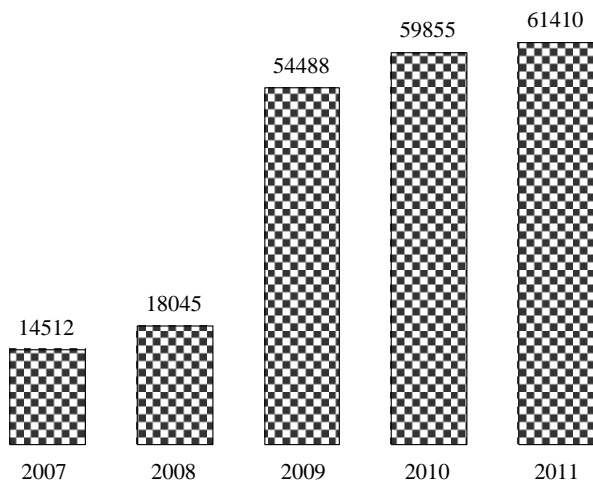
Кількісний склад фонду

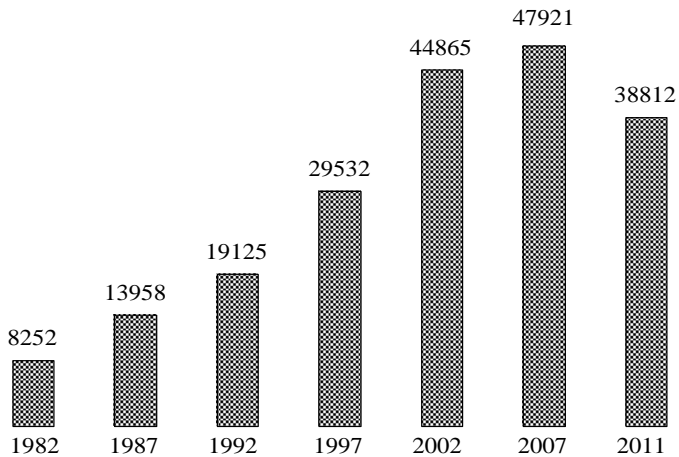
**Наповнення фонду електронної бібліотеки
повнотекстовими виданнями**

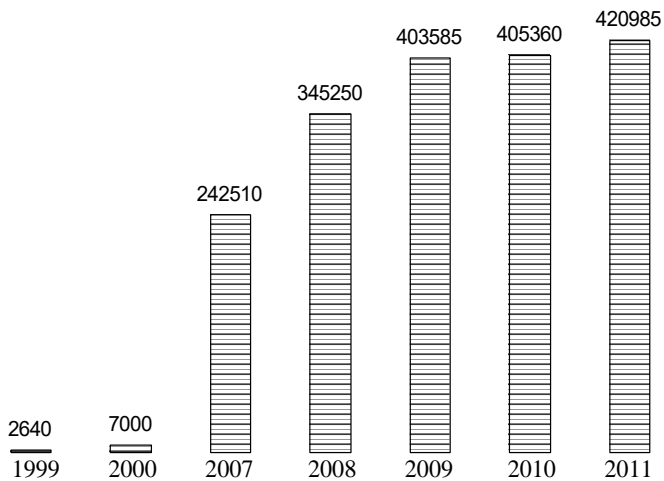
Документовидача

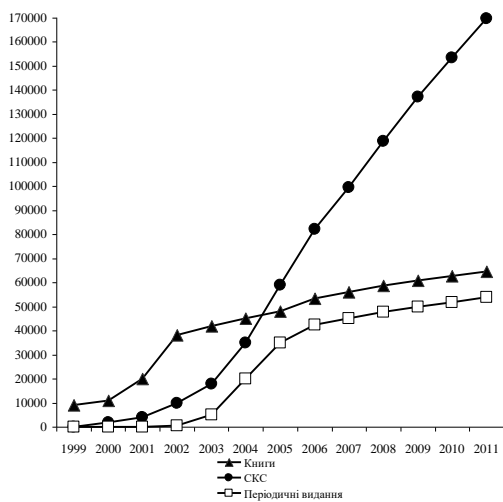
Документовидача електронної бібліотеки

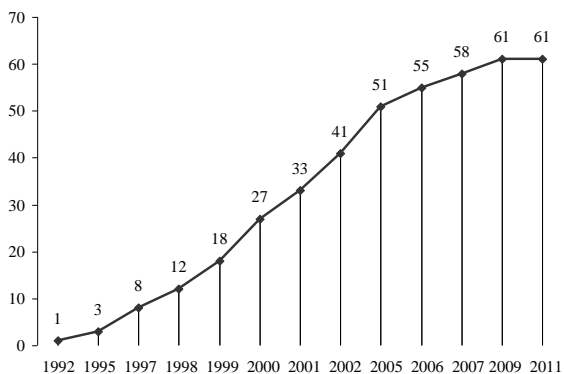
Кількість читачів, обслужених на всіх пунктах видачі

Відвідування web-сайту НБ ХНУ

**Наповнення електронного каталогу по роках
(на 01.01.2012 р. в ЕК 316 588 записів)**

Графік поповнення комп'ютерної мережі бібліотеки

**СПИСОК ПРАЦІВНИКІВ,
ЯКІ ПРАЦЮВАЛИ В НБ ХНУ (1962–2012 рр.)**

1. Айвазян (Билинка) Олена Борисівна	28. Бондарчук (Миколук) Оксана Андріївна
2. Алексійчук Ольга Петрівна	29. Бондатій Галина Віталіївна
3. Алібаєва Світлана Женішовна	30. Борщик Тетяна Дмитрівна
4. Анісімкіна Тетяна Володимирівна	31. Бровчук Наталія Леонідівна
5. Антонюк Ольга Захарівна	32. Буга Любов Анатоліївна
6. Ареф'єва Тетяна Семенівна	33. Бужанська Людмила Василівна
7. Бабак Зінаїда Йосипівна	34. Васишин Андрій Антонович
8. Бабак Петро Олександрович	35. Васишина Вікторія Олександрівна
9. Бабій Раїса Йосипівна	36. Вдовіна Галина Василівна
10. Балагур Світлана Михайлівна	37. Великосельська (Кохан) Ольга Михайлівна
11. Баланюк (Вітук) Тетяна Миколаївна	38. Веркєєва (Савченко) Олена Юріївна
12. Баран Людмила Степанівна	39. Встухова (Сусло) Марія Михайлівна
13. Бартко Людмила Миколаївна	40. Вирвич Олена Радіївна
14. Басенко Віталій Вікторович	41. Вишневська Наталія Петрівна
15. Баськова Олена Олександрівна	42. Вітович Любов Юріївна
16. Беднарівська Світлана Володимирівна	43. Волкова Ірина Михайлівна
17. Беднарівський Володимир Володимирович	44. Волянська Ніна Миколаївна
18. Беднарська Ніна Броніславівна	45. Воробйова Л.Г.
19. Безносок (Овтіна) Наталія Валеріївна	46. Воронін Геннадій Федорович
20. Беймук Наталія Зиновіївна	47. Гаврилук Світлана Іванівна
21. Бекас (Недригайлова) Ірина В'ячеславівна	48. Гарасимова Ганна Василівна
22. Белінська Зоя Степанівна	49. Гаріна Тетяна Іванівна
23. Березюк Ніна Петрівна	50. Гаценко Ірина Миколаївна
24. Бичко Оксана Миколаївна	51. Герасимчук В.Ф.
25. Біла Таміла Никанорівна	52. Глухенька Валентина Олексіївна
26. Білевська Людмила Анатоліївна	53. Глухенька Ольга Аркадіївна
27. Бойко (Лабунець) Ірина Наумівна	54. Гнатюк Галина Олексіївна
	55. Гогільчина Антоніна Олександрівна

56. Горбатюк Василь Іванович	89. Колесник Клавдія Сергіївна
57. Горобець Тетяна Миколаївна	90. Коломієць Людмила Григорівна
58. Гуменна (Ткачук) Наталія Анатоліївна	91. Копецька Надія Олексіївна
59. Гурман Тетяна Володимирівна	92. Космач Наталія Борисівна
60. Дем'янчук Наталія Борисівна	93. Костров Юрій Валентинович
61. Дементьєва Марія Олексіївна	94. Костюк Ольга Олексіївна
62. Дитинюк Галина Дмитрівна	95. Кошулаб Наталія Володимирівна
63. Диха Світлана Володимирівна	96. Кравчук Ірина Петрівна
64. Дишель Алла Овсіївна	97. Красношокова Руслана Вікторівна
65. Діденко Зоя Олександрівна	98. Кручко Слава Федорівна
66. Дідишена Оксана Володимирівна	99. Кубряк Світлана Іванівна
67. Добрава Тамара Сергіївна	100. Курганська Любов Михайлівна
68. Долінська Лідія Сергіївна	101. Куропаткіна Лідія Миколаївна
69. Домінюк Костянтин Володимирович	102. Кусь Галина Володимирівна
70. Домський Леонід Станіславович	103. Кучеренко Марія Вікторівна
71. Драчук Раїса Василівна	104. Кучманюк Світлана Степанівна
72. Дудко Тетяна Федорівна	105. Кушнір Світлана Михайлівна
73. Жарков Федір Федорович	106. Лансکورунська Галина Миколаївна
74. Журомська Олеся Володимирівна	107. Лансکورунська Марина Павлівна
75. Заболотна Любов Степанівна	108. Левандовська Алла Адамівна
76. Зендрук Віктор Степанович	109. Леденьова Наталія Дмитрівна
77. Іваненкова Валентина Василівна	110. Ленчицька Ліна Іванівна
78. Івах Ольга Станіславівна	111. Лиса Лариса Леонтіївна
79. Івашкова Таміла Володимирівна	112. Литвинова Ірина Михайлівна
80. Ісаєнко Галина Йосипівна	113. Ліруга Алла Фадеївна
81. Іщенко Людмила Іллівна	114. Логвінова Лариса Леонідівна
82. Казмірчук Галина Григорівна	115. Лукіна Поліна Петрівна
83. Кандул (Євлоєва) Анжела Геннадіївна	116. Луцьок Світлана Василівна
84. Капустіна Галина Семенівна	117. Любина Ніна Григорівна
85. Капустіна Світлана Миколаївна	118. Люлько Ірина Василівна
86. Карпенко Інна Антонівна	119. Мазур (Дурач) Ольга Антонівна
87. Кірюзова Наталія Миколаївна	120. Мазур Галина Миколаївна
88. Козеко Тетяна Валеріївна	121. Майструк Світлана Володимирівна
	122. Макошко Віта Віталіївна
	123. Максименко Тетяна Миколаївна

124. Максимова Оксана Павлівна	159. Панасюк Тетяна Геннадіївна
125. Макутра (Бурак) Валентина Олександрівна	160. Пеменова Жанна Григорівна
126. Маринюк Любов Олександрівна	161. Петрицька Валентина Михайлівна
127. Мартинюк Світлана Борисівна	162. Півнюк Наталія Василівна
128. Мартинюк Світлана Віталіївна	163. Підгородецька Людмила Олексіївна
129. Марцінкевич Наталія Сергіївна	164. Піддубна Ольга Петрівна
130. Марчак Тетяна Федорівна	165. Підлісна Валентина Федорівна
131. Марчук Неоніла Євгенівна	166. Підлісна Жанна Валентинівна
132. Махнюк Любов Василівна	167. Подворна (Байковська)Лариса Аркадіївна
133. Мацей (Вінклер) Оксана Олександрівна	168. Поліщук Ніна Володимирівна
134. Мединська Галина Іванівна	169. Помазан Михайло Михайлович
135. Межуєва Наталія Григорівна	170. Поморова (Локазюк) Оксана Вікторівна
136. Мельник Тетяна Борисівна	171. Попелюшко Оксана Олександрівна
137. Миник Володимир	172. Поробок Світлана Іванівна
138. Мисіна Ірина Дмитрівна	173. Посвистак Анатолій Владиславович
139. Мисько Юлія Миколаївна	174. Потягач Сергій Георгійович
140. Михайловська Михаліна Михайлівна	175. Похвата Людмила Анатоліївна
141. Міль Лідія Іванівна	176. Пронтішева Марія Микитівна
142. Міщук Наталія Едуардівна	177. Рибалко Раїса Митрофанівна
143. Молчанова Світлана Артемівна	178. Рижук (Міль) Марія Іванівна
144. Москалюк Зінаїда Михайлівна	179. Ристєва Людмила Олександрівна
145. Мрачко Юлія Юріївна	180. Россейкіна Лариса Дмитрівна
146. Музика Світлана Петрівна	181. Рудик Наталія Андріївна
147. Мукосій Галина Іванівна	182. Савенко Людмила В'ячеславівна
148. Муравська Тетяна Костянтинівна	183. Савченко Лора Матвіївна
149. Мусевич Валентина Григорівна	184. Саган Надія Леонідівна
150. Нагорна Наталія Володимирівна	185. Салюк Лілія Іванівна
151. Нагорняк Наталія Павлівна	186. Саморукова (Михалець) Марія Миколаївна
152. Незговорова Наталія Петрівна	187. Сапарова Тетяна Борисівна
153. Нечипорук Ірина Миколаївна	188. Сарана Валентина Миколаївна
154. Нечипорук Олена Сергіївна	189. Сарновська Валентина Йосипівна
155. Овчарук Володимир Петрович	190. Сергєєва Людмила
156. Олійник Галина Степанівна	
157. Олійник Наталія Федорівна	
158. Онищук Тетяна Костянтинівна	

- Олександрівна
191. Сигида Юлія Миколаївна
192. Сидоренко Ольга Петрівна
193. Силенко Лариса Василівна
194. Синицька Юлія Анатоліївна
195. Сіренко Ганна Мусіївна
196. Слобода Марина Григорівна
197. Слободинська Наталія Юріївна
198. Снігур Антоніна Василівна
199. Соловійова Ірина Юріївна
200. Солодюк Ніна Юріївна
201. Стаднік Яніна Рафаїлівна
202. Старостка Валентина
Олександрівна
203. Степанець Катерина Степанівна
204. Степанова (Слободинська)
Олена Петрівна
205. Таланчук (Казмірчук) Оксана
Болеславівна
206. Тарковська Любов Василівна
207. Тимошенко Лідія Сидорівна
208. Тимошук Ольга Яківна
209. Тимчук Ганна Сергіївна
210. Тітова Тетяна Володимирівна
211. Ткач Валентина Олександрівна
212. Ткаченко Марія Афанасіївна
213. Ткачук Наталія Іванівна
214. Тютік Надія Трохимівна
215. Федорук Станіслава Йосипівна
216. Федотова Лариса Миколаївна
217. Фетісов Сергій Юрійович
218. Філатова Неля Василівна
219. Фоміних Валентина Василівна
220. Хамардюк (Кішун) Людмила
Казимірівна
221. Хвостенко Олена Вікторівна
222. Хмиз Антоніна Анатоліївна
223. Хома Галина Іванівна
224. Хоткевич Неллі Іванівна
225. Хроменкова Інна Василівна
226. Цегельник (Голяк, Мельник)
Олена Михайлівна
227. Цимбаліста Алла Іванівна
228. Чабан Катерина Анатоліївна
229. Чекайло Лілія Михайлівна
230. Черватюк Анатолій Дем'янович
231. Черненко Валентина Ігорівна
232. Чернишова Тетяна Миколаївна
233. Черпіга Олена Федорівна
234. Чорна Любов Петрівна
235. Шасвська(Яковлева) Ольга
Володимирівна
236. Швед Олеся Іванівна
237. Шевцова Олена Михайлівна
238. Шевченко Олена Анатоліївна
239. Шекенева (Сергійчук)
Валентина Іванівна
240. Шепіло Ольга Петрівна
241. Шинкарук Валентина Юріївна
242. Штифлюк (Ланова) Світлана
Григорівна
243. Юглічек Олександр
Володимирович
244. Яворська Олена Іванівна
245. Яковлева (Ільчук) Людмила
Василівна
246. Яремчук Сергій Степанович
247. Яцкова Людмила Петрівна
248. Яцук Валентина Іванівна

Список скорочень

АПП – алфавітно-предметний покажчик
АРМ – автоматизоване робоче місце
ББЗ – бібліотечно-бібліографічні заняття
ББК – бібліотечно-бібліографічна класифікація
БД – база даних
ВЕЛ – відділ економічної літератури
ВЛГП – відділ літератури гуманітарного профілю
ВПТЛ – відділ природничої та технічної літератури
ВЗО – вищий заклад освіти
ВРІ – вибіркове розповсюдження інформації
ГПФ – гуманітарно-педагогічний факультет
ДБО – довідково-бібліографічне обслуговування
ДОК – диференційоване обслуговування керівництва
ЕК – електронний каталог
ЗТФ – загальнотехнічний факультет
ІБВ – інформаційно-бібліографічний відділ
ІЕУ – інститут економіки та управління
ІПО НАКККіМ – Інститут післядипломної освіти Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв
КДК ім. О.Є. Корнійчука – Київський державний інститут культури ім. О.Є. Корнійчука
КПНУ ім. І. Огієнка – Кам’янець-Подільський національний університет ім. І.Огієнка
ЛДК ім. Н.Крупської – Ленінградський державний інститут культури ім. Н.Крупської
МВССО УРСР – Міністерство вищої і середньої спеціальної освіти Української Радянської Соціалістичної Республіки
МБА – міжбібліотечний абонемент
НДР – науково-дослідна робота
НМБК МОН України – науково-методична бібліотечна комісія при Міністерстві освіти та науки України
НТД – нормативно-технічна документація
РЦПП – Регіональний центр перепідготовки та працевлаштування
СК – систематична картотека
СКС – систематична картотека статей
Хмельницька ОУНБ ім. М. Островського – Хмельницька обласна універсальна наукова бібліотека ім. М. Островського
ТУП – Технологічний університет Поділля
ХНУ – Хмельницький національний університет
ХОБЮ – Хмельницька обласна бібліотека для юнацтва
ХТПО – Хмельницький технологічний інститут побутового обслуговування
УБА – Українська бібліотечна асоціація
УДК – Універсальна десяткова класифікація

Наші автори

- Айвазян О.Б.** директор наукової бібліотеки Хмельницького національного університету, відмінник освіти України
- Бичко О.М.** завідувачка інформаційно-бібліографічного відділу наукової бібліотеки Хмельницького національного університету
- Великосельська О.М.** вчений секретар наукової бібліотеки Хмельницького національного університету
- Глухенька В.О.** заступник директора наукової бібліотеки Хмельницького національного університету, відмінник освіти України
- Григоренко О.П.** доктор історичних наук, проф., завідувач кафедри міжнародної інформації Хмельницького національного університету
- Драчук Р.В.** завідувачка відділу зберігання фондів наукової бібліотеки Хмельницького національного університету
- Іщенко Л. І.** завідувачка сектора просвітницької роботи наукової бібліотеки Хмельницького національного університету
- Мацей О.О.** завідувачка науково-методичного відділу наукової бібліотеки Хмельницького національного університету
- Онищук Т.К.** заступник директора наукової бібліотеки Хмельницького національного університету
- Петрицька В.М.** головний бібліотекар наукової бібліотеки Хмельницького національного університету
- Сілін Р.І.** радник ректора Хмельницького національного університету, доктор технічних наук, професор
- Скиба М.Є.** ректор Хмельницького національного університету, д.т.н., професор
- Шекенева В.І.** головний бібліотекар наукової бібліотеки Хмельницького національного університету

ЗМІСТ

Передмова.

Бібліотека університету: хроніка подій 1962–2012 рр.

Розділ I. Гортаючи сторінки історії.

Скиба М.Є. Університетська бібліотека як авангард формування інформаційного забезпечення освітньої діяльності.

Айвазян О.Б., Онищук Т.К. Перші 20 років з історії НБ ХНУ у фактах та документах (1962–1982 рр).

Петрицька В. Невичерпне джерело знань університету

Силин Р.И. Библиотеке ХНУ 50 лет.

Онищук Т.К. Перша завідувачка бібліотекою.

Григоренко О.П. Відданість бібліотечній справі.

Григоренко О.П. Професія у спадок.

Розділ II. Сучасний день наукової бібліотеки університету.

Драчук Р.В. Ресурсна база НБ ХНУ.

Айвазян О.Б. Обслуговування користувачів НБ ХНУ – нові підходи.

Глухенька В.О. Розвиток інформаційних технологій в Науковій бібліотеці Хмельницького національного університету.

Шекенева В.І., Бичко О.М. Від інформаційної культури – до якості освіти: бібліографія в сучасних умовах розвитку університету.

Великосельська О.М. Проектна діяльність – важлива складова розвитку наукової бібліотеки Хмельницького національного університету.

Іщенко Л. І. Щирість спілкування – запорука успіху масових заходів.

Мацей О.О. Трансформація методичної діяльності відповідно до вимог часу.

Розділ III. Робота за покликом душі.

Розділ IV. Бібліографія.

Видання бібліотеки.

Неопубліковані документи.

Архівні джерела.

Наукові публікації.

Публікації про бібліотеку.

Інформаційні заходи бібліотеки. Проекти. Програми.

Просвітницька робота.

Наші співробітники.

Згадки про бібліотеку.

Творчість співробітників бібліотеки.

Іменний покажчик до бібліографії.

Додатки.

Додаток 1. Рішення ради інституту щодо роботи бібліотеки.

Додаток 2. Пам'ятка читачеві НБ ХНУ.

Додаток 3. Основні показники роботи НБ ХНУ за 1962–2011 рр.

Додаток 4. Список працівників, які працювали в НБ ХНУ (1962–

2011 pp.).
Список скорочень.